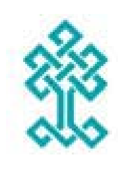
MANİSALI CÂMİ‘Î

MUHABBET-NÂME
(VÂMIK U ‘AZRÂ)

M. Esat HARMANCI

3206
KÜLTÜR ESERLERİ

457
ISBN 978-975-17-3424-2

www.kulturturizm.gov.tr

e-posta: yayimlar@kulturturizm.gov.tr

Bu kitap internet ortamında ilk kez yayımlanmaktadır.

ÖZ GEÇMİŞ

1970 Kayseri Yeşilhisar doğumlu. İlk ve orta öğrenimini aynı yerde tamamladıktan sonra 1988 yılında Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği bölümünde başladığı lisans öğrenimini 1992'de tamamladı. Aynı yıl Gebze Güzeltepe Fevzi Çakmak Lisesi edebiyat öğretmenliğine atandı. 1995'te Muş Malazgirt'te askerlik görevini tamamladıktan sonra 1996 yılında Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Yüksek Lisans Programına kaydoldu. 1997 yılında aynı üniversitenin Fen-Edebiyat Fakültesi Eski Türk Edebiyatı ABD'nda araştırma görevlisi olarak göreve başladı. Yüksek lisansını Şinâsî Dîvânı konulu tezi ile 1999'da tamamladıktan sonra 2000 yılında Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Eski Türk Edebiyatı Doktora Programına kaydoldu. 2003 yılında Manisalı Câmiî Muhabbet-nâme (Vâmık u Azrâ) konulu tezi ile doktor ünvanını aldı. 2004 yılında Kocaeli Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Eski Türk Edebiyatı ABD'nda yardımcı doçent kadrosuna atandı. 2007 yılında Süheylî Dîvânı ile doçent ünvanını almayı hak etti. 2009 yılında aynı üniversitede doçentlik kadrosuna atandı. Halen bu görevi sürdürmektedir.

ABSRTACT

In this study, aim is to research to poet Câmiî who has dwelled in Manisa at 16th century and his mesnevi Muhabbet-nâme. Muhabbet-nâme is love story has been known as Vamık and Adhra. This study be formed two chapters. In first chapter is Câmiî's life and his literary personality. Second chapter is to rewrite with transcription alphabet.

ÖZET

Bu çalışmada, 16. yüzyılın ikinci yarısında yaşamış Manisalı bir şair olan Câmi'î'nin Muhabbet-nâme adlı eseri üzerinde araştırma yapmak hedeflenmiştir. Muhabbet-nâme, Türk ve doğu edebiyatlarında Vâmık ile Azrâ olarak bilinen aşk hikayelerinden biridir. Çalışma iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, Muhabbet-nâme'nin yazarı Manisalı Câmi'î'nin hayatı ve edebi kişiliği; ikinci bölümde ise mevcut tek nüshadan hareketle Muhabbet-nâme'nin çevriyazı ile metni ortaya konmuştur.

ÖN SÖZ

Bu çalışmada, iki kahramanlı aşk hikâyelerinden Vâmık ile Azrâ mesnevisinin klâsik Türk edebiyatında kaleme alınan örneklerinden biri üzerinde inceleme yapılmıştır. Üzerinde çalıştığımız eser, 16. yüzyılda Manisalı şair Câmiî tarafından yazılmış ve Muhabbet-nâme olarak adlandırılmıştır. Muhabbet-nâme Kanunî Sultan Süleyman zamanında aynı konu etrafında şekillenen ve farklı şairler tarafından kaleme alınan üç Vâmık ile Azrâ hikâyesinden biridir.

Kanunî Sultan Süleyman'ın veziri Sinan Bey, Abdurrahman Câmî'nin Baharistan adlı eserinde Unsurî'ye ait bir Vâmık ile Azrâ mesnevîsinin adını duymuş, o dönemde mevcut olmayan bu hikâyeyi Manisalı Câmiî'den yazmasını istemiştir. Camiî de bu isteği yerine getirerek Muhabbet-nâme'yi kaleme almış ve eser muhtemelen dönemin padişahı Kanunî'ye takdim edilmiştir. Câmiî'nin yazmış olduğu Muhabbet-nâme'nin bilinen tek nüshası, Süleymaniye Kütüphanesi Fatih bölümü 4142 numarada kayıtlıdır. 181 yapraktan oluşan nüsha 5240 beyit tutarındadır ve harekeli nesihle yazılmıştır.

Daha önce doktora tezi* olarak hazırlamış olduğumuz bu çalışmanın burada iki bölümü aktarılacaktır. Birinci bölümde kaynaklarda hakkında yeterli bilgi bulunmayan şairin hayatı ve edebî kişiliği değerlendirilmeye çalışılmış, ikinci bölümde de tek nüshadan hareketle eserin çevriyazılı metni hazırlanmıştır.

---

* M. Esat Harmancı, Manisalı Câmi'î, Muhabbet-nâme (Vâmık u Azrâ), İnceleme-Metin-Nesre Çeviri, Marmara Ünv. Türkiyat Araştırmaları Estitüsü, İstanbul 2003, 710+181sayfa. Danışman: Prof. Dr. Orhan Bilgin

CÂMİ‘Î’NİN HAYATI VE EDEBÎ KİŞİLİĞİ

HAYATI

Sözlük anlamı; “derleyen, toplayan, içine alan, içinde bulunduran” demek olan câmi‘ kelimesi Arapça جمع kökünden ism-i fâildir. Câmi‘, esmâ-i hüsnâdandır ve “kıyamet günü hesaba çekmek için mahlukatı toplayan” anlamına gelmektedir.

Câmi‘î’ye bu mahlâsın nasıl ve kim tarafından verildiği bilinmemektedir. Hayatı hakkında da bildiklerimiz sınırlı düzeydedir. Tezkirelerin bir kaçının verdikleri bilgiler yeterince aydınlatıcı değildir. Diğer biyografik eserler üzerinde yapılan araştırmalarda da şair hakkında tezkirelerdekinden başka kesin bir bilgi elde edilememiştir.

Hakkında bilgi bulunan tezkirelerden, *Câmi‘î* ile ilgili en fazla bilgi Latîfî’nin tezkiresinde bulunmaktadır. Buna göre şair; Saruhan vilayetinden, fazilet ve irfan sahibi bir kişidir. Hat ilminde ikinci Yâkût, nakış ilminde de Mânî mertebesinde hüner sahibidir. Lirik şiirleri ve Vâmık u Azrâ mesnevîsi vardır. Mehmet Nâil Tuman ve M. Süleymân Sadettin Efendi de şair hakkındaki bu bilgiyi birer cümle ile tekrarlamışlardır.

Latîfî’de, şairin Manisalı olduğu belirtildiği için araştırmalarımızı bu yöne de sevk ettik. Yıldırım Bâyezid devrinde Saruhanoğulları’ndan alınan Manisa kazası, Osmanlı Devleti döneminde 16. yüzyılın sonlarına kadar şehzâdeler şehri olarak şöhret bulmuştur. Sultân II. Murad’ın oğulları Şehzâde Alaeddin ve Mehmed (Fâtih) burada valilik yapmışlardır. Sultân II. Bâyezid’in oğulları Şehzâde Korkut (1491-1502), Şehzâde Mahmûd (1504-1507), şehzâdeliği döneminde Sultân II. Süleymân (1513-1520), oğulları Şehzâde Mustafa (1533-1541), Şehzâde Mehmed (1542-1543) ve Selîm (1544-1562), vali olarak Şehzâde Murad III (1562-1574) ve oğlu Şehzâde Mehmed III Manisa’da sancak beyi veya vali olarak kalmışlardır. Tayin olunan şehzâdelerin irfan ve kabiliyetlerine göre, bulundukları merkezlere, yanlarında şair, edîb, âlim vs. götürdükleri bilinmektedir. Pek çok şair şehzâdelerin hizmetine girebilmek, hiç olmazsa şiirler sunup caizeler alabilmek için bu şehre akın etmişlerdir. Bu durum şehrin, önemli bir kültür merkezi hâline dönüşmesine sebep olmuş, şehre pek çok şair, âlim ve musiki üstatları gelmiştir.

Bu kültür merkezleri ile ilgili yapılan çalışmalarda *Câmi‘î* hakkında bir bilgiye rastlanmamıştır. Onun tam olarak hangi tarihlerde nerede yaşayıp nerede öldüğünü kesin olarak bilmiyorsak da memleketi olan Manisa’da bulunduğu söylenebilir. *Câmi‘î*’nin Manisalı olduğu yönünde yapılan araştırmalarda, Evliyâ Çelebi’nin Seyahatname’sinde *Cami‘’î*’nin ismine, onun Gülfem Hatun Çeşmesi için yazdığı ve muhtemelen kitabe şeklinde olan tarih şiirinde rastlarız:

Bu hakîre didi Gülfâm Hâtûn
Müyesser eylesün Hakk aña kevser
Eyitdi *Câmi‘î* bu hayra târîh

İçüñ Allâh yolına âb-ı Kevser / Sene 946

Bugün mevcut olmayan çeşme kitabesinden Evliyâ Çelebi'nin aktardığı bu tarih şiiri, *Câmi'î*'nin H.946/M. 1539-40 tarihinde Manisa'da bulunduğunun ve yaşadığı şehirde yaptırılan bir imarete tarih düşürerek oldukça şöhretli bir şair olarak varlığını gösterdiğinin belgesidir.

Kanunî'nin veziri Sinan Beyin teklifi üzerine *Muhabbet-nâme*'yi yazan *Câmi'î*'nin bu teklifi nerede aldığı bilinmemektedir fakat eserini Kanunî Sultân Süleymân'ın saltanatı yıllarında yani 1520-1566 arasında yazdığı *Muhabbet-nâme*'deki kasîdelerden kesin olarak anlaşılmaktadır.

Câmi'î kendisinden istenen eseri yazmaya başlamadan önce himmet umduğu Şeyhî'nin mezarını ziyaret etme ihtiyacı hissetmiştir. Şöhretli şair ve tarikat önderi Şeyhî, aynı şehirde yaşayıp hemen her gün beraber bulunduğu Emir Sultan'a intisap etmiş, tarikatin gerektirdiği merhaleleri aşarak mezkur şeyhe halife olmuş ve nihayet Alaşehir'e gönderilerek orada dergâh kurmuş ve ölünceye kadar da bu dergâhta şeyhlik yapmıştır.

Câmi'î; Manisa'nın Alaşehir ilçesinde bugün de bulunan türbeyi ziyaret ederek üstad kabul ettiği şaire hürmetini gösterirken aynı zamanda onu bir tarikat büyüğü olarak da tanımış olmalıdır. Bu durum *Câmi'î*'nin Şeyhî'ye olan manevi bağlılığını hatıra getirmekle kalmayıp şairin eserini yazdığı tarihlerde Manisa'da bulunduğunu da göstermektedir.

Şair, *Muhabbet-nâme*'de yer alan Kanunî medhiyesi içeren bir kasîdesinde, onun geniş himmetinden himmet umudunu dile getirip kendisine feleğin zilletinden kurtaracak bir "devlet yükü yüklet(mesini)" talep etmektedir. Bu talebin yerine getirilip *Câmi'î*'ye bir devlet memurluğu görevi verildiğini şu anki araştırmalarımıza göre belirtmek mümkün değildir.

Sonuç olarak, Sultân II. Bâyezid'in sekiz şehzâdesinden en genci olan Şehzâde Mahmûd, 1504'te Manisa sancağına sancak beyi olduğu zaman şehzade ile birlikte Necâtî, Sehî Bey ve Sun'î, Şevkî ve Tâli'î'nin aralarında bulunduğu şairler topluluğu Manisa'da birleşince Necâtî Bey öncülüğünde oldukça geniş bir edebiyat muhiti oluşmuştu. Hakkında az çok bilgi sahibi olduğumuz bu şairlerden başka kaynaklarda adı geçmeyen daha başka şairlerin de bu edebî çevreye katıldıkları veya hiç olmazsa saray dışından şehzâdeye şiirler sunmak suretiyle kısa süren bu kültür çevresini tamamladıkları muhakkaktır. *Câmi'î*'nin yetişme dönemine tekabül eden bu yıllarda şairin yaşadığı şehirde bu kültür çevresinden etkilenerek muhtemelen Kanunî'nin şehzâdeliği döneminde Manisa'da belki de Sinan Bey aracılığı ile varlığını hissettirdiği ve nihayet saltanatı döneminde kendisinden *Muhabbet-nâme*'yi yazması istendiği ifade edilebilir.

Yapılan araştırmalar sonucunda *Câmi'î*'nin nerede ve ne zaman öldüğü hakkında herhangi bir bilgiye rastlanılmamıştır.

EDEBÎ KİŞİLİĞİ

Câmi'î, eserinin giriş bölümünde, klâsik Türk edebiyatında örnekleri bulunan önemli aşk hikâyelerinin kahramanlarını sıralayarak kendi zamanına gelinceye kadar verilen güzel örneklerinden haberdar olduğunu belirtmektedir. Nizâmî'den bu yana mesnevî geleneğinde karşımıza çıkan bu giriş şekli, *Câmi'î*, 'nin eserinde de ihmal edilmemiştir. Sanılan o ki bir konu ele alınırken o sahanın öncüleri anılarak bir bakıma saygı ve takdir ifade edilmiş olmaktadır. Ayrıca bu beyanları, bir konu çerçevesinde eser kaleme alacak olan sanatçının eserini hangi tür ye ada edebî çizgiye dâhil edeceğinin tezahürleri olarak da anlamak mümkündür. *Câmi'î*, aşk konulu bir eser olan *Muhabbet-nâme*'yi yazmaya başlamışken aşk konulu hikâyelerin kahramanlarını anarak Vâmık ile Azrâ hikâyesinin yerini de tayin etmiş olmalıdır.

Câmi'î, böyle bir girişten sonra kendi varlığını hissettiren şu ifadelere geçmesi sınırları önceden çizilmiş vadide eser vücuda getiren şairin eksiklikleri için önceden özür beyanında bulunması olarak da değerlendirilebilir.

Câmi'î, Muhabbet-nâme'de, gece gündüz çalışarak nazmettiği eserini; mana, sanat, vezin ve şekil bakımından yeterli bulmadığını ve bu sahada yetenek ve olgunluk kazanmış kişilerin sözü gibi mükemmel olmasının da beklenmemesini vurgular.

Câmi'î, Muhabbet-nâme'nin *Sebeb-i te'lîf-i kitâb ü tasnîf-i risâle-i âdâb* bölümünde kendisinden böyle bir eser yazmasını isteyen Kanunî'nin veziri Sinan Beyin ağzından aktardığı beyitlerde bir edebî eser, söz ve şair hakkında nazarî bilgiler de vermektedir. Bu ifadelere göre edebî eser, söz şehrinde temelleri atılan bir bina olarak tarif edilir. Bu bina, söz incisi ile yapılmış bir maânî inci dizisidir. Bu söz şehrinde yapılan binanın sınırları öyle düzenli tespit edilmiş olmalı ki melekler bile onu ziyarete gelmelidirler. Bu eser, bütün insanların ve özellikle sûfîlerin zevk ve şevkle okuyacağı bir eser olmalıdır.

Yine aynı bölümde devam eden beyitlerde şairin böyle bir eseri ortaya koyma sebebi belirtilmektedir. Klâsik dönemin diğer şairlerinde olduğu gibi *Câmi'î'*nin eserinde de aşağıdaki beyitlerden anlaşılacağı üzere eserini zamanın padişahı adına yazması istenmektedir. O dönemin devlet büyüğü Sinan Bey, zamanın hükümdarının kıyamete kadar anılması için *Câmi'î'*den böyle bir eser yazmasını istemektedir. Çünkü *Câmi'î'*nin şahsında şair, Süleyman peygambere hizmet etme şerefine erişmiş bir karınca olarak değerlendirilmiştir.

Klâsik Türk edebiyatında şairler kendilerinden önce eser vermiş şairlerin eserlerinden ve edebî kişiliklerinden de etkilenmişlerdir. *Câmi'î*, 1482'de vefat etmiş ve 1465/66'da kendisinin yaptırdığı türbede yatmakta olan Şeyh Sinan'ın yani Şeyhî'nin edebî şöhretinin farkındadır. *Muhabbet-nâme*'de; *Câmi'î*'nin sanatını takdir ettiği şair onun yetişme çağına denk gelen bu tarihlerde oldukça şöhretli bir şair ve tarikat büyüğü olarak tanınmaktadır. Kendisinin, Şeyhî'nin şeyhi olduğu bu dergâha kesin

olarak intisap etmiş olduğunu söylemek mümkün değilse de manevi bir bağlılık ya da Şeyhî'nin sanatına ve makamına hürmetten söz edilebilir. *Câmi'î* Şeyhî'nin Husrev ü Şîrîn'ini görmüş ve onu *Muhabbet-nâme*'sinde takdir etmiştir. *Câmi'î*, eserini yazmaya başlamadan önce üstad kabul ettiği anlaşılan Şeyhî'nin mezarını ziyaret etme ihtiyacı hissetmiştir. *Câmi'î*'nin ifadesine göre Manisa'nın Alaşehir ilçesinde bulunan türbeyi ziyareti sırasında türbe ikiye ayrılmış ve Şeyhî kendisine seslenmiş, *Câmi'î* aldığı himmetle kaleminde güç ve kudret bulmuş ve eserini yazmaya koyulmuştur. Şeyhî'nin genel olarak ilme dair bu seslenişinden sonra *Câmi'î*'nin gönlünde "muhabbet" ve "şevk" galip olmuş, gönül çırası onunla aydınlanıp nurla dolmuştur:

Metinden anlaşılacağı üzere döneminde rağbet bulmuş bir şair olan Şeyhî'nin *Câmi'î*'nin sanatını üzerinde etkisi söz konusu edilmektedir. *Câmi'î'*den bir aşk konulu mesnevi yazması istenmiş, o da eserinin başında bu sahanın öncülerinden birisi olan doğal olarak yaşadığı yere yakın olan Şeyhî'yi ve onun eserini anma ihtiyacı hissetmiştir. Zaten Şeyhî'nin Husrev ü Şîrîn'i ile *Muhabbet-nâme* dikkatle incelendiğinde bu etki kendini belli etmektedir.

Her iki eser de aynı vezinle yazılmıştır. Husrev ü Şîrîn'de Husrev'in nedimi ve nakkaşı olan kişi ile *Muhabbet-nâme*'deki Vâmık'ın musahibi nakkaş Şâvur adını almışlardır. Husrev ü Şîrîn'de geçen bir savaş sahnesi olan Behrâm-ı Çûbîn ile Sâye Han arasında yapılan savaş *Muhabbet-nâme*'de de anılır. En önemlisi her iki eserde görülen dil ve üslup özellikleri büyük bir benzerlik göstermektedir. *Câmi'î*'nin klâsik Türk edebiyatındaki yeri açısından önem taşıyan bu yakınlığın onun edebî kişiliğine de etkisi olduğunu da söyleyebiliriz.

Câmi'î, devraldığı kültür mirasının farkında olan bir sanatçı olarak klâsik Türk edebiyatında yazılan mesnevî tertip özelliklerini ihtiva eden eserinde pek çok bakımdan emsallerini aratmayacak bir sanat ortaya koymuştur. Bilinen tek eseri olan *Muhabbet-nâme*'de, onun kültür birikimi ve söz zenginliğini yansıtan hususlar çalışmanın ileriki bölümlerinde müstakil başlıklar altında ele alınmıştır. Aslında eser üzerinde yapılan değerlendirmelerin tamamı onun edebî kişiliğini ortaya koymaktadır. Bu bölümde şairin ortaya koyduğu edebî kişilik öz olarak belirtilmiştir.

Câmi'î, eserinin giriş bölümünde tevhid, münacat, naat, miraçnâme, dört halifenin övgüsü, Hasan, Hüseyin, Abbas, Hamza ve cennetle müjdelenen ashabın övgüsü, eserin yazılış sebebi ve zamanın padişahı Kanunî Sultan Süleyman'ın övgüsü yer almaktadır. Şair, böyle bir giriş ile başlayan eserinde esas konunun işlendiği ve sonuç bölümünde klâsik Türk edebiyatı mesnevî tertip özelliklerine uygun bir eser meydana getirmiştir denilebilir.

Muhabbet-nâme, *Câmi'î* ile aynı konuyu ele alan çağdaşı Lâmi'î'nin Vâmık u Azrâ'sı ile karşılaştırıldığında Türkçe kelimeleri kullanma oranının *Muhabbet-nâme*'de daha yüksek olduğu görülür. 16. yüzyılın ilk yarısında şiir yazan şairlerin kullandığı dil yanında *Câmi'î*'nin dili

oldukça sade kalmaktadır. *Muhabbet-nâme'de* bizim tespit edebildiğimiz 275 tutarındaki deyimlerin kullanımı ve şairin zaman zaman bir kıssa anlatıcısı gibi davranarak eserini konuşma üslûbuna yaklaştırması onun nispeten sade bir dil kullanmasına sebep teşkil etmiş olmalıdır.

Câmi'î, bir aşk hikâyesini anlatmak üzere kaleme aldığı eserinde bu serüvenden başka pek çok konuya da değinmiştir. Şair, zaman zaman hikâye anlattığı beyitlerin arasında veciz ifadeler kullanarak eserinde bazı evrensel doğruları ya da dinî öğretileri aktarma ihtiyacı hissetmiştir. Bu uygulama klâsik metinlerde görülen unsurlardan biridir. Fakat şairlerin bu beyanları onların dünya görüşlerinin ve edebî kişiliklerinin tezahürleri olması açısından da önem taşımaktadır.

KAYNAKÇA

Âşık Çelebi, *Meşâ'irü'ş-Şu'arâ*, İnceleme Tenkitli Metin, Haz. Filiz Kılıç, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eski Türk Edebiyatı ABD Doktora Tezi, Ankara 1994.

Bağdatlı İsmail Paşa, *Îzâhü'l-Meknûn fi'z-Zeyl-i 'alâ Keşfi'z-Zünûn an Esâmîi'l- Kütübi ve'l-Fünûn*, MEB Yayınları, İstanbul 1947.

Beyânî, *Tezkiretü'ş-Şu'arâ*, Haz. İbrahim Kutluk, TTK Yayınları, Ankara 1997.

Bilgin, Orhan, "Şeyhî Hakkında Yeni Bilgiler", *Türklük Araştırmaları Dergisi*, sayı 7, İstanbul 1993.

Bilkan, Ali Fuat, "Divan Edebiyatı Metinlerinin İran Edebiyatı Metinleri İle Mukayeseli Olarak İncelenmesi", *Akademik Araştırmalar Dergisi*, sayı:2, İstanbul 1999.

Bo Utas, Uppsala, "Did 'Adhrâ remain a virgin?", *Orientalia* XXXIII-XXXV (1984-1986), p. 429-441

Bursalı Mehmet Tâhir, *Osmanlı Müellifleri*, Matbaa-i Âmire, İstanbul 1333

Devletşah, *Tezkire-i Devletşah*, MEB Yayınları, İstanbul 1994.

Emecen, Feridun, "Evliyâ Çelebi'nin Manisa'ya Dair Verdiği Bilgilerin Değeri", *Türklük Araştırmaları Dergisi*, sayı: 4, Ankara 1988.

______________, *XVI. Asırda Manisa Kazâsı*, TTK Yayınları, Ankara 1989.

Esîrî, Hikâyet-i *Vâmık u Azrâ*, Süleymâniye Kütüphanesi Fâtih Bölümü Nu: 4141.

Fehim Efendi, *Sefînetü'ş-Şu'arâ*, Tab'-hâne-i Amire, İstanbul 1259

Gelibolulu Mustafa Âlî, *Künhü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı*, Haz. Mustafa İsen, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara 1994.

______________, *Mevâ'idü'n-Nefâ'is fî Kavâ'idi'l-Mecâlis*, Haz:Cemil Yener, Dündar Kitabevi, İstanbul 1975.

İpekten, Haluk, Mustafa İsen, Recep Toparlı, Naci Okçu, Turgut Karabey, *Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1988.

Kartal, Ahmet, "Klâsik Türk Edebiyatının İran Edebiyatı İle Münasebeti Üzerine Düşünceler", *Türk Yurdu*, Aralık 1999-Ocak 2000.

______________, "Türkçe Mesnevîlerin Tertip Özellikleri", *Bilig* sayı 19, Güz 2001.

Kâtib Çelebi, *Keşfü'z-Zünûn*, Maarif Matbaası, İstanbul 1941.

Kınalı-zâde Hasan Çelebi, *Tezkiretü'ş-Şu'arâ*, Haz. İbrahim Kutluk, TTK Yayınları, Ankara 1989.

Lâmi'î, *Vâmık u Azrâ*, Haz. Gönül Ayan, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara 1998.

Latîfî, *Tezkiretü'ş-Şu'arâ ve Tabsıratü'n-Nuzamâ*, Haz. Rıdvan Canım, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayınları, Ankara 2000.

Müstakimzâde Süleymân Sadettin Efendi, *Mecelletü'n-Nisâb*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 2000.

Sehî Bey, *Heşt-Bihişt*, Haz. Günay Kut, Harvard Üniversitesi Basımevi, Harvard 1978.

Şahinoğlu, Nazif, "Unsurî", *İslam Ansiklopedisi*, MEB Yayınları, c.13.

_______________, "Vâmık u Azrâ", *İslam Ansiklopedisi*, MEB Yayınları, c. 13.

Şentürk, A. Atilla, *XVI. Asra Kadar Anadolu Sahası Mesnevîlerinde Edebî Tasvîrler*, İÜ Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Enhstitüsü Doktora Tezi, İstanbul 1987.

Terbiyet, Muhammet Ali, *Mâkâlât-ı Terbiyet*, Neşreden Halil Sıddîk, Dünyâ-yı Küttâb, Tahran.

Tuman, Mehmet Nâil, *Tuhfe-i Nâilî*, Haz. Cemal Kurnaz, Mustafa Tatçı, Bizim Büro Yayınları, Ankara 2001.

Uluçay, M.Çağatay, "Manisa Şer'iye Sicillerine Dair Bir Araştırma", *Türkiyat Mecmuası*, c. X (1951-53).

Ünver, İsmail, *Mesnevî*, Türk Şiiri Özel Sayısı II (Divan Şiiri), Türk Dil Kurumu, Ankara 1986.

METİN

Ezel feth olsa dilde ism-i Fettâh
Olur cümle kilîd-i gence miftâh

Anuñla hall olur her ‘akd-i müşkil
Gerekdür her nefes zikr eyleye dil

3 Kamu zerrât anuñ zikrinde zâkir
Kamu eşyâ anuñ şükrinde şâkir

Ulaşdı emri birle nûna bir kâf
Cihân var oldı andan Kâf-tâ-Kâf

‘Aceb kudretdür ol Hallâk-ı ‘âlem
Yaradur bir avuç toprakdan âdem

6 Ezeldür hem ebeddür hem ehaddür
Ne mevlûd ü ne vâlid ne veleddür

Zihî vâcid k’ider bir demde îcâd
Hezârân vâlideyn ebnât [ü] evlâd

Birin ma‘şûk ider birini ‘âşık
Birin ‘Azrâ ider birini Vâmık

9 Görürsin biri Şîrîn biri Ferhâd
Biri Hurşîd olur biri Ferahşâd

Biri Mecnûn olup nâlân ü giryân
Biri Leylî olur şâdân ü handân

Birisi Veyse oldı biri Râmîn
Birisi Husrev oldı biri Şîrîn

12 Biri bülbül gibi bir gül-‘izâra
Süheyl olur cemâl-i Nevbahâr’a

Biri birine ‘âşık halk-ı ‘âlem
Biri birin sever evlâd-ı âdem

Cihâna ‘ışk-ıla uruldı bünyâd
Bu ‘ışkuñ ‘âşıkına âferîn-bâd

15 Ki her bir cânda ‘ışk vardur nihânî
Velîkin degme insân bilmez anı

Didi bir merd-i ferzâne hoş-endîş
Kamu ervâha vakt-i âferîniş

Muhabbet nûrını feyz eyledi Hakk
Kim anda zâhir oldı ‘ışk-ı mutlak

18 Gelincek ‘âlem-i ecsâma ervâh
İdindi nûr-ı ‘ışkı anda misbâh

Cihânda oldı ‘ışk adı çü zâhir
‘Ayân olmaga istedi mezâhir

Kemâline göre her nefs-i nâtık
Olur her birisi bir nefse ‘âşık

21 Alur andan safâ vü zevk u lezzet
Gehî mihr ü vefâ geh hicr ü fürkat

Uyarsa ‘akla ‘ışk olur hakîkî
Hakîkat ehlinüñ oldur tarîkı

Eger kalbe uya olur mecâzî
Hevâyile hevesdür lehv ü bâzî

24 Eserden ol dahı hâlî degüldür
Hakîkat yolını varmaga püldür

Hakîkî ‘ışkdan olmazsa nasîbüñ
Mecâzîde gerekdür bir habîbüñ

Eger olmazsa olduñ h^{v}âr u makhûr
Girürsin nâra görinmez saña nûr

27 Mecâzî kantaradur tîz geç anı
Hakîkî menzile ilet bu cânı

Dilerseñ iy göñül ‘ışk-ı hakîkî
Yoluñda sâdık ol bekle tarîkı

Elüñi yüzüñi yu senligüñden
Belî di Hakk’a kurtıl benligüñden

30 Özüñden senligi terk itmeyince
Enâniyyet aradan gitmeyince

Bilinmez kim durur ma‘şûk u ‘âşık
Kim olur bu yola sıdk-ıla sâdık

Bu senlik mahv olıncak cism ü cândan
Haber virür zemîn ü âsümândan

33 Saña ma‘şûk ider ol dem tecellî
Bulur ol şevk-ile kalbüñ tesellî

Olur cân vuslat-ı cânâna vâsıl
Kamu maksûd iki ‘âlemde hâsıl

Togar devlet güni eyler münevver
İçüñi taşuñı nûr-ıla kaplar

36 Pes andan zerre gibi bî-ser ü pâ
Yürürsin şevk-ile pinhân ü peydâ

Kim olmaz milk ü mâle dahı meylüñ
Zemîn ü âsümân olur tufeylüñ

Hümâ-yı cânı uçur âsümâna
İlet anı kadîmî âşiyâna

39 Bilür olsa bu himmet kime makrûn
Ne imiş hüsn-i Leylî ‘ışk-ı Mecnûn

Neden kesdi kaya bî-çâre Ferhâd
Neden terk itdi tahtını Ferahşâd

Cihânuñ evveli ‘ışk âhiri ‘ışk
Mukarrer bâtını ‘ışk zâhiri ‘ışk

42 Bi-hakkı mihr-i ma‘şûk ‘ışk-ı ‘âşık
Bi-hakkı cevr-i cânân sıdk-ı sâdık

Kalupdur CÂMİ‘Î bî-‘ışk u bî-yâr
Hevâ-yı nefse olmışdur giriftâr

Unutdı kendüzini idemez yâd
İlâhî gamdan eyle anı âzâd

45 Küdûretde koma kalbini sâf it
Suçın ‘âşıklar ‘ışkına ma‘âf it

Tevhîd-i sâni‘-i müte‘âl ü münâcât-ı cenâb-ı zü’l-Celâl

Senâ vü midhat ü şükr-i firâvân
İdelüm her nefesde sad hezârân

Aña k’oldur kamunuñ ibtidâsı
Ezeldür hem ebed yok intihâsı

48 Bulupdur varlık anda cümle mevcûd
Kamu halk ‘abd ü ol mahlûka ma‘bûd

Münezzeh zât-ı pâki her sıfatdan

Müberrâdur hudûd-ıla cihetden

Zihî Kâdir k’onuñdur cümle kudret
Zihî Vâhid ki andan cümle kesret

51 Zihî Hâkim ki hükminden halel yok
Zihî Mâlik ki milkinden cedel yok

Zihî sultân ki itmez kimse ma‘zûl
Cihân sultânları cümle aña kul

Zihî ‘Âlim ki ‘allâmü’l-guyûbdur
Zihî Settâr ki settârü’l-uyûbdur

54 Zihî Vâris ki bâkîdür bekâsı
Zihî Hayy kim ebed yokdur fenâsı

Zihî Bâkî münezzehdür fenâdan
Zihî Hakk kim berî çûn ü çerâdan

Anı göz görmez ol her gözde nâzır
Bilinmez yiri ‘ilm-ile hâzır

57 İdelüm şükri ol Yezdân-ı pâke
Sürelüm yüzümüz ‘acz-ile hâke

Yog-iken var idüp lutf u keremden
Getürdi ‘âleme milk-i ‘ademden

Bize insân diyü nâm itdi in‘âm
Hidâyet virdi olduk ehl-i İslâm

60 Beyân itdi sahîhi vü sakîmi
‘Ayân itdi tarîk-i müstakîmi

Zihî lutf u kerem hüsn-i ‘inâyet
Bir avuç topraga virdi hidâyet

Hidâyet virdigüñden soñra yâ Rab
Dalâlet virmesün cân cismine teb

63 İlâhî vir hidâyet üzre kudret
Ki varam togru yol eyle ‘inâyet

Hudâyâ kuvvetüm yok kudretüm yok
Kapuñda hıdmetüm yok minnetüm çok

Güneh bahrine gark oldum ser-â-pâ
Beni gark eyledi girdâb-ı deryâ

66 Kerem kıl baña lutfuñ eyle nâcî
Kim oldum kapuña ‘acz-ile râcî

Kapuña yalvaran kullara sed yok
Ki sende buhl-ile hıkd ü hased yok

Beni benlikde koma benligim al
Senüñ lutfuñla fazluñ bahrine sal

69 Emîn eyle dalâlet zulmetinden
Irag it şerr-i nefsüñ şirretinden

Basîret nûrın alma cân gözinden
Sakın mir’ât-ı kalbi gam tozından

Senüñ fazluñla fazl it göñlüme yâr
Ki gaflet uykusından ola bîdâr

72 Zebânum bir nefes zikrüñden ırma
Safâ vir kalbüme şükrüñden ırma

Şakâvet bendini boynuma takma
Hevâ vü hırs odına cânı yakma

Kerem kıl eyle lutfuñdan ‘atâlar
Elümi sakla çıkmasun hatâlar

75 Ayagumı sırât üzre şaşırma
Cahîm içre yüzin koyu düşürme

İlâhî vir ‘usürde sabr ü tâkat
Unutdurma yüsürde baña tâ‘at

Kanâ‘atle çirâgum rûşen eyle
Revânum tâ‘atüñle gülşen eyle

78 İlâhî eyleme koma beni ac
Kapuñdan gayrı bir kapuya muhtâc

Uçurıncak bedenden murg-ı cânı
Müyesser it hayât-ı câvidânı

Karañu sinnde sîne olsa mihmân
Münevver itsün anı şem‘-i îmân

81 Firâşum toprak ola yasdugum taş
Koma tenhâ ‘inâyet eyle yoldaş

Kazandum cürmi çok girdüm vebâle
Cevâba kudretüm yokdur su’âle

Şakâvet desti tutmasun dehânum
Cevâba hâzır eylegil zübânum

84 Soñucı ehl-i îmân-ıla îmân
Müyesser eyle iy Hannân ü Mennân

Koma mihnet sarâyında füsürde
Emîn eyle kim âmîn dir bu virde

Emîn olmak dilerseñ her belâdan
Irak itme dilüñ vird ü du‘âdan

87 Du‘â kim cümle dertlere devâdur
Cenâb-ı hazret-i Hak’da revâdur

Yüz urub isterüz dâim Hudâ’dan
Bizi mahrûm komaya ol du‘âdan

Du‘âya CÂMİ‘Î’nüñ cânı muhtâc
Toyur lutfuñla yâ Rabbî koma ac

90 Du‘â birle kim anı yâd iderse
Safâ birle revânın şâd iderse

Mu‘âvin ol ilâhî her cihetde
Penâh ol dünyede vü âhiretde

Du‘âdan irişür her derde dermân
Du‘âdur her tılısm-ı genc-i pinhân

93 Du‘âsını habîbüñ her peyember
Gice gündüz yüz urub Hak’dan ister

Habîbüñ yüzi suyına ilâhî
Bagışla cürmi afv eyle günâhı

Na‘t-ı kemâl-i Fahr-i ‘Âlem ü vasf-ı cemâl-i tâc-ı evlâd-ı âdem

Hezârân şükr ü minnet Hakk’a dâ’im
Kim itdi kalbümüz tevhîde kâ’im

96 Delîl itdi bu yolda enbiyâyı
Bize irşâda saldı evliyâyı

Habîbin rahmetinden virdi rahmet
Kıla ‘âsîleri hak yola da‘vet

Ki zîrâ rahmeten li’l-’âlemîndür

Şefî’-i evvelîn ü âhirîndür

99 Nübüvvet içre sultân-ı rüsüldür
Şerî‘at içre hâdî-i sübüldür

Çirâg-ı dûdmân-ı enbiyâdur
Delîl-i kârbân-ı evliyâdur

Vücûdı rahmet-i feyz-i ilâhî
Tufeyli cümle mehden tâ be-mâhî

102 Vücûdı âferîniş idi ma‘dûm
Ki sırr-ı kâ’inât olmışdı ma‘lûm

Nübüvvet tahtın almışdı ezelde
Henüz Âdem yaturken âb u gilde

Safiyyü’llâh egerçi bu’l-beşerdür
Muhammed fahr-ile hayrü’l-beşerdür

105 Kim itdi ibtidâ İdrîs ‘urûcı
Müsahhar eyledi necmi bürûcı

Muhammed gerçi âhir itdi mi‘râc
Kim oldı ‘arş taht ü taht aña tâc

Neciyyü’llâh necâta oldı râcî
Muhammed kâ’inâta oldı nâcî

108 Çıkardı gerçi Sâlih nâka taşdan
Muhammed taşı gûyâ itdi başdan

Halîl’e gülşen oldı nâr-ı Nemrûd
Müsahhardur habîbe cümle mevcûd

Kelîmü’llâha Tûr olmışdı me’vâ
Habîbu’llâha me’vâ kurb-ı *ednâ*

111 Elinde Dâvud’uñ mûm idi âhen
Cihân mûmın Muhammed itdi rûşen

Süleymân oldı milke milketü’llâh
Habîbe dü cihânı virdi Allâh

Mesîh eylerdi ger emvâtı ihyâ
Hayâtı Ahmed’ile buldı dünyâ

114 Nübüvvet şem‘in evvel yakdı Âdem
O şem‘üñ cem‘ine bu oldı hâtem

Muhammed rahmeten li’l-‘âlemîndür
Muhammed sâdıku’l-va‘dü’l-emîndür

Muhammed mahzen-i esrâr-ı Hak’dur
Muhammed ma‘den-i envâr-ı Hak’dur

117 Muhammed’dür ümîd-i her dü-‘âlem
Muhammed’dür murâd-ı âl-i âdem

Anuñçün halk idüpdür Hakk cihânı
Ol olmasa olurdı cümle fânî

Sekiz uçmag-ıla bu tokuz eflâk
Yidi tamuyıla bu yidi kat hâk

120 Sükûn-ı ‘arz-ıla nüh çarh-ı dâyir
Meh ü mihr ü sevâbit necm-i sâyir

Zemîn ü âsümân cennât ü rızvân
Vühûş-ıla tuyûr u ins-ile cân

Anuñ nûrından oldı cümle mevcûd
Odur cümle cihân içinde maksûd

123 Cihân başdan başa anuñ mutî‘i
Günehkâr ümmetüñ oldur şefî‘i

İdemez CÂMİ‘Î evsâfın anuñ
Diyemez biñde bir eltâfın anuñ

Nice vasf eylesün hurşîdi zerre
Ne bilsün vüs‘at-i deryâyı katre

126 O memdûhuñ k’ola meddâhı Hâlık
Ne medh idem ben aña ola lâyık

Anı medh eylemek müşkildür el-hak
Garaz ‘arz-ı ‘ubûdiyyetdür ancak

Mi‘râc-ı kadr-i ‘âlî hâtemü’l-enbiyâ vü sultân-ı serîr-i kurb-ı ev-ednâ

Cenâb-ı hazret-i ‘izzetden iy cân
İrişdi bir gice Cibrîl’e fermân

129 Cihân halkına eyle müjdegânı
Haberdâr it zemîn ü âsümânı

Habîbüm eylesün bu gice mi‘râc

Ayagı tozı olsun ‘arşuma tâc

Yüzin sürsünler ol toza felekler
Gözine tûtiyâ çeksün melekler

132 Müzeyyen eylesün firdevsi Rıdvân
Tonansun hullelerle hûr u gılmân

Cinân bâgından al bir berk-sur‘at
Burâk-ı bâd-pây ü tâc ü hil‘at

Habîbüme yitişdür hıdmet eyle
Cenâb-ı ‘izzetüme da‘vet eyle

135 Hıtâbı hazret-i nâmûs-ı ekber
İşitdi saldı fi’l-hâl secdeye ser

Her emri rûh-ı kudsî kıldı hâsıl
Zemîne âsümândan oldı nâzil

Şeb-i ‘anber-fişân açmışdı dükkân
Cihânı nûra gark itmişdi yeksân

138 Habîbu’llâh meger ol gice halvet
Mübârek hâtırı bulmışdı selvet

Cemâlinden cihân olmışdı pür-nûr
Sarây-ı Ümmehânî içre mesrûr

Oturmışdı dilinde zikr-i tevhîd
Huzûr-ıla göñülde fikr-i temcîd

141 Didiler ba‘zı râvîler haremde
Ki istigrâka varmışdı o demde

Burâk’ı rûh-ı kudsî ragbet-ile
Getürdi Mustafâ’ya hurmet-ile

Didi müştâk olupdur hazretu’llâh
Selâm ü ‘izzet eyler iy yüzi mâh

144 Ayaguñ tozına ehl-i semâvât
Göz açup hâzır oldı kat-ber-kat

Nisâr içün cevâhir ellerinde
Selâm-ile salavât dillerinde

Yüz urup yir ü gök ehli tamâmet
Umarlar bu gice senden şefâ‘at

147 Emînu'llâh cevâbın eyledi gûş
Muhammed ol safâdan oldı pür-cûş

Sürûr u şâdlıkdan geldi vecde
Cenâb-ı Hakk'a fi'l-hâl itdi secde

Süvâr oldı Burâk'a şâd u handân
Licâm elde dilinde zikr-i Sübhân

150 Revân oldı Burâk-ı bâd-reftâr
Ki berkden tîz alurdı menzil ü bâr

Delîl oldı öñince rûh-ı kudsî
Varup evvel müşerref kıldı Kuds'i

Sa'âdet sâyesin çün saldı server
Selâma geldi ervâh-ı peyember

153 İdüp cümle keremler cümlesine
Ki da'vet itdi kendü kıblesine

Kabûl itdi kamusı da'vetini
El alup eylediler bey'atini

Emânet mesnedini kıldı tafzil
Namâza turdı tekbîr itdi Cibrîl

156 Gürûh-ı enbiyâ uydı tamâmet
Geçüp mihrâba eyledi imâmet

Penâh oldı vefâdan enbiyâya
Delîl oldı safâdan evliyâya

'Urûc eyledi 'arşa 'izzet-ile
Yiri gögi toyurdı rahmet-ile

159 Sarây-ı kâyinât içre vücûdı
Bırakdı şeş cihetle dört hudûdı

Emînu'llâh öñince gâşiyedâr
Dir-idi tırrakû ervâh-ı ebrâr

Kevâkib eyledi eflâki tezyîn
Uyardı niçe biñ kandîl-i sîmîn

162 Kamer gösterdi istikbâli evvel
Öñince Ahmed'üñ yandurdı meş'al

Gelüp sürdi ayagı tozına yüz
Henüz bedrüñ yüzinde vardur ol toz

Çün evvel göge irdi fahr-i ‘âlem
Selâma geldi evvel anda Âdem

165 İkinci göge irdi çünki server
‘Utârid eylemişdi milki defter

Yüz urup hıdmetine kıldı teslîm
Didi saña müsellem yidi iklîm

Selâma geldi anda didi Yahyâ
Cihânı eyledüñ nûruñla ihyâ

168 Üçünci göge yol buldı ferahnâk
Ferahdan zühre-i zehrâ tarabnâk

Didi düşmen kör olsun iy yüzi nûr
Sen olgıl dü-cihân içinde mesrûr

Selâma geldi anda hûb-ı Ken‘ân
Eyitdi merhabâ iy nûr-ı Yezdân

171 Olup dördünci gök ol mihre pâye
Hümâyûn sâyesinden saldı sâye

Gün itdi kâse-i zerrîni pür-zer
Nisâr içün ayagına kodı ser

Müşerref eyledi çün ol makâmı
Refî‘u’llâh gelüp virdi selâmı

174 Beşinci göge irdi ol cihân-gîr
Gelüp destine behrâm sundı şimşîr

Didi feth it cihân milkin ser-â-ser
Cihân halkı saña oldı müsahhar

Selâma geldi ol menzilde Hârûn
Didi olduñ cenâb-ı Hakk’a makrûn

177 Çün altıncı göge ol şems-i devlet
Sürûr-ile irüp saldı sa‘âdet

Sa‘âdet dürri dürcin açdı bercîs
Ser-i dürr-i yetîme saçdı bercîs

Selâma geldi anda pûr-ı ‘İmrân
Didi meydân senüñdür eyle cevlân

180 Yidinci göge irdi ol şehen-şâh

Ziyâde oldı kurb u ‘izzet ü câh

Kodı keyvân öñinde tâc ü tahtı
Ki virdi sâhibine raht [u] bahtı

Halîlu’llâh yitişdi hullet-ile
Selâm virdi rasûle ‘izzet-ile

183 Eyitdi merhabâ iy şâh-ı *levlâk*
Kudûmüñden müşerref oldı eflâk

Bırakdı benligi hâkî kafesde
Tokuz eflâki geçdi bir nefesde

Yüzin hâk itdi yolında felekler
Gelüp yüz sürdi pâyına melekler

186 Çü pâye oldı nüh-tâk-ı mukarnes
Selâma geldi ervâh-ı mukaddes

İrer ol sidre-kâmet müntehâya
İşâret kıldı Cibrîl ol hümâya

Didi budur makâmum yâ Muhammed
Bu yirden geçmege yokdur baña had

189 Bu menzilden öte emr itmedi Hakk
Tecâvüz eyleyem mikdâr-ı barmak

Didi Cibrîl’e Ahmed bilmezin yol
Ne pîş ü pes bilürin ne sag u sol

Didi Cibrîl hidâyetdür delîlüñ
‘İnâyet gösterür rûşen sebîlüñ

192 Kodı Cibrîl’i anda mest ü hayrân
Hidâyet geldi Ahmed kıldı seyrân

Yöneldi ol yola ‘azm itdi bî-bâk
İrişdi Beyt-i Ma‘mûr’a ferahnâk

Yapusı ol evüñ yâkût-ı ahmer
Kapusı ‘arş-ı a‘lâya berâber

195 Ferâgat itdi ferrinden bu ferşüñ
Olur pâyına pâye püşti ‘arşuñ

Tavâf eyledi beyti şevk-ile hoş
Adı Refref irişdi bir yeşil kuş

Didiler ba‘zı râvîler aña nûr
Ki bir altun çekirge idi ez-nûr

198 Didi ba‘zı bisât-ı nûr-ıdı ol
Süvâr oldı Muhammed yüridi yol

Yüz urdı ayagına cümle eflâk
İrişdi pây-i ‘arşa şâh-ı levlâk

Bu deñlü rıf‘at-ile ‘arş-ı a‘zam
İzi tozı katında zerreden kem

201 Gelürdi ‘aklı gâh zâ’il olurdı
Ki hayret perdesi hâ’il olurdı

Çü ‘arş altına irdi ol yüzi nûr
Görür İsrâfîl elinde tutar sûr

Gözedüp emri turur vakte hâzır
Öñinde levh-i mahfûz aña nâzır

204 Selâm virdi rasûle ‘izzet-ile
Tapu itdi vü döndi hürmet-ile

Kalur ol yolda Refref ol şehen-şâh
Bu kez kerrûbîler idindi hem-râh

Geçer sa‘y-ile nûrânî hicâbı
Ki yitmiş biñ idi anuñ hisâbı

207 Pes andan aldı rûhânî melekler
Mukarreblerdür ol dergâhı bekler

Getürdiler habîbu’llâhı ber-dûş
Cenâb-ı hazrete iletdiler hoş

Habîbe *kâbe kavseyn* oldı me‘vâ
Nice kavseyn belki kurb-ı *ednâ*

210 Vücûdı fânî oldı kendüzinden
Giderdi her hicâbı cân gözinden

Çekildi sürme *mâ-zâga’l-basar* ‘dan
Gözi Hakk nûrın aldı her nazardan

Çü götrüldi arada kalmadı sed
Hak’ı Hak nûrıyıla gördi Ahmed

213 Aradan gitdi fürkat vuslat oldı
Zihî vuslat ki ‘ayn-ı vahdet oldı

Zihî vahdet ki sıgmaz anda kesret
Zihî kesret ki oldı ‘ayn-ı vahdet

Zihî ‘âşık cenâbına habîbin
İder da‘vet virür ‘izzet nasîbin

216 Zihî ma‘şûk ki buldı kurb-ı ‘izzet
Ezelden tâ ebed baht-ıla devlet

Zihî sohbet ki kimse idemez telh
Zihî meclis ki hergiz olmaya selh

Zihî dem k’irdi vakt-i *lî-ma‘a’llâh*
Ne mürsel ne melek buldı aña râh

219 Kemâ-hî her ne var keşf itdi kâşif
Kamu esrâra ‘ilmi oldı vâkıf

Muhabbet oldı ol meclisde sâkî
Sunup câmı götürdi iftirâkı

Habîb ol câm-ile oldı tarabnâk
Yüz urup didi yâ Rab *mâ ‘arafnâk*

222 Senüñ lutfuñdur iy Hannân ü Mennân
‘İnâyet menba‘ından kılduñ ihsân

Kamu varlık senüñdür ben fakîrin
Ki sen ma‘bûd ben ‘abd-i hakîrin

Hudâyâ saña lâyık hıdmetüm yok
Kapuña ‘arz idecek tâ‘atüm yok

225 Ezelden eyledüñ lutf u ‘inâyet
Ebed vir ol yola yâ Rab hidâyet

İlâhî kullaruñdan ‘âciz ü h^{v}âr
Bir avuç ümmetüm vardur günehkâr

‘Amel kılmakda kullukda kamu süst
Hatâlar işlemekde cümlesi çüst

228 Egerçi anlaruñ hiç tâ‘ati yok
İlâhî sen Ganî’sin rahmetüñ çok

Arada kimi zâlim kimi mazlûm
Rahîmâ rahmetüñden itme mahrûm

Ezelden bunları sen eyledüñ var

Kim âhir yirlerini eyleme nâr

231 Bu deñlü cürm içinde hazretüñden
Umarlar katre bahr-i rahmetüñden

Kamusı mu‘terif şâm u sehergâh
Okur *lâ-taknetû min-rahmeti’llâh*

Habîbu’llâh şu deñlü itdi nâzı
Kabûl olundı hazretde niyâzı

234 Hitâb-ı ‘izzet irdi yâ habîbî
İrer her şey‘e rahmetden nasîbi

Şu deñlü rahmetümüñ vüs‘ati var
Sıgar eşyâ bu deryâda ne kim var

İşitdi bu hitâb-ı müstetâbı
Kabûl eyledi bu şâfî cevâbı

237 Murâdı hâsıl oldı döndi Ahmed
Zemîne âsümândan indi Ahmed

Kadem basdı sarây-ı pür-sürûra
Ki yol virmedi bir zerre gurûra

Getürdi armaganı çâr-yâre
Nasîbin her birine âşikâre

240 Eyitdi eyledüm bu gice mi‘râc
Le-‘amrük’den uruldı başuma tâc

Makâmum kurb-ı ev-ednâ’ya irdi
Bu esfelden geçüp a‘lâya irdi

Serîrüm oldı nüh-tâk-ı mukarnes
Sarâyum oldı heft sahn-ı müseddes

243 Merâtib hâsıl itdüm Hakk katında
‘Azîz oldum cenâb-ı ‘izzetinde

İşitdi sıdk-ı Sıddîk oldı muhkem
‘Ömer’de ‘adl [ü] dâd oldı müsellem

Hayâsı artdı ‘Osmân-ı emînüñ
Sehâ vü cûd-ıla lutfı ‘Alî’nüñ

246 ‘Adâvet Bû Cehil’de oldı muhkem
Zübânını cehâlet kıldı ebkem

Kimine lutf-ıla ‘izzetler oldı
Kimine kahr-ıla mihnetler oldı

Zihî Ahmed zihî lutf-ı ilâhî
Kim oldı ‘âlemüñ püşt ü penâhı

249 Aña vü âline ashâbına hem
Salât-ıla selâm biñ kerre her dem

İlâhî nûr-ı Ahmed hurmeti-çün
Şeb-i mi‘râcda olan hurmet-içün

Kerîm’sin CÂMİ‘Î’ye rahmet eyle
Şefî’ it Mustafâ’yı şefkat eyle

252 Günâh bahrine gark oldı bu miskîn
Egisnî yâ gıyâse’l-müstegîsîn

Medh-i Sıddîk-ı Ekber halîfe-i güzîn-i Peygamber

Rasûlüñ yâri kim ashâb-ı dîndür
Sahâbe içre ashâb-ı güzîndür

Ki Sıddîk eyledi ikrârı evvel
Kemâl-i sıdk-ıla oldı mükemmel

255 Emîrü’l-mü’minîn Bû Bekr-i Sıddîk
İmâm oldur nebîden soñra tahkîk

Varup cennet kapusında tura ol
Kime isterse vire cennete yol

Medh-i Fârûk-ı hatâ vü savâb ‘Ömerü’l-Hattâb

Emîrü’l-mü’minîn ol feyz-i Vehhâb
İkincisi ‘Ömer’dür ibn-i Hattâb

258 Bu dîn yolında ‘adl ü dâd idüpdür
Şerî’at şehrin ol âbâd idüpdür

Ayırdı hakkı bâtıldan idüp fark
Yürütdi hakkı itdi bâtılı hark

Kaçar zıllından anuñ dîv ü şeytân
Üşenür heybetinden ins-ile cân

Medh-i câmi‘ü’l-Kur’ân ‘Osmân bin ‘Affân

261 Emîrü'l-mü'minîn üçünci 'Osmân
Serîr-i milk-i hilm ü 'ilm-ile sultân

Görüp aslını bildiler müretteb
Edeb erkânın andan her mü'eddeb

Hayâ ögrendi andan ehl-i îmân
Anuñ cehdiyile cem' oldı Kur'ân

264 Şehâdet rütbetin kılmaga zâhir
Ki Kur'ân üstine cân virdi âhir

Medh-i hâtemü'l-hayâ 'Aliyyü'l-Mürtezâ

Emîrü'l-mü'minîn dördünci Haydar
Odur sâkî anuñdur câm-ı kevser

Şerî'at 'ilminüñ derbânı oldur
Tarîkat ehlinüñ sultânı oldur

267 Sehâ vü lutf u ihsân ü mürüvvet
Safâ vü sıdk u ihlâs ü fütüvvet

Şecâ'at hem kemâl-ile kerâmet
Anuñ hakkındadur bu cümle haslet

Medh-i Haseneyn ü 'ammeyn-i kerîmeyn ü 'Aşere-i Mübeşşere rızvânu'llâhi 'aleyhim ecma'în

Kim anuñ nûr-ı çeşmi iki şehdür
Sa'âdet burcı üzre mihr ü mehdür

270 Biri hulk-ıla halk içre Hasen'dür
Riyâz-ı 'izzete serv ü semendür

Biri şâhum şehîd-i Kerbelâ'dur
Hüseyn-i pür-'anâ vü pür-belâdur

Çirâg-ı kurretü'l-'aynı rasûlüñ
Yüregi yagıdur zevce'l-Betûl'üñ

273 Olup şeyh-i şebâb-ı ehl-i cennet
Virürler cennetüñ bâgına zînet

İki 'ammî olupdur eşrefü'n-nâs
Ki ya'nî hazret-i Hamza vü 'Abbâs

Habîbüñ yâri on oldı hakîkat
Beyân eyledi ashâb-ı şerî‘at

276 Ki bunlar cümlesi bî-şekk velîdür
Ebû Bekr ol velîler evvelidür

İkincisi ‘Ömer üçünci ‘Osmân
‘Alî dördüncisidür ibn-i ‘İmrân

Beşinci Talha’dur olmadı tâlih
Salâhat gördi andan cümle sâlih

279 Dil ü cân-ıla geldi kıldı bey‘at
Kim oldı ehl-i ‘izzet ehl-i hurmet

Olur altıncı yâri ‘Abdu’r-Rahmân
Muhibb-i hânedân mahbûb-ı Rahmân

‘Azîz-i muhterem ashâb içinde
Şerîf-i muhteşem ahbâb içinde

282 Yidincisi Zübeyr ibn-i ‘Avâm’dur
Mükerrem fahr-i ashâb-ı kirâmdur

Kirâmıdur kamu ehl-i kirâmuñ
Ki makbûlı olupdur hâs u ‘âmuñ

Sekizinci durur Sa‘d ibn-i Vakkâs
Havâsu’l-mü‘minîn içinde ol hâs

285 Rasûlu’llâh’a eyledi itâ‘at
İki ‘âlemde kesb itdi sa‘âdet

Tokuzıncı emîrü’l-müttekîndür
Ki Sa‘d ibn-i Zübeyr-i pâk-dîndür

Habîbu’llâh’a oldı yâr-ı sâdık
Sa‘îd oldı sa‘âdet buldı bayık

288 Onuncısı ‘Ubeyde ibn-i Cerrâh
Aña feth itdi her ebvâbı Fettâh

Göñülden cân-ıla sevdi habîbi
Kim oldı cümle dertlerüñ tabîbi

Bu on yârân ki oldı ehl-i ‘izzet
Kim oldılar muhakkak ehl-i cennet

291 Ki bey‘at itdiler taht-ı şecerde
Rasûl-ıla kamusı bir nazarda

Dahı bunlar ırılmadın yirinden
Turup ırılmadın biri birinden

İrişdi Cebra'il virdi selâmı
Getürdi Hakk te'âlâdan peyâmı

294 Bagışladı saña Hakk cümle yâruñ
Senüñ cennetde olsun hem-cüvâruñ

Kamusından muhakkak râzıdur Hakk
Budur tahkîk tasdîk eyle mutlak

Ne münkir kim ider bunlara inkâr
Ebed kalur cehennem içre iy yâr

297 Hudâyâ it nite k'ashâb u evlâd
Tamudan CÂMİ'Î'nüñ cânın âzâd

Muhibb-i âl ü ashâb-ı nebîdür
Degül anuñ gibi kim ecnebîdür

İçür âbı sahâbe meşrebinden
Ayırma ehl-i sünnet mezhebinden

Sebeb-i te'lîf-i kitâb ü tasnîf-i risâle-i âdâb

300 Meger bir gice mehtâb-ı münevver
Cihânı nûra gark itmişdi yekser

Safâdan var-ıdı cânuñ sürûrı
Göñül bulmışdı şevk-ile huzûrı

Oturup halvetümde fikr iderdüm
Hudâ'ya şükr iderdüm zikr iderdüm

303 Meger yârânlarumdan bir musâhib
Kemâle tâlib ü ehline râgıb

Gelüp biñ lutf-ıla virdi selâmı
Getürdi bir ulu yirden peyâmı

Didi devlet şehen-şâhı Sinân Beg
Sa'âdet göginüñ mâhı Sinân Beg

306 Yegâne husrev ü düstûr-ı devrân
K'olupdur âsaf-ı Sultân Süleymân

Ulular serveri sâhib-sa‘âdet
Tapuñı halvetine kıldı da‘vet

Oturma tur saña devlet irişdi
Kim ol devletlüden ‘izzet irişdi

309 İşitdüm çünki bu şâfî cevâbı
Kabûl itmekde buldum çok savâbı

Didüm da‘vet icâbetdür varalum
Baş üzre hıdmete yüzler sürelüm

Revân olduk yitişdük hıdmetine
Du‘â itdük cenâb-ı ‘izzetine

312 Ayag üzre turup ‘izzetler itdi
Degül bir nice biñ hurmetler itdi

Hudâ artırsun anuñ devletini
Kamu ‘âlem içinde hurmetini

Bakup ‘ayn-ı ‘inâyet birle gördi
Lisân-ı lutf-ıla hâlümi sordı

315 Beni hoş tatlu dil ile toyurdı
Dönüp lutf-ıla bu nazmı buyurdı

Didi geldi cihâna nice şâ’ir
Kodı her birisi bir nazm-ı fâhir

Okudum yâdgârın her birinüñ
Bahâristân’da gördüm ‘Unsurî’nüñ

318 Kim itmiş Vâmık [u]‘Azrâ’yı manzûm
Adı dillerde ma‘lûm kendi ma‘dûm

İşitmiş çok cihânda ad u sanın
Velî hiç kimse virmemiş nişânın

Meger bir şahsuñ ol girmiş eline
Kim itmiş tercüme kendü diline

321 Velî ol deñlü virmemiş letâfet
Mezâk-ı cân bula andan halâvet

Bu ‘ömrüñ geçmedin vakti vü ‘ahdi
Düriş sen dahı eyle cidd ü cehdi

Gülistân-ı sahunda eyle pervâz
Ma‘ânî saydına olduñ çü şehbâz

324 Söze gir bülbül-i şîrîn-zübânsın
Şeker yi tûti-i şekker-fişânsın

Ümîdüm var ‘inâyet ide Bârî
Koyasın dünyede bir yâdgârı

Cihânuñ nâmesinde kala nâmuñ
Ola hayr-ıla zikri hâs u ‘âmuñ

327 Kafesden uçurıncak murg-ı cânı
Kala nâmuñ cihânda câvidânî

Ko bir adı koyıncak sen cihânı
Disünler Tañrı yarlıgasun anı

Şol adı koma kim yâd olsa nâ-gâh
İşidenler diyeler la‘netu’llâh

330 Bir adı ko ki yâd olınsa her gâh
İşidenler disünler rahmetu’llâh

Bekâ bulur eyü adı kalanlar
Unudulan durur fânî olanlar

Ur imdi ad-ıçun bir şehre bünyâd
Anuñla milk-i aduñ ola âbâd

333 Yüri harc it ma‘ânî dürlerinden
Binâ eyle sahun gevherlerinden

Çek aña dâ’ire bir sûr-ı mesrûr
Kim anuñ sakfı ola Beyt-i Ma‘mûr

Şu resme eyle ol şehri ‘imâret
Gelüp kerrûbîler kılsun ziyâret

336 Ola lutf-ı Hudâ hısn-ı hasîni
Melekler nâzırı Cibrîl emîni

Şehen-şâh adına bir hoş kitâb it
Kim anı dürc-i dürr ü la’l-i nâb it

Kitâb-ı Vâmık [u] ‘Azrâ disünler
Riyâz-ı bülbül-i şeydâ disünler

339 Okınsun şevk-ile devrân içinde
Safâ vü zevk-ile ihvân içinde

Muhabbet-nâme olsun adı anuñ

Şekerden tatlu olsun dadı anuñ

Mübârek adına ol şehryâruñ
Ki bugün fahrıdur bu rûzgâruñ

342 Cihânuñ cânıdur cânuñ cihânı
Zemîn-ile zamânuñ kâmrânı

Cenâb-ı ʻizz ü fahr-i âl-i ʻOsmân
Emîrü'l-müʻminîn Sultân Süleymân

Düzet adına bir hoş dâstânı
Bedîʻ-ile beyân eyle maʻânî

345 Fasîh elfâz-ıla it anı teşrîh
Kim olsun ins ü câna vird ü tesbîh

Getür cehd eyle bu nazmı nizâma
Okunsun tâ ilâ-yevmi'l-kıyâme

Şehen-şâh adına olsun müsellem
Añılsun haşre deñlü şâh-ı ʻâlem

348 Eger Firdevsî gelmese cihâna
Gelür miydi vücûda Şâh-nâme

İdinmese anı Firdevsî maksûd
Añılmazdı bugün Ayâz u Mahmûd

Virüp Şeh-nâme nazmına nizâmı
Unutdurmadı şâhân-ı ʻizâmı

351 Şehen-şâhlar ki geldi bu cihâna
Kodı her biri bir dürlü nişâne

Kimi kalʻa kimi şehr itdi âbâd
Soñında hayr-ıla komag-ıçun ad

İrişmiş her birinüñ göge başı
Yıkıldı kalmadı taş üzre taşı

354 Ne şehr ü kalʻa ne taht kaldı ne tâc
Ecel ceyşi kamusın kıldı târâc

Anuñ kim adı kaldı devlet anuñ
Anuñ kem adı kaldı nekbet anuñ

Nizâmî çekmese çok dürlü renci
Getürmese vücûda Penc-genc'i

357 Kızıl Arslân adın kim yâd iderdi
Revânın hayr-ıla kim şâd iderdi

Ne Arslân kaldı ne anuñ binâsı
Ne yir üzre binâsınuñ esâsı

Nizâmî itdi anı hayr-ıla yâd
Yıkıldı milki kaldı adı âbâd

360 Zuhûr it sen de bir genc-i nihânsın
Ki meddâh-ı Süleymân-ı zamânsın

Şükür Allâh'a bu devrâna irdüñ
Hızır'sın çeşme-i hayvâna irdüñ

Karıncasın Süleymân hıdmetinde
Bu nazma vir nizâmı devletinde

363 Felek döndükce yir durdukça kâyim
Añılsun şehryâruñ adı dâyim

Kabûl itdüm didüm hüsn ü 'inâyet
Olursa ben kula Hakk'dan hidâyet

Şehen-şâh adına bu nazma bünyâd
Kılalum kim diyeler âferîn bâd

366 Pes andan yir öpüp kıldum du'âyı
İcâzet istedüm itdüm senâyı

Ayag üzre turup biñ 'izzet-ile
Beni göndürdi yümn ü himmet-ile

Dil ü cân-ıla eyleyüp itâ'at
Varup bir gûşede kıldum kanâ'at

369 Şehen-şâh adına Hakk'a tevekkül
İdüp Kur'ân'dan eyledüm tefe''ül

Açıldı sûre-i Ve'ş-Şems zâhir
Didüm fâlum mübârek evvel âhir

Sücûd idüp Hak'a kıldum senâlar
Pes andan eyledüm şâha du'âlar

Medh-i şehryâr-ı dîn-penâh Sultân Süleymân Hân ebbeda'llâhü kuvvâhü

372 Ne şehdür ol şehen-şâh-ı mu'azzam
K'olupdur fahr-i 'âlem hayr-ı âdem

Süleymân-saltanat İskender-efser
Yed-i tahtında mahkûm yidi kişver

Penâh-ı halk-ı ʻâlem zıll-ı Sübhân
Emîrü'l-müʻminîn Sultân Süleymân

375 Ser-â-ser yir yüzinüñ şehryârı
Zemîn-ile zamânuñ kâmkârı

ʻAdedde altı harf oldı Süleymân
Kim oldı şeş cihet hükmine fermân

Ne kim var-ısa ʻâlemde beşâret
Bu altı harf aña eyler işâret

378 Saʻâdet sînin anuñ kıldı efser
ʻAdâlet lâmı lâmından alur fer

Yümin yâ aldı andan oldı meymûn
Hümânuñ mîmi mîminden hümâyûn

Elif aldı emânet oldı maʻmûr
Ki nûnı birle nusret oldı mansûr

381 Hemîşe yârî olsun feth ü nusret
Nedîmi ʻizzet ü hem-râhı devlet

Hudâ'nuñ zıllıdur zılluñ ziyâsı
Saʻâdet âsümânınuñ hümâsı

Serîr-i ʻizz ü devlet şehryârı
Mükerrem âl-i ʻOsmân yâdgârı

384 Saʻâdet milkinüñ sâhib-külâhı
Sahâvet burcınuñ mihr-ile mâhı

Şecâʻat tagınuñ şîr-i jiyânı
Mehâbet milkinüñ bebr-i beyânı

Fesâhat güllerinüñ gülsitânı
Belâgat bâgınuñ bülbül-zübânı

387 Kanı bunuñ gibi şâh baña göster
Raʻiyyet-perver ola ʻadl-güster

ʻAdâlet şehri gencinüñ emîni
Raʻiyyet halkınuñ hısn-ı hasîni

Cemîʻ-i hüsn-i ahlâk-ıla mevsûf

Hısâl-i hûb u mevzûn-ıla me’lûf

390 Zamânında cihân emn ü emânda
Bu devrân olmadı hiç bir zamânda

Barışdı od-ıla su bâd-ıla hâk
Bu devrânı henüz devr itdi eflâk

Diken kalmadı ‘âlemde gül oldı
Safâdan cümle kuşlar bülbül oldı

393 Bitürdi seng-i hârâ la‘l ü mercân
Acı sular hep oldı âb-ı hayvân

Bu devrânda kimesne aglamaz zâr
Meger ‘âşık ola ya bülbül-i zâr

Yatur oldı dizinde gürbenüñ mûş
‘Adâvet gitdi oldı vaktleri hoş

396 Koyunuñ şimdi kurd oldı şubânı
Kul oldı dilkü bekler mâkiyânı

Gelür her gün niyâz-ile ider nâz
Çıkar ördege vü turnaya şehbâz

Ilanında zehr görmez ılancı
Ki sâlih sâdık oldı her yalancı

399 Cihânda kalmadı bir kimse gamgîn
Gınâdan şâdî handân ac u ilgin

Zihî eyyâm-ı hoş ferhunde devrân
Zamân-ı şâdî vü âvân-ı ferhân

Hezârân âferîn bu rûzgâra
Hezârân âferîn bu şehryâra

402 Ögün iy çarh ki bunuñ gibi devrân
Getürmedüñ olaldan berü gerdân

Sevinsün yir ele girmez bu ezmân
Cihân oldı ser-â-ser bâg u bûstân

Gülistân seyrini itdüm sehergâh
Gül-i sûrî güler bülbül ider âh

405 Açılmış şevk-ile şehlâ ferahdan
Şehe tolu içer zerrîn kadehden

Gözin dikmiş göge nergis ider nâz
Şehüñ her bir kışı olsun yiñi yaz

Yüzin egmiş du‘â eyler benefşe
Şehüñ ‘adlin ziyâd eyler hemîşe

408 Bir ayak üstine serv-i hırâmân
Turup eyler du‘â-yı şâh-ı devrân

Çınâr el götürüp eyler du‘âlar
Şehen-şâhdan ırag ola kazâlar

Dil uzadup salâ dir bezme sûsen
Bu devri hoş geçürsin merd-ile zen

411 Süleymân-ı zamân devrânıdur bu
Ne devrân devr iderse cânıdur bu

Kamu kul dillü dilince sehergâh
Okurlar hoş-du‘â-yı devlet-i şâh

Kamu esrâra ma‘lûm ‘ilmi ‘âlim
Olupdur şark u garba hükmi hâkim

414 Bu milki eyledi dört ulu sultân
Ser-â-ser kabz [u] bast hükmine fermân

Kim evvel Şâh Süleymân ibn-i Dâvud
Cihân milkini virdi aña Ma‘bûd

İkinci Feylekus oglı Sikender
K’anuñ hükminde idi bahr-ile ber

417 Üçünci geldi sultân ibn-i sultân
Selîm Şâh ibn-i Sultân Bâyezîd Hân

Mu‘în oldı Hudâ şark-ıla garbı
Müsahhar itdi şimşîr-ile darbı

Ki nusret birle Rûm’dan çekdi leşker
‘Acem milkini feth itdi bürâder

420 Sa‘âdet seyfini çün şarka saldı
‘Alâ’üddevle’nüñ tahtını aldı

Kimesne darb-ıla almadı Mısr’ı
Ne Cemşîd ü Ferîdûn u ne Kisrî

İki sultâna virdi fethin Allâh
Bir İskender biri Sultân Selîm Şâh

423 Sikender aldı yüz biñ ‘asker-ile
Selîm Şâh on sekiz biñ server-ile

Hezârân âferîn bu milk-i Rûm’a
Ulular şâh olur her dem bu bûma

Kim oldı milke dördünci şehen-şâh
Süleymân Şâh bin Sultân Selîm Şâh

426 Ki tutdı evvelin mülküñ Süleymân
Yine âhir Süleymân oldı sultân

Cihânı rûşen iden sâyesidür
Bu sâye ‘âlemüñ sermâyesidür

Cihân turdukça var olsun cihânda
Zemîn üzre añılsun her zamânda

429 Selîm Şâh gibi olsun merd-i meydân
Selîm olsun nitekim Bâyezîd Hân

Muhammed Hân gibi her fende kâmil
Murâd Hân gibi hem gâzî hem ‘âdil

İder sultân gibi her kârı tedbîr
Olupdur Yıldırım gibi cihân-gîr

432 ‘Adilde cûd u ihsânda hudâvend
Bugün Gâzî Hudâvendgâr’a mânend

Cihân milkini zabt itmekde Orhan
Gazâ idüp il açmaklıkda ‘Osmân

Kamunuñ hasleti hep bunda hâsıl
Anuñçün her bir işde oldı kâmil

435 Her on bir yire gelse kâmil oldı
Kamu maksûd bu ondan hâsıl oldı

Bi-hamdi’llâh onuncı âl-i ‘Osmân
Olupdur hazret-i Sultân Süleymân

Olupdur cümle fazl-ıla mufazzal
Kemâl-ile mükemmil hem mükemmel

438 İlâhî bu kemâle virme noksân
Cihân turdukça tursun Şâh Süleymân

Dükenmez vasf-ı şâh iy CÂMİ‘Î gel

Göñülden aç du‘âya sıdk-ıla el

Du‘â olsun saña resm-ile âyîn
Ganîdür medh ü evsâfdan selâtîn

441 Kaçan olur şehüñ vasfına gâyet
Muhîte kim bulur hadd ü nihâyet

Gedâ vasf idemez ‘âlî-cenâbı
Ögebilür mi zerre âftâbı

Süleymân nice vasf olsun yirince
Öger mikdârı irdükce karınca

444 Ben ol mûr-ı du‘â-gûy-ı nahîfem
Ki bî-mikdâr ü bî-kadr ü za‘îfem

Niyâz u nâz-ıla hâke sürüp yüz
Du‘â-yı devlet okur gice gündüz

Du‘â eylerken ol bahtı sa‘îde
Dile dilden irişdi bu kasîde

Kasîde-i musanna‘a hemçün ‘asîde-i mülemma‘a der medh-i pâdişâh-ı İslâm medde’llâhü zılâle ma‘deletihi ilâ-yevmi’l-kıyâme

Mef‘ûlü/Fâ‘ilâtün/Mef‘ûlü/Fâ‘ilâtün

447 İy devletüñ çirâgı iki cihâna devlet
‘İzzetlü hâk-i pâyüñ ser-tâc-ı ehl-i ‘izzet

Behcet virüp cihâna nev-rûz-ı rûz-ı bahtuñ
‘Âlem müzeyyen oldı buldı bahâ-i behcet

Tebbet okur melekler ‘udvânuña felekde
Zîrâ ki oldı nâzil şân-ı ‘adûya Tebbet

450 Sıklet komadı îmân ehline lutf-ı ‘adlüñ
Cânına ehl-i küfrüñ kahruñ bırakdı sıklet

Cennet içinde havrâ heşt-behişt okurlar
Dârü’s-sa‘âde ki her rükni bâg-ı cennet

Huccet yazar şerefde bercîs-i ber-sa‘âdet
Virdi cihânı saña nâmuñ cihâna huccet

453 Hil‘at biçilmiş evvel kadrüñe sevb-i devlet
Devlet libâsı olsun saña hemîşe hil‘at

Devlet anuñ ki itdi devletlü hâk-i pâyüñ

Tozın gözine sürme başına tâc-ı devlet

Zilletde kaldı her kim hayr-ıla zikrüñ itmez
Dünyâda âhiretde olmışdur ehl-i zillet

456 Rahmet bihârı mevci gark eyledi cihânı
Sen cânı Hakk te'âlâ virdi cihâna rahmet

Zahmet okın 'adûya saldı çü dest-i kahruñ
Muhkem bili büküldi yây gibi çekdi zahmet

Selvet bulup zamâne 'ahdüñde oldı hoş-dil
Hoş-dil olup zamâne 'ahdüñde buldı selvet

459 Şevketde iy şehen-şâh irmez saña Süleymân
Ednâ kuluñ Sikender kadrince buldı şevket

Sıhhat saña ki nutkuñ 'Îsâ gibi deminden
Ölmişleri dirildüp virdi sakîme sıhhat

Zacretde kaldı a'dâ bahtuñı gördi mesrûr
Saña safâ virildi aña cefâ vü zacret

462 Tâkat getürmez iy şâh bâr-ı 'atâña gerdûn
Kûh-ı girâna bir kâh kanda getüre tâkat

Zulmet gidüp cihânda sâyeñde hoş geçerler
Zıll-ı Hudâ'sın iy şâh ref' oldı zıll-ı zulmet

'İşret zamânı geldi 'âlem münevver oldı
Bezm-i safâda eyle zevk-ile 'îş u 'işret

465 Gayret kuşagını çek muhkem miyân-ı câna
Şark-ıla garb senüñdür fethine eyle gayret

Fursat var-iken elde Kâf'dan Kâf'a ser-â-ser
Hükmüñi eyle hâkim var-iken elde fursat

Kıymet didüm ayaguñ tozına didi göñlüm
Ol nûr-ı çeşm-i cândur kim bula aña kıymet

468 Künyet ezel kalemde levh üzre dest-i kudret
Sultân ebü'l-fezâyil yazdı okundı künyet

Lînetde hep şedâyid 'adlüñ havâsıyıla
Her taş bagırlu bulsa hulkuñla tañ mı lînet

Minnet idüp Hudâ'ya bâd-ı sabâ eyitdi
Devletlü âsitânın öpdüm Hudâ'ya minnet

471 Nüzhetdür âsitânuñ öpmek kulûbe zîrâ
Bahş olur ol işikden iki cihâna nüzhet

Vüs‘atdedür zamâne hoş himmetüñde iy şâh
‘Uhdeñde her tehî-dest olmışdur ehl-i vüs‘at

Himmet hümâsı zıllın üstine CÂMİ‘Î’nüñ
Lutf eyle himmet eyle sal iy hümâ-yı himmet

474 Yükletdi aña gerdûn zillet yükini iy şâh
Ol yükden eyle âzâd devlet yükini yüklet

‘Özr-i taksîr-i şâ‘ir ü teşrîd-i nâzım-ı gayr-ı mâhir

Hudâyâ halk-ı ‘âlem saña muhtâc
Ne kim var bay u yohsul tok-ıla ac

Meded lutfuñdan umar cümle eşyâ
‘İnâyet senden isterler Hudâyâ

477 Ganîsin cümlesinden kâ’inâtuñ
Aduñ biñ bir hemân bir pâk zâtuñ

‘İnâyet eyleseñ lutfuñla zerre
Olur hükmüñle hâkim bahr ü berre

Bir avuç topragı sultân idersin
Cihânı hükmine fermân idersin

480 Virürsin mûr-ı mazlûma zübânı
Süleymân-ıla eyler nükte-dânî

Men ol mûr-ı hakîr âşüfte-hâlin
Agız açmakda künd ü sözde lâlin

Dilüm depretmege yokdur mecâlüm
Makâlüm birle ma‘lûm ola hâlüm

483 Şikeste kalbüme kuvvet vir iy Hàkk
Bu haste cânuma kudret vir iy Hàkk

Dehânum âb-ı lutfuñdan ter eyle
Ne söz kim söyler-isem gevher eyle

Lisânum Mustafâ gibi fasîh it
Makâlüme safâlar vir sahîh it

486 Sözüm lutfuñla olsun nutk-ı ‘Îsâ
Deminden mürde cânlar bulsun ihyâ

Gözümi ‘ibret-içün rûşen eyle
Safâyıla derûnum gülşen eyle

Tabî‘at zulmetinde kılma pinhân
Sözüm lutfuñla eyle âb-ı hayvân

489 Selâset vir sözüme selsebîl it
Anı her teşne cânlara sebîl it

‘İnâyet birle nazmum eyle mevzûn
İşidenler disünler dürr-i meknûn

Bu söz kim söylerem makbûl-ı ‘âm it
Koma eksiklü noksânın tamâm it

492 Olupdur aduñ-ıla ibtidâsı
Umaruz hayra ire intihâsı

Ki zîrâ ben katı eksiklik itdüm
Gücüm yitmedügi yollara gitdüm

Ne mikdârum var iy Hallâk-ı ‘âlem
Ma‘ârif söylemekden ben uram dem

495 Ne söz kalmış ki anı dimemiş dil
Ne yol kalmış ki alınmadı menzil

Yimişdür hazret-i Şeyhî şekerler
Komışdur söz diyü sâfî güherler

Buyurmış Husrev ü Şîrîn’i şîrîn
Hezârân âferîn sad bâr tahsîn

498 Ne deñlü var-ısa söz hayr u şerden
Kamu eşyâ dilinde nef‘ ü zardan

Müretteb eylemiş aslınca takrîr
Göñüller levhine lutf-ıla tahrîr

Olanlar Hakk’a kâyil eyler insâf
Görürüz niçe bî-insâf ider lâf

501 İder kendü eliyle cehlin izhâr
Tolaşur Şeyhî’nüñ şi’rine her bâr

Getürür nazma ba‘zı hezliyâtı
Ne aslı var ne faslı ne sebâtı

Sanur anuñla miskîn şâ‘ir oldı
Ki ya‘nî lutf-ı tab‘a kâdir oldı

504 Kime tuş olsa söyler mühmelâtın
Okur her bir habîse hezliyâtın

Urur lâf her habîsi görse eydür
Benüm şi‘rüm bugün Şeyhî’den eydür

Benüm şi‘rümde var zevk u halâvet
Niçün hoş-tab‘a virmeye letâfet

507 Gelür kendüye kendü şi‘ri tatlu
Görür gayrılaruñ şi‘rini yatlu

Birincin satmak ister zer yirine
Görür har-mühresin gevher yirine

Seçemez tûtîden turgayı miskîn
Hümâ sanur ala kargayı miskîn

510 Bilenler hazret-i Şeyhî kemâlin
Bilür kendüzinüñ naksın zevâlin

Serîr-i milk-i nazmuñ şâhı Şeyhî
Şerefde burc-ı nazmuñ mâhı Şeyhî

Sa‘âdet milk-i gencinüñ emîni
Sa‘âdet dürcinüñ dürr-i semîni

513 Müyesser oldı Hakk kıldı ‘inâyet
Mübârek merkadin kıldum ziyâret

Sürüp çirkin yüzüm ‘acz-ile hâke
Teveccüh eyledüm ol rûhı pâke

Büründi ten gözi gaflet tozından
Açıldı çeşm-i cân varlık yüzinden

516 Hemân-sâ‘at bi-emr-i hazret-i Hakk
Nazar kıldum mezâr oldı iki şakk

Münevver gördüm ol rûh-ı musavver
Tulû‘ itdi bulutdan sanki hâver

Tururdum sıdk-ıla vaktüme hâzır
‘İnâyet ‘aynı birle oldı nâzır

519 Ziyâde kuvvet-ile çekdi âvâz
Söze lutf-ıla andan kıldı âgâz

Didi iy CÂMİ‘Î şûrîde şeydâ

Her ‘ilme olmak isterseñ tüvânâ

Taleb kıl hıdmetin sultân-ı ‘ilmüñ
Koma dergâhını derbân-ı ‘ilmüñ

522 Recâ eyle murâduñ tapusından
Var ‘ilmüñ şehrine gir kapusından

Didi vü gözden ol dem gâ’ib oldı
Baña şevk u muhabbet gâlib oldı

Turup ol şevk-ile yüz yire sürdüm
Ki zîrâ bu mübârek kadre irdüm

525 Nasîbüm aldım ‘âlî himmetinden
İrişdi zerre şems-i devletinden

Çirâg-ı cân anuñla rûşen oldı
Göñül âyînesi nûr-ıla toldı

Çü Şeyhî hazretinden irdi himmet
Açıldı nazma dil oldukça kudret

528 Ne deñlü virse kudret şahsa Kâdir
Kim ol deñlü olur ‘ilminde mâhir

Dürüşdüm ben de kudret oldugınca
Dile getürdüm elden geldügince

Gice gündüz çalışdum itdüm ikdâm
Bu birkaç beyti nazm itdüm ser-encâm

531 Kiminde ma‘nî yok kiminde sûret
Bilinmez vezni yok aslında san‘at

Ne bellü nesre ne hod nazma beñzer
Kim andan hazz ala tab‘-ı sühanver

Sözi eksiklünüñ eksiklidür hep
Kemâl ehli gibi olmaz müretteb

534 Ki budur ‘âdeti sâhib-kemâlüñ
Makâlin göricek ehl-i makâlüñ

Tamâm eyler anuñ naksını tartar
‘Uyûbın dâmen-i setr-ile örter

Gidermişdür göñülden şekki reybi
Anuñçündür komaz her şeyde ‘aybı

537 İlâhî sen ki settârü'l-'uyûbsın
Bilürsin sırrı 'allâmü'l-guyûbsın

Kalupdur CÂMİ'Î cehl-ile mahcûb
Hevâ-yı nefs-ile magmûm-ı ma'yûb

Hicâbın lutfuñ-ıla eylegil ref'
Hevâ-yı nefsi andan eylegil def'

540 Koma naks-ıla eksügin tamâm it
Kabûl-ile kabûl-i hâs u 'âm it

Kim âmîn dir emîn eyle belâdan
İki 'âlemde her dürlü kazâdan

Sözüñ artugın eksügin koyalum
Fesân-ı Vâmık u 'Azrâ diyelüm

İbtidâ-i dâstân Şâh Taymûs-nâm pâdişâhuñ oglı olmayup Şâh Bâbek duhteri Meryem-nâm bir cemîle-i 'asr bulup Vâmık-ı 'âşık andan vücûda geldügi beyânıdur

543 Gel iy gûyende-i bezm-i ma'ârif
Bizi esrâr-ı 'ışka eyle vâkıf

Kopar 'uşşâkı germ itsün nevâlar
Safâ virsün dil ü câna safâlar

Ser-âgâz eyle bir kavl-i tarabnâk
İşiden cânlar itsün yakalar çâk

546 Şeker yi 'ışk-ı Vâmık'dan haber vir
Dehân-ı tûti-i câna şeker vir

Neden Vâmık olupdur mest ü şeydâ
Neden oldı mutarrâ hüsn-i 'Azrâ

Fasîh elfâz-ıla anı 'ayân it
Belîg inşâyıla şerh ü beyân it

549 Okunsun ehl-i diller sohbetinde
Mükerrem olsun 'âşıklar katında

Ser-âgâz it söze fehm ola mefhûm
Baña bu kıssa şöyle oldı ma'lûm

Rivâyet kıldı erbâb-ı rivâyet
Ki hâl-i mâzîden bir hoş hikâyet

552 Didi devrânda biñ yıl her bir ahter

İder devrin sürer hükmin mukarrer

Ezel keyvân ü bercîs soñra behrâm
Pes andan soñra şemse irdi eyyâm

Çü devrân içre devrin sürdi hurşîd
İrişdi nevbeti şâd oldı nâhîd

555 Çü hükm itdi cihân milkine zühre
Cihâna şâdılıkdan irdi behre

Bu devr-i zühre içre bir cihân-gîr
Zuhûr itdi cihânı kıldı teshîr

Ser-efrâz-ı selâtîn adı Taymûs
Müeddeb ehl-i neng ü ehl-i nâmûs

558 Ferîd-i ‘asr-ıdı ol devr içinde
Cülûs itdi serîr-i taht-ı Çîn'de

Yidi yüz yıl sürüp zevk-ile ‘ömri
Geçürdi dünyede şevk-ile ‘ömri

Cihânda olmadı bir lahza gamgîn
Ögine su içince gelmedi kîn

561 Bu deñlü tûl-ı ‘ömr içinde her giz
Getürmemişdi dünyâya ogul kız

Bu hasretden iderdi niçe fikri
Kucardı her gice bir tâze bikri

Çü bir gün gördi ‘ömrüñ nev-bahârı
Hazân irdi sarardı sebzezârı

564 Tehayyür barmagın agzına aldı
Tefekkür itdi bahr-ı fikre taldı

Didi elden alıncak milki Allâh
Düşer düşmenlere bu taht [u] dergâh

Dirîgâ gelmedi benden bir oglan
Ola tahtumda benden soñra sultân

567 Ki düşmen tahtına düşmeye tahtum
‘Adûlar almaya soñumda rahtum

Bu râyı itdi şâh-ı ‘âlem-ârây
Kim anuñçün bulalar bir tolıay

Gele andan vücûda bir sülâle
Gide kendü yirinde bâkî kala

570 Buyurdı itdiler dîvân-ı devlet
Gelüp cem‘ oldılar erkân-ı devlet

Didi iy ‘âkil ü dânâ olanlar
Cihân ahvâline bînâ olanlar

Ser-â-ser cüst ü cû idüñ cihânı
Getürüñ bir nigârînden nişânı

573 Buluñ bir nâzenîn pâkîze cevher
Görüñ bir bâkire nâ-süfte gevher

Ümîdüm var ‘inâyet ide Ma‘bûd
Gele andan vücûda dürr-i maksûd

Doga ol burc-ı devletden bir ahter
Cihânı gün gibi ide münevver

576 Ayag üzre turup bir merd-i dânâ
Du‘â itdi yir öpdi didi şâhâ

Meger kim milk-i Tûrân içre iy şâh
Ki vardur Seklabe şehrinde bir mâh

Anuñ bir duhteri var adı Meryem
Olur her sözi cân zahmına merhem

579 Virür ölmişlere ‘Îsî gibi cân
Şehüñ andan olur derdine dermân

Tokındurmamış anuñ dest-i eflâk
Eline etegine hâr ü hâşâk

Nazîri yok o mâhuñ devr içinde
Ne milk-i Rûm u Şâm ne milk-i Çîn’de

582 Eger biñ yıl ögersem anı iy şâh
Ki yüz biñ ögdigümden artuk ol mâh

Tamâm itdi sözin kıldı zemîn-bûs
İşitdi anı bir bir Şâh Taymûs

Muhabbet kanı kaynadı tamarda
Tutuşdı âteş-i hasret cigerde

585 Bu efsâne aña çün oldı efsûn
Alup ‘aklını itdi mest ü mecnûn

Şehüñ var-ıdı bir ‘âkil vezîri
Cihân milkinde olmazdı nazîri

Müferrih âdem-idi Şâdkâm nâm
Geçürmişdi nice türlü ser-encâm

588 Buyurdı Şâdkâm’a Şâh Taymûs
Ki iy cânuñ ezel cânumla me’nûs

Virür ilhâm-ıla göñlüm şehâdet
Murâduma irem ire ‘inâyet

Çü bildüñ ol mehüñ nâm u nişânın
Yüri Tûrân’a var ‘azm eyle yarın

591 Araşdur cehd-ile sa‘y eyle iste
İrişdür baña iy yâr-ı huceste

Eyitdi Şâdkâm-ı şâdmân-dil
Şehâ ‘ömrüñ cihânda ola biñ yıl

Buyurduñ başum üsine varayın
Ya özin ya nişânın aparayın

594 Şehâ vardur ümîdüm devletüñde
Yüz aklıgın kazanam hıdmetüñde

Kılam Hüdhüd gibi emrüñ başa tâc
Süleymân’a idem Belkîs’ı muhtâc

Vezîr-i kârdân-ı ehl-i idrâk
Sefer kaydını gördi çüst ü çâlâk

597 Götürdi la‘l ü mercân sîm-ile zer
Yarar yoldaş u koldaş biñ nefer er

Mühimmâtdan ne kim var-ıdı aldı
Sefer bahrına cân fülkini saldı

Mübârek günde bir ferhunde demde
Gelüp baş kodılar hâk-i kademde

600 Du‘â alup safâ-yı himmet-ile
Yöneldiler yola hoş şevket-ile

Yüridiler niçe hafta niçe gün
Aşup tag u beleñler deşt ü hâmûn

Bu resm-ile sürüp şâm [u] sehergâh

Ki Bâbek milkine irgürdiler râh

603 Salarlar pîş-rev bir merd-i hüşyâr
Ki varup Bâbek'e keşf ide esrâr

Varup şâhuñ kapusına du'âlar
Öpüp işigin eyledi senâlar

İcâzet virdiler girdi yüz urdı
Elin kavşurdı şâha karşu turdı

606 Du'â itdi didi merd-i sahun-dân
Cihân turdukça tur iy şâh-ı Tûrân

İrişdi hıdmete şâh-ı cihânuñ
Vezîri Şâdkâm Taymûs Hân'uñ

Mukaddem pîş-rev ben kuluñ iy şâh
Viribidi ki şâhı idem âgâh

609 İşitdi oldı handân şâh-ı Tûrân
Buyurdı kâsıda mâl-i firâvân

Ne deñlü var-ısa hıdmetde cündi
Buyurdı cümlesi hep ata bindi

Biner şehrüñ ne kim var hâs u 'âmı
Bile karşuladılar Şâdkâm'ı

612 Alup kondurdılar bir hoş makâma
Selâm virmez-idi dârü's-selâma

Pes andan çekdiler çok nüzl-i ni'met
Şarâb u şem' ü şâhid şehd ü şerbet

Ne kim ta'zîm ü tekrîm var-ısa hep
Ki tertîb üzre itdiler müretteb

615 Pes andan şâh-ı Tûrân itdi dîvân
Gelüp cem' oldılar a'yân ü erkân

Şehüñ dîvânına hoş şöhret-ile
Getürler Şâdkâm'ı şevket-ile

Döşediler bisâtı geldi ni'met
Yinildi hoş içildi şîr ü şerbet

618 Kaşugı cümlesi elden kodılar
Yinilen ni'metüñ şükrin didiler

Ta‘âm-ıla vü lutf-ıla toyurdı
Edeb birle dönüp hâlini sordı

Ayag üstine turdı şâdmân şâd
İcâzet aldı itdi söze bünyâd

621 Didi biñ ‘izzet-ile Şâh Taymûs
İder yüz biñ selâm eyler zemîn-bûs

İdüp tapuña yüz biñ ‘izz ü nâzı
Ki vardur hâk-i pâyüñe niyâzı

Ne kim var-ısa esrâr-ı zamâ’ir
Yazılmış nâmede hep evvel âhir

624 Çıkardı bir mübârek nâme mevzûn
Gümişden kagıdı var hattı altun

Belîg inşâyıla nesri yazılmış
Fasîh elfâz-ıla nazmı düzülmiş

Öpüp kor nâmeyi şâhuñ öñinde
Turup medh ü senâ eyler soñında

627 Alup ta‘zîm-ile ol nâmeyi şâh
Öpüp başına kor hoş bâreka’llâh

Pes andan mihr-ile mührini aldı
Gözine sürdi göz hattına saldı

Yazılmış hüsn-i hatt-ıla muhakkak
Ser-i nâme be-nâm-ı hazret-i Hakk

630 Cihânı yog-iken var eyleyen ol
Her işde kudret izhâr eyleyen ol

Anuñ emrinden oldı cümle mevcûd
Virür mevcûda ne kim itse maksûd

Pes andan âsitânuña sürüp yüz
Du‘â-yı devletüñde gice gündüz

633 İderüz sıdk-ıla devlet du‘âsın
Kıluruz kapuña hıdmet du‘âsın

Senâdan soñra şâh-ı kâmrâna
Sürüp yüz ‘acz-ile yüz âsitâna

Dünüñ kadr ola günüñ ‘ıyd-i nev-rûz
Niyâzmend bendeyüz iy şâh-ı pîrûz

636 İşitdüm devletüñ burcında iy şâh
Tulû‘ itmiş güneş mânendi bir mâh

Kusûrum yok serîr-i saltanatda
Müyesserdür murâdum her cihetde

Serümde efser-i ser-tâc-ı devlet
Velî burc-ı nesebde yok sa‘âdet

639 Bitürmedi dırahtı ‘ömrümüñ gül
Ola bâgumda benden soñra bülbül

Sizüñle gerçi zâhirde cüdâyuz
Velî fıtrat deminde âşinâyuz

Bizi yâd eyleme lutf eyle yâd it
Bu ma‘nîde yiridür ‘adl ü dâd it

642 Safâ-yı himmetüñden eyleme dûr
Koma hâk-i mezelletde bizi hor

Niyâzmendüñ niyâzın kıl icâbet
Kerem göstergil iy kân-ı kerâmet

Yitişdür himmetüñden baña behre
Şeref virsün güneş bezmine zühre

645 Kırân-ı mihr ü meh çün ola vâki‘
Toga bir müşterî-baht zühre-tâli‘

Güneş gibi cihânı ide pür-nûr
Safâyıla ola yiryüzi ma‘mûr

Sebeb olmaga himmet eyleñ iy şâh
‘İnâyet eyleye lutfından Allâh

648 Dil ü cân ola lutfuñ birle âbâd
Ki bâkî ‘ömr ü devlet müstedâm-bâd

Okudı nâmesini nâmdâruñ
Rümûzın bildi nedür aslı kâruñ

Tefekkür itdi taldı bahr-ı fikre
Yitişdi nâ-gehân bu dürr-i bikre

651 Ola mı buncılayın dürr-i devlet
İde Taymûs Şâh ben hâke ‘izzet

Zihî devrân-ı devlet baht-ı ikbâl

Sitâremde mübârek geldi bu fâl

Bu şâdîden buyurdı Şâh Bâbek
Ben anuñ kulıyın kızum kenîzek

654 Egerçi yok liyâkat olavuz kul
Bi-hamdi'llâh keremden itdi makbûl

Buyurdı cümle illeri kıgırduñ
Tamâm kırk gün dügün olsun çagırduñ

Götürüñ bid'atı almañ harâcı
Konuklañ ni'met-ile tok u acı

657 Arada kalmasun bir kimse gamnâk
Kim olsun bay u yohsul hep ferahnâk

Nidâ oldı dirildi halk-ı 'âlem
Şehen-şâhâne 'ars oldı mu'azzam

Nasîb oldukça her kişi zevâde
Yiyüp yâd itdüler şâhı du'âda

660 Tamâm kırk gün dügün oldı dün ü gün
Neşât u şevk-ile hatm oldı dügün

Yirine yitdi cümle resm ü âyîn
Buyurdı şâh olundı 'akd-i kâbin

Ulular cem' olup gördi cehâzın
Yazup defter iderler çogın azın

663 Donatdılar 'arûsı zîver-ile
Ki başdan ayaga dek gevher-ile

Düzerler bir mahaffe hûb u mevzûn
Tutarlar üstine çetr-i hümâyûn

Seherden yüklenildi bâr-ı büngâh
Oturdı ol murassa' hevdece mâh

666 Koşarlar bir niçe pâkîze duhter
Olalar ol mehüñ yanında ahter

'Afîfe niçe biñ mestûre hâtûn
Müretteb cümlenüñ geydügi altun

Buyurdı Şâh Bâbek bindi leşker
Revân oldı yola serheng ü server

669 Bir aylık yola deñlü bile gitdi
O mâhı bir niçe menzil iletdi

Eyitdi Şâdkâm'a Şâh Bâbek
Bizüm degül sizüñdür bu kenîzek

Olupdur nâz-ıla perverde bu gül
İdemez hâr-ı hicrâna tahammül

672 Umaruz tutasın gül gibi anı
Ki bülbül gibi itmeye figânı

Gözümüñ nûrıdur bu nûr-ı dîde
Cihân u cândan olmışdur güzîde

Serîr-i cânda göñlümüñ sürûrı
Yok ansuz tatlu cânumuñ huzûrı

675 Kızın bagrına basdı gözin öpdi
Nasîhat kıldı arkasını yepdi

Saçup nergisleri gül üzre şebnem
Atası ayagına düşdi Meryem

Öpüp sürdi yüzini ol dil-efrûz
Derûndan eyleyüp âh-ı ciger-sûz

678 Du'â idüp eyitdi Meryem'e şâh
Sizi ısmarladuk Allâh'a iy mâh

Belâlar baglu yollar açık olsun
Cefâlar az u râhatlar çok olsun

Yöneldi yola anlar döndi Bâbek
Gam u gussayla gitdi şehrine dek

681 Bu yaña Şâdkâm şevk-ile dil-şâd
Giderdi sür'at-ile nitekim bâd

Yitişdi yidi günlük yolı kaldı
Beşâret pîş-revini şâha saldı

Beşîr irdi beşâret virdi şâha
Şeref birle sa'âdet virdi mâha

684 Didi iy şâh-ı 'âlem müjdegânî
İrişdi Şâdkâm hoş şâdmânî

Getürdi cisme cân u câna cânân
İrürdi zahma merhem derde dermân

Haberdâr oldı Taymûs bu haberden
Buyurdı muştuluk çok sîm ü zerden

687 Safâ-yı şâzlıkla tahtdan indi
Buyurdı cümle leşker ata bindi

Yidi günlük yola dek nah u kemhâ
Döşetdi yollara dîbâ-yı zîbâ

Ulu kiçi kamu hep karşu çıkdı
Sanasın yidi deryâ taşdı akdı

690 Tozup yirler yüzi tutdı cihânı
Bulut gibi büridi âsümânı

Şeref burcı misâli hevdec-i mâh
Bulutdan gün gibi göründi nâ-gâh

Göricek mâhı Taymûs-ı cihân-bîn
Eli baglu gibi gösterdi pervîn

693 Şu deñlü saçdı üstine zer ü sîm
Ki toldı altun akçayla ol iklîm

Hezârân şöhret-ile şehre irdi
Kamer gibi ki burc-ı mihre irdi

Getürdiler ‘arûsı gerdegine
Felekden san güneş indi zemîne

696 Kırân eyledi bercîs-ile nâhîd
Müşerref oldılar mâh-ıla hurşîd

Çün oldı iki cân bir yire vâsıl
Ne kim var-ısa maksûd oldı hâsıl

Sehâb-ı sulbı şâhuñ dökdi bârân
Nice bârân ki ol bârân-ı neysân

699 Kapar bir katre kim deryâya beñzer
Sa‘âdet burcı üzre aya beñzer

Tokuz ay itdi çün Meryem tahammül
Vücûda geldi bir gül yüzlü bülbül

Tulû‘ eyledi bir ay müşterî-baht
Şerefde âftâb-ı âsümân-taht

702 Ziyâ virdi zemîn ü âsümâna

Safâ bahş eyledi cân u cihâna

Yüzinde mihr-i devlet nûrı rahşân
Sa‘âdet gevheri farkına efşân

Getürdiler şehe rûşen haberler
Kulagına takarlar san güherler

705 Didiler müjdegânî müjdegânî
Müşerref eyledüñ cümle cihânı

Bilüñden geldi bir oglan cihâna
Ola arka zemîn ü âsümâna

Cihânuñ nâmdârı kâmkârı
Zemîn-ile zamânuñ şehryârı

708 İşitdi Şâh Taymûs oldı handân
Yire yüz urdı itdi şükr-i Yezdân

Bagışlar müjdegâna niçe kişver
Niçe yük la‘l ü mercân sîm-ile zer

Revân turdı yirinden çüst ü çâlâk
Safâdan dil güşâde cân ferahnâk

711 Gelüp üstine saçdı la‘l ü mercân
İder ol cân-içün biñ cânı kurbân

Güher dürci gibi biñ ‘izzet-ile
Sunarlar şâh eline hürmet-ile

Hezârân ragbet-ile aldı sultân
Nitekim gevheri gevher-fürûşân

714 Sa‘âdet nûrını görüp yüzinde
Safâyıla öper iki gözinde

Buyurdı şâdılıklar Şâh Taymûs
Çalup tabl u nekâre dögdiler kûs

Beşâret itdiler kırk gün tamâmet
Sevindi halk tonandı il vilâyet

717 Götürüp bid‘at ü bâc ü harâcı
Kamu hoş-dil iderler tok u acı

Meger kim olmamışdı Şâdkâm’uñ
Ne oglı ne kızı ol nîk-nâmuñ

Ki topı devletinüñ göge agdı
Anuñ dahı o gice oglı togdı

720 Getürdiler aña dahı beşâret
İşitdi Şâdkâm şâd oldı gâyet

Yitişdi gördi bir ferzâne ferzend
Müyesser eylemiş aña Hudâvend

Hak'a şükr itdi halka kıldı ihsân
Üleşdürdi zer ü sîm kesdi kurbân

723 Buyurdı Şâh Taymûs Şâdkâm'a
Salâ eyleñ dirilsün hâsa 'âme

İdüñ şâhâne bir 'âlî velîme
Cihân halkını gark eyleñ na'îme

Cihânda her ne dürlü olsa ni'met
Bu meclisde olunsun ol tamâmet

726 Salâ oldı dirildi halk-ı enbûh
Ki toldı şehr ü sahrâ vâdî vü kûh

Getürdiler şu deñlü h^{v}ân-ı ihsân
Pür oldı yir yüzi ni'metle yeksân

Buyurdı yine Taymûs-ı cihândâr
Didi yoklañ efâzıldan ne kim var

729 Dirildi bir yire cümle efâzıl
Her 'ilme 'âmil ü her fende kâmil

Rasaddan 'ilm-i zîc ihrâc idenler
Bürûc ahkâmın istihrâc idenler

Kevâkib seyrinüñ sırrın bilenler
Nücûm ahkâmınuñ şerhin kılanlar

732 Ararlar menzilin ol mâh-tâbuñ
Bulurlar tâli'in ol âftâbuñ

Tutarlar tâli'inden irtifâ'ı
Görürler iftirâkı ictimâ'ı

Bulurlar necmini evc-i şerefde
Huceste tâ ebed burc-ı şerefde

735 Didiler iy şeh-i ferhunde-ahter
Hudâ bilür ne olur hayr eger şer

Göründi tâli‘inde gey sa‘âdet
Cihân milkine hükm ide tamâmet

Şeref birle bu mihr-i ‘âlem-efrûz
Güneş gibi olur dünyâya pîrûz

738 Ne milke kasd iderse ola mâlik
Ne yola seyr iderse ola sâlik

Delim yıllar cihân içinde devrân
Sürüp ola yidi iklîme sultân

Tamâm on dört yaşına iricek şâh
Münevver bedr-i kâmil olıcak mâh

741 Şikâr üstinde iy şâh-ı cihân-gîr
Ola bir âhûnuñ ‘ışkına nahcîr

Yatagı Gazni ola ol gazâlüñ
Hayâline düşer şâh ol hayâlüñ

‘İzârı cennet ola adı ‘Azrâ
Tutagı kevser ola kaddi Tûbâ

744 Tamâmet rub‘-ı meskûnı ser-â-ser
Araya isteye kişver-be-kişver

Cihân milkini seyr ide ‘acâyib
Göre gurbetde çok dürlü garâyib

Şikâra getüre âhir şikârın
Ola hükmine fermân ol nigârîn

747 Bulardan bâkî kala nesl-i sultân
Ola tahtuñda hâkim niçe devrân

Hem ola Şâdkâm oglı vezîri
Kamu işde mu‘îni vü müşîri

Cihânuñ acısından tatlusından
Göreler eyüsinden yatlusından

750 Budur ‘ilm-ile ma‘lûm olan iy şâh
Kalanını kemâ-hî bilür Allâh

Çü ma‘lûm oldı Taymûs’a bu hikmet
Şükürler kıldı Hakk’a aldı ‘ibret

Didi minnet ki Hallâk-ı halâyık

Baña lutf itdi bir ferzend-i ‘âşık

753 Buluñ aña münâsib bir güzel ad
K’ola ‘âşıklar içre hayr-ıla yâd

Araşdurdı cihânı her bir ‘âşık
Didiler ittifâkî aña Vâmık

Çü Vâmık oldı şâh adı mu‘ayyen
Didiler Şâdkâm oglına Behmen

756 Boyınca yazdılar ta‘vîz-i âyet
Küsûfdan eyleye şemsi himâyet

Tasadduk itdiler çok sîm-ile zer
Kolına takdılar kıymetlü gevher

Pes andan buldılar bir pâk dâye
Ki zühre gibi hıdmet ide aya

759 Hezârân ragbet-ile hıdmet itdi
Ki her bir hıdmete biñ ‘izzet itdi

Gıdâsın itdi evvel şîr-i hurmâ
K’ideler şîr-ile şehdi murabbâ

Su yirine aşa katdı gül-âbı
Yidürdi kandi içürdi cülâbı

762 Şu resme itdi dâye aña hıdmet
Ki bir demde tutar bir yilce kuvvet

Çün oldı nâz-ıla perverde ol gül
İrüp bir yaşına ötdi çü bülbül

İrişdi çünki üç yaşına Vâmık
Görenler cân u dilden oldı ‘âşık

765 Tutup üç nesneyile cismi kuvvet
Bulur hüsn ü bahâda ‘izz ü şöhret

Ki evvel nefsi nefs-i mutma’indür
İkinci kalbi hilm-ile emîndür

Üçünci rûh-ı kudsî oldı rûhı
Aña feth itdi Fettâh her fütûhı

768 İrişdi beş yaşına şâh-ı ferruh
Degürmez oldı hiç kimseye pâsuh

Olup gün gibi zihni rûşen ü pâk
İder beş hiss-ile her hissi idrâk

Alurdı her nazardan ‘aynı ‘ibret
Kulagı diñler-idi ‘ilm ü hikmet

771 Mezâkı zevk-ile alurdı lezzet
Bulurdı her letâfetden halâvet

Meşâmı bûy-ı gülden şem alurdı
Dehânı gonçeden şebnem alurdı

İderdi lems-ile her hissi idrâk
Havâs-ı hamseyile oldı derrâk

Vâmık mu‘allime virüp ‘ilm ü kemâl-i ma‘rifet tahsîl itdükden soñra şecâ‘at ehli olup silah-şor oldugın beyân ider

774 Görürler oldı her ta‘lîme kâbil
Bulurlar bir mürebbî ‘akl-ı kâmil

Mükemmel her ‘ilimde var kemâli
Müzeyyen hep celâli vü cemâli

Mutâbık her ‘ilimde kavle fi‘li
Ne müşkil var-ısa eyler tesellî

777 Mübârek tâli‘i adı Huceste
Ki ikbâli açuk idbârı beste

Getürler müşterîye ol hilâli
Kim ola bedr ü kesb ide kemâli

Tutar nabzın arar nâzük-mizâcın
İder kânûnıla ta‘lîm ‘ilâcın

780 Ne kim var-ısa tenzîl-i semâvî
Okudı ibtidâ pîr-i ma‘ânî

Ne dilde var-ısa müşkil lugatler
Huceste itdi şâha terbiyetler

Usûl-ile fürû‘ın her ‘ulûmuñ
Zamîrin remlüñ ahkâmın nücûmuñ

783 Fakâhetde ‘akâyidde mesâyil
Kamusın itdi hall kalmadı müşkil

Kılup sarf ‘ömri maksûd itdi tahsîl

Mu‘attal kalmadı itmedi ta‘tîl

Kelâm-ıla bilüp ‘ilm-i ma‘ânî
İderdi şerh bedî‘-ile beyânı

786 Tasavvur kıldı dil cân itdi tasdîk
Virür cân mantıkî bî-câna tahkîk

‘Arûz ‘ilminde oldı şöyle mâhir
Elinde oldı ‘âciz cümle şâ‘ir

Bedîhî söyler-idi nazm-ı mevzûn
İşidenler dir-idi dürr-i meknûn

789 Belîg inşâyıla nesri murassa‘
Fasîh elfâz-ıla dirdi mutalla‘

Bedîhî kesb-i ahz itdi ‘ulûmı
Hisâb-ı defter ü ‘ilm-i rukûmı

Bilüp her ‘ilmi ögrendi kitâbet
Yazup hoş hüsn-i hat virdi letâfet

792 Yazardı hatt-ı la‘li hatt-ı Yâkût
Virürdi gözlere nûr cânlara kut

Muhassal on iki hattı rakamdan
Yazardı cümlesini bir kalemden

Bile şugl eyledi yanınca Behmen
Kemâl-i ‘ilm-ile oldı müzeyyen

795 Bu iki cân kamu ‘ilmi mufassal
Görüp aslınca bildiler muhassal

Çü gördi şeyh-i kâmil bu iki cân
Ferîd oldı yitişdi fazl-ı Yezdân

Getürdi bunları Taymûs Şâha
Bu iki necmi teslîm itdi mâha

798 Didi iy şark u garbuñ şehryârı
Cihândâr u cihânuñ tâcdârı

Sa‘âdet efserüñ devlet serîrüñ
Felek râmuñ melek fermân-pezîrüñ

Bu mâh-ı bedr ü bu mihr-i cihân-tâb
Bu şâh-ı kâm-yâb bu dürr-i nâ-yâb

801 Bu iki mâh-ı nev bedr oldı kâmil
Bi-hamdi'llâh ma'ârif itdi hâsıl

Hak'uñ lutfıyla 'âlî himmetüñde
Buları hâsıl itdüm devletüñde

Be-gâyet şâd olup hazz itdi Taymûs
Hudâ'ya şükr idüp kıldı zemîn-bûs

804 Buyurdı gördiler sohbet yaragın
Bir ulu 'âlî cem'iyyet yaragın

Dirildi ehl-i 'ilm ü ehl-i hikmet
Şehen-şâh bunlara geydürdi hil'at

Pes andan 'andelîbin itdi gûyâ
Kemâlin bilmek-içün oldı cûyâ

807 Şeker tengini açdı la'l-i dür-pûş
Söze başladı tûtî-i şeker-nûş

İcâzet irdi Vâmık hurrem oldı
Hayâdan gül yüzi pür-şebnem oldı

Yidi hoş lutf-ıla şehd ü şekerler
Didi söz yirine dürr ü güherler

810 Açup Behmen dahı bülbül gibi dil
Beyân eyledi ne kim itdi hâsıl

Gülistân-ı 'ilimde iki bülbül
Girüp bî-hadd direrler kırmızı gül

Kohusından mu'attar oldı 'âlem
Safâlar hâsıl itdi cân-ı âdem

813 Oturanlar turanlar kıldı tahsîn
Didiler âferîn şâh-ı cihân-bîn

Zihî devlet 'atâ kıldı Hudâvend
Şehe buncılayın ferzâne ferzend

Bagışlasun uzun yaş virsün Allâh
Saña bu bülbül-i gûyâyı iy şâh

816 Ulu kiçi du'â itdi tamâmet
Konuldı yirine her dürlü 'âdet

Mu'allim ta'lîmi tamâm idüp şehryâra i'lâm itdükde in'âm-ı tâm ile mugtenim oldugın zikr ider

Açup ihsân kapusın şâh-ı muhsin
‘Atâlar eyledi oldukça mümkin

Mu‘allim pîre Taymûs-ı cihândâr
Buyurdı câ’ize tekrâr-be-tekrâr

819 Pes evvel yüz gulâm u yüz karavaş
Cevâhirden yanınca niçe yüz taş

Yüz esb ü yüz katır yüz üştür-i mest
Katâr-ıla biri birine peyvest

Nah u nâsınc u kemhâ şerb dîbâ
Sıkarlat u duhâvî hûb u zîbâ

822 Virüp bunları ol şâh-ı tüvânâ
Didi ma‘zûr buyur iy pîr-i dânâ

Yine ‘özr eyleyüp didi şehen-şâh
Girüdür bâkî hıdmet in-şâ’allâh

Yüz urup yire pîr-i müşterî-fer
Açup agzını dökdi şehd şekker

825 Du‘âya el götürüp kıldı nâzı
Göñülden bî-niyâza çok niyâzı

Didi yâ Rabbî lutf eyle bu şâha
Mürüvvet kıl bagışla mihri mâha

Söyündürme şehen-şâhuñ çirâgın
Hazândan saklayuvirgil budagın

828 Sa‘âdet tahtı üzre bahtiyâr it
Hemîşe kâmrân ü kâmkâr it

Dilerin biñli birli ile iy şâh
Bagışlasun bu mâhı saña Allâh

Tamâm oldı du‘â el yüze sürdi
Edeb birle dönüp yolına girdi

831 Zihî devrân zihî devletlü sultân
Kim itdi ehl-i ‘ilme bunca ihsân

‘Aceb devrân irişdi gitdi şefkat
Ne ehline ne ‘ilme kaldı ragbet

Eger ragbet umarsañ hor olursın

Hüner ‘arz eyleseñ makhûr olursın

834 İderseñ hıdmet-i müft ummayup câh
Gören dir âferînler bâreka’llâh

Dilerseñ câ’ize dirler denîdür
Gınâya müflis iflâsa ganîdür

Elüñde varına eyle kanâ‘at
Şükür kıl itme devrândan şikâyet

837 Elinde var-iken Taymûs-ı ‘âdil
Açup cân gözini olmadı gâfil

Ki fursat var-iken yidi yidürdi
Alınmadın elinden aldı virdi

Bu devri hoş geçür geçdi o devrân
Kim eyler her kişi devrinde ihsân

840 Bürâder yi yidür elüñde varın
Virür Allâh kerîmdür yine yarın

Senüñ mâluñ odur yidüñ yidürdüñ
Kazanduñ kahr-ıla lutf-ıla virdüñ

Biregü mâlı ise erte kaldı
Soñuñda sevmedügüñ vâris aldı

843 Bugün dünyâda koma habbe zinhâr
Ki yarın olmasun anda saña mâr

Hemân kısmet olan rızkı yimekdür
Cenâb-ı hazrete şükrin dimekdür

Eger ‘ömrüñ kala yarına bâkî
Nasîb olan irişür ittifâkî

846 Nasîbe yok zevâl iy CÂMİ‘Î gel
Bize kıl ‘ışk-ı Vâmık müşkilin hall

Tamâm on yaşa irdi Şâh Vâmık
Kim oldı pür-usûl ü pür-yaraşık

Melekler hüsnine hayrân olurdı
Felekler cümle ser-gerdân olurdı

849 Bahâdan aldı Behmen dahı behre
Dimezdi zerre şemme mâh mihre

Çün irdi on iki yaşına sultân
Cihânda oldı Rüstem gibi destân

Bahâdırlıkda gösterdi mahâbet
İderdi şîr-i ner gibi şecâ‘at

852 Pula almaz-ıdı bebr-i beyânı
Hiçe saymaz-ıdı şîr-i jiyânı

Peleng ü gurgi tutmazdı bahâya
Dimezdi mâr degül mûr ejdehâya

Pes andan ata bindi tutdı meydân
Eline aldı Vâmık top u çevgân

855 Binüp inmek dahı urmag u tutmak
Süñü sunup kılıç salup ok atmak

Kamu ahvâl-i cengi bildi cümle
Cihân-gîrler idemezlerdi hamle

Kaçan alsa ele tîr ü kemânı
Üşenürdi felek tîri kemânı

858 Bir ok kim nesr-i tâyire atardı
Geçerdi gâv-ı gerdûna batardı

Ne şahsı hışm-ıla bir kez çelerdi
Olursa kûh-ı Kâf iki bölerdi

Eger Elbürz’e ursa boztaganı
Tozardı göge kalmazdı nişânı

861 Sinân-ıla yidi yiri yarardı
İrüp taht-ı serâye dek yırardı

Zemîne ger uraydı ta‘n-ı nîze
Yidi katın ideydi rîze rîze

Kemendin salsa yirden ol cihân-gîr
İderdi gök yüzinde şîri nahcîr

864 Bahâdırlıkda Behmen dahı kuvvet
Tutup ancılayın bulmışdı şöhret

Cihân içinde bu iki cihân-gîr
Kamu hasletde oldı ikisi bir

Gice gündüz bu iki serv-i âzâd
Bir arada olurdı hurrem ü şâd

867 Ne Behmen’siz içer şâh bir içim su
Ne ansız bir nazar uyurdı uyhu

Ne şehsiz Behmen’e var-ıdı râhat
Olurdı cânı ansız pür-cirâhat

Görür Taymûs bu iki nev-cüvânı
İderler ‘işret-ile zindegânî

870 Mahall gördi ki on serv-i semen-ber
Bularuñ hıdmetinde ola çâker

Buyurdı Şâdkâm’a şâh-ı kâmil
Gerekdür on cüvân makbûl ü mukbil

Kim ola her biri bir fende mâhir
Kimi gûyende hoş-dil kimi şâ‘ir

873 Musâhib ola Vâmık sohbetinde
Sitâre cem‘i gibi meh katında

Bulup on serv-kad âzâdelerden
Güzîn eylediler şeh-zâdelerden

Güzeller dil-rübâlar lâle-hadler
Semen-sîmâ perîler sidre-kadler

876 Kamu derd ehli derdinüñ devâsı
Ayagı tozı cânlar tûtiyâsı

Birinüñ ıldızı sa‘d adı Mes‘ûd
Biri maksûd-ı ‘âlem adı Maksûd

Birisi zühre-âyîn adı Mesrûr
Birisi müşterî-fer adı Şâvur

879 Birinüñ kalbi rûşen adı Hurrem
Birisi mahrem-i cân adı Hemdem

Birisi bir şeker-hand adı Handân
Birisi şâdmân-dil adı Şâdân

Biri bihter cihânda adı Bihzâd
Biri hurşîd-ruh adı Ferahşâd

882 Bulurlar bir hünerver her birine
Hüner ta‘lîm ide yirlü yirine

Mahall Şâdân’a evvel gördiler çeng

Ki ‘avvâd ola Handân ide âheng

Rebâb ehline erbâb ola Bihzâd
Müsellem ola kânûnda Ferahşâd

885 İde neyden nevâ kasdını Maksûd
Usûl aslını muhkem ide Mes‘ûd

Gazeller diye hoş-tab‘ ola Hurrem
Musâhib ola her sohbetde Hemdem

Göñül şehrinde nakkâş ola Şâvur
Yaza hûb hattı cân levhine Mesrûr

888 Birez gün itdiler üstâda hıdmet
Müyesser itdi Hakk el virdi san‘at

Sehel müddetde bu on serv-i âzâd
Olurlar her biri bir kâmil üstâd

Gice gündüz şehüñ bezminde bunlar
Ulaşdurup güne dün düne günler

891 İçerler câm iderler sohbet-i Cem
Çıkarup nâm sürerler ‘işret ü dem

Çü Vâmık buldı her fende kemâli
İrişdürdi meh ü mihre cemâli

Tamâm on dördine irdi şehen-şâh
Mükemmel bedr-i kâmil oldı ol mâh

894 Güzellikde şu deñlü çıkdı çavı
Rivâyet idemezdi anı râvî

Kemâl-i hüsn aña oldı çü hil‘at
Yidi iklîmde söylendi tamâmet

Cihânda hüsn-i Vâmık oldı meşhûr
İşiden cânlar oldı şâd u mesrûr

897 İrişdi Gazni şehrine bu ahbâr
Ki ‘ışka kıldı ‘Azrâ’yı giriftâr

Şu resme hüsn-i Vâmık oldı rûşen
Anı tesbîh idindi merd-ile zen

İşitdi anı ‘Azrâ oldı ‘âşık
Nitekim görmedin ‘Azrâ’ya Vâmık

900 Çü ‘Azrâ ‘âşık oldı ‘ışka taldı
Cihânda haşre deñlü adı kaldı

Diyelüm imdi ‘Azrâ kıssasından
Nasîbi olan alsun hissesinden

Gazni vilâyeti serveri Melik Şâh-nâm şehryâruñ ‘Azrâ-nâm bî-‘adîl-i eyyâm duhteri vücûda gelüp cemâl ü kemâl-ile fâ’ik oldugıdur

Meger kim ol zamânda Gazni’ye şâh
Bir ulu şâh-ıdı adı Melik Şâh

903 Emîr-i taht u sâhib-efser-idi
Selâtîn arasında server-idi

Kamu hasletde mevzûn-ıdı vezni
Anuñ ‘ahdinde ma‘mûr-ıdı Gazni

Murâdın cümle virmişdi Hudâvend
Velîkin virmemişdi duht u ferzend

906 Dıraht-ı devletinde bitmeyüp gül
Gülistânında ötmemişdi bülbül

Irag olmaz-ıdı tîri hedefden
Velîkin dürri togmazdı sadefden

Göñülden çok niyâzı bî-niyâza
İderdi gice gündüz tâze tâze

909 ‘İnâyet bâbın açdı feyz-i Vehhâb
Bagışladı aña bir dürr-i nâ-yâb

Kaçan sürdi yüzin dergâha mazlûm
Kim itdi Hakk te‘âlâ anı mahrûm

Melik bir gice ‘ıyş itdi şebâne
İrişdi tîr-i maksûdı nişâne

912 İki cân oldı çün bir yire vâsıl
İkisi dahı maksûd itdi hâsıl

Bilinden düşdi ol dem bir sülâle
Dehân-ı lâleye san dürr-i jâle

Sadef ol katre-i neysânı kapdı
Nice katredür ol ‘ummânı kapdı

915 Tokuz ay çün sadef karnında yatdı

İrişdi sâ‘ati vü vakti yitdi

Çü devri müddetin itdi tamâm ol
Kemâlin kesb idüp ister makâm ol

Sa‘âdet rehberi feth eyledi bâb
Sadefden ola peydâ dürr-i nâ-yâb

918 Münevver ide ol dürr-i dür-efşân
Cihânı nitekim hurşîd-i rahşân

Mübârek vakt-idi ferhunde sâ‘at
Yidi kevkebde var-ıdı sa‘âdet

Şerefde Keykubâd olmışdı keyvân
Aña taht-ı keyânî kurdı mîzân

921 Sa‘âdet bahrına gark-ıdı harçeng
Şerefde müşterîye oldı evreng

Şeref tîgın alup destine behrâm
Cedî burcını itdi hükmine râm

Hamel burcında hurşîd-i dırahşân
Şeref bulmışdı eylerdi zer-efşân

924 Şerefde makdem-i nâhîd-ile hût
Müşerref sanasın la‘l-ile yâkût

‘Utârid hûşenüñ olmış karîni
Sa‘âdet hırmeninüñ hûşe-çîni

Kamer pervînile burc-ı sevirde
Şerefde vâki‘ oldı ol devirde

927 Kamu kevkeb şeref burcında vâki‘
Sa‘âdet matla‘ında oldı tâli‘

Zihî devrân zihî devr-i huceste
Şeref açuk nuhûset oldı beste

İrişdi tâli‘-i ferhunde-ikbâl
Gele bir ferruh-ahter müşterî-fâl

930 Ki nâ-gâh delv burcından sehergâh
Güneş gibi tulû‘ eyledi ol mâh

Sadefden togdı bir kıymetlü lü’lü’
Münevver sanasın kim bir içim su

Kamer-fer müşterî-baht zühre-âyîn
Unutdurdı cihânuñ mihrin ayın

933 Sa‘âdet toldı ‘âlem makdeminden
Cihân cânına cân katdı deminden

Gelüp nûr itdi efşân ravzadan hûr
Melekler didiler *nûrun ‘alâ nûr*

Güneş hüsninden irişdi zevâle
Kamer kaşı hayâlinden hilâle

936 Melik Şâha getürdiler beşâret
Yitişdi hazret-i Hak’dan ‘inâyet

Didiler çok şükür iy şâh-ı ferruh
Vücûda geldi bir ay müşterî-ruh

Sevincinden ne deñlü var-ısa genc
Kamusın müjdegânî virdi bî-renc

939 Yitişdi cân atup cânânesine
Hırîdâr oldı ol dür-dânesine

Melik gördi ki togmış bir yiñi ay
Ki nûrından alur ay-ıla gün bay

Güni togdı mübârek oldı fâli
Getürdiler gün öñine hilâli

942 Ne gördi gördi bir mâh-ı münevver
Kamer bende güneş hüsninde çâker

Kucup bagrına basdı nitekim cân
Getürdi sînesine sankim îmân

Buyurdı çaldılar tabl-ı beşâret
Cihân halkına itdiler işâret

945 Niçe günler niçe ay u niçe yıl
Çalup çaldurdılar şâd oldılar il

Şu deñlü itdiler in‘âm u ihsân
Hudâ bilür hisâbın bilmez insân

Arada kalmadı bir kimse mahrûm
Kim aña olmadı bir hisse ma‘lûm

948 Tamâm oldı beşâret ‘ıyş ü şâdî
Melik Şâh didi isteñ bir hoş adı

Kim olsun ol yüzi mâha muvâfık
Münâsib hüsnine şânına lâyık

Talup her ehl-i dâniş bahr-ı fikre
Bikir bir ad bula ol dürr-i bikre

951 Görürler zühre gibi anı zehrâ
Virürler ol mehüñ adını ‘Azrâ

Anuñçün kim lugatde lafz-ı ‘azrâ
Bikir kız oglana dirlerdi zîrâ

Pes andan istediler aña dâye
Ki ya‘nî hıdmet eyleye ol aya

954 Bulurlar kâbile bir pâk hâtûn
Emîne sâdıka her işde mevzûn

Virüp mihri iderler mâha minnet
Ki zühre eyleye hurşîde hıdmet

Sevüp cân-ıla ol cân-ı cihânı
Göñülden bisledi cân-ıla anı

957 Yidürdi zübdesini her gıdânuñ
İçürdi şerbetini her şifânuñ

Harîre şîr-ile bâdâm-ı terden
Murabbâ eyledi şehd ü şekerden

Gül-âb-ile ezüp süd yirine kand
İçürdi k’ola ol tûtî şeker-hand

960 Bu resme itdi bir yıl dâye hıdmet
Ki tutdı on yaşar oglanca kuvvet

Tamâm bir yaşını toldurdı ol mâh
Tolıay anı gördi eyledi âh

İki yaşında tîr-i pîr-i dânâ
Berât-ı hüsni itdi aña inşâ

963 İrüp üç yaşına ol gevher-i pâk
Olur zühre gibi şûh u ferahnâk

Çün urdı ol kamer dördünciden dem
Cihânda gün gibi oldı müsellem

Beşinde gamzesi cânlar sökerdi

Gözi mirrîhveş kanlar dökerdi

966 İrişdi altıya ol müşterî-baht
Sa‘âdet kişverinde eyledi taht

Yidi yaşında milk-i hüsne sultân
Olup efser getürdi aña keyvân

Sekiz yaşına girdi ol ferişte
Cemâli beñzedi bâg-ı behişte

969 Tokuz yaşında ol mâh-ı sa‘âdet
Tokuz eflâki döndürdi tamâmet

İrüp on yaşa ‘akl[ı] oldı kâmil
Olur ün ‘akl-ıla her işde fâ‘il

Çün on dörde irüp bedr oldı ol mâh
Ne meh gün görse dirdi bâreka’llâh

972 Güneş bulurdı hüsninden küsûfı
Kamer kaşı hilâlinden husûfı

Gören nergislerin bîmâr olurdı
Tolaşan sünbüline zâr olurdı

Soranlar kand-ı la‘lin cân bulurdı
Saranlar sîneye îmân bulurdı

975 Temâşâ eyleyen bir kez miyânın
Ölince bir kıla asardı cânın

Degül bir tende olsa niçe biñ cân
İderlerdi kaşı kavsine kurbân

Mutarrâ bâg-ı cennetden yañagı
Musaffâ âb-ı kevserden tudagı

978 Hezârân bih zenahdânı bihîden
Mutarrâ kâmeti serv-i sehîden

Güzellikde yirinde cümle haslet
Kusûrı yok nitekim hûr-ı cennet

Biri birine uymış cümle a‘zâ
Nitekim bâg-ı cennet içre hûrâ

981 Kemâl-i hüsn-ile ol şâh-ı hûbân
Serîr-i milk-i hüsne oldı sultân

Göricek vâlideyni oldı dil-şâd
Niçe kul u karavaş itdi âzâd

Uluya kiçiye ihsân buyurdı
Yalıñlar tonadup açlar toyurdı

984 Pes andan gördi vâcib şâh-ı devrân
Didi tenhâ gerekmez hûr-ı Rıdvân

Buluñ on duhter-i ferhunde-ahter
Kim olsun bu kamer bezminde ülker

Ki zîrâ yaluñuz bu şâh-ı tûbâ
Ulaldı bâg-ı cennet içre tenhâ

987 Gerek servüñ yanında niçe şimşâd
Kimisi bende ola kimi âzâd

Bulurlar on perî-peyker perestâr
Kamu la'lîn tudaklu lâle-ruhsâr

Kimi sîmîn-beden kimi semen-ber
Atası her birinüñ şâh-ı kişver

990 Biri hurşîd-i rahşân adı Rûşen
Birisi verd-i handân adı Gülşen

Biri dil-bend-i dil-keş adı Dildâr
Biri gülzâr-ı cennet adı Gülzâr

Biri cânlar yakar adı Dilefrûz
Biri nev-rûz-ı pîrûz adı Nevrûz

993 Biri cân u dil alur adı Dilbend
Biri şîrîn-zübân adı Şekerhand

Biri bedr-i kamer adı Kamerveş
Biri cânlar ugurlar adı Dilkeş

Dahı bir çengî kim adı Dilârâm
İderlerdi gören cân u dil ârâm

996 Şu deñlü nagmeden almışdı behre
İderdi çengine âhengi zühre

Bu kızlar kevkeb-ile san kevâkib
Kamer bezmine olmışlardı râgıb

Ruhı mihrinden alurlardı lem'a
Üşerlerdi nite pervâne şem'a

999 Dil ü cândan safâ-yı kalb-ile hep
Kamer hükminde idi cümle kevkeb

Ne hükm eylerse ol şûh-ı füsûnger
Olurdı cümlesi ol hükme çâker

İderler günde bir dürlü temâşâ
Gehî tag u gehî bâg gâhî sahrâ

1002 Geh olup rahş-ı rahşâna süvâre
Giderdi ol gözi âhû şikâre

Ol âhûlar bile nahcîr iderdi
Kimi bebr ü peleng kim şîr iderdi

Gehî gülşende câm-ı Cem tutardı
Cemâli güllerin hurrem tutardı

1005 İçerdi la'l-reng la'lîn kadehden
Gülerdi gonçeveş ol gül ferahdan

Gehî kâşânede şem'-ile rûşen
İderdi bâde ile hâtırı şen

Perî gibi salardı 'ûda âteş
İderdi sohbeti gice perîveş

1008 Bu resme rûzgârı ol nigârîn
Sürerdi irteye komazdı varın

Dün ü gün eyler-iken 'işreti mâh
Düşürdi 'ışka anı kudretu'llâh

'Azrâ Vâmık'uñ evsâf-ı hüsn-i cemâlini vassâflar dilinden işidüp kulakdan 'âşık oldugıdur

İşid imdi bu zîbâ dâstânı
Ne yüzden şerh olur 'ışk ma'ânî

1011 Melik Vâmık ki cânlar cânı idi
Kamu hüsn ilinüñ sultânı idi

Bulup hüsn-i kemâl-ile kemâli
Cihânı gün gibi tutdı cemâli

Ser-â-ser şark u garba adı çıkdı
Cihân halkı su gibi aña akdı

1014 İrişdi Gazni şehrine bu ahbâr

Kamu halk oldı Vâmık’dan haberdâr

Er ü ‘avrat hep anı söyler oldı
Cemâlinden hikâyet eyler oldı

Añıldı meclis-i ‘Azrâ’da nâ-gâh
Didiler şimdi Çîn’de iy yüzi mâh

1017 Belürmiş bir cüvân hurşîd-tal‘at
Kim olmış hüsn anuñ egninde hil‘at

Çü zâhir oldı Çîn’de ol büt-i Çîn
Göñülden tapdı aña isteyen dîn

Yüzin gördi melekler vecde geldi
Öñinde ay-ıla gün secde kıldı

1020 Yidi kevkeb döner üstine dâ’im
Yidi kişver anuñ ‘ışkında kâ’im

Ayagı tobragından misk alur fer
Özini hâk ider yolında ‘anber

Sorarsañ la‘l-i cân-bahşın mükerrer
Kim anda zerre katre şehd ü şekker

1023 Gözi mekrinden ‘âlem halkı bîmâr
Saçı bendinde dillerdür giriftâr

Zenahdânında mahbûs niçe biñ cân
İderler gice gündüz âh u efgân

Cihân gülşen cemâli güllerinden
Mutarrâ zülfinüñ sünbüllerinden

1026 Henüz dahı cüvân şûrîde ‘âşık
Şeh-i ‘uşşâk-ı devrân adı Vâmık

Atası Çîn ilinüñ pâdişâhı
Özi burc-ı bahânuñ mihr ü mâhı

Cihânı tutdı anuñ hüsn-i hulkı
Giriftâr eyledi hulk-ıla halkı

1029 Şu deñlü ögdiler ol gül-‘izârı
İşitdi gitdi ‘Azrâ’nuñ karârı

Cemâlin görmedin ol yâr-ı sâdık
Adın işitdi oldı cândan ‘âşık

‘Acebdür hâli ‘ışkuñ görmedin göz
Kulak ‘âşık olur almag-ıla söz

1032 Çü düşdi Vâmık’uñ ‘ışkına ‘Azrâ
Vücûdı milkini ‘ışk itdi yagmâ

İrişdi geldi ‘ışkuñ kârbânı
Getürdi dost elinden armaganı

Muhabbet yâdgârın sundı câna
Cefâ oklarına kıldı nişâne

1035 Çü ‘ışkuñ şevkine tuş oldı ‘Azrâ
Mehi mihr-ile ser-hoş oldı ‘Azrâ

Yanar bir oda k’anuñ iltihâbı
Söyünmez niçe yükler döksek âbı

Karârı kalmadı gitdi karârı
Yudardı kan iderdi âh u zârî

1038 Yañagı lâlesi nesrîne döndi
Gözinüñ jâlesi pervîne döndi

Ne gündüz râhat olup eglenürdi
Ne gice uyku uyur diñlenürdi

Dimezdi kimseye râzını ol mâh
Derûnından iderdi sırr-ıla âh

1041 Perîşân oldı zülfi gibi hâli
Kesildi güci kalmadı mecâli

Gice gündüz düşündi bu hayâle
Ki ol meh bedr-iken döndi hilâle

Bu resme göricek ol mâhı dâye
Dir iy ser-mâye-i ‘ömrüme mâye

1044 Niçün zülfüñ gibi olduñ perîşân
Neden döndi hilâle mâh-ı tâbân

Niçün iy gonçe-leb dem-beste olduñ
Neden iy lâle-ruh dil-haste olduñ

Buyur derdüñ baña iy derde dermân
Devâ olsun ideyin cânı kurbân

1047 Çü ma‘lûm ola bîmâruñ mizâcı
Tabîbüñ fâ’ide eyler ‘ilâcı

Dilerseñ kim ola derdüñe dermân
Tabîbe eyleme derdüñi pinhân

Şeker-leb geh yanardı geh kızardı
Gül-i ra‘nâlayın beñzi kızardı

1050 Didi göynüklenüp ‘Azrâ-yı şeydâ
Derûnumda bir ‘illet oldı peydâ

Baña bir derd ulaşdı yâresi yok
Hemân ölmekden özge çâresi yok

Niçe biñ yıl ‘ilâc eylerse Lukmân
İdemez çâre yok ol derde dermân

1053 Eyitdi dâyesi gözüm çirâgı
Ayaguñ topragı cânlar turagı

Egerçi ‘illet olur gündüze dün
Gicenüñ gündüzi var iy yüzi gün

Olur her menzilüñ âhir karârı
Zemistânuñ soñında nev-bahârı

1056 Ne dilde derd ola dermân bulundı
Ne cânda sabr ola cânân bulundı

Sözüñdür haste göñlümüñ şifâsı
Buyur derdüñi iy derdler devâsı

Kızardı gül gibi ‘Azrâ-yı gül-ruh
Utandı dâyeden virmedi pâsuh

1059 Benefşe gibi boynın egdi mahzûn
Olup lâle gibi hâli ciger-hûn

Çü dâye ol güli dem-beste gördi
İki nergislerini haste gördi

Didi iy cânumuñ içinde cânum
Senüñledür bedende zindegânum

1062 Yumulma gonçe gibi açıl iy gül
Söze gir zevk u şevk-ile çü bülbül

‘Akîkin nokta-i hand-ıla mîm it
Süreyyâ gösterüp mîmi dü-nîm it

Buyur iy tûti-i şîrîn-zübânum

Sözüñden lezzet alsun tatlu cânum

1065 Yüzüm üzre yileyin yopurayın
Ne derdüñ var-ısa dermân bulayın

Mübârek hâtıruñ eyle güşâde
Bahâruñ güllerini virme bâde

İşitdi anı ‘Azrâ-yı gül-endâm
Sevindi cânı göñli buldı ârâm

1068 Çü ol meh gördi dâye mihrbândur
Devâ derdine vü cismine cândur

Sadef gibi dehânın ol perî-rû
Açup dürc-i la‘alden saçdı lü’lü’

Söze başladı biñ nâz-ıla ‘Azrâ
Şekerler yidi tûtî-i şeker-hâ

1071 Eyitdi Çîn ilinden bir meh-i nev
Togup saldı cihân milkine pertev

Elümden aldı göñlüm ol büt-i Çîn
Aña tapdum gerekmez mezheb ü dîn

Yazıldı levh-i cânda nakş-ı Vâmık
Bu bülbül oldı ol gülzâra ‘âşık

1074 Göñül milkini itdüm gayrıdan pâk
Komadum zerre deñlü hâr ü hâşâk

Gelüp ‘ışk pâdişâhı sâye saldı
Vücûdum milkini hep elden aldı

İdindüm zikrin anuñ vird ü tesbîh
Budur derdüm ki itd[üm] saña tasrîh

1077 Çü bildüñ derdümi iy derde dermân
Baña Hızr ol yitişdür âb-ı hayvân

Eger var-ısa bu derdüñ devâsı
Hemân itmek durur anuñ revâsı

Çü dâye bildi derdin derdmendüñ
Ziyâde odı vardur ol sipendüñ

1080 Tutuşdukça çıkar göge duhânı
Boyar âhı zemîn ü âsümânı

Duhânı dâye cânına boyandı
Düşüp pervâneveş ol şem‘a yandı

Yanınca itdi bülbül gibi nâle
Boyandı kanlu yaşı birle ala

1083 İdüp dildâra dâye dil-nüvâzı
Nasîhatlar virüp eyler niyâzı

Açup sûsen gibi dil ol semen-ber
Döküp dürler yidi şehd-ile şekker

Didi iy hüsrev-i hûbân-ı devrân
Kamer çâker güneş kapuñda derbân

1086 Cemâl iklîminüñ sultânısın sen
Güzeller cümle tendür cânısın sen

Saçuñuñ her kılında haste vü zâr
Hezârân Vâmık olmışdur giriftâr

Anuñçün yime gam iy şûh-ı ‘âlem
Açıl gül gibi göñlüñ eyle hurrem

1089 Budur vâcib ki şimdi sabr idevüz
Ne gösterür bu devrânı görevüz

Ki zîrâ her işüñ bir aslı vardur
Her ‘ilmüñ bâbı vardur faslı vardur

Ki kanı şehr-i Gazni kandadur Çîn
Soravuz bir haber biz iy nigârîn

1092 Yâhûd irsâl idevüz aña peygâm
Bilevüz nâmını bildürevüz nâm

Gerekdür perde ardında turavuz
Irakdan sırr-ıla anı soravuz

Ola bir gün ‘inâyet ide Rahmân
İrişe zahma merhem derde dermân

1095 Nasîhatlar idüben ol hümâya
Tesellî itdi göñlin gitdi dâye

Çü tenhâ kaldı ‘Azrâ-yı dil-efgâr
Gözinde nem dilinde nâm-ı dildâr

Tutuşdı şem‘ gibi zâr [u] giryân
Yakardı odlara pervâneveş cân

1098 Bu resme subh olınca ol perî-rû
Gözini yummadı görmedi uyhu

Diñeldi serv gibi tâ sehergâh
Ayag üzre sabâha kaldı ol mâh

Sa‘âdet matla‘ından subh-ı mesrûr
Tulû‘ itdi tagıtdı miske kâfûr

1101 Şu deñlü saçdı nîsân bâga jâle
Yüzin yudı gül ü reyhân u lâle

Zemîni zulm-i zulmetden arıtdı
Zamânuñ sebzezârın gülşen itdi

Bu yaña uyhusından turdı dâye
Özini kendüzini dirdi dâye

1104 Düşer fikrine ‘Azrâ’nuñ hayâli
Aralık yirde olan kîl ü kâli

Sadâkat gördi ‘Azrâ’nuñ işinden
Bu ‘ışk içinde olan cünbüşinden

Turup ol mihr-i ‘âlem tâba geldi
Sanasın zühredür meh-tâba geldi

1107 İrişdi gördi ol serv-i revânı
‘İzârınuñ büzülmiş ergavânı

Perîşân eyleyüp gül üzre sünbül
İder feryâdı ol gül yüzlü bülbül

İki nergisleri mahmûr u bî-h^{v}âb
Döker gül üstine şîşeyle güllâb

1110 Bükülmiş kâmeti dönmiş hilâle
Cemâli mihri irişmiş zevâle

Muhabbet yüklerini yüklenüp ol
Görincek dâyesin göynüklenüp ol

Didi iy dâye hıdmet böyle m’olur
Sizüñ illerde ‘âdet eyle m’olur

1113 Eliñ südin baña emzürmedüñ mi
Gice gündüz baña süd virmedüñ mi

Benümçün oda köze düşmedüñ mi

Benümçün yakılup tutuşmaduñ mı

Benümçün olmaduñ mı şâd u gamgîn
Yidürmedüñ mi baña çerb ü şîrîn

1116 Revâ mıdur yanam ben hasret-ile
Yatasın sen yirüñde râhat-ıla

‘Acâyib taş bag[ı]rlu anasın sen
Ki bizden göz göre usanasın sen

Benümçün itmeyesin dîde giryân
Ciger kan itmeyesin sîne biryân

1119 Yanam ben âteş-i hicrân içinde
Şakâ’ik gibi kaldum kan içinde

Didi [vü] dökdi gözden la‘l-ile dür
Cihânı gevher-ile eyledi pür

İşitdi anı dâye taşa geldi
Gözi yaşı başından aşa geldi

1122 Turup ol gül-‘izârı ragbet-ile
Kenâre çekdi yüz biñ ‘izzet-ile

Basup bagrına öpdi kucdı anı
Didi kurbân yoluña dâye cânı

Gerek iy nûr-ı çeşm-i her-dü-‘âlem
Becidd olma amân vir baña bir dem

1125 Bu işüñ öñün ü soñun te’emmül
İdelüm bir nazar eyle tahammül

Eger yârî kılursa emr-i takdîr
İdelüm bir münâsib rây u tedbîr

Hemân dem bahr-ı fikre taldı dâye
Niçe rûşen güherler aldı dâye

1128 Araşdurdı zamân-ıla zemîni
Bu fikri hoş görür ol nakş-ı Çînî

Ki nakş itdüre ‘Azrâ’nuñ nigârın
Gören anı göre ‘Azrâ ‘izârın

Sala resm-ile ol nakşı zemîne
Kimi dînden çıka kim gire dîne

1131 [B]u râyı eyledi kalbinde rûşen
Dönüp ‘Azrâ’ya dir iy yüzi gülşen

İderse bâr takdîr-i Hudâyî
Budur şimdi anuñ tedbîr ü râyı

Bulalum bir musavvir nakş-perdâz
Ki sırrı bekleye vü saklaya râz

1134 Harîr üzre ide lutf-ıla tahrîr
Cemâlüñ nakşını ‘aynıyla tasvîr

Mükerrer yazdurup iy şâh-ı hûbân
Virevüz ilden ile ide seyrân

Umarın Çîn’e bir gün iy nigârîn
Bu nakş ire vü göre ol büt-i Çîn

1137 Aña reng giçe işbu nakş-ı zîbâ
Senüñ gibi ola ol dahı şeydâ

Bu sûretde tuya Vâmık ma‘ânî
Sala bir sûret-ile bunda cânı

Beher hâl biline nâm u nişânı
Ya kendüsi gele ya armaganı

1140 Bu tedbîri begendi şâh-ı hûbân
Hezârân itdi tahsîn kıldı ihsân

Bagışladı niçe yük sîm-ile zer
Kucup yalvardı ol şûh-ı füsûnger

Didi lutf eyle olma bu işe süst
Bu kayduñ kaydını gör neyise cüst

‘Azrâ-yı füsûnger cemâlini Behzâd-nâm bir üstâda on dâne harîr üzre on tasvîr yazdurup vilâyet vilâyet gönderüp tâ ki birisi Vâmık’a irişüp ‘Azrâ’ya ‘âşık olup bî-ser ü sâmân oldugıdur

1143 Turup bagladı taya hıdmete bil
Kim itdi bu sebîle gevheri sil

Nihânî dökdi bî-hadd sîm-ile zer
Bulur bir nakş-bend-i nakş-güster

Nukûşâtuñ kamu fenninde mâhir
Kavî renginde vü resminde kâdir

1146 Eger dikkat iderse resme bir dem
Yazar bir dâne haşhâşa yüz âdem

Havâya ger sala resm-i sehâbı
Safâdan yagdura yir üzre âbı

Su üzre çekse bir tasvîr-i dil-keş
Harâretden tutardı suyı âteş

1149 Didi nakkâşa dâye iy hünerver
Huzûruñda hezârân Mani çâker

Kılasın san‘atuñı âşikâre
Salasın resmi bir nakş-ı nigâre

Şu resme idesin ol nakşı perdâht
Görenler aña cânlar ide der-bâht

1152 Perî-peykerlerüñ ser-defterin yaz
Güzeller şâhı ‘Azrâ peykerin yaz

Gören kâfirler olsunlar müsülmân
Getürsünler saçı küfrine îmân

Ne deñlü ister-iseñ harcını al
Koma yarına bugün resmini sal

1155 Çıkardı dâye bî-hadd sîm ü zer nakd
Virüp üstâda bey‘ eylediler ‘akd

Pes andan nakşa nakkâş itdi âheng
Kalem tutdı vü ezdi bir niçe reng

Harîr üstine ‘Azrâ nakşın üstâd
Harâret virmek-içün itdi bünyâd

1158 Şekerden yazdı la‘l-i dür-fişânın
Gül-âb-ile yañagı şestmânın

Tarar misk-ile ‘anberden külâle
Çeker kaşlar ki ta‘n eyler hilâle

İki nergis yazar bîmâr u mahmûr
Niçe müjgân yasar hûn-rîz ü hûn-hor

1161 Açar bir çehre kim görseydi Mani
Dir-idi var bunuñ cisminde cânı

Müretteb on harîre itdi tahrîr
Kamunuñ resmi vü perdâhtı hep bir

Gelüp dâye huzûrında kodı baş
Turup andan du‘âlar itdi nakkâş

1164 Getürdi nakşı nakkâş itdi teslîm
Buyurdı dâye nakkâşa zer ü sîm

Alup ol lâle-ruh ol lâlezârı
Nigârîne getürdi ol nigârı

Berâber tutdı bu nakşı ol aya
Mukâbil eyledi hurşîde sâye

1167 Hemân ‘aynıdur ‘Azrâ’nuñ gümânsuz
Budur farkı o cânludur bu cânsuz

Büt-i Ferhârî ol nakşı begendi
Görincek gördi kendüzini kendi

Buyurdı dâyeye bir niçe hil‘at
Yanınca bî-nihâyet mâl ü ni‘met

1170 Hezârân eyledi nakkâşa tahsîn
Hezâr ihsânlar itdi ol büt-i Çîn

Pes andan didi dâye ol nigâra
Bu nakşuñ her birini bir diyâra

Salalum sırr-ıla rûy-ı zemîne
Kimi Mâçîn’e varsun kimi Çîn’e

1173 Bulurlar bir niçe ferzâne ‘âkil
K’ider her hıdmeti aslınca hâsıl

Kamusı ehl-i dâniş ehl-i güftâr
İder bunlara dâye keşf-i esrâr

Öñinde kor harîri her birinüñ
Murâdın dir bulara ol perînüñ

1176 Didi sizden güzeller şâhı ‘Azrâ
Umar lutf u keremler ol dil-ârâ

Bu nakşuñ her birin mesken-be-mesken
İdesiz gün gibi her yirde rûşen

Perî nakşıdur ammâ anı pinhân
İdüñ yol bulmasun her dîv ü şeytân

1179 Çü bunlar dâye sözin eyledi gûş

Koyup barmak göz üzre didiler hoş

Bu yolda sıdk-ıla baş üzre hıdmet
İdelüm oldugınca vüs‘-ı tâkat

Getürdi dâye bî-hadd akça altun
Virüp her birine bir genc-i Kârûn

1182 Didi turmañ hemân kaydı kayuruñ
Yol eri yolda yaraşur buyuruñ

Tutuñ her biriñüz bir kûşeye râh
Yoluñuz açık ola in-şâ’a’llâh

Pes andan her biri bir nakşı aldı
Sefer bahrine cân fülkini saldı

1185 Olur her biri bir yola revâne
‘Irâk’a kimi kimi Isfahân’a

Birinüñ râhı togru Tûs’a irdi
Varup ol sûreti sultâna virdi

Serîr-i Tûs şâhı Merzübân’ı
O sûret nakşı mecnûn itdi anı

1188 Anuñ derdine düşdi niçe yıllar
Karâr itmedi gezdi ança iller

Biri seyrân iderek rûzgârı
Getürdi Çîn iline ol nigârı

Çü Vâmık gördi anı oldı şeydâ
Tecellî itdi andan hüsn-i ‘Azrâ

1191 İrişdi ol tecellîden aña şevk
Anuñçün aldı andan lezzet ü zevk

Vücûdı milkini ‘ışk itdi ma‘mûr
Gözin pür-nûr göñlin kıldı mesrûr

Gel imdi ‘âşık ol iy cân-ı haste
Niçe bir yüriyesin dil şikeste

1194 Mukarrer cümle cânuñ cânıdur ‘ışk
Kamu derd ehlinüñ dermânıdur ‘ışk

Diridür ‘ışk eri iki cihânda
İder seyrân zemîn ü âsümânda

Ölen hayvândur ‘âşıklar ölmez
Ki her hayvân u nâ-dân anı bilmez

1197 Fenâdan nakl ider dârü’l-bekâya
İrişür sermedî zevk u safâya

Kalur bunda firâk u hasret ü gam
Bulur anda visâl-i yâri hurrem

Bu gerçekler yolıdur kim olur pâk
Kim anı her denîler itmez idrâk

1200 Libâs-ı mevt-i zâhirde yürünür
Velî ma‘nide cân olur görinür

İlâhî gerçek ‘âşıklar hakıyçün
Reh-i ‘ışk içre sâdıklar hakıyçün

Nasîb it CÂMİ‘Î’ye ‘ışk-ı tahkîk
‘İnâyet kıl müyesser eyle tevfîk

1203 Aña ‘ışk-ı hakîkîden nevâ vir
Nevâsuz itme derdine devâ vir

Bu ‘ışk derdine ‘ışk olur müdârâ
Görelüm n’oldı derd-i ‘ışk-ı ‘Azrâ

‘Azrâ’ya hevâ-yı ‘ışk gâlib olup bî-ihtiyâr terk-i diyâr u arzû-yı rûy-ı nigâr itdügidür

Cemâli nakşını ol nakş-ı Çînî
Yazup zeyn eyledi rûy-ı zemîni

1206 Tagıtdı pertev-i hüsnini ‘Azrâ
Nite kim nûr-ı mihr-i ‘âlem-ârâ

Zemîne neşr olup bu tâze menşûr
Kemâl-i hüsn-i ‘Azrâ oldı meşhûr

Görenler oldı ol tasvîre ‘âşık
Kim ‘Azrâ’ya bulundı niçe Vâmık

1209 Velîkin Şâh Vâmık’dan nişâne
Nişân gelmedi ol şûh-ı cihâne

Dün ü gün intizâr içinde ‘Azrâ
Yanardı âteş-i ‘ışk-ıla tenhâ

Egerçi şem‘idi ol mâh-ı tâbân
Yakardı odlara pervâneveş cân

1212 Gice gündüz güderdi rûzgârı
Gözedüp yolları eylerdi zârî

Salardı dürr-ile la'li nazardan
Irag eylerdi pervîni kamerden

Sorardı her kişiden derde dermân
Arardı zulmet içre âb-ı hayvân

1215 Za'îf itdi mizâcın derd-i hasret
Oda yandurdı cânın nâr-ı fürkat

Yanardı şem'veş bir gice ol mâh
Bu endişe düşer fikrine nâ-gâh

Çekince hasret-ile intizârı
Sefer it kıl teferrüc her diyârı

1218 Diyâr-ı yâre 'azm it bagla mahmil
Kamersin seyr kıl menzil-be-menzil

İre seyrüñ şeref burcına bir gün
Kırân-ı sa'd ideler ay-ıla gün

Irag olsa ne deñlü kûy-ı cânân
Yakın olur 'inâyet itse Rahmân

1221 Meseldür gerçi halk bu sözi hakk dir
Kim olmaz 'âşıka Bagdâd ırak dir

Tur imdi 'azm-i Bagdâd eyle iy cân
Müyesser ola tâ ki vasl-ı cânân

Girüp merdâne tona ol cihân-gîr
Takındı tîrkeş kuşandı şimşîr

1224 Götürdi bir niçe kıymetlü gevher
Dahı bir niçe kîse sîm-ile zer

Perî gibi nihân ol gice tenhâ
İrişdi kal'anuñ burcına 'Azrâ

Bulur bir burcı hâlî ol meh-i nev
Kemend-ile iner san düzd-i şeb-rev

1227 'Aceb lu'b itdi lu'bet-bâz-ı gerdûn
Yire indürdi gökden ayı ol dün

Tahayyürde kalup ol fitne-engîz

Gidemezdi ne yol añlardı ne iz

Karañuyıdı görmezdi gözi göz
Tokunmayınca tuymazdı yüzi yüz

1230 Ruhı mihrinden ‘âlem rûşen oldı
Karañu giceler nûr-ıla toldı

Görindi hiss-ile bir incecik yol
Uzak yakın dimedi yürüdi ol

Kamer-tal‘at karañulıkda ol dün
Gider rûşen nitekim gündüzin gün

1233 Yüridi üç gün üç gice şitâbân
Geçüp tag u dere deşt ü beyâbân

İrişdi yolı bir hoş sebzezâra
Yorulmışdı oturdı bir kenâra

Birez diñlendi anda oldı râhat
Ne râhat cânı oldı pür-cirâhat

1236 Gözine su içince geldi uyhu
Beliñleyü uyandı ol perî-hû

Didi ‘âşık makâmı bî-makâmdur
Muhibbe lâ-cerem uyhu harâmdur

Revân turdı yola oldı revâne
Kodı ortaya başı kıydı câne

1239 Etegine sarup başını gitdi
Diyevüz âhir-i kâr saña n’itdi

Ko gezsüñ ol hilâl-ebrû menâzil
K’ola bir gün şerefde bedr-i kâmil

Çün ol meh gitdi terk itdi makâmı
Kimesne bilmedi andan peyâmı

1242 Yirinden turdı dâye çın sehergâh
Yitişdi câme-hâb-ı mâha nâ-gâh

Yatakdan gördi yaynıkmış ol âhû
Dögündi dâye itdi hâyıla hû

Çemende görmedi ol gül-‘izârı
İdüp bülbül gibi feryâd u zârî

1245 Çözüp saçını koydı başına hâk
Yüzin yırtup yakasın eyledi çâk

Döküp bârân gibi göz yaşın ol mâh
Saçup âteş iderdi ra‘dveş âh

Melik Şâha irişdi sür‘at-ile
Figân u nâle ile hasret-ile

1248 Didi iy şâh-ı ‘âlem kanı ‘Azrâ
Dirîgâ hasretâ derdâ dirîgâ

Kanı ol rûz-ı ‘ıyde mihr-i rahşân
Kanı ol leyl-i kadre mâh-ı tâbân

Husûf irmiş görinmedi ziyâsı
Karañu oldı gözüm rûşenâsı

1251 Yidi içdi gülüp oynadı ol gül
Dünedi âşiyânında çü bülbül

Seherden turdum iy şâh-ı zamâne
Yüzüm sürmege vardum âsitâne

Umardum ol işigden feth-i bâbı
Toga başuma devlet âftâbı

1254 Tulunmış gice tana kalmamış mâh
Tаña kaldum ben aña iy şehen-şâh

Bilinmez kankı burcdadur makâmı
Kim anda isteyem bedr-i tamâmı

İşitdi dâyeden bu sözleri şâh
Yıkıldı yire itdi derd-ile âh

1257 O gün ol gice yatdı deng ü bî-hûş
Ne söz söyledi ne söz eyledi gûş

Gelüp başına ‘aklı itdi efgân
Sakalın yoldı çâk itdi girîbân

Cigerden eyleyüp âh-ı ciger-sûz
Oturdı hâke koydı başına toz

1260 Birez nahs tâli‘ine itdi nefrîn
Gözinden ol meh içün dökdi pervîn

Eyitdi kanı devlet âftâbı
Ne burca vardı ‘izzet mâh-tâbı

Tulundı gözden ol mihr-i cihân-tâb
Günüm dün oldı dünüm oldı nâ-yâb

1263 ‘Aceb bilsem ki ol kebg-i hırâmân
Ne gülşende ider nâz-ıla seyrân

Yâhûd ol tûti-i şûh-ı şeker-hand
Şeker dilden ne meclisde döker kand

Ne magribde tulundı bilsem ol mâh
Ne maşrıkda tulû‘ eyler sehergâh

1266 Görür kim çâre itmez âh u efgân
Didi âhir n’olur bu derde dermân

Buyurdı şâh-ı ‘âlem cümle leşker
Arasunlar anı kişver-be-kişver

Her etrâfı gidüben gözlesünler
Ol âhûyı izinden izlesünler

1269 Binüp leşker tagıldı her diyâre
Kimi pinhân kimisi âşikâre

Bir ay mikdârı ol mâhı ararlar
Şu deñlü kim aramakdan ırarlar

Bilüp virmedi hiç kimse nişânı
Ne konagı bilindi ne mekânı

1272 Dönerler zâr u giryân h^{v}âr u gamgîn
Cigerler âteşîn ü dîde nemgîn

Gelüp şâhûn öñinde kodılar baş
Didiler Hak saña virsün uzun yaş

Ezelde böyle takdîr itmiş Allâh
Ki ol mehden cüdâ ola şehen-şâh

1275 Nasîhat virdiler a‘yân ü erkân
Didiler sabr olur bu derde dermân

Bulanlar sabr-ile bulur murâdı
Olur sabr-ile her ‘akdüñ küşâdı

Umaruz ‘an-karîb iy şâh-ı ‘âlem
Tulu‘ ide yine ol mâh-ı ‘âlem

1278 Tulunmayınca togmaz şems-i pîrûz

Kış olmayınca gelmez rûz-ı nevrûz

İre bir gün şitâbî hicre pâyân
Güneş burc-ı şerefde ide seyrân

Toga ol âftâb-ı ‘âlem-efrûz
Dünüñi kadr ide günüñi nevrûz

1281 Bu nushı cân u dilden şeh Melik Şâh
Kabûl idüp didi el-emrü li’llâh

Kara geydi buyurdı halka mâtem
Togınca ol güneş olmaya hurrem

Tutup yas oldı halk cümle siyâh-pûş
Şekerler yirine semm itdiler nûş

1284 Melik Şâh oldı künc-i gamda sâkin
İdindi dûzah-ı sabrı emâkin

Ko çeksün künc-i halvetde riyâzet
Ki bir gün irişe nûr-ı ‘inâyet

Sa‘âdet matla‘ından subh-ı mesrûr
Tulû‘ ide ola cân şehri pür-nûr

‘Azrâ şehr-i Herât’a irişüp bir pîrezenüñ hânesinde mihmân olup iştidâd-ı şeb-i furkatden şikâyet itdügidür

1287 Bu cânibden işit ol lâle-ruhsâr
Şeker-pâş u şeker-leb şehd-güftâr

Meh-i ferhunde-ruh ‘Azrâ-yı dil-keş
Giderdi çeşmi âb u cânı âteş

Sefer âfetlerinden dil-şikeste
Hevâ mihnetlerinden cânı haste

1290 Hezârân mihnet-ile ol gül-endâm
Horâsân milkine irdi ser-encâm

Menâzil birle Hîrî şehrine şeb
İrürdi seyrini ol mâh-ı Nahşeb

Düşer fikre yatag endîşesinde
Bulur bir kûçe şehrüñ kûşesinde

1293 Görür bir köhne ev vîrân u nâ-pâk
Ki çevre havlısı pür-hâr ü hâşâk

Örümcek agına beñzer yapusı
İp-ile baglu biñ yirden kapusı

Biri birine uymaz dört bucagı
Düşinde görmemiş odı ocagı

1296 İlerlek vardı devlet âftâbı
Götürdi bendini feth itdi bâbı

Kadem basdı sa‘âdet birle bânû
İçerlek girdi gördi ev karañu

Cemâli âftâbı saldı pertev
Münevver oldı cennet gibi ol ev

1299 Temâşâ itdi gördi ol tolıay
Faka takmaga yok bir dâne bugday

Sıçan düşse bacadan dirdi Allâh
Yanınca yavrıcakları ey-va’llâh

Döşenmiş sadre bir eski nihâli
Mükedder toz u toprag-ıla hâli

1302 Hasîruñ hâli yatlu derd ü gamdan
Delinmiş yüregi zahm-i kademden

Çirâg u sofra almış ‘izzetinden
Ebû Derdâ-yı Rabbânî evinden

Gülümsindi göricek anı ol mâh
Geçürdi gögsin itdi derd-ile âh

1305 Nazar kılmaz-iken kasr-ı cinâne
Zarûrî mesken oldı eski hâne

Budur âyîn-i devrân iy nîk-rây
Gehî gülşen gehî zindân olur cây

Kime kim virdi-se taht-ı Keyânî
Kodı tahtayla taht-ı gûra anı

1308 Hemân bir lahzadur dünyâ safâsı
Velî biñ yılcadur soñra cefâsı

Karârı dünyânuñ bir sâ‘at oldı
Bu bir sâ‘atde diñ kim râhat oldı

Bu evde kimse râhat olmaz iy yâr
Görelüm n’eyler ol yâr-ı dil-efgâr

1311 Garîb ü bî-kes ü bî-yâr [ü] tenhâ
Oturdı ol karañu evde ‘Azrâ

Yaluñuz bagrı başı mahrem oldı
Gözinüñ kanlu yaşı hem-dem oldı

Yumarsa gözlerine gelmez uyhu
Açarsa pür olur la‘l-ile lulu

1314 Taraldı ol gice ‘Azrâ-yı dil-rîş
Ururdı gögsine taş eline diş

İlenürdi özine gâh sögerdi
Geh âh eylerdi gâh gögsin dögerdi

İrişmişdi meger ol düne nekbet
Cihânı kaplamışdı zulm-i zulmet

1317 Habeş Rûm iline olmışdı gâlib
Çıkup tamdan bakarlardı kevâkib

Tokuz tolandı ıldızlar sipihri
Bulımadı çırâlar yakdı mihri

Meger dönmiş-idi ‘aksine eflâk
Havâya tozmış-ıdı tûde-i hâk

1320 Ugurlanmışdı kâhı kehkeşânuñ
Görinmezdi nişânı çöpce anuñ

Çirâg-ı pîre-zen olmış-ıdı çerb
Tasavvur olmaz-ıdı şark-ıla garb

Hurûsuñ üni taşra çıkmaz idi
Rûbâh inden cihâna bakmaz idi

1323 Meger kim uykuya varmışdı gerdûn
Cihânuñ hâli olmışdı diger gûn

Kısalmışdı günüñ ‘ömri be-gâyet
Dünüñ uzunlıgına yok nihâyet

Ki her bir sâ‘ati biñ yıldan artuk
Be-gâyet mihrü az u mihneti çok

1326 Dünüñ güni dün olmış düni kâre
Gözin yummışdı dünyâdan sitâre

Hayâl olmışdı ‘âlem gözine nûr

Karañu görse aydın dirdi deycûr

Kamer-çehre idüp âh u figânı
Bir eylerdi zemîn ü âsümânı

1329 Kesilmişdi güci artmışdı derdi
İderdi yir ü gök-ile neberdi

Geh eydür iy felek çarhuñ uşansun
Yıkılsun günbedüñ bendüñ boşansun

Unutduñ devrüñi seyrüñ yañılduñ
Uzatduñ şerrüñi hayruñ yañılduñ

1332 Dönüp geh yire eydür iy kara yir
Kara karnuñ senüñ âhir beni yir

Geh aya güne eylerdi hitâbı
Gehî ıldızlara ider şitâbı

Dir-idi iy kamer devrüñ dükendi
Sanurdum ben senüñ cevrüñ dükendi

1335 Yiter cevr eyledüñ devrüñ tamâm it
Günüm togsun kerem kıl yoluña git

Geh eydür iy gün irdüñ mi zevâle
Vücûdum döndi hicrüñden hilâle

Kerâmet keşf idüp göster kemâli
Şeref burcında ‘arz eyle cemâli

1338 Geh eydür kevkebe inseñ tolınsañ
Sabâh olsa hayırlarda bulunsañ

Geh eydür iy gice feryâd elüñden
Baña ‘adl eylemezsin dâd elüñden

Bu resm-ile iderdi âh u zârî
Ne dün eyledi ne gün aña yârî

1341 Taraldı cânı kaldı deng [ü] hayrân
Görür ortada şem‘ olmış fürûzân

‘Azrâ şem‘e hitâb eyleyüp anı kendüye hem-hâl mülâhaza idüp şem‘ile dertleşüp yanışdugıdur

Eyitdi şem‘e ol şem‘-i şeb-efrûz
Ki iy miskîn nedür bu girye vü sûz

Niçün iy derdmend [ü] dil-şikeste
Yanarsın hasret-ile zâr u haste

1344 Baña göynüklenüp mi [iy] cefâ-keş
Urursın subha dek cânuña âteş

Yâhûd ‘âşık mı olduñ bir nigâra
Anuñçün şöyle yanarsın karâra

Çün ‘âşıksın niçün hadden çıkarsın
Niçün pervâneyi oda yakarsın

1347 Yâhûd ma‘şûka mısın iy vefâdâr
Ki başuñda bunuñ gibi hevâ var

Eger ma‘şûk-ısañ yanmak ne hâcet
Oda barmaguñı banmak ne hâcet

Yanarsañ yanmagı gel benden ögren
Ki ben cânum yakaram yakmazın ten

1350 Senüñ cânuñ hevâ-yı nefsüñe kul
Ayaguñda demür boynuñda meftûl

Benüm cânum olupdur bende-i ‘ışk
Muhalled haşre deñlü zinde-i ‘ışk

Senüñ kalbüñ olur nâr-ile rûşen
Benüm nûr-ile cânum tâze gülşen

1353 Yatursın gündüzin sen diñlenürsin
Gice meh-rûlar-ıla eglenürsin

Gice gündüz benüm hiç râhatum yok
Yanarın hasret-ile fürkatüm çok

Senüñ âhuñ duhânı âsümâna
İrer ancak benüm cümle cihâna

1356 Senüñ yandukca cânuñ eksilürsin
Alınmaz menzilüñ yolda kalursın

Benüm yandukca derdüm arturur od
Nite kim bûy-ı misk ü ‘anber u ‘ûd

Gel imdi olalum hem-râz u hem-sâz
Yanalum haşre deñlü iy ser-efrâz

1359 Bile şem‘-ile ol şem‘-i şeb-efrûz
Yanup eyler-iken âh-ı ciger-sûz

‘Azrâ şem‘ ile yanışurken bir pervâne kendüsin nâr-ı şevke pertâb itdükde şem‘i koyup aña hitâb u ‘ikâb itdügidür

Gelüp şevk-ile bir pervâne derhâl
Düşüp ol şem‘e yakdı perr-ile bâl

Didi ‘Azrâ ki iy miskîn ü mazlûm
Şehîd-i nâr-ı ‘ışk ü ‘âşık-ı mûm

1362 Nedendür şöyle oda köze düşdüñ
Göze göz cân virüp yanduñ tutuşduñ

Meger cânândan bulduñ nişânı
Kim anuñçün yakarsın oda cânı

Nedür bir cân gerek yüz biñ ola cân
Satup bir derde al derdüñe dermân

1365 Ki sen bir cân-ıla cânâna irdüñ
Azacuk derd-ile dermâna irdüñ

Ne cânân bulınur cânuma iy dost
Ne dermân bulınur derdüme iy dost

Görürsin yüze yüz cânânuñı sen
Revâdur oda yaksañ cânuñı sen

1368 Benüm cânum yanar cânân bulınmaz
Ararın derdüme dermân bulınmaz

Ki sen bir pâre od-ıla göyündüñ
Hemân yanduñ hemân-sâ‘at söyündüñ

Yanarsın rûşen eylersin cihânı
Söyünseñ dûd idersin ol mekânı

1371 Saña ‘âdet durur yanmak söyünmek
Birez gülmek birez yine göyünmek

Benüm cânum bir oddan oldı sûzân
Yidi tamu ol oddandur fürûzân

Semendersin sen olduñ nâra ‘âşık
Ben oldum nûr-ile dîdâra ‘âşık

1374 Cevâb işitmedi ol şem‘-i pür-nûr
Ruhı şem‘ini andan eyledi dûr

Şu deñlü yakdı cânın şem‘a ol mâh

Kim andan bulmadı bir lem‘a ol mâh

Ferâgat itdi pervâne sözinden
Görür pervâne bî-pervâ özinden

1377 Kodı pervâneyi şem‘i unutdı
Bu kez dil-ber yüzin dergâha tutdı

‘Azrâ Hak te‘âlâ hazretlerine münâca‘at idüp gözyaşın akıdup yüzin hâke sürdügidür

Yüzin biñ ‘acz-ile ol gevher-i pâk
Sürüp hâke özüni eyledi hâk

Didi cân-ile iy maksûd-ı mevcûd
Murâdın senden umar ehl-i maksûd

1380 Kapuñ muhtâcıdur cümle şehen-şâh
Esir-i dergehüñdür ehl-i dergâh

Murâd umar kapuñdan cümle eşyâ
Murâdum vir benüm lutf it Hudâyâ

Garîb ü bî-kes ü dermânde kaldum
Esîrin bend-ile zindânda kaldum

1383 Bilüm tagıldı ‘aklum şaşdı yâ Râb
Başuma olmaz işler düşdi yâ Râb

Çekerin bir yaña gurbet belâsın
Yudarın derd-ile mihnet belâsın

Ölürsem irmedin maksûda hayfâ
İdeler kabrimüñ taşında inşâ

1386 Bu merhûm irmedi gitdi murâda
Añalar hayr-ıla adum du‘âda

Kabûl eyle du‘âsın ben garîbüñ
Anuñ hakkı ki olmışdur habîbüñ

Bi-hakkı mihr-i Âdem hüsn-i Havvâ
Beni maksûduma irgür Hudâyâ

1389 Bu resme itdi feryâd-ile efgân
Sabâh olınca ol şem‘-i şebistân

Kamer çehre güneş mânendi tenhâ
Niyâz-ile o düni kıldı ihyâ

İrişdi pertev-i nûr-ı sehergâh
Mükedderken münevver oldı ol mâh

1392 Olur vakt-i seher sultân-ı evkât
Kamu vakt tendür oldur cân-ı evkât

Seherde müstecâb olur du‘âlar
Seherde feyz olur Hak’dan ‘atâlar

Seher vaktinde iy dil gâfil olma
Ki hem battâl olup hem bâtıl olma

1395 Nasîb alduñ-ısa vakt-i seherde
Safâ sürdüñ devâlar irdi derde

Güneş-tal‘at seherden aldı behre
Cemâli nûrını ‘arz itdi dehre

Tulu‘ itdi ufukdan subh-ı mesrûr
Tozutdı müşgi yirden saçdı kâfûr

1398 Sabâh oldı karadan ak seçildi
Birez ol gonçe-leb güldi açıldı

Göñül Hakk’a yüzin dönderdi halka
Kapuya iki gözin kıldı halka

Görür bir nâzlı karı karşurakdan
Gelür biñ dürlü şîveyle ırakdan

1401 Niçe çaglar geçürmiş çaglı karı
Havâya bir kıl-ıla baglu karı

Niçe devrân sürüp tuzlar geçürmiş
Niçe tuzak üzüp kuşlar uçurmış

Agızda kalmamış bir dâne dendân
Sorarsañ dahı on yaşar kız oglan

1404 İrişdi gördi karı ev açılmış
Togup başına gün devlet saçılmış

Sa‘âdetden aña feth olmış ebvâb
Münevver eylemiş mihr-i cihân-tâb

Makâmın gördi karı cennet olmış
Cemâli hûrî birle zînet olmış

1407 Oturmış bir cüvân kim niçe biñ cân
Revâdur her kılına ola kurbân

Cemâli şem‘ine pervâne hurşîd
Visâli bezmine sâzende nâhîd

Mu‘azzez gördi ol sâhib-vekârı
Yigit sandı sevindi anı karı

1410 Görincek şîve vü cünbüşler itdi
Bulayup kuyrugın kannışlar itdi

Gözin kaşın dürüp nazlandı karı
Birez tar satdı vü kızlandı karı

Abu kimdür bu kapuyı açan dir
Nice kuşdur bu yuvada uçan dir

1413 Karârı gitdi karı vecde geldi
Ayagı topragına secde kıldı

Eyitdi iy güzeller pâdişâhı
Sa‘âdet burcınuñ mihr-ile mâhı

Meleklerden misin göklerden inmiş
Perîlerden misin yirde bulunmış

1416 ‘Aceb âdem misin yâ hûr-ı Rıdvân
Yâhûd cân-ı cihânsın iy güzel hân

Hele lutf eyledüñ itdüñ keremler
Yüzümüñ üstine basduñ kademler

Bizi hâk-i mezelletden götürdüñ
Serâdan tâ süreyyâya yitürdüñ

1419 Söyünme tâ ebed iy şem‘-i tâbân
Kim olsun karı cânı saña kurbân

Karıya ser-firâz itdi ser-efrâz
Ayag üstine turdı kıldı i‘zâz

Yükündi ayagına düşdi ol mâh
Elin öpdi karınuñ eyledi âh

1422 Didi ma‘zûr tutuñ eksiklik itdük
Gice bî-vakt-idi bu şehre yitdük

Garîbüz gözi baglu kâm u nâ-kâm
Zarûrî bu arada kılduk ârâm

Ne deñlü kim ola bînâ vü dânâ

Garîb olan olur gurbetde a‘mâ

1425 Niçe gündür yürürüz zâr u giryân
Yaluñuz ac u susuz sîne biryân

Şerefde necm-i devlet râci‘ oldı
Baña müşkil vakâyi‘ vâki‘ oldı

Atamuz tâcir-idi gey ekâbir
Niçe biñ kulları var-ıdı tâcir

1428 Giderken Çîn’e Adırbâycân’dan
Giceyle yolum azdı kârbândan

Susuz yollarda gitdüm dil-şikeste
Isuz billerde kaldum zâr u haste

Hezârân derd-ile üftân ü hîzân
İrişdüm bu makâma zâr u giryân

1431 Bu gice sâyeñüzde râhat olduk
Size zahmet getürdük zahmet olduk

Garîbüz kim garîbe itse ‘izzet
Virür Tañrı ‘ivazlar aña cennet

‘Özürler itdi ‘Azrâ-yı füsûn-sâz
Karıya geh niyâz eyledi geh nâz

1434 Bu lutf u ‘izzeti çün gördi karı
Elinden karınuñ gitdi karârı

Du‘âlar eyledi yire yüz urdı
Yüzini ayagı tozına sürdi

Didi hoş geldüñ iy serv-i hırâmân
Getürdüñ câna râhat derde dermân

1437 Kadem basduñ bu çirkin yüzüm üzre
Gubârın tûtiyâ çek gözüm üzre

Şeref virdüñ sa‘âdet birle geldüñ
Hümâsın üstümüze sâye salduñ

Hümâyûn sâyeñi Hak kılmasun dûr
Hemîşe üstümüzden iy yüzi nûr

1440 Cemâlüñ nev-bahârı hurrem olsun
Gam-ı bâd-ı hazândan bî-gam olsun

Birez gün râhat ol iy râhat-ı cân
Olalum hıdmetüñde bende-fermân

Horâsân tahtını eyle temâşâ
Açılsun göñlüñ iy serv-i dil-ârâ

1443 Yi iç hoş geç gayurma kim bu devrân
Virür geh gussa vü gam gâh ferhân

Felekden kimsene şâd olmamışdur
Gamından lahza âzâd olmamışdur

‘Akıl âyînesinüñ jengini sil
K‘ola zevk u safâlar câna hâsıl

1446 Bi-hamdi’llâh ki tâze nev-cüvânsın
Güzellik bâgına serv-i revânsın

Mübârek hâtıruñda gam gerekmez
Cihân âyînesidür nem gerekmez

Bu sözlerden açıldı ol yüzi gül
Fesâhat bâgına girdi çü bülbül

1449 Gülüp lutf-ıla ‘Azrâ-yı şeker-nûş
Karıya tatlu tatlu söyledi hoş

Didi biñ lutf-ıla iy cânum ana
Benüm her derdüme dermânum ana

Ogul olmaga yok bizde liyâkat
Kul olalum kapuñda tâ kıyâmet

1452 İdem hıdmetde cehdi her cihetde
Anam ol dünyede vü âhiretde

Uzatdı dest-i sîmîni semen-ber
Çıkardı surreden çok sîm-ile zer

Cevâbın zühreye gör müşterînüñ
Öñinde kodı ol mâlı karınuñ

1455 Didi lutf it oturma ayaga tur
Bu nakd ile gürisnî kaydını gör

Bizimçün her ne zahmet var-ısa çek
Getür bal-ıla yag et-ile etmek

Sevindi pîre-zen ol mâlı gördi
Kıvâm-ıla yirinden örüturdı

1458 Havâyicden kamu maksûdı aldı
Yine cân atdı tîz ‘Azrâ’ya geldi

Yaragın gördi anda şâh-ı hûbân
Ki birkaç gün ola ol evde mihmân

Mukîm oldı çün ol meskende ‘Azrâ
Geleni gideni itdi temâşâ

1461 Sorar Vâmık nişânın merd ü zenden
Nihânî sırr-ıla yoldan geçenden

Zihî ma‘şûka kim ‘âşık cemâlin
Yüze yüz görmedin ister visâlin

Bu ‘ışka görmek-ile görmemek bir
Ne gökler hâ’il olur aña ne yir

1464 Bu ‘ışk bir âyinedür rûşen ü pâk
Kim olur cümle ‘âlem anda idrâk

Dil-i ‘Azrâ’da ‘ışk yakdı çirâgı
Yir itdi aña yakın u ıragı

Çün aña pençe-i ‘ışk urdı kullâb
Ne râhat kodı cânında ne hod tâb

1467 Anuñçün ilden ile bî-karâr ol
Arar ma‘şûkı ister vaslına yol

Talebsüz nesne bulmaz kimse gâlib
Bulur maksûdını cidd-ile tâlib

Ola bir gün murâda irse ‘Azrâ
Vire maksûdın aña Hak te‘âlâ

1470 Koyalum anı yârin istemekde
Nigârını nigârîn istemekde

Görelüm bu tarafdan şâh-ı ‘uşşâk
Ne vech-ile olur ‘Azrâ’ya müştâk

Direlüm bâg-ı ‘ışkuñ güllerini
İdelüm hem-zübân bülbüllerini

Vâmık’uñ ‘âşık olmasınuñ sebebi ve ol esnâda olan şûr u sa‘yi zikr ider

1473 Elâ iy bülbül-i gülzâr-ı dîdâr

Muhabbet ‘âleminde tâlib-i yâr

Oku gül defterinden Gülsitân’ı
Bize şerh eyle metn-i Bûstân’ı

Sözüñden katre-i neysân saçılsun
Göñül bâgındagı güller açılsun

1476 Yaşarsun bâg-ı cânuñ nev-bahârı
Tonansun güller-ile sebzezârı

Okunsun bezm-i gülde nâme-i ‘ışk
Pür olsun şevk-ile hengâme-i ‘ışk

Muhabbet-nâme’den takrîr olınsun
Yine ‘ışk âyeti tefsîr olınsun

1479 Okunsun ehl-i ‘ışkuñ dâstânı
İdelüm şerh Vâmık’dan beyânı

Melik Vâmık çün on beş yaşa irdi
Cemâli hüsn içinde başa irdi

Gice gündüz perî-peykerler-ile
İderdi ‘işreti dil-berler-ile

1482 Zeberced kâseden mercân içerdi
Göñül âyînesin gamdan açardı

Murâdın cümle virmişdi zamâne
İrüp hükmi zemînden âsümâne

Cihânuñ saydı olmışdı tufeyli
Şehüñ göñli şikâre itdi meyli

1485 Buyurdı Behmen’e bir gün şehen-şâh
Didi hâzır oluñ yarın sehergâh

Temâşâ eyleyürek bâg [u] râgı
Şikâr eyleyelüm bir lahza tâgî

Kodı Behmen gözi üstine barmak
Eyitdi dest-gîr olsun saña Hak

1488 Cihân ser-keşleri olsun şikâruñ
‘İnâyetle hidâyet ola yâruñ

Seherden Behmen-ile cümle yârân
Gelüp şâh işiginde tutdı dîvân

Yirinden turdı ikbâl-ile Vâmık
Ki san burc-ı şerefden togdı şârık

1491 Safâ-yı kalb-ile şâd u ferahnâk
Geyindi her libâsın çüst ü çâlâk

Kemer baglatdı biline keyânî
Dakındı iki hançer zülficânî

Kuşandı bir kılıç kim görse bî-şekk
Yanardı korkusından nâre şimşek

1494 Dakındı saga sola iki tîrkeş
Müzeyyen zer-nişân-ıla münakkaş

Ki her bir tîrine biñ sîne kurbân
Virür tîr-i felek kurbânına cân

Çekerler altına bir rahş-ı hurrem
Kim aña reşk iderdi Rahş-ı Rüstem

1497 Yürümekde uçar kuşı geçerdi
Gören dir kim kanatludur uçardı

Yüridi şâh-ı devrân devlet-ile
Şikâr-ı şîre gitdi şevket-ile

Üñinden ürker-idi sayd-ı sahrâ
Uçardı nârasından Kâf'a 'ankâ

1500 Çıkardı korkusından göge kasver
Siñerdi taglara taşlara ejder

Salardı tavşana âhûya bâzı
Alurdı bâzîle ördek ü kazı

Murâdınca şikâr itdi cihân-gîr
Niçe âhû niçe şîr itdi nahcîr

1503 Meh-i ferhunde-ahter şâh-ı ferruh
Dönüp avdan tutar evden yaña ruh

Meger şehre yakîn bir 'ayn-ı sâfî
Var-ıdı suyı cân derdine şâfî

Müsemmen havz-ıdı etrâfı mermer
Suyı andan içerdi havz-ı kevser

1506 İçerden cûş idüp taşra taşardı
Bir içim suyın içen biñ yaşardı

Her etrâfı döşenmişdi çemenler
Pür olmışdı semenler yâsemenler

Bir agaç bitmiş anda sanki Tûbâ
İrişmişdi serâdan tâ Süreyyâ

1509 Zemîne sâye salsa her budagı
Tutardı gölgesi bir ulu tagı

Sıgardı gölgesinde niçe biñ er
Konardı anda taşra çıksa leşker

Çün irdi ol yire şâh-ı cüvân-baht
Buyurdı kurdılar havz üstine taht

1512 Kebâb eyleñ didi ölen şikârı
Getürdüñ bezme câm-ı zer-nigârı

Kara yir karmadın topraga kanı
İçelüm biz şarâb-ı ergavânı

Müheyyâ oldı hoş bezm-i dil-âvîz
Şeker-leb sâkîler oldı şeker-rîz

1515 Musâhibler gelüp bezme dirildi
Kıyakı sohbet-i şâhî kuruldı

Yine sâkî müşerref itdi bezmi
Yine itdi piyâle bezme ʻazmi

Çü birkaç defʻa sâgar itdi devrân
İrişdi kalbe kuvvet gevdeye cân

1518 Gidüp gam devri geldi vakt-i şâdî
Kamu baglu göñül buldı güşâdı

Göñül âyînesinüñ jengini pâk
İdüp bâde ider şâhı ferahnâk

Safâlar kesb ider şâh-ı şehen-şâh
Nazar kıldı dönüp ol havza nâ-gâh

1521 Cemâli ʻaksini ol suda rûşen
Temâşâ eyledi ber-vech ahsen

Ne gördi gördi bir mâh-ı münevver
Su şûrîde olup üstine ditrer

Cemâli zerre dimez âftâba

Cebîni ta‘na eyler mâh-tâba

1524 Gözi mekrinde nergis zâr u haste
Ruhı fikrinde lâle dil-şikesete

Umar hâl-i ruhından bûy-ı ‘anber
Saçı çînine bende misk-i ezfer

Tudagı cür‘asından âb-ı hayvân
Arar zulmet içinde cismine cân

1527 Temâşâ iderek nerm oldı Vâmık
Cemâli ‘aksine germ oldı Vâmık

Ögüp hüsnin bedîhî itdi inşâ
Musammat bir gazel ra‘nâ vü zîbâ

Vâmık su içre cemâli ‘aksin görüp aña hitâb itdügi gazel-i âbdârdur

‘Aceb bu hatt-ı gülgûn nesteren mi
Gülistân-ı cemâl içre semen mi

1530 ‘Aceb bu sünbül-i zîbâ semen mi
Semen yanında bitmiş yâsemen mi

‘Aceb bu sidre-kâmet nârven mi
Cinân bâgında ya serv-i çemen mi

‘Aceb bu lü’lü’ diş dürr-i ‘Aden mi
Kamer kurbında ya nazm-ı peren mi

1533 Didi ‘aksine Vâmık suda sen mi
Güzelsin iy ‘aceb taşrada ben mi

‘Azrâ nakkâşlara nakş itdürdügi tasvîrüñ birisi Vâmık’a irişüp Vâmık ‘Azrâ’ya ‘âşık oldugıdur

Tamâm itdi bu sözi şâh-zâde
Yine aldı eline câm-ı bâde

Saga sola ider-iken nezâre
Irakdan oldı bir kavm âşikâre

1536 Bir ulu kârbân-ımış mükemmel
Ekâbir h^{v}âceler cümle müşekkel

Bu havzuñ ayagına geldi indi
Yükin çözdi sunuñ yanına kondı

Meger bu kârbân içre ekâbir
Var-ıdı cevherî bir ulu tâcir

1539 Ser-â-ser gezmiş-idi bu cihânı
Virürdi yidi iklîmden nişânı

Zarâfetle sorar h^{v}âce birinden
Haber aldı şehüñ çâkerlerinden

Didiler Şâh Taymûs oglı Vâmık
Budur kim cümle ‘âlem buña ‘âşık

1542 Çü bildi h^{v}âce açdı bir niçe teng
Çıkardı nah-ı Rûmî şerb-i Efreng

Cevâhirden kumâşdan aldı bî-had
‘Akîk ü la‘l ü yâkût u zeberced

Gelüp biñ ‘izzet-ile şehryâruñ
Öper tahtı ayagın bahtiyâruñ

1545 Yüz urdı yire andan yâdgârın
Huzûrında şehüñ ‘arz itdi varın

Kabûl itdi kamu esbâbı sultân
Buyurdı birine biñ dürlü ihsân

Du‘â itdi yine yir öpdi h^{v}âce
Revân olup yolına gitdi h^{v}âce

1548 Buyurdı Behmen’e ol dem şehen-şâh
Kim ola ol gelen pîş-keşden âgâh

Ne kim geldiyse altundan gümişden
Kamusın açdı bir bir gördi Behmen

Bulundı bir harîr içinde bir derc
Niçe biñ cânlar itmişler aña harc

1551 Yazılmış gördiler bir hûb tasvîr
Ki cân virmiş yazan idince tahrîr

Su yirine katup rengine âteş
Kim anı od-ıla kılmış münakkaş

İki nergislerini haste yazmış
Cihân halkın saçına beste yazmış

1554 Yañagın nûr-ıla kılmış münevver
Tudagın kand-ıla yazmış mükerrer

Virür lutf-ıla cânlar cânı yokdur
Döker gamzeyle kanlar kanı yokdur

Gören ol sûreti hayrân olurdı
Niçeler cân virüben cân alurdı

1557 Niçenüñ ‘aklın ol sûret kapardı
Niçeler büt-perest olup tapardı

Yazılmış üstine altun-ıla ter
Ki ‘Azrâ peykeridür işbu peyker

Şehen-şâh kaldı ol sûretde hayrân
Bu sûretdür bilür her ma‘nîye kân

1560 Görüp bu sûreti çün ol büt-i Çîn
Oda yandurdı ol dem taşın için

Apardı göñlin ol tasvîr-i dil-keş
Bırakdı hırmen-i cânına âteş

Dimâga çıkdı ol oduñ buhârı
Tagıldı ‘aklı kalmadı karârı

1563 Bu sûret fitnesinden oldı meftûn
Nite kim Leylî’nüñ ‘ışkında Mecnûn

Şerâb-ı câm-ı ‘ışkdan oldı ser-hoş
Düşüp hâk üzre galtân deng ü bî-hûş

Akıtdı nergisi gül üzre jâle
Oda yandurdı bagrın sanki lâle

1566 Kamu nakdini ‘ışk eyledi târâc
Yile vardı elinden taht-ıla tâc

Kodı sultânlıgın ‘ışka kul oldı
Göñül nakşa virüp nakkâşı buldı

Bırakdı tahtı dilden câmı elden
Esîr oldı hevâ-yı ‘ışka dilden

1569 Çü Behmen gördi Vâmık oldı bî-hûş
Mey-i ‘ışk aldı ‘aklın oldı ser-hoş

Tagıtdı dirnegin bâzâr-ı ‘akluñ
Bırakdı kârın elden kâr-ı ‘akluñ

Görürler oldı hâli gey perîşân

Turup oturmaga kalmadı imkân

1572 Revân bindürdiler taht-ı revâne
Şehirden yaña oldılar revâne

Haber irgürdiler Taymûs Şâha
Yitiş iy şâh husûf irişdi mâha

Tutuldı nâ-gehân ol bedr-i kâmil
Bu ʻakdi eyle hâl gey oldı müşkil

1575 İşitdi Şâh Taymûs oldı gamgîn
Yüregi âteş oldı çeşmi nemgîn

Yitişdi gördi ol cân-ı cihânı
Yok aklı lîki var cisminde cânı

Düşüp üstine şâhuñ ʻaklı gitdi
O cân üstinde cânsuz gibi yatdı

1578 Dirüp başına ʻaklın turdı Taymûs
Yüzin oglı yüzine urdı Taymûs

Gülâb-ile yañagın itdiler ter
Ezüp içürdiler şehd-ile şekker

Açup nergislerin ol lâle-ruhsâr
Figân itdi nitekim bülbül-i zâr

1581 Tagıtdı yine ʻaklın kendüzinden
İki ırmak revân oldı gözinden

Kucup bagrına basdı Şâh Taymûs
Eyitdi kanı neng ü kanı nâmûs

Gözümüñ nûrı göñlümüñ sürûrı
Vücûduñ cânı vü cânuñ huzûrı

1584 Saña maʻlûmdur iy rûh-ı revânum
Senüñledür bedende zindegânum

Nedendür iy gül-i bâg-ı letâfet
Mübârek hâtıruñda var kesâfet

Neden irdi zevâle âftâbuñ
Neden döndi hilâle mâh-tâbuñ

1587 Buyur derdüñ nedür dermân görelüm
Kamu derd ehline anı soralum

Atasından utanup Şâh Vâmık
Bu sözi dir mahalline muvâfık

Şikâr üstinde iy şâh-ı cihân-gîr
Havâ te’sîri itdi câna te’sîr

1590 Mizâcumdan giderdi i‘tidâli
Mükedder hâli kalmadı mecâli

Bürûdet itdi ten milkini gâret
İrişdi câna andan bu harâret

Mizâcuñ andan oldı inhirâfı
Cevâbı işbudur şâfî vü kâfî

1593 Çü ma‘lûm oldı Taymûs’a bu ahbâr
Didi yoklañ etibbâdan ne kim var

‘İlâc itsünler ol nâzük-mizâca
K’olur nâzük-mizâc kâbil ‘ilâca

Ne deñlü var-ısa ‘asruñ tabîbi
Alanlar ‘ilm-i hikmetden nasîbi

1596 Kim ol câna irişüp cân atarlar
Görüp kârûresin nabzın tutarlar

Şu deñlü itdiler ‘ilm-ile dikkat
Bulınmadı teninde kılca ‘illet

Didiler iy şeh-i ferhunde-ikbâl
Cihânda pâydâr ol niçe biñ sâl

1599 Bedende derdi yokdur k’ola dermân
Meger cânında vardur ‘ışk-ı cânân

Şehen-şâh oldı hayrân kaldı ‘âciz
Bu derdüñ derdini bilmedi her giz

Okudı Behmen’i yanına pinhân
Sora sırr-ıla cân derdine dermân

1602 Didi iy cân ogul sen de ogulsın
Baña Vâmık ne ise sen de olsın

Beni lutf it bu sırra eyle vâkıf
Nedendür Vâmık’uñ hâli muhâlif

Ne gördi ne işitdi eyle takrîr
Beyân-ı vâki‘ini söyle bir bir

1605 İcâzet buldı Behmen söze girdi
Su’âlinüñ cevâbın cümle virdi

Didi iy şehryâr-ı taht u devlet
Kapuñda çâkerüñdür baht u devlet

Fülân gün şâh-ıla çıkduk şikâra
Koyup sahrâyı gitdük kûhsâra

1608 Şu deñlü eyledük sayd ü şikârı
Komaduk canavardan cânı varı

Murâd oldukça avdan aldı behre
Safâ-yı hâtır-ıla döndi şehre

Ulu agaç dibinde[ki] bıñaruñ
Safâsı göñlin aldı şehryâruñ

1611 Buyurdı saldılar sohbet bisâtın
Şehüñ ol su ziyâd itdi neşâtın

İderken vakti hoş u sâgarı nûş
Olur bir kârbân ol menzile tuş

Çü gördi kârbân bir ‘âli menzil
Düşin virdi konup indürdi mahmil

1614 Re’îsi kârbânuñ çok ‘acâyib
Getürdi şâha pîş-keşler garâyib

Bulundı bir harîr anda münakkaş
Ki bir sûret yazılmış hûb u dil-keş

Olup ol sûret-i bî-câna ‘âşık
Tuyar andan me‘ânî Şâh Vâmık

1617 O sûret ma‘nîsinde kaldı hayrân
Sebeb budur aña iy şâh-ı devrân

Beyân-ı vâki‘ini evvel âhir
Nihân itmedi Behmen itdi zâhir

Eyitdi Şâh Taymûs kanı ol biz
Getürüñ görelüm biz de anı tîz

1620 Getürdiler varup ol sûreti cüst
Gören cânlar olur cânsuz gibi süst

Huzûrında kodılar pâdişâhuñ

Husûfına sebeb bu oldı mâhuñ

Bu aldı ‘aklını göñlin bu kapdı
Görincek bu büti ‘ışk-ıla tapdı

1623 Bu sûretde göründi aña ma‘nî
Bu ma‘nîden aña oldı tecellî

Görür Taymûs şâh bir nakş-ı bî-cân
Melek ma‘nîde vü sûretde insân

Velî cânlularuñ cânın ugurlar
Ne cân cânından îmânın ugurlar

1626 Bu nakşa çok zamân şâh kaldı hayrân
Eyitdi âferînler sad hezârân

‘Aceb bilsem kimüñdür iş bu tasvîr
Meger Mani idüpdür anı tahrîr

Dönüp şâh oglına virdi tesellî
Didi yokdur bu sûret içre ma‘nî

1629 Bu nakşı koyalum nakkâş işidür
Hemân bu şîve göz ü kaş işidür

Koyalum sûreti ma‘nî soralum
Ki her bir iklîme âdem salalum

Senüñçün istesünler bahr ü berri
Kuruda âdem ü deryâda perri

1632 Cihân bâgında görsünler ser-â-ser
Bulunsun saña bir gül yüzlü dil-ber

Saña hem mihrbân hem mahrem olsun
Anuñla cân u göñlüñ hurrem olsun

Diresin ussuñı ‘akla uyasın
Bu olmaz fikri göñlüñden koyasın

1635 Anuñ kim ‘aklı vardur ma‘nî gözler
Görür ma‘nî yüzinden niçe yüzler

Gel imdi sen dahı iy merd-i ‘âkil
Saña Hak virdi ise ‘akl-ı kâmil

Bu zâhir sûretüñ nakşın ko elden
Halâs it cânı nakş-ı âb u gilden

1638 Yiter sûretde göz ü kaşı iste
Çü bulduñ nakşı gel nakkâşı iste

Kaçan nakkâşa bulsañ âşinâlık
Gözüñe zâhir olur rûşenâlık

Bu resme oglına çok hikmet-âmîz
Nasîhat virdi Taymûs ‘izzet-engîz

1641 Melik Vâmık bu söze tutmadı gûş
Nasîhat şerbetini itmedi nûş

Giderdi perdeyi yırtdı hicâbı
Gün öñinden ırag itdi sehâbı

Didi Taymûs’a Vâmık âşikâre
Nasîhatden bulınmaz baña çâre

1644 Bu iş bitmez bilürven ölmeyince
Bu sûretden ma‘ânî tuymayınca

Ölince isterem andan nişânı
Bedende oldugınca zindegânî

Ararın şarkı garbı iy şehen-şâh
Ya ölem ya elüme gire ol mâh

1647 İşitdi Şâh Taymûs itdi feryâd
Didi iy bâg-ı câna serv [ü] şimşâd

Beni sâyeñden itme bir nazar dûr
Koma hasret ilinde zâr u mehcûr

Ki sensin cânumuñ içinde cânum
Habîbüm dilsitânum gülsitânum

1650 Gerekmez baña sensiz bu cihânı
N‘iderler cismi olmayınca cânı

Gözüm nûrı gözümden taşra çıkma
Bu cânum nâr-ı hicrân-ile yakma

Esirge ak sakaluma nazar kıl
Kara bahtum yiter zîr ü zeber kıl

1653 Gel Allâh’dan utan iy nûr-ı dîde
Baña rahm eyle iy yâr-ı güzîde

Şu deñlü itdi Taymûs âh-ıla zâr
Velîkin Vâmık’a hiç itmedi kâr

Yolup saç u sakalın başın açdı
Gözinden yire la‘l ü incü saçdı

1656 Figân oldı kıyâmet kopdı ol dem
Ne kim var er ü ‘avrat tutdı mâtem

Gelüp yalvardılar şeh-zâdeye çok
Yalın ayak kamusı başı açuk

Didiler cümle iy şâh-ı cüvân-baht
Mûm olgıl olmagıl âhen gibi saht

1659 Atanuñ gözi yaşını akıtma
Odına su suyına agu katma

Gerekdür her ogıla ‘izzet itmek
Ataya vü anaya hürmet itmek

Güci yitdükce vâcibdür her oglan
Hemîşe vâlideyne ide ihsân

1662 Esirge onları lutf eyle iy şâh
Ki senden râzî olsun dirsen Allâh

Bu resme kıldılar bî-hadd nasîhat
Hezârân eylediler ‘özr ü minnet

Şu deñlü itdiler mekr ü müdârâ
İfâde virmedi olmadı çâre

1665 Bu sözler kalbin itmedi tesellî
Birine olmadı kıl deñlü meyli

Görürler minnet-ile bitmedi iş
Didüklerince artuk oldı teşvîş

Mukarrer bildiler gitmekden özge
Devâ yokdur sefer itmekden özge

1668 Pes andan Şâh Taymûs itdi tedbîr
Sipâhîden çıkardı biñ cihân-gîr

Mübâriz her biri bir mîr-i mihter
Degül bir yüz biñe biri ber-â-ber

Cihân-dîde cihân-bîn merd-i hüşyâr
Kamunuñ kalbine rûşen her esrâr

1671 Buyurdı açdılar niçe hazîne

Bagışladı şehen-şâh her birine

K'ideler Vâmık'uñ yolında hıdmet
Çekeler anuñ-ıla derd-i gurbet

Bile yanınca hem-dem ola Behmen
Ki her zahmına merhem ola Behmen

1674 Müretteb gördi her kaydı yirince
Aralık yirde kalmadı yirince

Sefer esbâbı çün oldı müheyyâ
Okudı Vâmık'ı Taymûs tenhâ

Yepüp arkasını virdi nasîhat
Öpüp iki gözin itdi vasiyyet

1677 Eyitdi iy benüm devletlü oglum
Bu cisme tatlu cândan tatlu oglum

Gözüm nûrı gözümden olmagıl dûr
Cemâlüñdür çirâg-ı dîdeye nûr

Ata cânı atañı eylegil yâd
Ölürsem it revânum hayr-ıla şâd

1680 Ne menzilde nüzûl idüp inersin
Ne yirde kim sa'âdetle konarsın

Uluya kiçiye hoş ragbet eyle
Vazî'a vü şerîfe hürmet eyle

Tanış her bir işüñ 'âkiller-ile
Musâhib olmagıl câhiller-ile

1683 Yavuzlık itseler sen eylik eyle
Eyü söyleyeni lutf-ıla toyla

Her işde 'âmil ol 'ilm-ile zinhâr
Kemâl ehlini eyle özüñe yâr

Te'emmül itmeyince sunma işe
Sehâvet bâbın açuk tut hemîşe

1686 Atadan yanını unutma iy cân
Ki sensin atanuñ derdine dermân

Ne ma'lûmuñ olursa eyle i'lâm
Becidd gelmege olsun sa'y ikdâm

Bu resme eyledi çok nush u pendi
Melik Vâmık kabûl itdi begendi

1689 Atası ayagına düşdi tekrâr
Öpüp sürdi yüzini agladı zâr

Düşüp üstine Taymûs itdi zârî
Gözi yaşı sil itdi ol diyârı

Devâ itmez bu derde âh u nâle
Meger himmet ola Hak'dan havâle

1692 Pes andan yüklenildi bâr-ı büngâh
Menâzil seyrine 'azm itdi ol mâh

Bile gönderi çıkdı hâs-ıla 'âm
Yanınca gitdiler bir niçe eyyâm

Pes andan itdiler dönüp vidâ'ı
Tagıtdılar ol ulu ictimâ'ı

1695 Dönüp Taymûs revâne oldı Vâmık
Cihânda bir nişâne oldı Vâmık

Şûr-ı 'ışk Vâmık'uñ cânına kâr idüp bî-ihtiyâr 'Azrâ'yı taleb itmeg-içün terk-i diyâr eyledügidür

Bu çarhuñ dürlü dürlü gerdişi var
Ki her gerdişde biñ dürlü işi var

Kimine şâdılık virür kime gam
Kime tiryâk-i ekber kimine semm

1698 Kimin mahbûs ider künc-i belâda
Kimin seyyâh ider sahn-ı safâda

Anı kim itdi Vâmık gibi handân
İder gurbetde ser-gerdân u hayrân

Ko dehr-i dûnuñ iy dil gerdişini
Gözüñ aç gözle takdîrüñ işini

1701 Hatâ yok saña gerdûn gerdişinden
Ki gerdûn dahı 'âcizdür işinden

Niçe dönerse dönsün çarh-ı devvâr
Ko anı CÂMİ'Î sen sözüñe var

Ezelde şöyle takdîr itdi Hâlık
Cihân milkini seyr eyleye Vâmık

1704 Kopuncak gülsitândan bir gül-i ter
Ki turmaz elden ele varur ekser

Çü Taymûs gülşeninden kopdı ol gül
Cefâ bâgına pervâz itdi bülbül

Gezerdi ilden ile çâr ü nâ-çâr
Gehî gülşen olurdı yiri geh hâr

1707 Yilüp yil gibi ta‘cîl-ile Vâmık
Gider peyveste virmezdi aralık

Gözi yollarda cânânında cânı
Göñül fikrinde zikrinde zübânı

Sorardı iki kişinüñ birinden
Umardı derde dermân yol erinden

1710 Gice gündüz bir ay mikdârı sürdi
Ne indi kondı ne bir lahza turdı

İrer bir gün yolı bir sebzezâra
İçinde bir sovuk sulı bıñara

Bıñaruñ çevre yanı bâg gülzâr
Güler gül bülbül eyler âh-ıla zâr

1713 Yanında bir agaç bitmiş mu‘azzam
Sıgardı gölgesinde on biñ adam

Melik Vâmık begendi ol makâmı
Buyurdı kondılar leşker tamâmı

Su üstine kuruldı bârgâhı
Bezendi zînet-ile bezm-i şâhî

1716 Açıldı gül gibi şevk-ile Vâmık
Eyitdi Behmen’e iy yâr-ı sâdık

Müşerref idelüm bu sebzezârı
Bugün hoş görelüm bu rûzgârı

Bize döndürmedin devrân fenâsın
Bu dehrüñ sürelüm zevk u safâsın

1719 Didi Behmen eyâ devletlü sultân
Senüñdür şimdi devrân içre devrân

Geçen hod geçdi şâhâ dem bu demdür

Hudâ bilür yarınki dem ne demdür

Yiyelüm içelüm iy şâh-ı ‘âlem
Sürelüm devletüñde ‘ıyş-ıla dem

1722 Pes andan eylediler ‘ıyşa âheng
Çalındı deff-ile ney ‘ûd-ıla çeng

Götürler lâle gibi la‘lgûn câm
İçerler râhat içün râh-ı gülfâm

Çün aldı bâdeden şeh-zâde zevki
Ziyâde germ olup arturdı şevki

1725 Tecellî itdi nâ-gâh şevk-i ‘Azrâ
Safâdan cûşa geldi cümle a‘zâ

Geh añdı la‘lini nûş eyledi câm
Geh añdı nergisin nukl itdi bâdâm

Geh añup gabgabın suya bakardı
Erirdi cânı su gibi akardı

1728 Gehî zülfin añup olur perîşân
Dökerdi la‘li içün la‘l [ü] mercân

Bıñar üzre gözinüñ çeşmesârı
Revân eyler-idi iki bıñarı

Vâmık bir menzilde Lâhicân-nâm ‘âşık bir perî cüvân-ıla buluşup ser-güzeş[t]lerin zikr eyledükleridür

Bu nev‘-ile iderken sohbeti şâh
Göründi karşudan bir şahs nâ-gâh

1731 Güneş-tal‘at kamer-ruh zühre-âyîn
Libâsı husrevâne cümle zerrîn

Sabâ gibi yitişdi sür‘at-ile
Yir öpdi şâh öñinde ragbet-ile

Yüzini pây-i taht-ı şâha sürdi
Edeb birle elin kavşurdı turdı

1734 Didi iy şâh-ı ‘âlem hayr-makdem
Zihî devlet zihî şâdî zihî dem

Zihî ikbâl [ü] taht ü zî sa‘âdet

Bu milke sâye saldı şems-i devlet

Musahhardur tapuña ins-ile cân
Bugün sensin cihân içre Süleymân

1737 Geçer hükmüñ ser-â-ser bahr ü berre
Budur hurşîde ‘arz-ı hâl-i zerre

Yüz urup hâk-i pâye minnet eyler
Süleymân-ı zamânı da‘vet eyler

İder bu deñlü küstâhâne teklîf
Ki mûruñ menziline sala teşrîf

1740 Güneş kim cümle ‘âlemden ganîdür
Ki menzilgâhı yohsul meskenidür

Kadem rence kıl iy şâh-ı zamâne
Bezensün makdemüñden bende-hâne

Cevâbın diñledi şâh ol cüvânuñ
Ki maksûdın murâdın bildi anuñ

1743 Kodı barmak gözi üzre şehen-şâh
Didi baş üzre hıdmet in-şâ’allâh

Buyuruñ kanda dirseñüz varalum
Ne hıdmet emr iderseñüz görelüm

Yine ol nev-cüvân hıdmetler itdi
Du‘âlar eyledi ‘izzetler itdi

1746 Ruhın sürdi yire ol şâh-zâde
Yüridi şâhuñ öñince piyâde

Revân oldı iki serv-i hırâmân
Öñince ol cüvân ardınca ol cân

Çü birkaç adım atdı ilerü şâh
Göründi karşudan bir tâk-ı dergâh

1749 İçinde mu‘teber bir kasr-ı ‘âlî
Bulınmaz bâg-ı cennetde misâli

Esâsınuñ ucı taht-ı serâda
Yücelikde seri evc-i semâda

Bir altun bir gümiş kerpiç yapusı
Mukatta‘ ‘âc şimşâddan kapusı

1752 Gümişden kırk ayak var nerdübânı
İçinde taht-ı zerrîni keyânî

Tekellüf itdiler şâh-ı cihâna
Sa‘âdet birle çıkdı nerdübâna

Geçüp taht üzre şâh-ı âsümân-taht
Oturdı devlet-ile ol cüvân-baht

1755 Buyurdı ol cüvân birkaç dil-ârâ
Kim itdi meclis esbâbın müheyyâ

Müzeyyen itdiler bir bezm-i dil-keş
Kodılar câna od u ‘ûda âteş

Yürütdi ayagı sâkî pey-â-pey
Gamuñ defterlerini eyledi tayy

1758 Melik kalbini gamdan itdi âzâd
Dönüp ol nev-cüvâna hurrem [ü] şâd

Didi iy menba‘-ı lutf ü mürüvvet
Nedendür bunca ‘izzet bunca da‘vet

Buyuruñ lutf idüñ aslın bilelüm
Liyâkat var-ısa hıdmet kılalum

1761 İşitdi ol cüvân şâhuñ hitâbın
Du‘âlar eyleyüp virdi cevâbın

Çü sorduñ hâlim iy şâh-ı cihândâr
İdeyin hıdmetüñe keşf-i esrâr

Perîdür ben kuluñ degüldür insân
Atamdur ad-ıla bir ulu sultân

1764 Perîhân adı meşhûr-ı cihândur
Kuluñ adın sorarsañ Lâhicân’dur

Egerçi bize meskendür her etrâf
Velîkin mesken-i me’lûfumuz Kâf

Benem bir ‘âşık u âşüfte şeydâ
Melâmet ehli şûrîde vü rüsvâ

1767 Gelüp gördüm su üzre şâh-ı ‘âlem
Oturmış ‘işret eyler şâd u hurrem

Irakdan sırr-ıla oldum nigehbân
Temâşâ eyledüm bir lahza pinhân

Çü gördüm şâh-ı ‘âlem gâh ü bî-gâh
İder feryâd ü zârî nâle vü âh

1770 Gehî gonçe gibi dem-beste hayrân
Gehî bülbül gibi nâlân ü giryân

Gehî gül gibi handân şâd u hurrem
Benefşe gibi geh mahzûn u pür-gam

Ta‘accüb eyleyüp kıldum te’emmül
Bu resme eyledüm âhir ta‘akkul

1773 Didüm var-ısa ‘ışkuñdur bu cünbüş
Degüldür kendü kolayına bu iş

Ki zîrâ ‘âşık olmayınca âdem
Ne aglar yok yire ne hod çeker gam

Dimişler ehl-i ‘ışka dörtdür ahvâl
Ki vardur her birinde muhtelif hâl

1776 Birisi şâdîdür anuñ biri gam
Biri cünbüş birisi olmak epsem

Ki zîrâ ben kuluñ iy şâh-ı ‘âşık
Göñülden ‘âşıkın ‘ışkumda sâdık

Düşüp ‘ışkına bir nâ-mihrbânuñ
Bırakdum sevgüsin cândan cihânuñ

1779 Tolaşdum zülfine âşüfte-hâlin
Dilüm tutuldı söylemekde lâlin

İki zülfi kurup yol üzre dâmı
Öñer ‘âşık yolını ol harâmî

Çeker kaşı kemân itmege cengi
Atar kirpükleri câna hadengi

1782 Bilür câdû gözi çok dürlü efsûn
İder ‘âşıklara fitneyle meftûn

Perî-hûdur perî-peyker perî-zâd
Perîzâd dirler ol meh-pâreye ad

Atası şâh-ı ‘âdil kendü bî-dâd
Ol itmişdür cefâ resmini bünyâd

1785 Gözümden ol perî dâyim nihândur

Nihân olsa ‘aceb midür ki cânndur

Niçe yıldur anuñ ‘ışkında mestin
Ne yogın bu cihân içre ne hestin

Niçe yıldur ki ser-gerdân u hayrân
Anuñ ‘ışkında kaldum zâr u giryân

1788 Makâm idindi ol meh bu bıñarı
Sever gâyet perîler sebzezârı

Irag olmaz perîler sudan iy şâh
Anuñçün bu makâmı bekler ol mâh

Budur derdüm benüm pinhân ü zâhir
Ki ‘arz itdüm tapuña evvel âhir

1791 Melik Vâmık bu sırra oldı vâkıf
Muvâfık kendüne degül muhâlif

Bulundı derdine hem-derd ü hem-râz
İki bülbüldür oldı yâr-ı dem-sâz

Didi şâh ol cüvâne iy cüvân-merd
Şükür buldum bugün derdüme hem-derd

1794 Benem bir sencileyin ‘âşık-ı zâr
Kim oldum añsuzın ‘ışka giriftâr

Cihânı gözüme dar eyledi ‘ışk
Beni bülbül gibi zâr eyledi ‘ışk

İdüp rüsvâ-yı ‘âlem kıldı şeydâ
Hayâli şevk-i hüsn ü hulkı ‘Azrâ

1797 Çü kullâb urdı baña pençe-i ‘ışk
Eritdi cânumı işkence-i ‘ışk

Cemâli nakşını bir bizde tasvîr
Bir üstâd eylemiş san‘atla tahrîr

Hayâl-i nakş-ıla dem-beste kaldum
Sanasın nakş-ı dîvâr beste kaldum

1800 Görelden ol cemâli büt-perestem
Şarâb-ı ‘ışk-ıla peyveste mestem

Atamuñ anamuñ terkini urdum
Ümîd-i vasl-ı cânân oldı derdüm

Etegüme elüm-ile sarup baş
Gezerin ilden ile iy karındaş

1803 Düşümde ölmedin bir kez cemâlin
Göreydüm bârî görmezsem visâlin

Visâlinden nasîbüm yok mukarrer
Salayın bârî milk-i câna âzer

Yakayın âh-ıla iki cihânı
Ne yiri koyayın ne âsümânı

1806 Pes andan nevha itdi kıldı zârî
Oda yandurdı âhı ol diyârı

Çü gördi Lâhicân ol nâzenîni
Ne vech-ile ider âh u enîni

Karârı gitdi oldı aña dem-sâz
Bu kerre Lâhicân eyledi âgâz

1809 İki bülbül Gülistân'dan be-der-dest
Okurlar bâb-ı 'ışkı zâr u ser-mest

Melik 'Azrâ diyü eylerdi feryâd
Dir-idi Lâhicân kanı Perîzâd

Görürler derd-i 'ışka yokdur encâm
Eline aldı Vâmık bâdeyi câm

1812 Şehen-şâhuñ elinde câm-ı zerrîn
İçi tolu mey-i sahbâ-yı la'lîn

Didi 'ışkuña iy şûh-ı dil-ârâ
Cemâl iklîminüñ sultânı 'Azrâ

Dil ü cândan añup rûh-ı revânı
Ayag üzre turup nûş itdi anı

1815 Kuru od oldı yaş od-ıla teskîn
Oturdı tahtına şâh-ı cihân-bîn

Eyitdi Lâhicân'a biz gelelden
Bisâtı bu bıñar üzre salaldan

Bu bâga geldi mi ol serv-i âzâd
Gözüñe oldı mı zâhir Perîzâd

1818 Eyitdi geldi iy şâh yine döndi
Şehen-şâhı bize yardımcı sandı

Bizümle ol perî dâyim ider ceng
Henüz itmedi bir dem sulha âheng

Ki şimdi kûh-ı Kâf'a oldı perrân
Varup 'asker getüre tuta meydân

1821 Alup meydânda cânum ol füsûnger
İçe kanum bedenden ayıra ser

Sözin hatm eylemedin oldı peydâ
Hevâ yüzinde nâ-gâh şûr u gavgâ

Lâhicân'uñ mübtelâ oldugı perî duhteri Lâhicân-ıla Vâmık'ı bir arada görüp kendi ile cidâle cem' olmışlar sanup kûh-ı Kâf'dan leşker getürüp ceng idüp maglûb oldugıdur

Perîlerle Perîzâd gökden indi
Göz açdurmadı andan cenge girdi

1824 Görincek Vâmık oldı gey gazabnâk
Perîler cengine 'azm itdi bî-bâk

Şu resme hışm-ıla vardı çeriye
Sanasın girdi bir aç kurd süriye

Ne perrîye salardı tîg-i bürrân
Hevâya kellesin eylerdi perrân

1827 Kimi kim hışm-ıla oka dikerdi
Perîler korkusından per dökerdi

Bu yaña Lâhicân gâyet üşendi
Revân kendü çerisinden boşandı

Ki ya'nî ire yardım vire şâha
Ola püşt-i penâh püşt-i penâha

1830 Gelince Lâhicân Vâmık perînüñ
Tagıtdı kalbgâhını çerinüñ

Sıdı ol leşkeri çıkdı kenâre
Yidi Vâmık dahı bir niçe yâre

Boyandı cismi kana sanki lâle
Şakâyık gibi gark olmışdı ale

1833 Velîkin gayretinden görmedi saht
Çıkup tahta oturdı ol cüvân-baht

Kodı zahmına merhem sardı üstâd
Añup ‘Azrâ’yı Vâmık kıldı feryâd

Unutdı zahm-ı şimşîri şehen-şâh
Söküldi darb-ı tîg-i ‘ışk nâ-gâh

1836 Bu yiñi yâre zahmı buldı em sem
Akıtdı eski yâre gözleri dem

Cigerde cûş idüp kaynardı kanı
Yanardı âteş-i hasretde cânı

Dir-idi cân bedenden olmadın dûr
Görünmez mi gözüme ol yüzi nûr

1839 Virürsem hasret-ile cân-ı şîrîn
Yazalar kabrüm üstinde bu miskîn

Cihânda hasret-ile gitdi mahrûm
Şehîd-i ‘ışkdur mazlûm u merhûm

Nasîb olmaz bugün dîdâr-ı ‘Azrâ
Ki hasret yarına kaldı dirîga

1842 Egerçi fürkat-ile aglar-ıdı
Ümîd-i vasl-ıla cân egler-idi

Bu yaña çün sınup kaçdı Perîzâd
Eyitdi kendüye ol serv-i âzâd

‘Aceb kim ola bu şâh-ı cihân-gîr
Ki çekdi bî-mehâbe baña şimşîr

1845 Özüm pinhân idüp aña perîvâr
Varayın olayın andan haberdâr

Yitişdi gördi taht üstinde sultân
Yatur giryân ider feryâd u efgân

Terahhum itdi sultâna Perîzâd
Kılıç zahmından eyler sandı feryâd

Perîzâd nihân iken kendüsini âşikâr idüp sâbıkda geçen küstâhlıgına i‘tizâr idüp Vâmık’a nevâziş idüp Vâmık Lâhicân’ıla Perîzâd’ı barışdurdıgıdur

1848 Nihân iken özini kıldı peydâ

Bulutdan sanki gün oldı hüveydâ

Düşer zerre gibi şâh ayagına
Sürer ol gün yüzin mâh ayagına

Didi iy husrev-i devrân-ı ‘âlem
Vücûduñdur cihânda cân-ı ‘âlem

1851 Senüñ âh u figânuñ yakdı cânum
Zahmkâr itdi beñzer câna cânum

Anuñçün şâh-ı ‘âlem çekmesün gam
Kim ol zahma bulınur bizde merhem

Melik Vâmık görür bir âfet-i cân
Olur her sözi cân derdine dermân

1854 Didi iy meh zah[ı]mdan baña pervâ
Eser yok kıl kadar cânumda kat‘â

Velîkin bir perînüñ derdi yâre
Urup bagrumı itdi pâre pâre

Eger ol yâreye merhem olaydı
Dil ü cân her nefes hurrem olaydı

1857 O derdi koyalum iy lâle-ruhsâr
Olalum sen yüzi gülden haberdâr

Ne gülşen güllerindensin beyân it
Ne cânuñ cânısın iy cân ‘ayân it

Utanup nâz-ıla eydür Perîzâd
Perîyem câriyeñ adum Perîzâd

1860 Perî-peykerlerüñ ser-defteriyin
Ayaguñ tozınuñ fermân-beriyin

Bu kasruñ sâhibi kim Lâhicân’dur
Baña ‘âşıkdurur bunca zamândur

Cefâlar eyledüm hadden ziyâde
Velî yâd itmedüm bir gün vefâde

1863 Yudar la‘lim gamından her gice kan
Yürür sevdâ-yı zülfümle perîşân

Döker nergislerüm añsa gözi yaş
İrer zahm-ı müjemden bagrına baş

İşüm gücüm anuñla ceng ü gavgâ
Terahhum itmedüm bir lahza kat‘â

1866 Cihân içre begendüm bu diyârı
Sever tab‘um ziyâde bu bıñarı

Teferrücgâhum olmışdur bu gülşen
İderin bunda ‘işret her zamân ben

Gelüp gördüm cihân pür-âdem olmış
‘Alemlerden bu ‘âlem hurrem olmış

1869 Dikilmiş ejdehâ-peyker ‘alemler
Tutulmış bârgâhlar konmış ‘asker

Kurulmış ortada bir taht-ı zerrîn
Oturmış bir şehen-şâh husrev-âyîn

Bu hâli bilmege cân oldı tâlib
Bu resme oldı baña zann-ı gâlib

1872 Didüm bunlara gelmege bahâne
Gelüpdür yardım ide Lâhicân’e

Varup cem‘ eyledüm ben de çeriler
Göñüller şehrin alıcı perîler

Gelüp ceng eyledüm küstâhlık itdüm
Sınup leşker hezîmet birle gitdüm

1875 Mu‘âf it cürmümi oldum ‘özr-h^{v}âh
Kerem sizlerden ü kem bizden iy şâh

Şu deñlü eyledi ‘özri o cânân
Terahhum eyledi ol mâha sultân

Bu lutf u ‘izzeti gördi Perîzâd
Özi zulm eyledi şâh ‘adl-ile dâd

1878 Hezârân ‘izzet-ile ol semen-ber
Öpüp kodı serîr ayagına ser

‘Özürler itdi didi iy güher-pâş
Kemîne câriyeñdür bu karavaş

Perestâre Perîzâd itdi fermân
Süleymân merheminden şâha dermân

1881 Per açup uçdı bir niçe perestâr
Getürdi merhem itdi şâha tîmâr

Oñuldı zahmı şâhuñ buldı sıhhat
Bu hâle şükr ü Hakk'a itdi minnet

Yitişdi Lâhicân ol demde nâ-gâh
Görür Vâmık öñinde ol yüzi mâh

1884 Turur sıdk-ıla olmış hıdmete kul
Nitekim bende mukbil olsa makbûl

Koyup cengi götürmişler nifâkı
İki şâh eylemiş sulh ittifâkı

Çü gördi Lâhicân bu feth-i bâbı
Didi iy burc-ı devlet âftâbı

1887 Sa'âdetde Süleymân-ı zamânsın
Serîr-i devlete sâhib-kırânsın

Murâduñca mutî'uñ oldı devrân
Bugün hükmüñde fermân ins-ile cân

Hemîşe ins [ü] cân olsun mutî'üñ
Güneşden bahtlu taht-ı refî'üñ

1890 Melik Vâmık güher dercini açdı
Beşâret dürlerin üstine saçdı

Eyitdi Lâhicân'a iy bürâder
Bi-hamdi'llâh ki hayra döndi bu şer

Murâduñ üzre devr itdi felekler
Şükür kim zâyi' olmadı emekler

1893 Perestâr oldı kapuñda Perîzâd
Dimez ol serv ola kapuñda âzâd

Dilerüz açasın ihsân kapusın
Yapasın mihnet ü hicrân yapusın

Budur erlik erenler işin işle
Perîzâd'a günâhını bagışla

1896 Egerçi görmedi mihr ü vefâsın
Gülüñ bülbül çekegeldi cefâsın

Cefâsın ol cefâkâruñ vefâ bil
Ne cevr iderse câna hep safâ bil

Vefâ olur egerçi kuvvet-i cân

Şekerden tatlu zehr-i cevr-i cânân

1899 Tururdı Lâhicân ser-mest ü hayrân
Nite gassâl öñünde cism-i bî-cân

Gelürdi ‘aklı gâh yine giderdi
Ne cânı ne cihânı fark iderdi

İrişdi sem‘ine bir savt-ı sâfî
Olur cân derdine şâfî vü kâfî

1902 Tagılmış ‘aklı başına dirildi
Ki san ölmiş-idi yine dirildi

Yüz urup baş kodı sultân öñinde
Virüp cân itdi kurbân cân öñinde

Turup hıdmetde kıldı çok senâlar
Devâm-ı devlet-i şâha du‘âlar

1905 Didi iy şark u garbuñ pâdişâhı
Sa‘âdet nûrı vü zıll-ı ilâhî

Güneşden rûşen olsun şem‘-i bahtuñ
Felekden yüksek olsun pây-i tahtuñ

İrürdüm nâ-murâd-idüm murâda
Hemîşe devlet ü ‘ömrüñ ziyâde

1908 Melik bu fethe şâd oldı be-gâyet
Hudâ’ya itdi şükri bî-nihâyet

Buyurdı Behmen’e Vâmık ki turuñ
Oturmañ tîz dügün kaydını görüñ

İrişüp bu iki hasret murâda
Añılsun hayr-ıla adum du‘âda

1911 Eyitdi Lâhicân’ıla Perîzâd
Tahammül eylegil kim olasın şâd

Bu iş mümkin degüldür iy şehen-şâh
Bize göstermesün ol güni Allâh

Şeh-i ‘âlem murâda irmeyince
Gözi ‘Azrâ ‘izârın görmeyince

1914 Aramuzda bizüm olmaya birlik
İkimüzde ikilik ola dirlik

İkimüz birlige bitmeye kat‘â
Bu söze şâhid olsun Hak te‘âlâ

İrincek siz iki ‘âşık murâda
Biz ikimüz olavuz bir arada

1917 Melik Vâmık bu sözden oldı hurrem
Safâlar geldi gitdi leşker-i gam

Eyitdi ancak olur bâreka‘llâh
Biz olduk râzî râzî olsun Allâh

Okudı âferînler kıldı şâbâş
İkisin dahı idindi karındaş

1920 Pes andan didi Vâmık turmag olmaz
Kişi turmag-ıla maksûda irmez

Buyurdı göç yaragın gördi leşker
Süvâr oldı atına çünki server

Yir öpdi Lâhicân’ıla Perîzâd
Didiler şâh-ı ‘âlem şâdmân bâd

1923 İcâzet buyuruñ bu iki bende
İdelüm sa‘y cân oldukça tende

Ser-â-ser cüst ü cû idüp cihânı
Arayup âşikâre vü nihânı

Umaruz Hak vire bir gün bulavuz
Sa‘âdetle alup şâha gelevüz

1926 İcâzet virdi anlara şehen-şâh
Didi hayr ola varuñ in-şâ’allâh

Lâhicân ü Perîzâd Vâmık-ıla vedâ‘laşup göge perrân oldılar Vâmık ma‘şûkını isteyü gitdügidür

Perîler âsümâna oldı perrân
Melik Vâmık yir üzre itdi seyrân

Yüridi on sekiz gün gice gündüz
Geçüp nice eniş yokuş niçe düz

1929 Bu resme irdi takdîr-i ilâhî
Melik irgürdi Rî milkine râhı

Bulur ol yirde bir sahrâ-yı zîbâ

Sanasın ravza-i Firdevs-i a‘lâ

Ne isterseñ müheyyâ yimedin kayd
At-içün otlar u itler-içün sayd

1932 Buyurdı kondılar leşker tamâmı
Makâm idindiler bir hoş makâmı

Begendi Vâmık ol sahrâyı gâyet
Eyitdi irmedin ‘ömre nihâyet

Bahâr eyyâmı gül devrânıyıdı
Safâ evânı mül devrânıyıdı

1935 Kuruñ bezmi kılalum sohbet-i gül
Sunuñ câmı idelüm ‘işret-i mül

Kuruldı meclis oldı ‘ıyşa bünyâd
Safâyıla göñüller oldı âbâd

Pey-â-pey bir niçe gün ‘işret itdi
Dönüp şâh Behmen’e bir gün eyitdi

1938 Süvâr oluñ seher vaktinde yarın
Tolanalum bu sahrânuñ kenârın

Teferrüc eyleyelüm bu diyârı
Birez seyrân idelüm sebzezârı

Bizi sayd itmedin ‘ankâ-yı devrân
İdelüm biz şikâr-ı şîr-i garrân

1941 Süvâr oldı seher vaktinde leşker
Kim oldı her biri biñ başlu ejder

Biner bir ata Vâmık çarh-ı devvâr
Yürüyişinde kalur ‘âciz ü zâr

Sürüp şîr-i jiyân gibi cihân-gîr
Aradı tagda kaplan mîşede şîr

1944 Gice gündüz şikâr itdi beş on gün
Ki kandan tag-ıla taş oldı gülgûn

Dükendi keklik ü turrâc u tîhû
Ne tavşan kaldı ol yirde ne âhû

Çün avdan hazzını aldı şehen-şâh
Tutarlar girü meskenden yaña râh

1947 Buyurdı beglerine ol cüvân-baht
Gelüp ol sebzezâra kurdılar taht

Didi eyleñ bu etlerden kebâbı
Getürüñ meclise şem‘ ü şarâbı

Yine meclis kuruldı yürüdi câm
İder devrân nitekim devr-i eyyâm

1950 Çü meşgûl oldı bunda ‘işrete şâh
Gözet n’eyler bu yaña hikmetü’llâh

Bu hâli gördi Rî halkı üşendi
Kamusı korkusından kan kaşandı

Dirildi ol nevâhîde olanlar
Danışdı birbiriyle iş bilenler

1953 Didiler ne turursız gâfil olmañ
Bu işde ‘âlim oluñ câhil olmañ

Bu er kim geldi bu sahrâya girdi
Bilinmez adı sanı yiri yurdı

Alur bu milki âhir bu göresiz
Esîr olur er ü ‘avrat ogul kız

1956 Yılanı ejder olmadın görelüm
Ulalmadın bu fitne öldürelüm

Başumuza belâ olur bu âhir
Gerekdür buña tedbîr evvel âhir

Bu râyı gördiler rûşen ser-encâm
İdeler hâli Rî şâhına i‘lâm

1959 Bulurlar bir berîd-i bâd-reftâr
Ki her işden haberdâr ehl-i güftâr

Yazup bir nâme aslınca mufassal
Virürler aña k’ide müşkili hall

Götürdi nâmeyi oldı revâne
İrişdi kuşlık olınca nişâne

Vâmık’uñ yolı Rî milkine ugrayup Arslân-nâm emîri ile ceng eyleyüp Arslân’ı atdan kapup kendüye tâbi‘ eyledügidür

1962 Meger ol demde Rî milkinde sultân

Bir ulu şâh-ıdı dirlerdi Arslân

Nazîri yog-ıdı milk-i cihânda
Olurdı tahtı anuñ Nahcüvân’da

Oturup ‘ıyş iderdi şâd u hurrem
Safâ-yı şevk-ile olmışdı hoş-dem

1965 Cihânuñ mihnetinden fârigü’l-bâl
Bu resme sürmiş ‘ömri niçe yüz sâl

Elinde hoş Cemâne câm-ı zerrîn
Dilinde Husrevâne şi‘r-i Şîrîn

Musâhib bir niçe hoş-tab‘ yârân
Virürler câma bâde bâdeye cân

1968 Cefâ vü cevri itmişler ferâmûş
Vefâ-yı bezm-ile hâtırları hoş

İrişdi nâ-gehân ol peyk-i çâlâk
Yüzin dergâh öniñde eyledi hâk

Didi şâhâ hemîşe şâd-kâm ol
Cihânda Cem gibi hem-râh-ı câm ol

1971 Sakın gâfil oturma geldi bir er
Yanınca bir niçe mikdâr leşker

Fülân sahrâyı gördi bâg [u] gülşen
Niçe gündür idindi anı mesken

Gice ‘işret ider gündüz şikârı
Sınıkdurdı tamâmet ol diyârı

1974 Yanında zerrece yokdur bu ‘âlem
Görünmez gözlerine çöpce ‘âdem

Felek adını añıcak kelek dir
Pile pîşe vü sîmürga siñek dir

Bu iş hoş gelmedi hiç hâs u ‘âme
Getürdüm il erinden işte nâme

1977 Okundı nâme fehm olundı mefhûm
Kaziyye oldı Rî şâhına ma‘lûm

İşitdüginde oldı gey gazabnâk
Salup başını itdi nâmeyi çâk

Didi bilmediñüz mi ad u sanın
Nişân kankı yirüñ virür nişânın

1980 Didi ol peyk nâmından nişâne
Şu deñlü bildük iy şâh-ı zamâne

Adıdur Şâh Taymûs oglı Vâmık
Kim olmış görmedin ‘Azrâ’ya ‘âşık

Tolaşup ‘ışka terk itmiş diyârın
Cihânı geşt idüp ister nigârın

1983 İşitdi anı Arslân geldi hışma
Çöpe saymadı göstermedi çeşme

Revân on biñ er-ile itdi ılgar
İrişdi kimse olmadın haberdâr

Şebîhûn itdi çekdi tîg-i burrân
Göz açdurmadı itdi tîr bârân

1986 Bu yaña Şâh Vâmık menzilinde
Yatur gâfil ki san kendü ilinde

Seherden gözlerin almışdı uyhu
Kulagına tokundı hâyıla hû

Uyandı gördi hâl olmış diger gûn
Meger hışm eylemiş kendüye gerdûn

1989 Yirinden sıçradı san şîr-i garrân
Depindi leşkere ol merd-i meydân

Beliñleyü yirinden turdı Behmen
Kodı başa ışık geyindi cevşen

Uyandı cümle leşker ata bindi
Yüridi düşmene karşu depindi

1992 Alup Vâmık ele bir tîg-i bürrân
Sıgadı iki kolın kıldı ‘uryân

Kasırga gibi esdi vü savurdı
Sagın sola solın saga devürdi

Tagıtdı ol çerinüñ kalbgâhın
Nitekim karga dirnegini şâhin

1995 Ziyâde itdi Behmen dahı ikdâm
Nitekim Sâye Hân cenginde Behrâm

İderken cengi Vâmık ‘âşıkâne
Buluşdı nâ-gehân Arslân Hâna

Çü Arslân anı gördi çekdi şimşîr
Pelenge açdı pençe sanasın şîr

1998 Aña Vâmık siper tutdı mukâbil
İfâde itmedi olmadı kâbil

Elinde pâyidâr olmadı kalkan
İki şakk itdi anı tîg-i bürrân

Tokundı Vâmık’a bir zahm muhkem
Revân oldı teninden cismine dem

2001 Yidi ol zahmı çün göñli bulandı
Ziyâde hışma geldi öykelendi anlam

Acıtdı tatlu cânın yâre anuñ
Basıldı kuyrugı san ejdehânuñ

Sunup Arslân’a Rustem gibi Vâmık
Yakasına yapışdı şâh-ı ‘âşık

2004 At üstinden bir elma gibi aldı
Acı kavun gibi yirlere çaldı

Şikâra çünki şehbâz eyledi hız
Atından indi çıkdı gögsine tîz

Elini baglayup tutdı sakalın
Ödin uçurdı komadı mecâlin

2007 Revân kasd itdi kim ala revânın
Kese başın kara topraga kanın

Açup Arslân gözini gördi gerdûn
Kim itmiş nerre şîri demneden dûn

Pelengüñ pencesine girdi çün şîr
Takup boynına urgan itdi nahcîr

2010 Görür varmış vücûd-ı cân harâbe
Figân u zâr-ile çok itdi lâbe

Tazarrû‘lar idüp dir iy cihândâr
Baña bir dem amân vir kıyma zinhâr

Mürüvvet bâgına iy serv [ü] şimşâd

Kerem kıl kuşca cânum eyle âzâd

2013 Terahhum eyleyüp şâh itdi ihsân
Elinden aldı bendin kalkdı Arslân

Bagışladı suçın yirden götürdi
Melik geçdi yine tahta oturdı

Zihî devletlü hân devletlü sultân
Öñinde rûbeh oldı şîr-i garrân

2016 Gelüp Arslân şâh öñinde kodı baş
Du‘â idüp ider tahsîn ü şâbâş

Pes andan bendeler silkine vardı
Elin kavşurdı şâha karşu turdı

Görincek anı Vâmık ‘izzet itdi
Turup Arslân’ı tahta da‘vet itdi

2019 Oturmadı edep itdi ri‘âyet
Temellük itdi gösterdi diyânet

Didi iy burc-ı devlet âftâbı
Şerefde evc-i ‘izzet mâh-tâbı

Cihân fermân-pezîrüñ iy cihân-gîr
Mübârek cismüñe kim irdi şimşîr

2022 Zehirnâk idi ol şimşîr-i hûn-rîz
Ki zahmından gerekdür şâha perhîz

Şeref saluñ sa‘âdet birle şehre
‘İlâc olunsun ol zahma vü zehre

Buyuruñ lutf idüñ iy şâh-ı ‘âlem
Bir el ögürdi te‘sîr itmedin sem

2025 Bizi hâk-i mezelletden götürüñ
Sizüñdür taht geçüñ tahta oturuñ

Benüm oglum ol iy şâh-ı cüvân-baht
Saña lâyık senüñdür tâc-ile taht

Şu deñlü dilkülük gösterdi Arslân
Ki tuta hîle birle şîr-i garrân

2028 Temelluk eyleyüp itdi kasem yâd
İnandı Vâmık oldı gussadan şâd

İcâbet eyledi ol da‘veti şâh
Yöneldi şehre Arslân oldı hem-râh

İrişdi Şâh Vâmık Nahcüvân’e
İşit n’eyler aña devr-i zamâne

Arslân ol kîne ile Vâmık’uñ zahmına merhem yirine zehir virüp Behmen-nâm hevâdârı Arslân’ı giriftâr eyledügidür

2031 Bu dehrüñ eksik olmaz hâdisâtı
Ne mihri vardur anuñ ne sebâtı

Kime kim virdi şekker itdi gâfil
İçürdi soñına zehr-i helâhil

Kime bir lahza sürdürse safâyı
Soñına çekdürür biñ yıl cefâyı

2034 Kimi kim bir nefes eylerse dil-şâd
Olur soñra işi âh-ıla feryâd

Gel iy h^{v}âce ko dehr-i dûn safâsın
Safâsı cîfe dur çekme cefâsın

Metâ‘-ı dünyevîye olma magrûr
Komaz dilde sürûr u dîdede nûr

2037 Şehüñ başında var-ıdı gurûrı
Anuñçün yog-ıdı cânda huzûrı

Cüvân ola vü sultân ola ‘âşık
Bu üç haslet olıncagaz muvâfık

Gurûra bu arada virmeyen yol
Görür cennetde ölmedin yirin ol

2040 Kim olmaz ‘aklı olan kimse magrûr
Yimez hiç gussa olur şâd u mesrûr

‘Akıldan behremend-isen cihânı
Elüñden ko yüri var iste cânı

Cihânı istemez cânı bulanlar
N’iderler cânı cânânı bulanlar

2043 Cihânuñ cümle varını ko elden
İrür cânâna cânı CÂMİ‘Î sen

Çü Vâmık aldı cânândan haberler

Anuñçün oda yandurdı cigerler

Cihân u cânı çün itdi ferâmûş
Gehî şekker gehî zehr eyledi nûş

2046 Getürdi şehre Arslân şehryârı
Nitekim şîr alur gelür şikârı

Aña hâs halvetinde virdi halvet
Yidürdi şehd içürdi şîr ü şerbet

Buyurdı saldılar cerrâha âdem
Ki şâhuñ zahmına baglaya merhem

2049 Meger var-ıdı bir cerrâh-ı cân-ken
Cirâhatda elinde idi her fen

Eger olsaydı biñ yıllık cirâhat
Oñuldar lahzada eylerse himmet

Alurdı her kime kasd eylese rûh
Ki zerre deñlü çöpden olsa mecrûh

2052 Dir Arslân aña iy üstâd-ı hâzık
Bu mecrûh kim görürsin adı Vâmık

Gelüp milküme girdi bî-icâzet
Baña vü halka irgürdi hasârat

Gerekdür idesin zahmına merhem
Urasın aña merhem yirine sem

2055 Eger yüz biñ ola cisminde cânı
Birisi bulmaya andan emânı

Buyurdı biñ filori iki hil‘at
Didi bâkî neyise hakk-ı hıdmet

Pes andan turdı cerrâh-ı tama‘kâr
Alup ol mâlı oldı agulu mâr

2058 Tapup dünyâya yakdı oda dehri
Kodı tiryâki virdi aña zehri

Yudı pâk itdi zahm sürdi merhem
Kodı penbe sarup bend itdi muhkem

Didi degmeñ sakın bu zahma zinhâr
Vasiyyet itdi gitdi ol sitemkâr

2061 Meger merhem yirine zehr-imiş ol
Degül lutf u kerem pür-kahr-ımış ol

Zehir kâr itdi Vâmık kıldı feryâd
Sanasın zıkk-ı menfûhdur tolu bâd

Ki bîrûndan derûna itdi gavrı
Virür cisme cefâ vü câna cevri

2064 Gözinden nûrı başdan ‘aklı gitdi
Geçüp cândan cihân milkin unutdı

Kim ol gül gonçesi oldı füsürde
Yatur şöyle ne zinde vü ne mürde

Çü Behmen gördi şâh oldı zehirnâk
Yaka yirine cânın eyledi çâk

2067 Tudagı tepser toldı içi nâr
Yañagın darb-ı nâhun itdi pür-hâr

Kıyup cânına hançer çekdi Behmen
Didi cânsuz gerekmez baña bu ten

Ki Vâmık yolına cân eyleye terk
Yapışup hançerini tutdılar berk

2070 Düşüp üstine şâhûn ‘aklı gitdi
Yüzini ayagına sürdi yatdı

Birezden başına ‘aklı yeyindi
Turup fi’l-hâl ışık cevşen geyindi

Yüridi heybet-ile sanki ejder
Saçardı gıjgırup agzından otlar

2073 Şikâra irdi sanki şîr-i garrân
Öñinden gürbe gibi kaçdı Arslân

İrişdi saldı Arslân’a kemendi
Tutup boynına muhkem takdı bendi

İderdi cevri kullarına Arslân
Anuñçün oldı yiri bend ü zindân

2076 Yürütdi şehre ‘asker aldı şehri
Mutî‘ olmayana eyledi kahrı

Çü feth eyledi Behmen Nahcüvân’ı
Kul itdi kendüye pîr ü cüvânı

Cân atdı sürdi yine şâha irdi
Mükedder hâli gâyet bakdı gördi

2079 Yüzin Vâmık ‘adem milkine tutmış
Komış cânı cihân milkin unutmış

Eser var dahı agzında nefesden
Henüz cân kuşı uçmamış kafesden

Karardı gözleri gitdi karârı
Düşüp üstine Behmen itdi zârî

2082 Şu deñlü dökdi gözden kanlu yaşı
Gözin açmadı depretmedi başı

Yüzin dergâha tutdı Behmen
Niyâz eyledi hâke sürdi Behmen

Didi iy dertlere dermân viren Hakk
Kara topraga tâze cân viren Hakk

2085 Cihânı yog-iken var eyleyen Hakk
Her işde kudret izhâr eyleyen Hakk

Hakîmâ hikmetüñ her derde şâfî
Râhîmâ rahmetüñ her câna kâfî

Umaruz feth-i bâbı rahmetüñden
Şifâ dârı’ş-şifâ-yı hikmetüñden

2088 Olıncagaz ‘inâyet bâbı meftûh
İrer feyzüñden ölmiş cânlara rûh

Bu derd ehline sen dermân bagışla
Bu ölmiş câna tâze cân bagışla

Bu resme itdi çok nâz u niyâzı
Cenâb-ı Hak’da makbûl oldı nâzı

2091 Kaçan Hak bir kula kılsa ‘inâyet
İrer her vartadan ânî himâyet

Kaçan bir hasteye virse şifâyı
Getürür ayagına her devâyı

Melik Vâmık yaturdı deng ü bî-hûş
Nitekim cism-i bî-cân şöyle hâmûş

2094 Başı ucında Behmen zâr u giryân

Yanardı tutuşup san şem‘-i sûzân

Girüp geldi kapudan bir semen-ber
Melek-hû zühre-âyîn müşterî-fer

Münevver ay-ile günden cemâli
Mübârek makdemi ferhunde fâli

2097 Umar cür‘a lebinden âb-ı kevser
Sözi Îsî gibi cânlar bagışlar

Füsûn-sâz olup ol şûh-ı füsûnger
Gelüp Behmen ayagına kodı ser

Yüzini hâke sürüp agladı zâr
Döküp göz yaşlarını ol dil-efgâr

2100 Kim oldı yaşınuñ her katresi cû
Revân eyledi serv ayagına su

Yirinden turdı ol serv-i ser-efrâz
Elin kavşurdı turdı itdi i‘zâz

Dönüp Behmen didi iy serv-i âzâd
Nedendür bunca ‘özr ü bunca feryâd

2103 Nedür ahvâlüñi eyle hikâyet
Garîmüñ kim durur kimden şikâyet

Nedür aduñ ne yirdür saña mevlûd
Murâduñ ne nedür bu yirde maksûd

Bilelüm aslın iy hurşîd-tal‘at
Kılalum baş u cân üstine hıdmet

2106 Semen-sîmâ çü buldı söze fermân
Kim itdi gonçesin gül gibi handân

Güher dürcini ol dür-dâne açdı
Söze girdi la‘[l]den incü saçdı

Didi lutf-ıla iy lutf-ı ilâhî
Kapuñdur ehl-i maksûduñ penâhı

2109 İşit lutf-ıla bir bir dâstânum
Güzel başuñçün iy devletlü hânum

Şeh Arslân ki bırakduñ kayd bende
Atadur ben şikeste müstmende

Kızıdur câriyeñ ol şehryâruñ
Ki bendinde yatur sen kâmkâruñ

2112 Adumdur Dilpezîr-i dil-şikeste
Kapuñda câriyeñven boynı beste

Kabûl eyle beni redd itme zinhâr
Ayaguñ tozına oldum perestâr

Didi Behmen eyâ hûb-ı zamâne
Füsûndur baña itdügün fesâne

2115 Atañ itdi hezâ[râ]n hîle vü âl
Bizi bunda getürdi iy ruhı al

Ki soñra hâyin oldı şâhuma ol
İrişdürdi husûfı mâhuma ol

Okursın şimdi geldüñ sen de efsûn
İdesin fitne vü mekr-ile meftûn

2118 Düzetdüñ hîle ile re’y ü tedbîr
Alasın şîr elinden ya‘nî nahcîr

Atañı kurtarasın iy füsûn-sâz
Anı gamz ideyorır çeşm-i gammâz

İşitdi Dilpezîr itdi kasem yâd
Ki hâşâ şâh-ı ‘âlem dâd feryâd

2121 Eyitdi aglayurak iderek âh
İnan sözlerüme va’llâhi bi’llâh

Anuñ hakkı ki halk itdi cihânı
Yog-iken bu zemîn ü âsümânı

İdelüm ‘ahd-i emânı kabûl it
Beni bu şart-ıla kapuñda kul it

2124 Eger lutf u ‘inâyet ide Hâlık
Halâs ola zehirden Şâh Vâmık

Göresin sıhhat-ile şehryâruñ
Olasın kâmkârı kâmkâruñ

Çü Vâmık adını işitdi Behmen
Açıldı göñli gözi oldı rûşen

2127 Didi şâhuñ olursa derdine em
Kuluñ olam getürme göñlüñe gam

Eger şâhuñ ire derdine çâre
Nöker olam ölince sen nigâre

Görem sıhhat yüzinde pâdişâhum
Fidâ idem yoluñda cânı şâhum

2130 Olam kapuñda boynı baglu bende
Nitekim cân karâr ide bedende

Anuñ şükrânesi Arslân'ı âzâd
İdem iy haddi lâle kaddi şimşâd

İşitdi Dilpezîr-i dil-güşâde
Derûnın kibr ü kînden kıldı sâde

2133 Didi iy nev-cüvân ü mihrbân-dil
Diyem bir söz ki âsân ola müşkil

Bu zahma zehr uran şahsı bulalum
'İlâcın biz anuñ andan soralum

Didi Behmen meded dermân gerekdür
Mürüvvet kânısın ihsân gerekdür

2136 Buyurdı itdiler cerrâhı da'vet
Gelincek itdiler ikrâm u 'izzet

Didiler iy bugün hikmetde Lukmân
Gerekdür idesin lutf-ıla ihsân

Revâ mı Şâh Taymûs oglı Vâmık
Yata bu derd-ile ola mı lâyık

2139 Bunuñ Kânûn'ıla eyle 'ilâcın
Şifâ irsün gözet nâzük-mizâcın

İçür lutfuñ elinden aña tiryâk
Zehirden tâhir olsun gevher-i pâk

Olursa Vâmık'uñ derdine dermân
İdem bir hıdmetüñe yüz biñ ihsân

2142 Didi lutf-ıla ol pîr-i hünerver
Gerekdür Vâmık'a tiryâk-i ekber

Bugün yarın ele girmezse tiryâk
Olur ol gevher-i pâküñ yiri hâk

Ki tiryâk olmayınca gitmez agu

Ne Lukmân çâre eyler ne Aresto

2145 Atañ emr itdi ekdüm zahmına sem
Umardum ben helâk olaydı ol dem

İrişdi hazret-i Hak'dan 'inâyet
Birez ol zehri def' itdi tabî'at

Olursa her kimüñ 'ışkdan nevâsı
Aña giç kâr ider zehrüñ havâsı

2148 Be-her-hâl irmeyince aña tiryâk
Halâs olmaz zehirden bu zehrnâk

Didi Behmen aña iy pîr-i dânâ
Kamu aksâm-ı hikmetde tüvânâ

Ne hıdmet var-ısa emr it tutalum
Alalum derde dermân cân satalum

2151 Ne deñlü dir-iseñ al la'l ü gevher
Yitişdür çâre düz tiryâk-i ekber

Eyitdi pîr-i hikmet iy cüvân-merd
Olur tiryâki düzmek gey ulu derd

Bulunmaz degme yirde aña eczâ
Ki üstâd eyleye tiryâki peydâ

2154 Olur tiryâk şehen-şâhlar katında
Meger feth ola Vâmık devletinde

Kim anı düzmege yok bizde kudret
Tamâm itdi sözini pîr-i hikmet

Hekîm'üñ sözlerin çün itdiler gûş
Sanasın zehri bunlar itdiler nûş

2157 Melâlet bahrına gark oldı Behmen
Elin yüzin yudı iki gözinden

Mecâli kalmadı güci kesildi
Okı atıldı vü yâyı yasıldı

Ziyâde Dilpezîr oldı perîşân
Yolup saçını çâk itdi girîbân

2160 Hudâ'ya Dilpezîr itdi tevekkül
Bu resme eyledi fikri te'emmül

Eyitdi Behmen’e sabr eyle iy şâh
Ümîdüm var ‘inâyet ide Allâh

Şeh Arslân’uñ bir ulu kal‘ası var
Göremez burcın anuñ çarh-ı devvâr

2163 Müferrih yirde adı Dilgüşâ’dur
Yiri hurrem havâsı cân-fezâdur

Kim anda defn olupdur genc-i gevher
Umarın anda ben tiryâk-i ekber

Gerek şimdi aña bir merd-i meydân
Ki başın top ide cismini çevgân

2166 Kuş olup ben uçardum ol hisâra
Tuş olam korkarın şâyet şikâra

Elüm yagı etegüm baña düşmen
Degüldür ol ki korkam cân u tenden

Biñ olursa bedende cân-ı şîrîn
Fidâdur yoluña iy cân-ı şîrîn

2169 Tabîb-ile ikimüz bekleyelüm
Hudâ yarı kılursa saklayalum

Yürüñ siz Dilgüşâ’ya çüst ü çâlâk
Yitişdürüñ şehüñ zehrine tiryâk

Bu sözden çünki Behmen aldı behre
Yakın bildi ki tiryâk irdi zehre

2172 Sevincinden turup şûh u ferahnâk
Yöneldi kal‘anuñ ‘azmine bî-bâk

Eyitdi Dilpezîr-ile tabîbe
Revân olsun revânum bu habîbe

Size vü Hakk’a ısmarladum anı
Sakınuñ cân gibi siz ol cüvânı

2175 Biner bir Rahş’a Behmen sanki Rüstem
Revân oldı hemân bî-yâr u bî-gam

Cân atdı Dilgüşâ’ya togrı gitdi
Dünüñ bir bahşı geçdi irdi yitdi

Görür bir kal‘a kim aslı semekde
Ucı her burcınuñ evc-i felekde

2178 Bulur bir burcı Behmen şöyle tenhâ
Kimesne yok kim ide ceng ü gavgâ

Komış hâlî cedî burcını keyvân
Ki burc-ı delvi tenhâ ide seyrân

Kemîngehden çıkup saldı kemendi
İrişdi evc-i burca geçdi bendi

2181 Yukarı çıkdı tırmandı kemende
Nitekim rîsümânına tenende

Tevekkül eyledi girdi hisâra
Tefekkür itdi vardı bir kenâra

Didi derdi unut dermânı iste
Hazîne kanda ise anı iste

2184 Aradı buldı dizdâruñ makâmın
Sarâyına çıkup kopardı câmın

İnüp revzenden itdi gününi dün
Getürdi başına ol dün kara gün

Hazâyin kapusını açdı girdi
Ne kim var-ısa bir bir açdı gördi

2187 Ararken Behmen anda derde dermân
Tuyarlar kal‘a halkı anı yeksân

Yaraga girdiler halkı hisâruñ
Kapusın aldılar ol kâmkâruñ

Görürler Rüstem-âyîn bir dil-âver
Sanasın ejdehâdur genci bekler

2190 Dirildi bir araya hâs-ıla ‘âm
Kim anı itdiler tutmaga ikdâm

Görüp bu hâli Behmen kıldı hamle
Turamadı üñinden ürkdi cümle

Çıkup şimşîr-ile itdi neberdi
Bırakdı hâke niçe şîr-i merdi

2193 Zebûn olup didiler zâr u giryân
Emân iy Rüstem-i destân-ı devrân

Emân virdi mürüvvet itdi Behmen

Kamusın ‘afv idüp geçdi geçenden

Didiler cümle iy merd-i yegâne
Ne oldı bunda gelmege bahâne

2196 Buyuruñ bu işüñ aslın bilelüm
Kuluñuz cân-ıla hıdmet kılalum

Didi biñ lutf-ıla anlara Behmen
Garaz bu oldı bunda geldügümden

Muhibbler şâhı Taymûs oglı Vâmık
Garîb ü nâ-tüvân gam-h^{v}âr ‘âşık

2199 Atasından anasından olup dûr
Yatur gurbetde haste zâr u mehcûr

Kim ol tiryâk-i cân oldı zehrnâk
Ben anuñ isterin derdine tiryâk

Ben ol şâh-ı cihânuñ bendesiyin
Ayagı tozınuñ efgendesiyin

2202 Bu milküñ şâhı Arslân eyledi âl
Kim itdi zehr-ile ol bülbüli lâl

Tutup Arslân’ı itdüm ben de nahcîr
Bırakdum habse itdüm bend-i zencîr

Ki şimdi baña tiryâk oldı maksûd
İdüñ himmet müyesser ide ma‘bûd

2205 İşitdüm bunda imiş genc-i gevher
İçinde var-ımış tiryâk-i ekber

Başum aldum ele bî-yâr u bî-bâk
Arayu geldüm ol bîmâre tiryâk

Eger mümkin olursa himmet eyleñ
Beni derd ü elemden râhat eyleñ

2208 Kerem eyleñ bagışlañ ölmişe cân
Meded eyleñ eger var-ısa dermân

Didi vü âh u efgân itdi Behmen
Yaşından ol yiri kan itdi Behmen

Dögündi şol kadar kim oldı bî-hûş
Görenler ol cüvânı oldı hâmûş

2211 Terahhum itdiler ol kavm yeksân
Bu hayretde kamusı kaldı hayrân

Didiler yâr odur kim buñ deminde
Bile gam-h^{v}âr ola yâruñ gamında

Nitekim şâdılıkda şâd u handân
Sürerler devr-i devrân içre devrân

2214 Hezârân âferîn yâr-ı vefâdâr
Ki şâdılıkda şâdî gamda gam-h^{v}âr

Görürler Behmen'i makbûl u ma'kûl
Dil ü cândan kamusı oldılar kul

İderler milk ü mâlı cümle teslîm
Senüñdür didiler kal'a vü iklîm

2217 Hazîne içre vardur iy dil-âver
Bir altun hokka pür-tiryâk-i ekber

Götür tiryâki iy merd-i cihân-gîr
Kim itme bu hayırlu işe te'hîr

Çü tiryâk ol şehen-şâha devâdur
Hemân ta'cîl-ile gitmek revâdur

2220 Yitişdür aña dermân iy cüvân-baht
Ki tahta girmedin ol sâhib-i taht

Komadılar göñülde kibr-ile kîn
Alup tiryâki Behmen kıldı tahsîn

İçinden seçdi bir merdânesini
Emîn ü 'âkil ü ferzânesini

2223 Hisâruñ begligini aña virdi
Alup tiryâki Behmen yola girdi

Yitişdi Hızr gibi itdi dermân
Yâhûd 'Îsî durur kim nefh ider cân

Yakın irmişdi mevte şâh-zâde
Zehir cânına koymışdı ziyâde

2226 Hekîm ü Dilpezîr olmışdı gamgîn
Yaturdı Vâmık orta yirde miskîn

Çü gördi hâlini Behmen habîbüñ
Kodı tiryâki öñinde tabîbüñ

Yüz urup yire dir iy ehl-i hikmet
Keremler ‘arz idüp göster mürüvvet

2229 Devâdan dertlüye dermân yitişdür
Bu ölmiş cisme tâze cân yitişdür

Alup tiryâki gördi pîr-i dânâ
Göñülden didi iy Hayy-i tüvânâ

Sebeb benden sa‘âdet senden iy Hak
Du‘â benden icâbet senden iy Hak

2232 İrer senden kamu dertlere dermân
Senüñdür hikmet iy Hannân ü Mennân

Didi vü ezdi hoş bir pâre tiryâk
Açup agzını koydı çüst ü çâlâk

Dimâga çıkdı tiryâküñ buhârı
Gözini açdı Vâmık kıldı zârî

2235 Bu deñlü oldı ol demde kelâmı
Getürdüñ didi bir pâre ta‘âmı

Harîre virdiler bâdâm-ı terden
Ezüp şerbet içürdiler şekerden

Gelüp bir lahza ‘aklı yine gitdi
Sanasın kim cihân milkin unutdı

2238 Yidi gün yatdı virmedi cevâbı
Ne añladı hatâyı ne sevâbı

Sekizinci gün açdı gözini mâh
Bir âh itdi ki itdi göklere râh

Yine tiryâk içürdi aña ol pîr
Münâsib hoş gıdâlar itdi tedbîr

2241 Ki san ölmiş-iken yine dirildi
Tagılmış ‘aklı başına dirildi

Hekîm ol hikmete şâd oldı gâyet
Kim irdi Hak te‘âlâdan ‘inâyet

Buyurdı Dilpezîr in‘âm u ihsân
Üleşdürdi zer ü sîm kesdi kurbân

2244 Tasadduk itdi Behmen genc-i bî-hadd

Ki zîrâ çekmiş-idi renc-i bî-hadd

Bişürdi aşlar u açlar toyurdı
Garîbe vü yetîme ton geyürdi

Tonandı şehr ü halk oldı ferahnâk
Sevindi bu safâdan cümle gamnâk

2247 Kim olur her sevincüñ soñı gussa
İşit n'oldı anuñ soñında kıssa

Arslân'uñ Dilpezîr duhteri Tûr-nâm kâfir serdârı murâd taleb idüp atası Arslân virmezdi Arslân'ı halâs idüp murâda iricek recâsına şükr-i bî-pâyân ile geldügidür

Kaçan Hak bir kula virse kazâyı
Kazâ inmege eyler iktizâyı

Kader sürer ider cehd-ile ikdâm
İrürür vaktine anı ser-encâm

2250 Ne yazılsa cebîne hayr eger şerr
Görür bir bir anı her neyise er

Görincek 'aklı olanlar kazâyı
Yüzin döndürmeyüp virür rızâyı

Kazâya râzî olan aldı menzil
Rızâ sahrâsına indürdi mahmil

2253 Dilerseñ CÂMİ'Î yol ala cânuñ
Kazâsına rızâ virgil Hudâ'nuñ

Ki senden râzî ola Hak te'âlâ
Bulasın iki 'âlemde tesellâ

Kazâdan eyleme cehd it şikâyet
Rivâyet eyle Vâmık'dan hikâyet

2256 Çü meşhûr oldı Vâmık halk dilinde
Zehirnâk mübtelâ Arslân ilinde

Esîr ü 'âciz ü magmûm u mesmûm
Şikeste-hâtır u dil-haste mehmûm

Bilindi bu kamu pîr ü cüvânda
Ki Vâmık haste yatur Nahcüvân'da

2259 Tutup Arslân'ı Behmen takdı zencîr

Hem aldı Nahcüvân'ı ol cihân-gîr

Meger kim var-ıdı bir şâh-ı magrûr
Ki nesli kahramân-ıdı adı Tûr

Kamu küffâra şâh-ıdı ser-â-ser
Firengde yog-ıdı aña ber-â-ber

2262 Ki yüz kez yüz biñ ere hükm iderdi
Firengistân'a hep hükmi giderdi

Severdi cân u dilden Dilpezîr'i
Saçı bendinüñ olmışdı esîri

Niçe eyyâm-ıdı kim zâr u mehcûr
Yanardı Dilpezîr'üñ 'ışkına Tûr

2265 Dilerdi atasından anı her dem
Vire kelbe şikâr âhûyı zaygam

Bu râyı şâh-ı Rî görmezdi ma'kûl
Sözini redd idüp itmezdi makbûl

Niçe kez leşker-ile Tûr-ı bed-reng
Gelüp Arslân'ıla itmiş-idi ceng

2268 Bu kez işitdi kim bend oldı Arslân
Yatagı şimdi şîrüñ oldı zindân

Be-gâyet hazz idüp Tûr-ı bed-endîş
Sevincinden urur barmagına diş

Vezîrine buyurdı turma fi'l-hâl
Yarag eyle çeriye nâmeler sal

2271 Dirilsün kapuya cümle dil-âver
At arkasına gelsün kamu leşker

Günüm togdı irişdi vakt-i fursat
Sa'âdetdür benümdür feth-i nusret

Varup Rî milkini yıksam gerekdür
Kırup halkın evin yaksam gerekdür

2274 Tutam Arslân'ı hem anı tutanı
Dahı ol zehr-ile haste yatanı

Hem alam Dilpezîr'i Dilgüşâ'yı
İrem maksûduma sürem safâyı

Bu rây-ıla yüridi Tûr-ı ebter
Harâb itmege Rî milkini ol har

2277 İrüp bir yirde kondı Tûr-ı ahmak
Arada öylelik yol kaldı ancak

Varup girmedi şehre bî-tekellüf
Tefekkür eyledi kıldı tevakkuf

Didi kendüzine aslın bu kâruñ
Oñat gözlet yayınmasun şikâruñ

2280 Sal evvel ilçi varsun hâli bilsün
Haber virsün her işden saña gelsün

Muvâfık olanı tedbîr idesin
Bu yirde ya turasın ya gidesin

Buyurdı bir vezîr-i kâr-dâne
Yilüp yil gibi var ol âsitâne

2283 Öñinde Dilpezîr'üñ yüz yire ur
Edeb bekle huzûr-ı kalb-ile tur

Yirince söyle her sözi mufassal
Aralık yirde nesne koma mücmel

Eyit lutf eyle ol serv-i revâna
Bahâr-ı hüsnüñ irmesün hazâna

2286 Muhibbüñdür kuluñdur şâh-ı Efreng
Kerem kıl koma anı zâr dil-teng

Gözüñ nergislerinüñ hastesidür
Saçuñ sünbüllerinüñ bestesidür

İşitdi şehriñüze yagı gelmiş
Atañı tutmış elden milkin almış

2289 İrişdi cân atup kurtara anı
İrişmedin aña düşmen ziyânı

Tutup boynına ura Behmen'üñ bend
Atañ-ile ide hoş 'ahd ü peyvend

Yire yüzler sürüp yüz 'izzet-ile
Dilekler eyleye biñ ragbet-ile

2292 Ala bir derdüñi biñ câna satun
Olasın iy perî sultâna hâtûn

Elüñ altında ola milk-i Efrenc
Ola zabtuñda her ne var-ısa genc

Kabûl eyler-iseñ devlet senüñdür
Eger itmez-iseñ mihnet senüñdür

2295 Yıkar yakar şer ü şûr-ıla şehrüñ
Saña acı ider dadını dehrüñ

Egüp darb-ıla sen serv-i hırâmı
Alur senden atañdan intikâmı

Ne Vâmık kala ne Behmen ne Arslân
Ola tîgum elinde cümle bî-cân

2298 Kabûl it olma iy şûh-ı zamâne
Arada kana girmege bahâne

Huzûruñda sözüm olursa makbûl
Kapuñda ‘ömrüm oldukça olam kul

Anuñ şükrânesi iy serv şimşâd
Ola Vâmık’la Behmen bendden âzâd

2301 Tamâm itdi sözini Tûr-ı bî-dîn
İşitdi anı ilçi itdi tahsîn

Öñinde yir öpüp oldı revâne
Cân atup irdi ol cân-ı cihâne

Ne kim işitdi görüp cümle bir bir
Öñinde Dilpezîr’üñ kıldı takrîr

2304 Bu sözden Dilpezîr oldı dil-efgâr
Cihânuñ vüs‘ati oldı aña tar

Ziyâde hışma geldi öykelendi
Birez sögdi birez dahı ilendi

Dönüp ilçiye itdi niçe verhem
Didi iy bî-hayâ kelb-i cehennem

2307 Ne itdür Tûr anuñ cânına la‘net
Revâ mı ehl-i nâra hûr-ı cennet

Hümâ olur mı karganuñ karîni
Melek kelbüñ olur mı hem-nişîni

Yaraşmaz bir arada hûb u çirkîn

Kaçan sultân-ıla bir ola ilgin

2310 Yüri var ol seg-i bî-dîne söyle
Ne kim gördüñ işitdüñ şerhin eyle

Ne kim var-ısa elinde olanı
Getürsün komasın ardına anı

Başını kankı tâş katıysa ursun
Elinde yazusı neyise görsün

2313 Tenüm olursa yüz biñ pâre benden
Meded yok aña irmez çâre benden

Sözin kessün di bizden Tûr-ı Efreng
Gerek sulh eylesün varsun gerek ceng

Murâdın Dilpezîr'üñ aldı elçi
Pes andan sürdi Tûr'a geldi elçi

2316 Didi iy şâh-ı Efreng olma gâfil
Degül ıslâha aslâ ola kâ'il

Şu deñlü eyledüm pend ü nasîhat
Kabûl eylemedi her giz ol âfet

Aña lutf-ıla olmaz çâre iy şâh
Egilmez ol sehî-kadd olgıl âgâh

2319 Gerekdür ehl-i zûra zûr-ı bâzû
Agır basmayıcak agmaz terâzû

İşitdi çünki anı şâh-ı Efrenc
Tenini tutdı başdan ayaga renc

Gazabdan tuncıgup cisminde cânı
Yumuldı agzı tutuldı zübânı

2322 Yüregi oda yandı gayretinden
N'idecegin bilemez hayretinden

Bu sözlerden ziyâde oldı dil-rîş
Hemân kasd eyledi Tûr-ı bed-endîş

Çeke leşker yürüde şehre şimşîr
Kim ide Nahcüvân halkını nahcîr

2325 Komaya taşı taş üstinde her giz
Kıra halkı esîr ide ogul kız

Buyurdı beglerine Tûr-ı ebter
Ki yarın cenge hâzır ola leşker

Bu yaña Dilpezîr olmışdı gamgîn
Sararmışdı ruhı san berk-i nesrîn

2328 Yirinden turdı ol serv-i hırâmân
Dönüp hâke vücûdı zâr u nâlân

Gelüp Behmen öñinde kıldı nâle
Girîbân çâk idüp çözdi külâle

Koyup toprak başına eyledi âh
Eyitdi gâfil olmañ oluñ âgâh

2331 Kaza-yı Hak belâ-yı nâ-gehânî
İrişdi kim oda yakar cihânı

Kamu şerh eyledi Tûr'uñ makâlin
Mufassal Behmen'e bildürdi hâlin

Didi elden çıkarduñ tâc ü tahtı
Kim aldurduñ 'adûya cümle rahtı

2334 Bugün gelmezse yarın irişür Tûr
Bıragur ile vü şehre şer ü şûr

İşitmiş sizüñ-ile âşinâyuz
Cefâ ehli degül ehl-i vefâyuz

Bu gayretden yüregi oda yanmış
Çalınmış zehre aguya boyanmış

2337 Kurımış reşk-ile bagrında kanı
Yitişmiş derd-ile agzına cânı

Kuturmış it gibi gözi kızarmış
Tudâgı tepserüp beñzi bozarmış

Yirinden oklı toñuz gibi kopmış
Komış togrı yolı egriye sapmış

2340 Hem olmış Şâh Vâmık'dan haberdâr
Ki tutdı Nahcüvân'ı ol cihândâr

Dimişler hem şikâr olundı Arslân
İnüp tahtından oldı yiri zindân

Niçe yıldur uzanur baña her bâr
Meded yok benden aña eylemez 'âr

2343 Ki ya‘nî şimdi fursat buldı ol har
Gelüp ceng itmek ister Tûr-ı ebter

Buyuruñ şimdi biz n’itmek gerekdür
Aña turmak mı ya gitmek gerekdür

Ne tedbîr idelüm nedür medâre
Gerekdür bu oñulmaz derde çâre

2346 Bu sözden Behmen oldı gey perîşân
Büridi gayretinden gözlerin kan

Tahayyür bahrinüñ ka‘rına taldı
Kenâr-ı fikre çıkdı ‘aklı geldi

Didi biñ ‘izzet-ile Dilpezîr’e
Belâ vü mihnet olduk siz emîre

2349 Bizimçün sizlere virüp sudâ‘ı
İçürler şerbet-i gamdan fukâ‘ı

Gelüñ iy husrev-i hûbân-ı devrân
Dilerseñüz bu müşkil ola âsân

Virüñ Tûr’a murâdın nef‘ olunsun
Belâdur üstüñüzden def‘ olunsun

2352 Ayakda biz fakîr üftâde makhûr
Kalalum iy yüzi gün zerreden hor

Şehen-şâhum ben alup leşkerümle
Revân olam yoluma serverümle

Virüñ inkâr yüzinden Tûr’a ikrâr
Olunmasun bizümçün il dil-efkâr

2355 Halâs olsun atañuz bag [u] bendden
İlüñüz günüñüz zulm ü gezendden

İşitdi Dilpezîr itdi figânı
İñildetdi zemîn ü âsümânı

Didi yandurdı cânum bu sözüñüz
Ne tîz döndi kuluñuzdan yüzüñüz

2358 Ne tîz bizden doyup usanduñ iy dost
Ne tîz yüzüñ çevürdüñ döndüñ iy dost

Gözüñ şehbâzı cân murgını nahcîr

İdüp gözden bırakdı iy cihân-gîr

Vefâsız yâr-imişsin iy dirîgâ
Bizi aldar imişsin iy dirîgâ

2361 Meseldür güc-ile gögceklik olmaz
İkilik eyleyende birlik olmaz

Savup gözden göñülden itdüñüz terk
Tutalum biz muhabbet etegin berk

La‘[a]lden gerçi kim dürler dökerdi
Yaşından lîki deryâlar dögerdi

2364 Figânından felekler iñler-idi
Melekler nâlesini diñler-idi

Çü Behmen gördi var anda hamiyyet
Erenler yolunı gözler bu ‘avret

İdüp cânını pâk ü kalbini sâf
Ki virdi kendü kendüzine insâf

2367 Didi ben itdügüm erlik degüldür
Erenler içre bu dirlik degüldür

Eyitdi Dilpezîr’e iy vefâdâr
Mukarrerdür bize senden vefâ var

Göñülden idelüm sa‘y-ile cehdi
Sizüñle berkidelüm bunda ‘ahdi

2370 İkilik itmeyelüm birlik olsun
Muhabbet gösterelüm dirlik olsun

Çıkınca cânumuz bu tenden iy cân
Olalum ceng içinde merd-i meydân

Alavuz başı yâhûd virevüz baş
Uravuz başına vü dişine taş

2373 Cihânı gözlerine idevüz teng
Ne mel‘ûndur ne itdür Tûr-ı Efreng

Bu sözden Dilpezîr oldı ferâhnâk
Açıldı göñli nite gevher-i pâk

Yirinden turdı dil-ber oldı dil-şâd
Kul oldı Behmen’e ol serv-i âzâd

2376 Yüzini hâke sürdi kıldı şâbâş
Kapuñda câriyeñven ben karavaş

Didi iy merd-i ‘âlem turmak olmaz
Hemân tedbîr idün oturmak olmaz

Behmen Tûr-ile ceng idüp Behmen maglûb olup Tûr memleketi zabt idüp Behmen’i habs eyledügidür

Koyup bezmi iderler rezme âgâz
Ne resme ceng ideler tutalar sâz

2379 Çeri cem‘ine meşgûl oldı Behmen
Her evüñ yazdı birin ikisinden

O gün ahşâm olınca on biñ ‘asker
Kim atlandurdı ol merd-i dil-âver

Hazîne açdı dökdi sîm-ile zer
Şu deñlü virdi kim gark oldı leşker

2382 Tonatdı yalıñın acın toyurdı
Çerinüñ cümle kaydını kayurdı

Çıkup meydân öñinde cümle merdân
Turup hâzır olurlar cenge cûyân

Bu cânibden dahı Tûr-ı bed-ahter
Hücûm eyledi şehre sürdi leşker

2385 Aşup tag u beleñ sahrâya indi
Mukâbil Nahcüvân’a karşu kondı

Görincek leşkerini Behmen’üñ Tûr
Göründi gözine hor oldı magrûr

Didi yarın salam bu ‘askere at
İdem bir baydak-ıla şâhını mât

2388 Yıkayın gürzüm-ile Nahcüvân’ı
Alayın Dilpezîr-i dil-sitânı

Benümle nâr [u] nûruñ himmeti var
Ne tutarsam kolumuñ kuvveti var

Göñülden ben idem hışm-ıla kahrı
Yidi kat hâke ferş idem bu şehri

2391 Bu resme itdi çok lâf u güzâfı

Ki kalbi kalb-idi degüldi sâfî

İki leşker o gün ahşama dek hep
Yaragı yatı gördiler mürettep

Nidâ itdi yasag-ıla yasavul
İki ‘asker çıkardılar karavul

2394 Görürler ahşama degin yaragı
Gice irdi uyardılar çirâgı

Şu deñlü yakdılar şem‘ ü meşâ‘il
Kim oldı göge yir yüzi mukâbil

İki ‘asker biri birine nâzır
Tururlar her biri vaktine hâzır

2397 İderler subh olunca rezme âheng
Tamâm ola o gün her neyise ceng

Sipâh-ı zengibârı cem‘ idüp şeb
Tagıtdı Rûm-ı rûzuñ dirnegin hep

Kaçurdı milk-i garba şâh-ı mihri
Sipâh-ı necm-ile aldı sipihri

2400 Kamer burcına dikdi şâh-ı zengî
Fütûh-ile livâ-yı heft-rengi

Felek farkına ser oldı serîri
Zemîn üzre zamân oldı esîri

Vefâ itmedi ‘ömri vü zamânı
Alup milkin felek ‘azl itdi anı

2403 Sınup çün oldı zengî ‘askeri güm
Sabâhın devlet-ile şâh-ı encüm

Ufukda dikdi bir zerrîn livâyı
Musahhar eyledi arz u semâyı

Çü gündüz geldi gitdi aradan dün
Niçe şahsa kara gün togdı ol gün

2406 Turup Behmen yirinden çın sehergâh
Eyitdi hoş tevekkeltü ‘ale’llâh

Salât-ı subhı kıldı aldı virdi
Niyâz eyleyüp Allâh’a okurdı

Dirildi yanına on biñ dil-âver
Ser-efrâz ü ser-efgen cümle server

2409 Atınuñ kendünüñ geydügi âhen
Kılıcı boztaganı cümle zerrîn

Elinde nîzesi ne tîz ü hûn-rîz
Bilinde zülficânî hançer-i tîz

Kamu zerrîn siperlü kur kuşaklu
Atında vü tonında yaraşıklu

2412 Cilâsın alp erenler beg yigitler
Ki hep biri birinden yig yigitler

Dil-âver gâzîler dîvâneler hep
Cihânuñ merdine merdâneler hep

Peleng-i kûhîler bebr-i beyânlar
Neheng-i nehrîler şîr-i jiyânlar

2415 Virüp bunlara Behmen istimâlet
Du‘â vü himmet eyledi havâlet

Didi iy fahr-i meydân merd erenler
Cihân olsa ‘adû bî-derd erenler

Tutalum Hakk’a yüz tedbîr idelüm
Göñül bir arka bir el bir idelüm

2418 Kılalum hasbeten li‘llâh gazâlar
Bulalum bâg-ı cennetde cezâlar

Ölen bizden bulur yarın şehâdet
Kim anlardan ölendür bî-sa‘âdet

İşidenler didi tahsîn ü şâbâş
Gelüp Behmen ayagına kodı baş

2421 Didiler Hak te‘âlâ dest-gîrüñ
Cihân ser-keşleri olsun esîrüñ

Gazâya niyyet itdüñ kutlu olsun
İşüñ sag u koluñ kuvvetlü olsun

Kuluñ kurbânıñuz cân u göñülden
Dirîg eylemezüz ne gelse elden

2424 Yoluñda baş u cân terkin uralum
Öñüñde cân virelüm cân alalum

Ölüp öldürelüm bitince bu iş
Kalınca çalışalum tâ iki diş

Görüp bunlarda Behmen sıdk u ihlâs
K'olurlar ka'r-ı bahr-i rezme gavvâs

2427 Du'âlar eyledi bahşîş buyurdı
Kamusın tatlu dil-ile toyurdı

Pes andan eyledi meydâna 'azmi
Koyup bezmi gözetdi bezm-i rezmi

Koşunlar koşulup saflar düzeldi
Mübârizler saga sola dizildi

2430 Dikildi yir yir altun başlu sancak
Kimi sebz ü kimi surh u kimi ak

Tururlar her biri vaktinde hâzır
Olurlar 'asker-i küffâra nâzır

Bu cânibden dahı Tûr-ı bed-endîş
Çekerdi gussa vü gam yirdi teşvîş

2433 Cihânı gözine göstermeyüp Tûr
Süvâr oldı seherden mest ü magrûr

Dirildi geldi kâfir beglerinden
Cehennem seglerinüñ yiglerinden

Kamu bed-şekl ü bed-lehçe vü bed-hû
Seg-i dûzah siyâh-pûş u siyâh-rû

2436 Göñülde şek gögüslerinde haçlar
Bilinde bordon ellerinde mecler

Muhâlif birbirine fi'l ü kavli
Dir-idi düşmene işkil diyevli

Gelüp meydâna saflar bagladı Tûr
Yanınca ol cehennem segleri hor

2439 Dikerler Tûr'uñ arkasında marka
İnanup Tûr aña virmişdi arka

Turur marka öñinde çok horestos
Başında bornos ellerinde nâkus

Okurlar Jend ü Pâjend'i be-her-sû

Baş açup çagrışurlar kiryelasu

2442 Gögüs gerüp iki kolda firerler
Turup düşmene it gibi ürerler

Virüp dir istimâlet anlara Tûr
Bize himmet idüpdür nâr-ıla nûr

Gelüñ gayret idüñ fursat bizümdür
Uruñ düşmâna tîg nusret bizümdür

2445 Ölen bizden olur ‘Îsâ’ya mahrem
‘Adûlar ölüsi ehl-i cehennem

Bugün cân oynayalum dîn yolında
Bulınalum yarın ‘Îsâ kolında

Baş urup Tûr öñinde cümle küffâr
Didiler nâr nûr olsun nigehdâr

2448 Cihân deryâ olursa akmayalum
Mesîh’in gözi yaşın dökmeyelüm

Uralum düşmene tîg ü teberler
İdelüm tîrine sîne siperler

Kamunuñ toldı içi kibr-ile kîn
Sevindi Tûr-ı ebter didi tahsîn

2451 Nekâre çalınup sancak açıldı
Niçe câna ecel tonı biçildi

Ecel ırlarını ırlardı sûrnây
Cihânı tolduruban hûyıla hây

Nefîr efgân-ile eylerdi âheng
İşidenler olurdı vâlih ü deng

2454 Nekâre velvelesi âsümâna
Çıkardı velvele virüp zamâna

Tabıl gülbang-ıla eylerdi feryâd
Dögerdi gögsini ister-idi dâd

Kulagını cihânuñ çıñladup sanc
İderdi düşmeni süst dostları dinç

2457 Turuşdılar iki leşker mukâbil
Kimisi oldı hâzır kimi gâfil

Çeriler sanasın kim halk-ı bâzâr
Kamu cân almaga olmış hırîdâr

‘Alemler şukkası bezzâzlık eyler
Işıklar dügmesi kazzâzlık eyler

2460 Ecel derzîleri açmışdı dükkân
Biçerdi her kişiye kara kaftân

Kazâyıla kader olmuşdı dellâl
Kimine sat dir-idi kimine al

Ecel bâzârı germ oldı ziyâde
Ki virdi her kişi cânın mezâde

2463 Kimesne kalmadı yâd u bilişde
Kim oldı cümle alışda virişde

Sanasın taht-ı kal‘a sahn-ı meydân
İçinde pehlüvânlar küştî-gîrân

Ki her bir kûşe san dükkân-ı kassâb
Koyunlar kuzılardur şeyh-ile şâb

2466 Şu resme germ-idi bâzâr-ı gavgâ
İrişmişdi serâdan tâ süreyyâ

Bu bâzâruñ içinde âlet-i sâz
İder dervîş olup deryûze âgâz

Kılıçlar başlar açup şöyle ‘uryân
Tolanup her kişiden cerr ider cân

2469 Olupdur boztagan ‘Osmân Babayî
Çıkardur kime tokunsa kabâyı

Fetîli Câmîler gibi kemendüñ
Olur boynına bend her derdmendüñ

Işık geyen erenler Edhemîvâr
İder cân hırkasını cânlara tar

2472 Koyun Babayî’dür ok yüñ sokundı
Soyar her kime okı tokundı

Sañasın mûları sancak-ı şâhî
Takınmış bend gibi zerrîn külâhı

Elif gibi süñüler kaldurup baş
Kim olmışlar gulâm-ı Hâcı Bektâş

2475 Siperler sîneye urmışdı dâgı
Yakardı Seydi Gâzî'den çirâgı

Pes andan eylediler cenge âgâz
Yüridi çarhacılar cenge az az

İki leşker biri birine girdi
Kimisi aldı cânı kimi virdi

2478 Meger sabbâg olup tozuñ siyâhı
Boyadı kır u kara hep sipâhı

Havâya tozdı yirinden yidi ferş
Tokuz gök san yıkıldı ditredi 'arş

Yirüñ ejderleri hep Kâf'a çıkdı
Ne deñlü yırtıcı var göge uçdı

2481 Cihânı ditredürdi kûs-ı harbî
Tokundukça yüzine zahme darbı

Yüridi cenge andan baş erenler
Öñinde beglerinüñ cân virenler

Bahâdırlar görürdi cengi helvâ
Muhannesler dir-idi kurı gavgâ

2484 Mübârizler sürüp öñe geçerdi
Muhannesler dönüp arda kaçardı

Ciger-derler idüp biryân cigerler
İçüp kanın 'âdû bagrını yirler

Kimi yol gözedüp gussa yir-idi
Yirinde kaçmak erlikdür dir-idi

2487 Kimisi sedd-i İskender gibi berk
Turardı baş u cânın eyleyüp terk

Niçeler nicelerüñ cânın aldı
Niçeler kendü cânın yavı kıldı

Niçeler ok gibi cânın uçurdı
Teni kalkanlayın gögsin geçürdi

2490 Kılıç gibi kimi cân itdi 'uryân
Yatur boş kın gibi gevdesi bî-cân

Niçeler süñü gibi yalmanurdı

Çıkarup dilin agzından solurdı

Niçenüñ akdı gözden kanlu yaşı
Yarıldı boztagan mânendi başı

2493 Niçeler bal yirine agu tatdı
Niçenüñ yüzi gözi sirke satdı

Alup Behmen ele gürz-i girânı
Koyup orta yire baş-ıla cânı

Kovup kırdı biri birine katdı
Niçe dirnekleri bozdı tagıtdı

2496 Kime kim urdı irüp boztaganı
Cehennem içre ahşamladı cânı

Ne yaña kim dönüp oklar saçardı
Bir okı elli âdemden geçerdi

Süñüyi hışm-ıla kime kakardı
Degül bir biñi bir darbdan yıkardı

2499 Kılıç salup ne şahsı kim çelerdi
Eyer kaşına dek iki bölerdi

Yitişdi Tûr'a Behmen nâ-gehânî
Havâle eyledi gürz-i girânı

Pey-â-pey Tûr-ı kelbe urdı üç darb
Tokundı ol pelîdüñ kalbine kerb

2502 Savar biñ zûr-ıla her darbını Tûr
Dönüp dir Behmen'e iy merd-i magrûr

Di evvel ne kişisin söyle aduñ
Cihân milkini toldurdı fesâduñ

Pes andan alayın kahr-ıla cânuñ
Cihândan götüreyin ad u sanuñ

2505 Didi Behmen ki iy murdâr u bî-'âr
Gözüñi aç özüñden ol haberdâr

Cihânuñ şâhı Vâmık bendesiyin
Ayagı topragı efgendesiyin

Adum Behmen'dür ibn-i Şâdkâm'ın
Bahâdırlıkda serverlikde Sâm'ın

2508 Olup vaktüñe hâzır gör yaraguñ
Söyündürür ecel yili çirâguñ

Bu sözlerden be-gâyet oldı dil-teng
Gazabdan öykelendi Tûr-ı Efreng

Eyitdi Behmen'e iy merd-i nâ-kâm
Ki bilmez haddini bî-neng ü bed-nâm

2511 Eyit sen misin ol nâ-cins nâ-merd
Kim olduñ kalbe gussa cânlara derd

Eyit sen m'eyledüñ Arslân'ı nahcîr
Takan ol şîr-i ner boynına zencîr

Elümden sen mi alduñ Dilpezîr'üm
Esîrüñ mi olup durur emîrüm

2514 Didi vü aldı ele boztaganı
Gözine yiñdürüben pehlüvânı

Kemişdi Behmen'e bir darb-ı muhkem
Umardı kim kılaydı kaddini ham

İder gürzine gürzini ber-â-ber
Savar darbını Tûr'uñ ol dil-âver

2517 Hemân Behmen eline aldı nîze
Zır[ı]h-pûşını kıldı rîze rîze

Savınca hamlesini Behmen'üñ Tûr
Ziyâde gördi zahmet çekdi çok zûr

Sehel kaldı yıkılaydı atından
Yine cem' itdi kendin gayretinden

2520 Süñü darbını savdı Tûr-ı bî-dîn
Tutup gürz-i girânı bagladı kîn

Yüridi Behmen'e tünd ü gazabnâk
Atı vü tonı birle eyleye hâk

O dem gafletde buldı pehlüvânı
Yitişdi virmedi bir dem amânı

2523 Çü gördi hışm-ıla gürz irdi Behmen
Özin dirdi vü başın ırdı Behmen

Tokundı ata başın eyledi hurd
Düşüp Behmen yire oldı atı mürd

Salarlar Behmen üstine kemendi
Takarlar şîr-i ner boynına bendi

2526 Tutuldı ‘ukdeye şâh-ı cihân-gîr
San oldı şîr-i garrân dîve nahcîr

Çü Behmen devletinüñ yüzi döndi
Gidip öñi çerinüñ ardı sındı

Tagıldı taglara şîrân-ı leşker
Sanasın tag-ıla taş toldı ejder

2529 Kimi kaçdı kimisi virdi cânı
Cân atdı Çîn’e deñlü kurtılanı

Ol on kullar ki Vâmık hıdmetinde
Olurlardı gice gündüz katında

‘İnâyet eyledi Hak buldılar yol
Kaçup Çîn şehrine vardı ol on kul

2532 Bu sayda Tûr-ı ebter oldı magrûr
Gözini açdı gördi Behmen’i hor

Pes andan didi eyleñ şehri yagmâ
Arada kalmasun bir hâne kat‘â

Esîr eyleñ dişisin erkegin hep
Aluñ emlâkin esbâbın müretteb

2535 Kıyâmet kopdı şehr içinde ol dem
Kamu halkuñ dügüni oldı mâtem

Şehir halkı kefen boynına saldı
Kılıçların kamu agzına aldı

Yire Tûr’uñ öñinde urdılar yüz
Emân istediler ol kavm düpdüz

2538 Şu deñlü kıldılar feryâd ü zârî
Oda yandurdılar hep ol diyârı

Sovuk kalbi birez germ oldı Tûr’uñ
Azacuk hâtırı nerm oldı Tûr’uñ

Görür kim çok iderler nâle vü âh
Emân virdi o kavme Tûr-ı güm-râh

2541 Haber sordı bulardan kanı Arslân

Ne yirdür şimdi aña bend ü zindân

Kanı ol Vâmık'am diyen zehirnâk
Ya kanı Dilpezîr-i dil-ferahnâk

Didiler şimdi girdiler hisâra
Hisâr eyleñ ki düşdiler şikâra

2544 Didi Tûr anlara her kim yiterse
Getürüp kayd bend-ile tutarsa

Virem il ü vilâyet kul karavaş
Şu deñlü kim görenler diye şâbâş

Bu sözden çünki leşker aldı behre
Kimi tagıldı taga kimi şehre

2547 Yüridi er ü 'avrat h^{v}âce vü kul
Ser-â-ser istemege oldı meşgûl

Dilpezîr Vâmık'a zehir viren hekîm-i kâmile dil-nüvâzlık idüp ihsân ile şermende idüp ikisi Vâmık'ı alup kaçup Dilgüşâ-nâm bir hisâra varduklarıdur

Bu cânibden işit n'oldı hikâyet
Ki râvî şöyle eyledi rivâyet

Çü Behmen Tûr elinde oldı mahbûs
Yaturdı nûr-ı çeşm-i Şâh Taymûs

2550 Hekîm [ü] Dilpezîr olmışdı nâlân
Gelüp Vâmık öñinde zâr u giryân

Yüz urup didiler tutuldı Behmen
Cüdâ düşdi o server şimdi senden

Yüzin dönderdi andan baht u ikbâl
Yıkup yire atından itdi pâmâl

2553 Bu sözden Vâmık oldı gey perîşân
Göründi tâk-ı eyvân aña zindân

Gözinden kan akıtdı eyledi zâr
Eyitdi kanı ol yâr-ı vefâdâr

Dirîgâ kanda gitdi kanı Behmen
Kanı bu haste cânuñ cânı Behmen

2556 Mizâcumda o deñlü kuvvetüm yok

Ayag üstine turam kudretüm yok

Salam tîgı tutam tîr ü kemânı
Girem meydâne alam baş u cânı

Kılam Rüstem gibi merdâne hoş ceng
Cihânı Tûr-ı dil-tenge idem teng

2559 Keseydüm başını ol kaltabânuñ
Alaydum Behmen'i bendinden anuñ

Ne dermân ola dönderdi çü devrân
Yiridür hasret-ile virevüz cân

Katı gafletde avladı bizi Tûr
Dirîgâ itdi Behmen'den bizi dûr

2562 Bilür Hak öldügüme çekmezem gam
Velî cân zahmına irmedi merhem

Gözüm 'Azrâ 'izârın görmedi âh
Ayagı tozına yüz sürmedi âh

Dirîgâ olmadı dünyâda vuslat
Kıyâmet günlerine kaldı hasret

2565 Umarın bârî cennetde cemâlin
Müyesser ide Hak görem visâlin

Yüzin topraga sürdi nâliş itdi
Şu deñlü agladı kim ussı gitdi

Hekîm [ü] Dilpezîr'üñ yandı cânı
Bu hâl-ile görincek ol cüvânı

2568 Birikdi ikisi halvet tanışdı
Bu ahvâlüñ öñin soñın sanışdı

Eyitdi Dilpezîr iy merd-i dânâ
'İnâyet eyler-ise Hak te'âlâ

Budur tedbîr-i rûşen ki turavuz
Nezâketle bu yirden ırılavuz

2571 Gelüp düşmen irişmedin hisâre
Olalum yigin atlara süvâre

Şehen-şâh Vâmık'ı taht-ı revâne
Alalum yola olalum revâne

Girelüm kal‘asına Dilgüşâ’nuñ
Görelüm emri ne olur Hudâ’nuñ

2574 Hekîm işitdi bu şâfî cevâbı
Kohuladı hitâb-ı müstecâbı

Kabûl itdi anı pîr-i hiredmend
Görür dermân kamu dertlere bu pend

Hisâruñ gizlü kapusın açarlar
Ugurlayın perî gibi kaçarlar

2577 Yüridiler nihân ü âşikâre
O gün ahşamın irdiler hisâre

Alup feth eylediler Dilgüşâ’yı
Sanasın buldılar derde devâyı

Bu yaña şehri bir bir istedi Tûr
Nişân bulmadı kaldı ‘âciz ü h^{v}ûr

2580 Halâs eylediler Arslân’ı bendden
Eyitdi Tûr-ı ebter kanı Behmen

Varup zencîr-ile ol nev-cüvânı
Getürdiler yiderek pehlüvânı

Görincek Behmen’i Tûr-ı bed-endîş
Ziyâde korkdı cânı oldı dil-rîş

2583 Didi boynın uruñ virmeñ emânı
Ki virsün acı acı tatlu cânı

Vezîri var-ıdı bir merd-i ‘âkil
Eyitdi Tûr’a iy şâh olma gâfil

Bulalum Vâmık-ıla Dilpezîr’i
Pes andan öldürelüm bu esîri

2586 Salâlum habse tursun niçe eyyâm
Görelüm ne olur âhir ser-encâm

Buyurdı saldılar zindâna ol dem
Çekerler Behmen’i zencîre muhkem

Oturdı Nahcüvân’uñ tahtına Tûr
Sevindi fethine vü tahtına Tûr

2589 Koyalum tursun anı Nahcüvân’da
Nifâk ü küfr-ile zann ü gümânda

Yine Vâmık sözinden idelüm yâd
Beyân şol resme itdi anı üstâd

Varıcak Dilgüşâ'ya şâh-zâde
Safâ kesb eyledi anda ziyâde

2592 Konup ol dûn sarâyına hisâruñ
İşin fikr eylediler rûzgâruñ

Görürler dehr-i dûnuñ yok vefâsı
Cefâ vü cevr ü mihnetdür safâsı

Birez 'Azrâ'yı yâd itdi şehen-şâh
Birez begligin añdı eyledi âh

2595 Atasın anasın gurbet belâsın
Arada geçilen fürkat belâsın

Görüp Behmen'den ayru düşdügini
Añup agladı sayru düşdügini

Felek cevrinden itdi çok şikâyet
Cefâ cânına kâr itmişdi gâyet

2598 Hekîm ol derdmendüñ gördi derdin
Neberd-i cünd-i 'ışk-ıla neberdin

Nasîhat agzın açdı dökdi dürler
Du'âlar itdi yidi şehd ü şekker

Didi iy şâh-ı 'âlem şâdkâm ol
Cihânda devlet-ile müstedâm ol

2601 Mübârek hâtıruñ olsun güşâde
Derûnuñ gıll u gışdan eyle sâde

Cihân içre budur âyîn-i devrân
Gelelden gerdişe bu çarh-ı gerdân

Virür bir demde biñ şâdî vü biñ gam
Biri tiryâk-i ekberdür biri sem

2604 Toga bir kutlu gün ire sa'âdet
Yine yüz göstere ikbâl [ü] devlet

Derile vü dürile devr-i idbâr
Ola baht [u] sa'âdet tapuña yâr

Gele Behmen kıla kapuñda hıdmet

İde ‘Azrâ tapuñla ‘ıyş u ‘işret

2607 Olasın yine Çîn şehrinde sultân
Cihân halkı ola hükmüñde fermân

Atañı anañı sag u selâmet
Göresin in-şâ’allâh bî-melâmet

Bu resme hikmet-âmîz ehl-i hikmet
Çok itdi Vâmık’a pend ü nasîhat

2610 Melik Vâmık kamusın gördi ma‘kûl
Dil ü cân-ıla cândan itdi makbûl

Tesellî buldı oldı hâtırı şâd
Yüki yeynildi gamdan oldı âzâd

İrişdi vakt-i vahdet ‘âlem-i h^{v}âb
Komadı tende kuvvet dîdede tâb

2613 Mübârek gözlerine geldi uyhu
Ki uyhu görmez-idi ol melek-hû

Huzûra vardı Vâmık halvetinde
Tagıldı kimse kalmadı katında

Ki buldı cümle halkuñ kalbi selvet
Tamâmet h^{v}âba vardı ehl-i gaflet

2616 Çün ol dün gitdi geldi rûz-ı hurrem
Uyandı uyhusından halk-ı ‘âlem

Uyandı Dilpezîr ü pîr-i hüşyâr
Yirinden turdı ol iki vefâdâr

İrerler hıdmet-i şâha şitâbân
Ki hıdmetde olalar bende-fermân

2619 Bulurlar şâh makâmın şöyle hâlî
Yirinde yok göñülde var hayâli

Aradan kendü gitmiş câme-hâb boş
Yatur yorgan anı kılmış der-âgûş

Görürler kapular cümle mukaffel
Kimesne sunmamış hiç bir çöpe el

2622 Ta‘accüb kıldılar idüp te’emmül
Bu kudret işe irmedi ta‘akkul

Hekîm âhir eyitdi var-ısa bu
Ya perrî fi‘lidür ya sihr-i câzû

Ki Behmen bize itmişdi hikâyet
Melik Vâmık’dan olmışdı rivâyet

2625 İki perrî anuñla âşinâdur
Gehî yâr-ı musâhib geh cüdâdur

Meger anlar olupdur şâha hem-râh
Gidüpdür anlaruñ-ıla şehen-şâh

Ümîdin kesdi bir cândan iki cân
Didiler sabr olur bu derde dermân

2628 Eyitdi Dilpezîr’e pîr-i ‘âkil
Gerekdür olmayavuz bunda gâfil

Eger vâkıf olursa Tûr-ı bed-hû
Getürür başa gavga câna kaygu

Gerekdür baş yaragını görevüz
Kafesden murg-ı cânı kurtaravuz

2631 Çü pîrüñ Dilpezîr aldı cevâbın
Gözinden dökdi yire hasret âbın

Didi iy pîr-i hikmet turmag olmaz
Belâyı kişi satun almag olmaz

Çü Vâmık çıkdı elden gitdi Behmen
Kim ayrıldı yirinden cân-ıla ten

2634 Harâm oldı bize bu mesken [ü] bûm
Vatandan Hak te‘âlâ kıldı mahrûm

Koyalum şerri bunda hayr idelüm
Cihân milkin ser-â-ser seyr idelüm

Gezelüm ‘âlemi virince cânı
Bulınca Şâh Vâmık’dan nişânı

2637 Umaruz kim müyesser ide Hâlık
Görüne gözlere dîdâr-ı Vâmık

El alup birbir-ile itdiler ‘ahd
‘Ömür yâr oldugınca ideler cehd

Ne kim gelürse başa eyü yatlu
Göreler her ne ise acı tatlu

2640 Cihânı geşt idüp ‘ibret göreler
Zemîni seyr idüp hikmet göreler

Müheyyâ itdiler ol gün yaragı
Sehergehden götürdiler ayagı

Geh aç geh susuz u geh zâr u haste
Sefer zahmetlerinden dil-şikeste

2643 Gice gündüz gider[ler] h^{v}âr u gamnâk
Sürüp hâke ayaklar yüzlere hâk

Bu resme elli gün diñlenmediler
Turup bir arada eglenmediler

Meger elli birinci gün sehergâh
Horâsân tahtına irgürdiler râh

2646 Göründi gözlerine şehr-i Hîrî
Sevindürdi Hekîm’i Dilpezîr’i

O gün âheste âheste sürerler
Şeb-i hengâm irüp şehre girerler

İderler şehr ucında bir dem ârâm
Konuk yirin ararlar irdi ahşam

2649 Görürler anda bir vîrâne mesken
Kim olmış bir güher gencine medfen

Felekler kâhı gibi köhne bir ev
İdinmiş anı menzil bir meh-i nev

Cemâlinden münevver olmış ‘âlem
Nazîrin görmemiş ‘âlemde ‘âdem

2652 Meger kim mesken-i ‘Azrâ’yıdı ol
Kim ol cân u cihâna cây-ıdı ol

Meh ol meskende kılmışdı ikâmet
İderdi dün ü gün sabr u kanâ‘at

Çü bunlar gördi ol serv-i hırâmı
Varup ‘izzetle virdiler selâmı

2655 Eyitdiler garîbüz zâr u mehcûr
Ayakda kalmışuzdur ‘âciz ü hor

Bu çarhuñ gerdişinden bî-karâruz

Şikeste-dil perîşân-rûzgâruz

Ayak tozıyla şehre şimdi irdük
Bi-hamdi'llâh ki evvel sizi gördük

2658 Bu gice lutf idüñ iy şâh-ı hûbân
Kabûl eyleñ olalum sizde mihmân

Sehergâh olavuz yola revâne
Esen kaluñ siz iy hûb-ı zamâne

İşitdi anı 'Azrâ-yı dil-efgâr
Añup derd-i derûnın agladı zâr

2661 Selâmı aglayurak ol kamer-ruh
Alup biñ 'izzet-ile virdi pâsuh

Didi hoş geldüñüz biz de garîbüz
Cihân lezzetlerinden bî-nasîbüz

Turup bunlara yir gösterdi bânû
Sevindi hıdmet eyledi kıvanu

2664 Ta'âm kaydını gördi mâ-hazardan
Getürdi her ne kim var huşk u terden

Didi evvel ta'âm sunuñ ta'âma
Şürû' eyleyesiz andan kelâma

Nasîb oldukça ol h^{v}ânı yidiler
Du'â eylediler şükrin didiler

2667 Giderdi perde yüzden mâh-ı Nahşeb
Söze başladı 'Azrâ-yı şeker-leb

Didi evvel Hekîm'e iy hıredmend
Buyuruñ gûş idelüm bir niçe pend

Haber virüñ bize ahvâliñüzden
Garîblık ilde giçen hâliñüzden

2670 Ne yirlerden gelüp kanda gidersiz
Cefâlar nûş idüp kanlar yudarsız

Bu gurbetde ne hâsıl oldı hisse
Beyân idüñ nedür şâdî vü gussa

İcâzet buldı çün söze sahun-sâz
Söze başladı pîr-i nükte-perdâz

2673 Didi bir bendeyin yolumda sâdık
Tabîbüm san‘atum içinde hâzık

Şeh Arslân kim emîr-i Nahcüvân’dur
Güşâde-hâtır u hoş-dil cüvândur

Bu serv ü lâle-ruh anuñ kızıdur
Sa‘âdet burcı üzre ıldızıdur

2676 Kim adı Dilpezîr-i dil-güşâdur
Güzellik âsümânında hümâdur

Şeh Arslân’uñ olurduk hıdmetinde
Sürerdük pâdişâhlık devletinde

Gice gündüz iderdük ‘ıyş u ‘işret
Bulurduk şevk-i şâdî zevk-i sohbet

2679 Bu resm-ile sürerken rûzgârı
İşit gör n’eyledi takdîr-i Bârî

Meger Çîn pâdişâhı Şâh Taymûs
K‘ider begler işiginde zemîn-bûs

Şehen-şâh-ı serîr-i heft-kişver
Bugün hükminde fermân bahr-ile ber

2682 Bir ogul virmiş aña Hak te‘âlâ
Cemâl-ile aña kılmış tecellâ

Yakar meh hüsn-i mihrinden çirâgı
İder kendü fürûgından ferâgı

Müvecceh pür üsûl ü pür yaraşık
Muhibbler pâdişâhı adı Vâmık

2685 Görür bir yirde bir sûret yazılmış
Yazılınca niçe cânlar ezilmiş

Olunmış hall-i altun-ıla tahrîr
Dinilmiş lutf-ıla kim işbu tasvîr

Güzeller şâhı ‘Azrâ peykeridür
Perî-peykerlerüñ ser-defteridür

2688 Görincek sûret-i ‘Azrâ’yı Vâmık
Olur cân u göñülden aña ‘âşık

Bıragur tâcı başdan tahtı gözden
Ferâgat eyler andan gayrı sözden

Cihân lezzetlerini eyleyüp terk
Muhabbet kuşagını kuşanup berk

2691 Girüp meydân-ı ‘ışka top ider baş
Geçer beñlikden olur rind ü kallâş

Koyup şehrini tutmış gurbete yüz
Geçüp ‘izzetden urmış mihnete yüz

Yanınca bir musâhib yâr-ı sâdık
Kamu işde münâsib hem muvâfık

2694 Hüner-perver hünermend adı Behmen
İçi taşı kemâl-île müzeyyen

Bahâda Cem bahâdırlıkda Rüstem
‘Adilde Kisrâ cevmerdlikde Hâtem

Bile biñ pehlüvân er ceng-cûyân
Mübâriz her birisi merd-i meydân

2697 Çıkup ceyş-ile Çîn’den ol büt-i Çîn
Nitekim matla‘ından mâh ü pervîn

Ser-â-ser seyr ide rûy-ı zemîni
Bulınca ol nigâr-ı nâzenîni

Cihânı seyr iderken kudretu’llâh
Yolın Rî milkine irgürdi nâ-gâh

2700 Gelüp Arslân yatagın eyledi yurt
Agıl idindi bir sahrâyı ol kurt

İşitdi bebri Arslân karşu vardı
Tutuşdı cenge girdi pençe urdı

Urup zahmı boyadı anı zehre
Alup biñ hîle birle geldi şehre

2703 Tutup Arslân’ı Behmen çekdi bende
Şehüñ derdine dermân buldı bende

İçürdüm Vâmık’a tiryâk-i ekber
İfâkat buldı bir mikdâr o server

Henüz sıhhat irişmedin kemâle
İrişdi tâli‘-i devlet zevâle

2706 Fireng’den çıkdı bir kâfir adı Tûr

Firengistân’a sultân-ıdı meşhûr

Gelüp yir gök götürmez leşker-ile
Pür eyledi cihânı ejder-ile

Severdi Dilpezîr’i cân u dilden
Niçe kez istemişdi atasından

2709 Murâda irmeyüp kalmışdı hayrân
Bu kez bend oldugın işitdi Arslân

Alup feth itdi darbî Nahcüvân’ı
Esîr eyledi Behmen pehlüvânı

İkimüz Dilpezîr-ile nihânî
Halâs itdük güc-ile pehlüvânı

2712 Biz alduk Vâmık’ı kaçduk hisâra
Bi-hamdi’llâh ki düşmedük şikâra

Tevekkül eyleyüp ol gün Hudâ’ya
Yitişdürdük emîri Dilgüşâ’ya

Gice ol yirde yatduk çın sehergâh
Yatagında bulunmadı şehen-şâh

2715 Araşdurduk cihânı itdük ikdâm
Bulunmadı dönüp nâ-çâr u nâ-kâm

Olup teslîm-i küllî her kazâya
Rızâ virdük dil ü cândan rızâya

Mukarrer aña itdük ittifâkı
‘Ömürden her ne kim kaldıysa bâkî

2718 Seyâhatde geçe ger hayr eger şer
Görevüz her ne kim oldı mukadder

Niçe gündür gezerüz râh [u] bî-râh
Yitişdük hıdmete el-hamdü li’llâh

Müşerref olduk iy hurşîd-i tâbân
Huzuruñda kazanduk sohbet-i cân

2721 Cefâ-yı dehr-i dûndan müstmendüz
Safâ-yı sohbetüñden behremendüz

Hemîşe devlet-ile müstedâm ol
Serîr-i ‘izzete sâhib-makâm ol

Unutmañuz du‘âdan biz fakîri
Ümiz oldur bulavuz ol emîri

2724 Tamâm itdi sözini pîr-i hikmet
Yüz urdı yire itdi ‘özr ü ‘izzet

Çü pîrüñ sözini ‘Azrâ idüp gûş
Birez şekker birez zehr eyledi nûş

Şeker oldur añıldı Vâmık adı
Halâvetde şekerden tatlu dadı

2727 Zehirden acıdur k’olmış zehirnâk
İşitdi anı itdi zehresin çâk

Şu deñlü nergisinden dökdi hûn-âb
Ser-â-ser yir yüzini itdi ‘unnâb

Yıkıldı yire ol serv-i kabâ-pûş
Tagıldı ‘aklı yatdı deng ü bî-hûş

2730 Hekîm ol cân tabîbin gördi bîmâr
Eyitdi Dilpezîr’e iy vefâdâr

Bize hışm ideli bu çarh-ı bî-dâd
‘Acebdür olmaduk bir lahza dil-şâd

Bize hod kendü derdümüz yiterdi
Kazâ yâyı kader okın atardı

2733 Garîblik ilde bu da ne belâdur
Bu miskîn de ne derde mübtelâdur

Bu kerre Dilpezîr itdi figânı
Yire indi gözinden bagrı kanı

Yüzin yüzine urdı kıldı zârî
Kucup cân gibi yatdı ol nigârı

2736 Hekîm ezdi gül-âb-ıla nebâtı
İçüp ol gonçe-leb buldı hayâtı

Açup nergislerini ol yüzi gül
Figâna başladı nite çü bülbül

Yakın oldı düşeydi hançerine
Fidâ ser eyleyeydi serverine

2739 Yine sabr eyledi dirdi özini
Gözini açdı cem‘ itdi sözini

Hekîm'üñ ayagına düşdi dil-ber
Durup 'arz itdi hâlin ol füsûnger

Didi biñ lûlf-ıla iy pîr-i hikmet
Yakın bildüm ki irdi câna sıhhat

2742 Kaçan bir hasteye saglık ola tuş
Gelür dirler hekîmi kapuya hoş

Oñulmaz derdüme dermân yitişdüñ
Hakîkat sen baña Lukmân yitişdüñ

Hızır mısın içürdüñ âb-ı hayvân
Yâ 'Îsî'sin ki virdüñ cismüme cân

2745 Haber virdüñ baña cân matlabından
İçürdüñ câmı cânân maşrabından

Sözüñden añladum derde devâyı
Okut Kânûn'ıla baña Şifâ'yı

Bugün derd ehli minhâcın beyân it
'İlâcın derdmendlerüñ 'ayân it

2748 Hekîm ü Dilpezîr çün gördi anı
Ne vech-ile yakar odlara cânı

Göyündi özleri aña be-gâyet
Terahhum eylediler bî-nihâyet

Açup agzın tabîb-i 'Îsevî-dem
Didi iy cân-ı 'âlem fahr-ı âdem

2751 Buyur iy kaddi serv ü haddi lâle
Nedendür bu figân ü âh ü nâle

Boyaduñ dûd-ı âh-ıla cihânı
Oda yakduñ zemîn ü âsümânı

Uyandı uykudan san verd-i hufte
Safâdan gonçesin kıldı şükûfte

2754 Geh aglayup gehî feryâd iderek
Gelüp gâh 'aklı gâh yine giderek

Didi derd-ile iy fahr-ı etibbâ
Sözüñdür ölmişe nutk-ı Mesîhâ

Sorarsañ ser-güzeştümden haberler

Diyem bir bir oda yana cigerler

2757 Benem ol ‘âşık-ı şeydâ-yı pür-derd
Gül-i nesrîn gib’oldı ruhlarum zerd

Benem ol sâhib-i tasvîr-i dil-keş
Ki saldum Vâmık’uñ cânına âteş

Benem ol şûh u şengûl fitne-engîz
Benem cân hırmenine âteş-engîz

2760 Benüm şeklümdür ol bezdeki sûret
Ki üstâd aña çok harc itdi san‘at

Sebeb bu oldı nakş olmaga tasvîr
Harîr üstine üstâd itdi tahrîr

Atam Gazni’de şâh-ıdı mükerrem
Melik Şâh-ıdı adı şâh-ı a‘zam

2763 Hudâ virmişdi aña tâc ü devlet
İderdük devletinde ‘ıyş u ‘işret

Meger meclis içinde nâ-gehânî
Añarlar medh idüben ol cüvânı

Didiler Çîn ilinden togdı bir mâh
Virür cân yüzini kim görse nâ-gâh

2766 Güneş gibi cihâna rûşen oldı
Cemâli pertevi dünyâya toldı

Anuñ sıyt-ı sadâsı irdi sem‘a
Yitişdi pertevinden câna lem‘a

Görinmedin gözüme hüsn-i Vâmık
Gözümden öñ kulagum oldı ‘âşık

2769 Cihânuñ varlıgını yoga saydum
Kodum ‘aklı vü fikri ‘ışka uydum

Çü gördüm yok visâlinden nasîbüm
Gelüp itmez devâ derde tabîbüm

Didüm ben baña sabr itmek gerekdür
İdemezseñ sefer it yigirekdür

2772 Çü sabr itmege kalmadı mecâlüm
Bilüm şaşdı mükedder oldı hâlüm

Sefer yâyı gibi bilüm büküldi
Ünüm ok gibi göklere dikildi

Yüregüm hançer-i derd-ile yardım
Süñüveş yalmanup dilüm çıkardum

2775 İdüp cânum kemân-ı ‘ışka kurbân
Çalındum her yaña çün tîg-i üryân

Kemend gibi perîşân oldı hâlüm
Mecâlüm eksilüp artdı zevâlüm

Yed-i kudret kazâ kavsine kullâb
Urup ok gibi beni itdi per-tâb

2778 Havâya yiltenüp perrân ü hayrân
Giderin döne döne zâr u giryân

Zihî devlet eger irem nişâne
Zihî nekbet düşem kalam yabâne

Koyam yâruñ yolında topraga yüz
Yüzüm üzre cihân milkini düpdüz

2781 Tolanup isterem derdüme dermân
Virem cân ya elüme gire cânân

Ne atam bildi ahvâlüm ne aña
Yürürin hasret-ile yana yana

Cihân milkinde tutmadum emâkin
Niçe gündür ki bu meskende sâkin

2784 Turup yol gözledürin hasret-ile
Güderin rûzgârı mihnet-ile

Umardum hazret-i Hak’dan ‘inâyet
Vire bir togrı yol ire hidâyet

Hezâran çok şükür maksûda irdüm
Sizi gördüm hemân dildârı gördüm

2787 Bi-hamdi’llâh ki ölmedin nişânın
Bulup sizden işitdüm ad u sanın

Gelüp lûtf-ıla itdüñüz keremler
Yüzüm üstine basduñuz kademler

Gubar-ı pâyiñüzdür gözüme nûr
Sözüñüzden dil ü cân oldı mesrûr

2790 Baña şimdengirü bir lahza turmak
Harâm oldı bu arada oturmak

Çü mûmdan aldı pervâne haberler
Revâdur oda yaka bâl ü perler

Basup bagrına öper Dilpezîr'i
Ziyâret eyledi pîr-i münîri

2793 Eyitdi himmet idüñ baña yoldaş
Virem cânı bu yolda oynayam baş

Revân turdı yirinden çüst ü çâlâk
Yaluñuz gün gibi bî-derd ü bî-bâk

Diler ol meh ki maksûd ide hâsıl
Sefer burcında seyr ide menâzil

2796 Çü gördi anı pîr-i hikmet-engîz
Tokundı şûreye san âteş-i tîz

Tutuşdı şöyle kim yok aña imkân
Yanup hâkister olmayınca dermân

Pes andan ehl-i hikmet itdi tedbîr
Didi 'Azrâ'ya 'izzet eyleyüp pîr

2799 Özüñdür cümle derd ehline dermân
Sözüñdür mürde cisme şübhesüz cân

Bu çarhuñ bir 'acâyib 'âdeti var
Ki her bir nesnenüñ bir sâ'ati var

İrincek vakt ü sâ'at iy güher-pâş
Olur yâkût-ı ahmer bir kara taş

2802 Olur sabr-ile iy şûh u şeker-hand
Çiçekden şehd-i fâyik kargıdan kand

Gerekdür şimdi bir dem sabr idesin
Gerekmez tatlu câna cebr idesin

Buyurmış nitekim hallâl-i müşkil
Deminde sabr u eyyâmında ta'cîl

2805 Sabır vaktidür ivme iy semen-ber
Tahammül it seferde var hazerler

Nasîhat gevherin gûşuñda dergûş

İdüp pend ü nasîhat eylegil gûş

Biz iki kişiyüz terk-i ser itdük
Bu yolda cân yakup hâkister itdük

2808 Sikender gibi seyr idüp cihânı
Araruz âb-ı hayvândan nişânı

Görünince göze dîdâr-ı Vâmık
Bu yoldan dönmezüz iy yâr-ı sâdık

Budur şimdi münâsib katlanavuz
Hudâ kuvvet vire kuvvetlenevüz

2811 Beş on gün bu arada eglenelüm
Yorulduk râhat olup diñlenelüm

Bu Hîrî şehridür âzâde bende
Çok olur bunda âyende revende

Gelüp bunda yidi kişverden âdem
Soralum her birinden zahma merhem

2814 Bulınmaz sormayınca her işe râh
Bulınur sormag-ıla Ka'betü'llâh

Üçümüz biriküp elbir idevüz
Muvâfık olanı tedbîr idevüz

Çıkınca dirlik elden cân bedenden
Mülâkat oldugınca cân-ıla ten

2817 Soravuz isteyevüz derde dermân
Görevüz her ne emr oldıysa fermân

İşitdi anı 'Azrâ kıldı zârî
Ki zîrâ yog-ıdı sabr u karârı

Göñüllü vü göñülsüz çâr u nâ-çâr
Karâr itmege 'Azrâ virdi ikrâr

2820 Birez gün anda eglendi dil-ârâm
Velîkin eylemezdi göñli ârâm

Taraldı bir gün 'Azrâ-yı cefâ-keş
Derûnından tutuşdı yine âteş

Tecellî itdi Vâmık 'ışkı nâ-gâh
Yüzi üzre yıkıldı eyledi âh

2823 Düşüp hâk üstine ol gevher-i pâk
Yakasın çâk idüp sürdi yüze hâk

Gözin açup yine dirdi özini
Hekîm ayagına sürdi yüzini

Elin öpdi irişdi Dilpezîr’üñ
Gözi yaşını gözleñ bu esîrüñ

2826 Size her işde ben itdüm itâ‘at
Umarın viresiz baña icâzet

Virem ben cânı yârüm istemekde
Gice gündüz nigârum istemekde

Ki zîrâ göñlüm ansuz itmez ârâm
Dil-ârâm olmasa itmez dil ârâm

2829 Hekîm ü Dilpezîr ol hâli gördi
Oturmadı ayag üstine turdı

Didiler iy gül-i bâg-ı letâfet
Yüzüñdür matla‘-ı subh-ı sa‘âdet

Güle gülmek gerek gülmek gereksin
Gözüñ yaşın yuyup silmek gereksin

2832 Niçe bülbül gibi efgân idersin
Niçe derd-ile bagruñ kan idersin

Yanuñca baş u cân terkin uralum
Cebîne her ne yazıldı görelüm

Göñül âyînesinden sil gubârı
Yiter eyle figân u âh u zârî

2835 Cefâyı eyleyelüm câna tûşe
Cihânı seyr idelüm gûşe gûşe

Semen-ber bu haberden oldı dil-şâd
Safâdan raksa girdi serv şimşâd

Yirinden turdı ol serv-i hırâmân
Hezârân nâz-ıla san hûr-ı Rıdvân

2838 Elin öpdi Hekîm’üñ ‘izzet itdi
Bu yaña Dilpezîr’e minnet itdi

Sevindi göñli vü gözi açıldı
Murâdı tonı egnine biçildi

Göñül bir itdi üç yâr-ı vefâdâr
Ki yâr olup ideler terk-i agyâr

2841 Pes andan eylediler el-vedâ‘ı
Ol aradan götürdiler sudâ‘ı

Birikdi üç göñül bir yola girdi
Giderken yolları deryâya irdi

Görürler bir ‘aceb bahr-ı mu‘azzam
Muhît aña göre bir katre şebnem

2844 Nazar kıldı perî deryâ yüzine
Göründi bir gemi nâ-gâh gözine

Gelür san bir ulu tagdur ırakdan
Açılmış yidi yirde aña yilken

İrişdi san uçar kuşdur açup per
Kodı yilken aşaga saldı lenger

2847 Re’îsi bu geminüñ bir cüvân-dil
Cüvân-ı hurrem-idi merd-i ‘âkil

Dinirdi Erdeşîr ol nev-cüvâna
Her işde kalmaz-ıdı baş u câna

Çü gördi Erdeşîr üç kişi tenhâ
İderler mevc-i deryâyı temâşâ

2850 Salup anlara âdem da‘vet itdi
Gelincek ‘izzet itdi hürmet itdi

Eyitdi ne kişilersiz bu yirde
Yürürsiz böyle nâlân u füsürde

Ne yirden geldiñüz kandan soralum
Buyuruñ derdiñüz nedür görelüm

2853 Söze başladı bülbül gibi ‘Azrâ
Yanınca Dilpezîr ü pîr-i dânâ

Didiler iy emîr-i rûy-ı deryâ
Murâduñ cümle virsün Hak te‘âlâ

İki âdem yitürdük gice gündüz
Arayup isterüz dünyâyı düpdüz

2856 Biri Çîn şâhı oglı Şâh Vâmık

Biri Behmen ki aña yâr-ı sâdık

Bu iki cân-içün milk-i cihânı
Arayup isterüz bulınca anı

Bu yaña saldı râhı kudretu'llâh
Yolumuz sizlere irgürdi nâ-gâh

2859 Bi-hamdi'llâh irişdük hıdmetüñe
Du'âcıyuz ölince devletüñe

Eger var-ısa Vâmık'dan haberler
Buyuruñ nûş idüñ şehd ü şekerler

Eyitdi Erdeşîr 'âlemde kat'â
İşitmedük haber Vâmık'dan ammâ

2862 İşitdük Behmen'i bend eylemiş Tûr
Kamu 'âlem bilür ma'rûf u meşhûr

Bu deñlü añladuk iy mâh-ı 'âlem
Kalanın bilmezüz va'llâhü a'lem

Perî-peyker bu sözden oldı derhem
İrişdi kalbine gam cânına hem

2865 Figân bu çarh-ı kej-gerdân elinden
Şikâyet gerdiş-i gerdân elinden

Cigerden ney gibi eylerdi feryâd
Diyüp eydürdi vâh iy çarh-ı bî-dâd

Yüregüm zahm-ı gamdan pârelendi
Ciger hicrân elinden yârelendi

2868 Pür itdi nergis-i gevher-fişânın
Yudı kanlu yaş-ıla ergavânın

Perîşân eyleyüp sünbüllerini
Tarardı nâhun-ıla güllerini

Yaşın yaşın bulutlar gibi giryân
Dökerdi nergisi bârân-ı neysân

2871 İderdi bâg-ı hüsnin gerçi hurrem
Yudardı kan yir-idi derd-ile gam

Şu deñlü dökdi gözyaşını 'Azrâ
Yudı anuñla yüzin yidi deryâ

Çü gördi Erdeşîr ol mâh-peyker
Mükemmel bedr-iken oldı mükedder

2874 Didi biñ lutf-ıla gel iy dil-ârâm
Gemiye gir ki göñlüñ tuta ârâm

Müferrihdür açar göñlüñi deryâ
Temâşâ eyle bir dem iy dil-ârâ

Benümle âhıratlık ol karındaş
Yoluñda terk-i cân ide bu evbâş

2877 Senüñle bile seyr idem ser-â-ser
Zemîn-ile zamân u bahr-ıla berr

Ümîdüm var bu yolda in-şâ'allâh
Murâduñı müyesser ide Allâh

Semen-sîmâ bu sözden oldı hurrem
Komadı dilde mihnet dîdede nem

2880 Yine sünbüllerine virdi tâbı
Yine nergislerinden sildi âbı

Cemâli güllerin itdi mutarrâ
Açıldı oldı bülbül gibi gûyâ

Hezârân 'izz ü nâz-ıla semen-ber
Eyitdi Erdeşîr'e iy bürâder

2883 Liyâkat yok olam saña karındaş
Kabûl eyler-iseñ olam karavaş

Eyitdi Erdeşîr iy lâle-ruhsâr
Kabûl itdüm başum üzre yirüñ var

Buyurdı keştîbânlar itdi hıdmet
Düzetdiler meh-içün cây-ı halvet

2886 Koyup berri perî deryâya girdi
Ki bahr eline hoş ser-mâye girdi

Hekîm'e sag kolında eyledi câ
Solında Dilpezîr'e ol güher-zâ

Pes andan gördi keştîbân yaragı
Gözetdi ardı öñi solı sagı

2889 Demür üstine geldi lenger aldı
Açup yilken gemiyi suya saldı

Sürüp engine terk itdi kenârı
Yolı açıldı öñdi rûzgârı

Deñiz yüzin güzeller şâhı ‘Azrâ
Perîler gibi eylerdi temâşâ

2892 Görenler dir gemide ol kamer-rû
Sanasın kim sadef içinde lûlû

Deñiz seyrine server sâlik oldı
Yidi deryâ içinde mâlik oldı

Cemâli pertevin deryâya saldı
Deñiz taşdı safâdan cûşa geldi

2895 Görürler burc-ı aya geldi mâhı
Güni togdı sevindi cümle mâhî

Deñiz mâlikleri geldi selâma
Kamu kul oldılar bedr-i tamâma

Perî deryâya eylerdi nezâre
Taşup deryâ dökilürdi kenâre

2898 Yañagı derlerinden tamdı bir dür
Yidi deryâyı itdi dürr-ile pür

Sadef ol derden aldı kût-ı rûhı
Hudâ feyz eyledi andan fütûhı

Çün oldı keştî deryâya revâne
Safâlar virdi ol rûh-ı revâne

2901 Ko seyr itsün deñizde ol perî-ruh
Bu cânibden işit ol şâh-ı ferruh

Vâmık Dilgüşâ’da enîn eylerken Lâhicân ol aradan geçerken Vâmık’uñ âvâzın işidüp kopup kûh-ı Kâf’da tiryâk-i Süleymânî ile sıhhat buldugıdur

Şehen-şâh-ı serîr-i kişver-i ‘ışk
Emîr-i tâcdâr-ı server-i ‘ışk

Melik Vâmık k‘olupdur fahr-ı ‘uşşâk
Şehîr-i sırr-ı ‘ışk meşhûr-ı âfâk

2904 Neler gördi bu ‘ışk âlâyişinden
Beyân eyle ne çekdi ‘ışk işinden

Elâ iy bülbül-i gülzâr-ı ‘uşşâk
Göñüller germ ü cânlar saña müştâk

Sözüñdür kalb-i mahzûnuñ safâsı
Demüñdür rûh-ı mecrûhuñ devâsı

2907 Gel iy bülbül dem-i eyyâm-ı güldür
Figân it gel bizi şevk-ile güldür

Tutulmadın dilüñ depret dehânı
Nefes baglanmadın söylet zübânı

Dem ola saña bir dem ola hem-dem
Dem urmaga amân virmeye bir dem

2910 Bi-hamdi’llâh elüñde fursatuñ var
Söze başla ki Hak’dan nusretüñ var

Ganîmet gör bu ‘ömr-i nâzenîni
Yine feryâda gel eyle enîni

Muhabbet gülşeninden keşf idüp râz
Beyân-ı kıssa-ı ‘ışk it ser-âgâz

2913 Muhibler şâhı Vâmık dil-şikeste
Yaturdı Nahcüvân’da zâr u haste

Gelüp Tûr almış-ıdı Nahcüvân’ı
Esîr itmiş-idi pîr ü cüvânı

Hekîm ü Dilpezîr itmişdi elbir
Bu resme eylemişdi re’y ü tedbîr

2916 Bıragup milki mâlı cümle varı
Alup kaçmışlar-ıdı şehryârı

Getürmişlerdi şâhı Dilgüşâ’ya
Hümâyı sanasın evc-i semâya

Birez yüz tutmış-ıdı gerçi sıhhat
O deñlü yog-ıdı cisminde kuvvet

2919 Akın salup sipâh-ı ‘ışk-ı ‘Azrâ
İderdi sıhhati milkini yagmâ

Kılurdı kal‘adan âh u figânı
İçerden cân yakar-ıdı nihânî

Tek ü tenhâ o gice tâ sehergâh

Pey-â-pey eyledi feryâd-ıla âh

2922 Meger kim Lâhicân’ıla Perîzâd
Ol aradan geçerdi hurrem ü şâd

Görürler Şâh Vâmık âh u nâle
İder irmiş ruhı mihri zevâle

Cemâli gülleri efsürde olmış
Yañagı lâlesi pejmürde olmış

2925 İnüp şâhin gibi şâhı kaparlar
Düşüp ayagına elin öperler

Didiler iy şehen-şâh-ı cüvân-baht
Neden irdi saña bu mihnet-i saht

Cihânuñ cânısın sıhhat yaraşur
‘Azîz-i cânsın ‘izzet yaraşur

2928 Seni sag istemeyen sayru olsun
Hemîşe tatlu cândan ayru olsun

Selâmet isteyen olsun selâmet
Melâmet isteyen olsun melâmet

Görincek bunları göynüklenüp şâh
Geçürdi gögsin itdi derd-ile âh

2931 Ne derdler gördügin devrân içinde
Ne gamlar çekdügini cân içinde

Mufassal kıldı ahvâlin hikâyet
Felekden eyledi bî-hadd şikâyet

İşitdi Lâhicân’ıla Perîzâd
Dögünüp eylediler âh u feryâd

2934 Hemân sâ‘at perîler şâhı pinhân
Alup şâhı olurlar göge perrân

İletdi kûh-ı Kâf’a şehryârı
Geçürdi tahta şâh-ı kâmkârı

İçürdi aña tiryâk-i Süleymân
Yitişdi Vâmık’uñ derdine dermân

2937 Gözin açdı özin sıhhatde gördi
Şerefde tâli‘i rif‘atde gördi

Sevindi Lâhicân’ıla Perîzâd
Bu şükre itdiler biñ biñ kul âzâd

Kazâyı Hak te‘âlâ eyledi redd
Tasadduk eylediler genc-i bî-hadd

2940 Perîzâd’a buyurdı Lâhicân tîz
Müheyyâ eyledi bezm-i dil-âvîz

Getürdi kûh-ı Kâf’uñ ni‘metinden
Şarâb-ı nâb u şîr ü şerbetinden

Melik Vâmık oturur hurrem ü şâd
Kuruldı bezm uruldı ‘ıyşa bünyâd

2943 Çalındı ‘ûd-ıla çeng deff-ile nây
Pür eyledi havâyı hûyıla hây

Çü sâgar itdi birkaç def‘a devrân
Göñüllerden gidüp gam toldı ferhân

Pür eyledi bir altun sâgarı şâh
Derûnından kılup derd-ile bir âh

2946 Didi ‘ışkuña iy serv-i dil-ârâ
Gözüm nûrı güzeller şâhı ‘Azrâ

‘Aceb görklü cemâlüñi görem mi
Visâle irmedin cânı virem mi

Didi vü gözlerinüñ akdı kanı
Ciger kanı gibi nûş itdi anı

2949 Pes andan nâle kıldı eyledi cûş
Kalup hayrân u mest ü deng ü medhûş

Dökerdi gözyaşını ergavânî
Çıkardı göge âhından duhânı

Şu deñlü kıldı nevha oldı giryân
Bile agladı meclis ehli yeksân

2952 Özi göyindi Şâh Lâhicân’uñ
Yüregin yakdı derdi bu figânuñ

Perîzâd eyledi çok âh u zârî
Bu derd-ile görincek şehryârı

Didiler iy şeh-i ferhunde-ahter
Sag olsun ser bulınur aña efser

2955 Vücûduñ cismine cândur cihânuñ
Revâ mıdur yana odlara cânuñ

Mübârek hâtıruñda zerrece gam
Gerekmez gözlerüñde katrece nem

Buyur kuluñ yileyin yopurayın
Yüzüm üstine düşeyin turayın

2958 Felek gibi zemîn ü âsümânı
Tokuz tolanayın bulınca anı

Melik Vamık bu sözden oldı dil-şâd
Eyitdi Lâhicân'a âferîn bâd

Yakın bildüm ki hayr oldı 'alâmet
Ki virdi sıdk-ıla göñlüm şehâdet

2961 Sözüñden dertlü cânuma devâ var
Belâ-keş cânuma mihr ü vefâ var

Keremden zahmetümüz ihtiyâr it
Hemân eglenme tur 'azm-i nigâr it

İdevüz biz de hıdmet in-şâ'allâh
'İvaz hod birine biñ vire Allâh

2964 Perîzâd'ıla kaldı anda Vâmık
İderler sohbet [ü] 'işret muvâfık

Hemân-dem Lâhicân göklere uçdı
Niçe bahrı vü berri deldi geçdi

Birez müddet tolanup rûzgârı
Temâşâ itdi gördi her diyârı

2967 Görür deryâ yüzinde bir gemi var
Ki her cinsden içinde âdemi var

Kamusı mest ü şeydâ şûh 'âşık
Dilinde cümlesinüñ zikr-i Vâmık

Aralık yirde bir dil-ber kamerveş
Bırakmış pertevinden suya âteş

2970 İçin taşın pür itmiş şevk-i Vâmık
Dehânın şekker itmiş zevk-i Vâmık

Eyitdi Lâhicân bildüm mukarrer

Budur ol şûh-ı fettân u füsûnger

Bulut gibi havâdan indi çökdi
Gemiyi bir kenâre togrı çekdi

2973 Cihân şol vech-ile oldı karañu
Geminüñ halkı oldı eñü yañu

Görincek Erdeşîr itdi figânı
Ki her giz görmemişdi bu nişânı

Didi geçdi deñizde cümle ‘ömrüm
Bu ahvâli henüz ben şimdi gördüm

2976 Sizüñ nahs tâli‘iñüzdür baña bu
Bilürsiz sihr vardur sizde câzû

İşitdi anı ‘Azrâ eyledi zâr
Eyitdi Erdeşîr’e iy vefâdâr

Saçumuñ her kılında ehl-i Bâbil
Yaraşur hıdmet ide niçe biñ yıl

2979 İder çeşmüm niçe ‘uşşâkı meftûn
Ki hâşâ ben bilem sihr-ile efsûn

Cihânda bir garîb ü nâ-murâdın
Felek virmedi göñlümüñ murâdın

Belâ bezminde kaldum zâr u giryân
Cefâ tamında ser-gerdân u hayrân

2982 Figânum hem-demüm eşküm şarâbum
Nedîmüm derd ü gam bagrum kebâbum

Yaşın yaşın döküp gözyaşın ol mâh
Figân u nevha kıldı eyledi âh

Eyitdi Erdeşîr’e iy cüvân-merd
Cihân içre vücûduñ görmesün derd

2985 Be-rûh-ı Nûh-ı keştîbân-ı tûfân
Gözümüñ yaşını eyleme ‘ummân

Cefâ odı idüpdür cânumı hark
Belâ bahrına itme sen dahı gark

Koyup gitme beni gurbetde tenhâ
Bi-hakkı hazret-i Bâr-ı te‘âlâ

2988 Özi göyündi aña Erdeşîr’üñ
Didi lutf-ıla hâşâ sen emîrüñ

Vücûdından idem bir kılını kem
Gözinden akıdam ya katrece nem

Belâ her ne gelürse baña gelsün
Selâmetle sa‘âdet saña gelsün

2991 Bu işlerde Hudâ’nuñ hikmeti var
Görelüm kudret-i Hak n’eyler izhâr

Çıkalum şimdi deryâdan kuruya
Ola kim devletüñ atı yürüye

Deñizden çıkdı ol hurşîd-i rahşân
Sadefden sanasın dürr-i dırahşân

2994 Ne gördi gördi bir hurrem cezîre
Kim olmış bâg-ı Firdevs’e nazîre

Yüridi bir iki adım yir ‘Azrâ
Nitekim gülşen-i cennetde hûrâ

Göründi gözine bir kasr-ı âlî
Kim almış bâg-ı Firdevs’den misâli

2997 Gelüp kasr öñine kıldı nezâre
Taşı mercân degüldür seng-i hâre

Özini Lâhicân eyledi peydâ
Yüz urup didi iy serv-i dil-ârâ

Hemîşe devletüñ servi yücelsün
Sa‘âdet gölgesin üstüñe salsun

3000 Serüñde ‘izz ü devlet efser olsun
Kapuñda baht u ikbâl çâker olsun

Buyur lutf eyle kasra iy yüzi nûr
Gerekdür bâg-ı cennet kasrına hûr

Kadem basdı çü bânû nerdübâna
‘Urûc eyler hümâ san âsümâna

3003 Yitişdi kasr öñine şâh-ı hûbân
Nitekim meskenine hûr-ı Rıdvân

İçerden çıkdı biñ ra‘nâ perestâr
Tabakla ellerinde dürr-i şehvâr

Saçup üstine kıldılar du‘âyı
El öpüp eylediler merhabâyı

3006 Kadem basdı kapudan ol ferişte
Sanasın hûrîdür girdi behişte

Kurulmış gördi bir hoş cevherî taht
Geçüp tahta oturdı ol cüvân-baht

Turutdı Lâhicân hıdmetde kâyim
Du‘â-yı devlet eyler-idi dâyim

3009 İcâzet aldı söze ol sahun-sâz
Du‘â itdi vü itdi söze âgâz

Eyitdi müjdegânî iy yüzi mâh
Müyesser eyledi maksûduñ Allâh

Kuluñ kurbânuñ üftâdeñ esîrüñ
Şikeste-hâtır u mihnet-pezîrüñ

3012 Fakîrüñ derdmendüñ müstmendüñ
Muhibbüñ âteş-i ‘ışka sipendüñ

Muhibbler pâdişâhı Şâh Vâmık
Kul olmaga degül kapuña lâyık

Ayaguñ tozına biñ ‘acz-ile yüz
Sürüp eyler du‘âlar gice gündüz

3015 Selâm idüp mübârek âsitânuñ
Öper biñ ‘acz-ile hâkini anuñ

Perîşân sünbülüñ gibi siyehkâr
Şikeste haste çeşmüñ gibi bîmâr

Ruhuñ mânendi bagrı âteş ü tâb
Lebüñ gibi gözi pür dürr-i hoş-âb

3018 Miyânuñ gibi kılca kaldı cânı
Yitişdi nez‘a sarmaşdı zübânı

Bugün yarın tapuñ irmezse dermân
Yoluñda tatlu cânın itdi kurbân

Kadem rence kıl iy derdler devâsı
Ayaguñ tozı cânlar tûtiyâsı

3021 Gidelüm muntazırdur saña sultân

Bugün Belkîs'ını görsün Süleymân

İşitdi anı 'Azrâ eyledi âh
Sevincinden ugundı kaldı ol mâh

Yine degşürdi kendin ol perî-hû
Gözin açdı eyitdi düş midür bu

3024 Bu deñlü tâli'ümde var mı ikbâl
Sa'âdet matla'ından açıla fâl

Eyitdi Lâhicân'a bizi el-hak
Sevindürdüñ sevindürsün seni Hak

Kademde Hızr-ımışsın demde 'Îsâ
Bu ölmiş cânı yine kılduñ ihyâ

3027 Sikender gibi zulmetde perîşân
Arayup ister-iken âb-ı hayvân

İçürdüñ sen baña âb-ı hayâtı
Yolumda eyledüñ hall müşkilâtı

İki 'âlemde Hak virsün murâduñ
Bagışla gel bize lutf eyle aduñ

3030 Buyuruñ hazretüñüz şâh katında
Ne hıdmetde olursız hıdmetinde

Eyitdi Lâhicân iy şûh-ı devrân
Kapuñdur mesned-i fagfûr [u] hâkân

Kuluñ ol şehryâruñ çâkeriyin
Ayagı tozınuñ fermân-beriyin

3033 Perîler şâhıyın ben dahı iy şâh
Buluşduk şâh-ıla yol üzre nâ-gâh

Yüzüm sürdüm ayagına kodum baş
Beni lutfından idindi karındaş

Ki şimdi hazretüñe saldı kâsıd
İdem hayr-ıla tahsîl-i mekâsıd

3036 Bi-hamdi'llâh işimüz hayra döndi
İnüp himmet hümâsı kola kondı

Buyuruñ iy hümâ himmet turalum
Mübârekdür sefer yola girelüm

Hezârân nâz-ıla ʻAzrâ-yı pür-nâz
Hezârân eyledi ikrâm u iʻzâz

3039 Eyitdi başum üzre yüzüm üzre
Ayagı tozı iki gözüm üzre

Ayag üzre degül yüzler sürüyüp
Varalum başumuz üzre yürüyüp

Saʻâdet irdi baht u devletüm var
Huzûruñda velî bir hâcetüm var

3042 Dilerseñ hâtırumda kalmaya gam
Budur maksûdum iy maksûd-ı ʻâlem

Beni şâh görmeye illâ ben anı
Nezâket birle seyr idem nihânî

Görem ʻışkı nicedür çâkerine
Ne yüzden dil virüpdür dil-berine

3045 Temâşâ eyleyem hüsn ü cemâlin
Kemâl-i kesbin ü kesb-i kemâlin

Kemîne câriye olam katında
Geçürem bâkî ʻömri hıdmetinde

Huzûruñda dahı bir hâcetüm var
Budur maksûdum iy yâr-ı vefâdâr

3048 Şu keştî kim tokundı rûzgâra
Getürdük anı deryâdan kenâra

Kim anuñ bir mübârek sâhibi var
Hızır yâr olsun aña Hak nigehdâr

Giderken râh [u] bî-râh taga taşa
Bize eylikler itdi hadden aşa

3051 Gemiye aldı toprakdan götürdi
Selâmet hâk-i pâyüñe yitürdi

Gerekdür biz dahı inʻâm u ihsân
İdevüz anlara oldukça imkân

İşitdi Lâhicân sözin emîrüñ
Eyitdi Hak teʻâlâ dest-gîrüñ

3054 Ne hıdmet kim buyursañ anı tedbîr
Yirine yüz biñ eyleyem degül bir

Pes andan Lâhicân emr itdi fi'l-hâl
Perîler uçdılar açup per ü bâl

Alurlar kûh-ı Kâf'dan genc-i vâfir
Götürdükleri mikdârı cevâhir

3057 Hisâba gelmez altun la'l-ile dürr
Gemiyi gevher-ile itdiler pür

Bir eylik itdi keştîbân biñ aldı
Kim âhir keştîsi mâl-ile toldı

Bürâder eylügi eyle suya sal
'İvaz var anda bir eylüge biñ al

3060 Kişinüñ eylügin Hak zâyi' itmez
Meseldür ekmeyince nesne bitmez

Eken eylükleri eylik getürdi
Ferâgat eyleyüp yidi oturdı

Yavuzlık eyleme cehd eyle zinhâr
Ki soñra zehr olur eyler saña kâr

3063 Soñuñda itmesünler saña nefrîn
Kıl eylik eylesünler medh ü tahsîn

Pes andan Erdeşîr ol mâlı aldı
Du'â itdi gemisin suya saldı

Vidâ' eyledi ol şûh-ı zamâne
Kim oldı rûy-ı deryâya revâne

3066 Buyurdı Lâhicân bir taht-ı zerrîn
Getürdiler cülûs itdi nigârîn

Oturdı sag kolında pîr-i hikmet
Solına Dilpezîr'i kıldı da'vet

Mukâbil Lâhicân hıdmetde turdı
Dönüp bir niçe perrîye buyurdı

3069 Hümâ gibi olalar göge perrân
Hümâ gökler yüzinde ide seyrân

Perîler pâyını tahtuñ öperler
Alup baş üstine yirden kaparlar

Sanasın her biri şâhin ü şehbâz

İderler kûh-ı Kâf'a togru pervâz

Lâhicân Vâmık'uñ hasret-i cân-sûzına merhamet idüp 'Azrâ'yı arayup bulup hazret-i Süleymân Belkîs içün binâ itdügi sarâya getürdügidür

3072 Meger kim var-ıdı bir şehr-i vîrân
Dürüp devrin ısız komışdı devrân

Süleymân urmış-ıdı aña bünyâd
Buyurmışdı anuñ adını Dilşâd

Yüce yirdeyidi gâyet de rûşen
İçi âb-ı revân u bâg-ı gülşen

3075 Binâsı kıymetî taş-ıdı yeksân
Kimi la'l [ü] zümürrüd kimi mercân

Sıvanmış misk [ü] 'anberle müretteb
Münakkaş lâciverd-ile müzehheb

Döşenmişdi kamu ferşine billûr
Güneş görse virürdi gün gibi nûr

3078 Degüldi üstinüñ örtüsi kurşun
Ki kurşun yiri örtülmişdi altun

Süleymân itmiş-idi anı ihyâ
Cevâhirden mu'allâ kasr-ı zîbâ

Düzetmişlerdi kasr öñinde eyvân
Aña rif'atde reşk eylerdi keyvân

3081 Bu eyvânda kurulmışdı iki taht
Murassa' la'l ü mercândan kamu raht

Süleymân hazreti şol demde dâmâd
Olıncak eylemiş bu kasra bünyâd

Bu kasr olmış-ıdı Belkîs'a gerdek
Süleymân andan olmaz-ıdı münfekk

3084 İki sanduk bu taht üzre zer-endûd
Konulmış kufl-ı sîmîn-ile mevcûd

Süleymân-ıla Belkîs'uñ mükemmel
Libâsı hep bu sandukda mukaffel

Perîler togrı ol şehre inerler

Süleymân'uñ sarâyına konarlar

3087 Perîzâd'a haber itdi perîler
Perîzâd'ıla bir niçe perîler

Kanat açup uçarlar âsümâna
Yitişüp sür'at-ıla Lâhicân'a

Buyurdı Lâhicân çün çüst ü çâlâk
Perîler ol sarâyı eyledi pâk

3090 Gül-âbe katdılar misk-ile 'anber
Türâbın ol sarâyuñ itdiler ter

Koyup micmerlere 'ûd u sipendân
Buhûr eylediler müşg ü hasal bân

Getürmişlerdi çok la'l ü zeberced
Nisâr eyledi bî-'add ü bî-had

3093 Güzeller şâhını gördi Perîzâd
Ayagına yüz urup oldı dil-şâd

Didi hoş geldüñ iy serv ü semen-ber
Cihân dil-berleri kapuñda çâker

Güzeller şâhı gösterdi telattuf
Turup bunlara sadr itdi tekellüf

3096 Kılup her birine biñ dürlü pûziş
Sorup hâtırların itdi nüvâziş

Perî-ruhdan perîler gördi 'izzet
Birine itdiler biñ dürlü ragbet

Gelüp yir öpdiler 'Azrâ öñinde
Nite kim katreler deryâ öñinde

3099 Yirinden 'izz-ile turdı Perîzâd
Revân oldı sanasın serv-i âzâd

Öpüp sandugını Belkîs'uñ aldı
Kamer gibi güneş katına geldi

Öñinde kodı sandugı perînün
Sa'âdet burcı gibi müşterînüñ

3102 Du'âlar eyledi tahsînler itdi
Yir öpdi döndi lutf-ıla eyitdi

Budur iy hüsn ilinüñ şehryârı
Süleymân-ıla Belkîs yâdgârı

‘Arûs oldukda Belkîs ol cihân-gîr
Ne kim baglandı vü geyindi bir bir

3105 Gelinlik tonları hep iy yüzi nûr
Bu sanduklar içinde cümle mestûr

Bi-hamdi’llâh size oldı müyesser
Mübârek olsun iy serv ü semen-ber

Güzeller şâhı şâd oldı be-gâyet
Şükürler itdi Hakk’a bî-nihâyet

3108 Perîzâd’a buyurdı serv-i âzâd
Açа ol sandugı göre Perîzâd

Çü genc-i matlaba yol buldı tâlib
Perîzâd açdı anı kuflın alıp

Cihânı tutdı bûy-ı misk ü ‘anber
Dimâgı ‘âlemüñ oldı mu‘attar

3111 İçinde cümle Belkîs’uñ cihâzı
Çıkup bogçayla ol dem çok u azı

Çıkardı öpdi yüz sürdi Perîzâd
Kodı ‘Azrâ öñinde hurrem ü şâd

Sıfat-ı tâc-ı murassa‘, Belkîs hazînesinde ‘Azrâ içün bir bogça libâs-ı şâhâne bulundugıdur

Açup ol bogı gördi verd-i nesrîn
Murassa‘ bir mübârek tâc-ı la‘lîn

3114 Yidi yirde komışlar idi gevher
Sanasın kim felekde yidi ahter

Komış farkında bir gevher mu‘allâ
Güneş gibi musaffâ vü mücellâ

Sürüp harca tamâm itmişdi tâcı
Bu dünyânuñ yidi yıllık harâcı

Sıfat-ı miyân-bend-i mücevher ü murassa‘ u bî-misl

3117 Mücevher bir kuşak zer-dûz-ı kemhâ

Müzeyyen nakş-ı zîbâyıla zîbâ

Cihân içre nazîrin görmemiş göz
Degül âdem melekler sürmemiş yüz

Sıfat-ı câme-i zer-beft ü mücevher

Yine bir sırma ile dikme kaftân
Cevâhirle kamu endâmı yeksân

3120 Şu taşlar kim ne ma‘dendür bilinmez
Arasañ biri dünyâda bulınmaz

Sıfat-ı dürc-i cevâhir-semîn

Çıkar bir hokka gün gibi münevver
Zer-i surhdan içi toptolu gevher

Şeker-leb hokkayı itdi güşâde
İçinden çıkdı bir gevher kılâde

3123 Seri meftûl komışlar bir güher pâk
Degül zerre katında mihr-i eflâk

Sıfat-ı ‘anberîne-i nakd-i gencîne-i cihân

Çıkar bir ‘anberîne ‘anber-âgîn
Ki harc olmış harâc-ı Çîn [ü] Mâçîn

Mülemma‘ ‘ûd [u] ‘anber misk-i ezfer
Kohusından cihân u cân mu‘attar

Sıfat-ı sivâr-ı ‘âlî-mikdâr

3126 Pes andan çıkdı bir çift şûh [u] nâzük
Gümiş bileklüye altun bilezük

Cihânda her ne var-ısa cevâhir
Komışdı anda hep üstâd-ı mâhir

Sıfat-ı hâtemeyn-i zer-nigâr

Çıkar bir çift yüzük yâkût u elmâs
Bahâsın bilmede ‘âciz kamu nâs

3129 Ki her bir taşına biñ genc-i ‘âlem
Bahâ olmaz-ıdı va’llâhü a‘lem

Sıfat-ı mi‘cer-i zer-keş

Çıkar bir zer-nigârî hûb mi‘cer
Murassa‘ sırma ile dikme yekser

Zer-i fersâyıla olmış münakkaş
Ki saklar tutmaya dünyâyı âteş

3132 Bu esbâbı görincek şâh-ı ferruh
Açıldı gül gibi ‘Azrâ-yı gül-ruh

Libâsın cümle Belkîs’uñ müretteb
Geyindi bir bir ol şûh-ı şeker-leb

Tonatdı cism-i pâkin cümle resme
Pes andan kaşlarına çekdi vesme

3135 Çeküp nergislerine sürme-i nâz
Ki pür-nâz oldı ol serv-i ser-efrâz

Yañagı güllerini kıldı handân
Tagıtdı sünbül [ü] nesrîne reyhân

Tutagı gonçesini itdi gûyâ
Zübânın kıldı tûtî-yi şeker-hâ

3138 Turunc-ı gabgabını kıldı sîr-âb
Şeker-lebden kodı üstine ‘unnâb

Şu resm-ile tonandı ol yüzi nûr
Görüp tahsînler itdi ravzadan hûr

Du‘â itdi Perîzâd-ı gül-endâm
Didi iy meh senüñdür şimdi eyyâm

3141 Bugün devrüñde Belkîs-ı zamânsın
Zamânuñda cihân cismine cânsın

Hezârân çok şükürler saña iy mâh
Müyesser itdi Belkîs tahtın Allâh

Buyuruñ olmış-iken taht-ı pîrûz
Bu tahta devlet-ile iy dil-efrûz

3144 Yirinden turdı nâz-ıla şeker-nâz
Yüridi tahta ol serv-i ser-efrâz

Ki san cevlân ider tâvus-ı sidre
Kamerdür ya şerefde irdi kadre

Oturup tahta mihr-i âsümân-taht
Güzeller şâhı ‘Azrâ-yı cüvân-baht

3147 Mübârek bâd idüp cümle perîler
Nisâr eylediler üstine gevher

Yaraşdı taht u tâc ol tâcdâra
Nigârîn nitekim nakş-ı nigâre

Şeker dilden Perîzâd-ı şeker-hâ
Buyurdı bir niçe serv-i dil-ârâ

3150 Perî sultânları duhterlerinden
Getürdi kûh-ı Kâf dil-berlerinden

Olup cümle şeker-pâş u şeker-rîz
Müheyyâ itdiler bezm-i dil-âvîz

Perîler âyini üzre Perîzâd
Düzetdi bezmi itdi ‘ıyşa bünyâd

3153 Döşendi sofra kondı çerb ü şîrîn
İçildi mül yüridi câm-ı zerrîn

Çalındı ‘ûd u nây u çeng ü kânûn
Perîler raksa girdi hûb u mevzûn

Perî-çehre perîler birle sohbet
İdüp eylerdi Hakk’a şükr ü minnet

3156 Gubâr-ı jeng-i gamdan ol dil-ârâ
Göñül âyînesin kıldı mücellâ

Komadı cân u dilden gussaya yol
Neşât-ı ‘ıyş u nûşa oldı meşgûl

Lâhicân Vâmık’a ‘Azrâ geldüginden haber idüp hazret-i Süleymân sandugından aña dahı bir bogça esbâb bulundugıdur

Bu cânibden melik Vâmık perîşân
Turup yol gözler-idi zâr u giryân

3159 Kemân gibi beli gamdan bükülmiş
Üni ok gibi göklere dikilmiş

Ümîdi vasl-ı cânândan kesilmiş
Okı atılmış ü yâyı yasılmış

Firâk u intizâr odında yanmış
Tenûr-ı gamda cân biryâna dönmiş

3162 İrişdi Lâhicân şûh-ı tarabnâk
Şehün öpdi ayagını ferâhnâk

Eyitdi şâh-ı ‘âlem müjdegânî
Ki buldum derde dermân câna cânı

Letâfet milkinüñ sâhib-serîri
Melâhat burcınuñ mihr-i münîri

3165 Güzeller şâhı ‘Azrâ’yı getürdüm
Süleymân-tahtı dil-şâda yitürdüm

Bugün ol gündür iy sultân-ı devrân
Zelîhâ’yı göre mahbûb-ı Ken‘ân

Göre Şîrîn’i Husrev hurrem ü şâd
Temâşa ide Hurşîd’i Ferahşâd

3168 Yiter bülbül gibi kıl âh u zârî
Süheyl olup bugün [gör] Nevbahâr’ı

Bu şîrîn sözi Vâmık eyledi gûş
Sevincinden yıkıldı oldı bî-hûş

Yakın oldı revân idüp revânı
Girü men‘ eyledi ‘akl-ıla anı

3171 Sevinmekden niçeler cân virüpdür
Bu gerçekdür ki gerçekler görüpdür

Kaçan bir müflisüñ bî-derd ü bî-renc
Eline girse bir vîrânede genc

Sevinmekden unudur kendüzin ol
Çok olur kim helâk ider özin ol

3174 Meger ‘Azrâ’yıdı bir genc pinhân
İrişdi şâh ‘aceb mi oynasa cân

Bu yolda gerçi Vâmık çekdi renci
Müyesser oldı âhir göñli genci

Dilerseñ ki olasın gence mâlik
Gerek evvel olasın rence sâlik

3177 Kapudan kapuya çekmese renci
Ki toldurmazdı torbasın dilenci

Didi şâh Lâhicân'a iy karındaş
'Aceb devlet göre mi oñmaduk baş

Oñulur mı garîbüñ bagrı başı
Diñe mi ehl-i derdüñ gözi yaşı

3180 İçürdüñ baña bir meyden piyâle
Beşâret hâletin itdüñ nevâle

Safâdan cânumı kılduñ tarabnâk
Seni Hak eylesün dâyim ferahnâk

Komaduñ cânda gussa tende kaygu
'Aceb gerçek misiñ gerçek midür bu

3183 Beşâret câmın idüp Lâhicân nûş
Du'â-yı devlete başladı pür-cûş

Didi iy şehryâr-ı rub'-ı meskûn
Murâduñ üzre gerdân oldı gerdûn

Nihâyet buldı şâhâ mihnet ü gam
İrişdi devr-i şâdî vakt-i hurrem

3186 Ne kim maksûd iderdüñ zîr ü bâlâ
Müyesser itdi cümle Hak te'âlâ

Buyuruñ fursatı fevt itmeñ iy şâh
İziñ tozını gözler şimdi ol mâh

Çü fursat virdi el fursat demidür
Unut mihnetleri râhat demidür

3189 Yirinde fursatı fevt eyleyen ham
Kalur irmez murâda şöyle nâ-kâm

Sa'âdet nakdini şâh elde gördi
Sevincinden ayag üstine turdı

Safâdan Lâhicân'uñ agzın öpdi
Basup bagrına arkasını yepdi

3192 Didi dermân nedür n'itmek gerekdür
Buyuruñ ne yola gitmek gerekdür

Karârum kalmadı gözüm karardı

Dükendi sabrum u beñzüm sarardı

Buyurdı Lâhicân cem‘ oldı leşker
Dirildi hep perâkende perîler

3195 Nidâ oldı mülûk-ı kûh-ı Kâf’a
Geleler dergeh-i şâha tavâfa

Atası Lâhicân’uñ geldi evvel
Düşüp şâhuñ ayagına öper el

Perî sultânlarından yüz ulu hân
Gelüp şâh işiginde tutdı dîvân

3198 Kamunuñ var-ıdı ma‘rûf u meşhûr
Eli altında yüz biñ kal‘a ma‘mûr

Getürdi her biri yüz biñ mübâriz
Hünerde birine biñ dinse câyiz

Buyurdı Lâhicân birkaç perîler
Hümâ tal‘atlular kebg-i derîler

3201 Perîzâd’a varalar su içince
İreler bunda göz yumup açınca

Süleymân sandugın biñ ‘izzet-ile
Alup bunda geleler ragbet-ile

Perîler oldı perrân irdi fi’l-hâl
Perîzâd’a gelüp ‘arz itdiler hâl

3204 Perîzâd eyleyüp ta‘zîm tekrîm
İder biñ lutf-ıla sandugı teslîm

Getürüp sandugı ‘izzetle ber-dûş
Şehen-şâh hıdmetinde irdiler hoş

Perî sultânları karşu yügürdi
Yüzin sanduga sürdi her ki gördi

3207 Kodılar ‘izzet-ile şâh öñinde
Nitekim burc-ı pervîn mâh öñinde

Süleymân’a du‘â itdiler evvel
Uzatdılar pes andan sanduga el

Buyurdı Lâhicân sanduk açıldı
Cihâna misk-ile ‘anber saçıldı

Sıfat-ı tâc-ı zerrîn-i mücevher-i teşbîhât-ı eflâk-i şems-i hâver-peyker

3210 Ezel bir tâc-ı zerrîn Keykubâdî
Çıkar kim Tâc-ı Pervîn-idi adı

Felek vasfında bir üstâd-ı kâmil
Düzüp itmişdi eflâke mukâbil

On iki küngüre kılmışdı kısmet
Kim itmiş her birin bir burca nisbet

3213 Komışdı her birinde bir güher pâk
Bezenmişdi nite burc-ıla eflâk

Gözi nûrı kamunuñ yüzi agı
Komışdı farkına bir şeb-çirâgı

Karâr itse kimüñ başında ol tâc
Olurdı tâcdârân aña muhtâc

3216 Temâşâ itdi tâcı cümle varı
Çıkardılar yine bir yâdgârı

Sıfat-ı câme-i mücevher-i zer-keş

Yine bir câme zer-bâf u mutavvak
Komışlar tavka gevherler muravvak

Cihânuñ nakşın itmişler aña derc
Kim olmış genc-i ʻâlem harcına harc

3219 Dün ü gün igne urup aña üstâd
Yidi yılda tamâm itmişdi âbâd

Müyesser olsa her şahsa bu hilʻat
İderdi ins ü cân hep aña hıdmet

Sıfat-ı kemer-i mücevher-i mânend-i mıntaka-i zâtü'l-bürûc-ı münevvere

Keyânî bir kemer pür-nakş ü zîver
Dinürdi adına Şedd-i Gazanfer

3222 Komışlar on güher on yirde şeffâf
Meʻâyibden dil-i ʻâşık gibi sâf

İki kullâb iki başında gevher

Düzetmiş şekl-i ejder bir hünerver

Kimüñ bilinde ol şedd olsa muhkem
Getürmezdi yire arkasın âdem

Sıfat-ı hançer-i âbdâr-ı ciger-şikâf-ı cân-şikâr

3225 Çıkar bir zülficânî hançer-i tîz
Sanasın hançer-i Behrâm-ı hûn-rîz

Ucı tîzlikde daruyı direrdi
Yidi kat yire dek dürtseñ yarardı

Sıfat-ı tîg-ı mücevher-i zer-nigâr-ı âbdâr

Yine bir zer-nigârî tîg-ı Hindî
Nişân virmez görenler Hind ü Sind'i

3228 Zeberced kabzası balçagı gevher
Kını zer tablegi yâkût-ı ahmer

Ne örs ü ne çekiç görmişdi ne od
Düzetmişdi anı mu'cizle Dâvud

Şu resme tîz-idi ol tîg-i hûn-h^{v}âr
Öküzden balıga iderdi derkâr

3231 Kesişde hem-ser-idi Zü'l-fikâr'e
Hıyar-ıla bir-idi aña hâre

Dimezdi kûh-ı Kâf'a zerre-i hâk
Yolında hâk olurdı tîg-ı Dahhâk

Sıfat-ı gürz-i girân-ı girân-bahâ

Çıkar Sâm-ı süvârî yine bir gürz
Tozardı göge darbın yirse Elbürz

3234 Ki biñ batman zer-i surh-ıdı sâfî
Yıkardı bir uruşda kûh-ı Kâf'ı

Sıfat-ı siper-i mücevher-i mu'teber-i gerdûn-peyker

Yine bir hoş siper çıkdı müzeyyen
Yidi yirde yidi âyine rûşen

Tokunsa hiç nişân itmez-idi tîr
Çalarsañ biñ keret kesmezdi şimşîr

Sıfat-ı kemân-ı nişân-ı bî-nazîr-i cihân

3237 Çıkar kavs-ı kuzah mânendi bir yây
Tozı müşgîn-idi vü rengi fersây

İki başı la'alden gez yeşimden
Kirişi kırmızı hâs ebrişimden

Çekemezdi anı zûr itse Rüstem
Ki tuncından düşürmezlerdi dirhem

Sıfat-ı tîrkeş-i bî-mânend-i dil-bend

3240 Yine bir hoş belik bir tâze tîrkeş
Müzehheb lâciverd-ile münakkaş

Kamışdan tîrkeşde iki yüz ok
Ararsañ 'âlemi ilde biri yok

Ki hep peykânları elmâs-ı sâfî
Yilegi şeh-per-i sîmurg-ı sâfî

3243 'Adûdan yaña kuş gibi uçarlar
Kuşı uçmakda kuşlıklık geçerler

Melik Vâmık bu fethe oldı hurrem
Ferahlar geldi rıhlet eyledi gam

Ayak üstine turdılar selâtîn
Didiler cümle iy şâh-ı cihân-bîn

3246 Süleymân nebînüñdür bu esbâb
Nasîbüñdür saña feth itdi Vehhâb

Kabûl it iy şeh-i ferhunde-ahter
Tapuña 'ayn-ile oldı müyesser

Kabûl itdi kamu esbâbı Vâmık
Du'â itdi Süleymân'a muvâfık

3249 Öpüp başına kodı tâcı evvel
Pes andan sundı sultân câmeye el

Göñül âyînesinden sildi pâsı
Geyindi husrevâne her libâsı

Süleymân’uñ silâhını müretteb
Takındı şâh-ı ‘âlem cümlesin hep

3252 Nefîr itdi çalındı kûs-ı şâhî
Haberdâr oldı cümle murg [u] mâhî

Tabıl gül-bang u sûr-nây itdi efgân
Dirildi geldi san yine Süleymân

Getürdi Lâhicân bir taht-ı ‘âcı
Ki harc olmış aña dünyâ harâcı

3255 Melik Vâmık geçüp tahta oturdı
Perî sultânları yirden götürdi

Şükûh-ı kevkeb-ile şâh-ı devrân
Hümâ gibi havâya oldı perrân

Sehergâh irdiler Dilşâd’a dil-şâd
Du‘âlar eyledi çıkdı Perîzâd

3258 Eyitdi iy şehen-şâh-ı cihândâr
Cihân turdukça olgıl dünyede var

Felekden yüksek olsun pây-ı tahtuñ
Melekden artuk olsun ‘izz ü bahtuñ

Hekîm ü Dilpezîr oldı ferahnâk
Baş urup ayagına öpdiler hâk

3261 Kamusı itdi tahsîn-ile şâbâş
Didiler şâh-ı ‘âlem âferîn-bâş

Süleymân tahtın itdiler tekellüf
Buyuruñ tahta eylemeñ tevakkuf

Çü geçdi tahta ol şâh-ı cihân-gîr
Cihânı tutdı bî-şimşîr ü bî-tîr

3264 Süleymân tahtı bir taht-ıdı mesrûr
Serîr-i saltanat dirlerdi meşhûr

Yücelikde serîr-i ‘arşa hem-ser
Güzellikde behişt-ile ber-â-ber

Ne deñlü var-ısa dünyâda san‘at
Her üstâd işleyüp virmişdi sûret

3267 Ne deñlü cânluya vaz‘ oldısa ad

Kamusın anda nakş itmişdi üstâd

Oturdı çün Süleymân tahtına şâh
Şükür itdi didi el-hamdü li'llâh

Yine bir tahta geçdi şâh-ı ferruh
Güzeller şâhı 'Azrâ-yı perî-ruh

3270 Araya perdeler çekdi Perîzâd
Bulutda göre Hurşîd'i Ferahşâd

Perî sultânları saçdı cevâhir
Zer-i surh sîm-i sâfî dürr-i fâhir

Du'âlar itdi şâha şeyh-ile şâb
Didiler iy şeref burcında meh-tâb

3273 Hemîşe devletüñ kandîli yansun
Uyusun mihnetüñ bahtuñ uyansun

Cihân fermân-pezîr olsun kapuñda
Kuluñ sâhib-serîr olsun tapuñda

Şükür kim ölmedin maksûda irdük
Süleymân hazretini yine gördük

3276 Mübârek olsun iy şâh-ı cüvân-baht
Saña bu tâc-ı pîrûz-ile bu taht

Tamâm idüp du'âyı cümle begler
Yüz urup yire el yüze silerler

Vâmık u 'Azrâ pür-zînet olup perde ardında 'ıyş [ü] 'işret eyleyüp 'Azrâ Vâmık'a bir dest-mâl gül gönderdügidür

Bu cânibden güzeller şâhı 'Azrâ
Şehen-şâhuñ kudûmın itdi ısfâ

3279 Hayâsından edeb itdi ri'âyet
Şeh istikbâline itmedi ragbet

Nihânî perde ardından temâşâ
İderdi Vâmık'uñ hüsnini 'Azrâ

Ne gördi gördi bir mihr-i cihân-tâb
Ki ferrinden alur mihr-i cihân tâb

3282 Musavver gördi bir nûr-ı mücessem
Ki başdan ayaga cândur mükerrem

Cemâli gülşeninde nev-şüküfte
Henüz tâze benefşe lâle hufte

Açılmış ruhlarınuñ ergavânı
Saçılmış gülşeninüñ zaymurânı

3285 İki nergisleri bîmâr u ser-mest
İki ebrûları miskîn-peyvest

İki ‘anber külâle ca‘d u müşgîn
Niçe hâl-i siyeh san nâfe-i Çîn

Nihâli müntehâ serv-i sehîden
Hezarân bih zenahdânı bihîden

3288 İrişdürmiş kemâline cemâli
Ki bulmış hüsn ü hulk-ıla kemâli

Görincek mâh-tâb ol âftâbı
Güneşden almak istedi sehâbı

Didi kendüzine ol şem‘-i pür-nûr
Gerekdür kim ola mestûre mestûr

3291 Perîzâd’a işâret itdi dil-ber
Tabaklarla pür eyleñ la‘l ü gevher

Nisâr it şâh-ı devrân ayagına
Tagıt ıldız gibi mâh ayagına

Mübârek ellerin öpüp selâm it
Dile eksikligümüzi tamâm it

3294 Çıkardı bir murassa‘ dest-mâlı
Aña harc olmış-ıdı dünye mâlı

Güzeller şâhı kendü işlemişdi
Anı sırmayıla nakışlamışdı

Zer-i fersâyıla olmışdı zîver
Kim aña şemse idi şems-i hâver

3297 Zarâfet harc idüp ol saçı sünbül
Pür itdi dest-mâli kırmızı gül

Buyurdı tîz Perîzâd niçe perrî
Tabaklara pür itdi la‘li dürri

Gül-ile dest-mâli kendü aldı

Turup şâh-ı cihân katına geldi

3300 Yir öpdi didi ‘ömrüñ dâyim olsun
Binâ-yı milk-i devlet kâyim olsun

Şehen-şâhuñ ayagına Perîzâd
Nisâr eyledi ol gevherleri şâd

Kodı şâhuñ öñinde dest-mâli
Didi hüsn ilinüñ sâhib-cemâli

3303 Diler ‘özrin güzeller şâhı ‘Azrâ
Mübârek elüñ öpdi ol dil-ârâ

Selâm-ile senâ-yı hıdmet itdi
Safâyıla du‘â-yı devlet itdi

Yüzin sürdi ayaguñ topragına
Nite kim misk-i ter gül yapragına

3306 Hicâb idüp utandı iy şehen-şâh
Rikâbuñ öpmege gelmedi ol mâh

Mürüvvet eylesün şâh-ı cihân-gîr
Benüm eksikligüme kalmasun dir

İzüñ tozın gözine çekdi sürme
Kabûl eyle kapuñdan anı sürme

3309 Gelincek dest-mâl-i şâh-ı hûbân
Ayag üzre turuban aldı sultân

Melik Vâmık bu sözden oldı ser-hoş
Gehî ‘aklı gelüp gâh oldı bî-hûş

Safâdan içine sıgmazdı cânı
Tolaşup sarmaşur idi zübânı

3312 Öpüp sürdi yüzin bagrına basdı
Ki cânın virmek oldı aña kasdı

Niçe cân virmesün ol dest-mâle
Deger her riştesi biñ desti mâle

Melik bülbül gibi açdı zübânı
Didi ol bâg-ı cennet gülsitânı

3315 Bizi hâk-i mezelletden götürmiş
Ki yirden başumuz göge yitürmiş

Mürüvvet gösterüp ol serv [ü] şimşâd
Gül-ile bülbülini eylemiş yâd

Yüregüm delmiş-idi hâr-ı fürkat
Oda yakmışdı cânum nâr-ı hasret

3318 Sıvardı haste cânum ol gül-i ter
Yüregüm yâresine virdi şekker

Hemîşe hurrem olsun sebzezârı
Gülistân-ı cemâlinüñ bahârı

Yañagı gülleri ferhunde olsun
Tudagı gonçesi pür-hande olsun

3321 Bahârı görmesün bâd-ı hazânı
İrürmesün nihâline ziyânı

Kucardı dest-mâli gâh öperdi
Gehî büt idinüp aña tapardı

Basardı bagrına gâh cânı gibi
Kor-ıdı sîneye îmânı gibi

3324 Yüzine sürdügince tâze tâze
Açardı göñlin irmiş gibi yaza

Çü gördi bezmgâhı pür-gül oldı
Melik ol şâdılıkdan bülbül oldı

Pes andan didi vâcibdür ‘atiyye
Gerek cânâna cân ola hediyye

3327 Aradı fikr-ile cümle cihânı
Ne ola ol perîye armaganı

Teferrüc itdi göñli her diyârı
Bulur bir tuhfe ‘âlî yâdgârı

Vâmık ‘Azrâ’ya câm-ı cihân-nümâ-nişân Âyîne-i Ferhân-nâm bir âyîne-i safâ-sıfât gönderdügidür

Şehüñ var-ıdı bir âyîne Çînî
Ki görmedi gören rûy-ı zemîni

3330 Atadan anaya kalmışdı mîrâs
Anı bir feylesof itmişdi ihdâs

Şeref burcında iken yidi ahter

Yidi ma‘denden almışlardı cevher

Düzetmişdi anı ol ehl-i hikmet
Aña harc eylemiş çok dürlü san‘at

3333 Kaçan magribde tutsañ karşudan şark
Olurdı rûşen ol âyînede fark

Tutarsañ şarkda magrib görinürdi
Aña Âyîne-i Ferhân dinürdi

Kaçan kim sâhibine konsa bir reng
Tutardı yüzin ol âyînenüñ jeng

3336 Safâ irse olurdı yine rûşen
Anı ırmazdı Vâmık kendüzinden

Severdi cânı bigi cân-ıla şâh
Bir altun hokkada saklardı her gâh

Perîzâd'a eyitdi Şâh Vâmık
Ki yokdur nesnemüz ol mâha lâyık

3339 Fakîrâne tekellüfdür bu mir'ât
Olur hüsn ehline âyîne savkat

Bilürüz kim degüldür aña kâbil
Kim olmaz âyine aya mukâbil

Alup âyîneyi ol serv-i âzâd
Güzeller şâhına sundı Perîzâd

3342 Yir öpdi ‘izzet-ile didi iy mâh
Selâm-ile senâ eyler şehen-şâh

Fakîrâne tapuña yâdgârı
Budur iy hüsn ilinüñ şehryârı

Ayag üzre turup ‘Azrâ-yı pür-nâz
Selâmın aldı servüñ ol ser-efrâz

3345 Alup biñ ‘izzet-ile yâdgârın
Öpüp yüzine sürdi ol nigârîn

Didi çok çok şükür Allâh'a minnet
Şehen-şâh eylemiş lutf u mürüvvet

Nazar eyledi bu hâk-i siyâha
Makâmum mâhîden irgürdi mâha

3348 Kara toprak kadar yog-ıdı kadrüm
Şerefde şimdi eflâk oldı sadrüm

Pes ol âyîneyi âyîne-i dil
Alup âyîne eyledi mukâbil

Görüp kendüzini ol şûh-ı hod-bîn
Olup hüsnine magrûr itdi tahsîn

3351 Cemâli mihrini ol mâh begendi
Kemâl-i hüsnine germ oldı kendi

Didi tahsîn bunuñ gibi cemâle
Kim irgürdi niçe mihri zevâle

Niçe diller bunuñ mekrinde meftûn
Niçe cânlar saçı bendinde mecnûn

3354 Gurûrı kodı itdi kalbini sâf
Yine kendüye kendü virdi insâf

Didi yâ Rab senüñdür cümle kudret
Virürsin bir avuç topraga rif'at

Hezârân çok şükür Yezdân-ı pâke
Bu deñlü hüsn ü sûret virdi hâke

3357 Pes andan döndi 'Azrâ-yı şeker-gû
Perîzâd'a buyurdı ol melek-hû

Ne dir şâh-ı cihân ne gösterür yüz
Añup hâki ne yüzden söyledi söz

Yine sıdkumda sâdık mı mukarrer
Yine 'âşık mı 'ışkumda münevver

3360 Cemâlüm güllerini yâd ider mi
Dahı bülbül gibi feryâd ider mi

Yudar mı la'lüm añsa derd-ile kan
Olur mı sünbülüm añsa perîşân

Döker mi nergisüm añsa gözi yaş
Olur mı zahm-ı gamzem bagrına baş

3363 Cevâb virüp Perîzâd-ı gül-endâm
Didi iy şûh-ı devrân şâh-ı eyyâm

Saña şâh-ı cihân şimdi kul oldı
Gülistânuñda gûyâ bülbül oldı

Saçuñ sevdâsına şimdi tolaşdı
Hayâl-i vasluña şimdi ulaşdı

3366 Ümîdi yog-ıdı evvel visâle
Umardı derd-i hicrân bâkî kala

Ki şimdi devletinüñ güni togdı
Ki topı ʻizzetinüñ göge agdı

İrişdi siz hümânuñ sâyesine
Yitişdi nakd-i cân ser-mâyesine

3369 Dil ü cândan kuluñdur Şâh Vâmık
Turupdur sıdk-ıla yoluñda sâdık

Bu sözden şâh-ı hûbân oldı medhûş
Bu hayretden olup hayrân u ser-hoş

Gözin açdı özini dirdi ol mâh
Cigerden eyledi derd-ile bir âh

3372 Ol âh-ıla cihânı oda yakdı
Duhânı yidi kat eflâke çıkdı

Dönüp kendüzine virdi nasîhat
Didi sabr eyle itdi sabra niyyet

Sıfat-ı ʻıyş u ʻişret ü sıfat-ı etʻime-i ziyâfet

Şükür minnet Hudâ'ya rûz-ı Nev-rûz
İrişdi sâʻat-i saʻd vakt-i pîrûz

3375 Cihân ölmiş-iken yine dirildi
Neşir haşr oldı mahşerde dirildi

Nesîm oldı bahâruñ nefh-i sûrı
Saña ʻarz eyledi keşf-i kubûrı

Virüp cân katre-i neysân hayâta
Hayât irgürdi emvât-ı nebâta

3378 Kara toprak bitürdi tâze gülşen
Açıldı lâle vü nesrîn ü sûsen

Tonatmış tâze güller şâhsârı
İderdi âh u zârî murg-ı zârî

Berü gel vakt-i güldür ʻıyş nûş it

Musâhib yâr-ıla vaktüñi hoş it

3381 Geçer kalmaz bu devrân bî-vefâdur
Saña andan kalan ancak cefâdur

Elüñde var-iken her işde fursat
Geçürme fursatı añla ganîmet

Melik Vâmık şu deñlü çekdi furkat
Aña el virmemişdi dest-i fursat

3384 İrişdi Hak te'âlâdan 'inâyet
Tamâm oldı nihâyet buldı furkat

Açıldı baht ikbâlüñ bahârı
Tulundı devr-i idbâruñ nehârı

Gül-i sûrî gibi ferhunde handân
Dil-i bülbül gibi şûrîde şâdân

3387 Süleymân tahtına geçmiş-idi şâh
Yine bir tahta 'Azrâ ol yüzi mâh

Arada perde germişdi Perîzâd
Bulutda göre Hurşîd'i Ferahşâd

Hekîm oturdı sag yanında şâhuñ
Bu yaña Dilpezîr yanında mâhuñ

3390 Melik Vâmık melek-manzarlar-ıla
Perî-çehre perî-peykerler-ile

Perî sultânları saçdı cevâhir
Turup tahtuñ öñinde cümle hâzır

Pes andan Lâhicân'ıla Perîzâd
İderler bir müferrih bezme bünyâd

3393 Perî sultânlarına sag u solda
Müretteb yir düzerler iki kolda

Düzetdi Lâhicân bezmi müretteb
Ki bildi her kişi yirlü yirin hep

Dökerler sahn-ı bezme la'l ü mercân
Salarlar su yirine âb-ı hayvân

3396 Salarlar üstine zerrîn bisâtı
Bisât üzre döşediler simâtı

Çekildi bezme geldi nüzl-i ni‘met
Ne‘âyim ü nefâyis şîr ü şerbet

Kamerveşler götürmiş çerhî Çînî
Mu‘allâ serv-i sîmînlerde sînî

3399 Sinîler geldi Sind ili harâcı
Çinîler genc-i Çîn’üñ başı tâcı

Döküldi bâdemî yaglı çörekler
Çekildi sahn-ıla şekker börekler

Konuldı yahnîler çerb ü muharrâ
Pilav u zerde vü zirva vü salma

3402 Pilavuñ kubbesin eflâke teşbîh
İder şunlar k’ider her vech-i tevcîh

Nohud ol kubbe üzre ahterândur
Ki rişte ara yirde kehkeşândur

Ne deñlü var cihânda ördek ü kaz
İder ol kubbenüñ üstinde pervâz

3405 Kebâb-ı keklik ü biryân-ı berre
Müzeyyen üsti terhûn-ıla terre

Gülâc-ile tolu la‘lîn tabaklar
Hoş-âb-ı nâb-ıla çînî çanaklar

Gülâca şöyle saçmışlar gül-âbı
Tamâm olmazdı bir yılda hisâbı

3408 Şeker senbûseyile çerb ü şîrîn
İçi bâdâm-ıla tolmış gügercin

Gümişden tepsilerden nukl-ı bâdâm
Zeberced kâselerde kırmızı câm

Koyun kuzı şu deñlü oldı biryân
Ki meclis ehli çûbân oldı yeksân

3411 Şu deñlü şerbete şekker ezildi
Hisâbı deftere bir yıl yazıldı

Ne‘âyimden cihânda her ne kim var
Kamusın Lâhicân itmişdi ihzâr

Perîler gerçi yimezdi gıdâyı
Kohusından alurlardı nevâyı

3414 İki cânibde oldı ‘ıyşa âheng
Çalındı deff-ile nây ‘ûd-ıla çeng

Perîler ellere altun ayagı
Alup öpdürdiler la‘lîn tudagı

Suvardılar vefâya teşne cânı
Toyurdılar safâya teşne cânı

3417 Ki meclis ehline şevk oldı gâlib
Kamu dil güft ü gûya oldı tâlib

Göñüller nerm olup germ oldı hâtır
Açıldı oldı her dil nutka kâdir

Şeker-lebler açup şîrîn-zübânlar
Okurlar dürlü dürlü dâstânlar

3420 Gehî tûtî gibi yirlerdi şekker
Dökerler dürc-i la‘linden güherler

Gehî bülbül gibi gülden hikâyet
İderler hâr-ı hicrândan şikâyet

Ki her dil kendü derdin eyledi yâd
İderdi yârin añup âh u feryâd

3423 Melik Vâmık dahı şûrîde ser-mest
İçerdi bâdeyi şevk-ile peyvest

Safâ-yı bâde vü keyfiyyet-i ‘ışk
Neşât-ı sıhhat ü cem‘iyyet-i ‘ışk

Cihân fikrin idüp cümle ferâmûş
Yürekden çekdi bir âh eyledi cûş

3426 Nazar eyledi ‘Azrâ’dan yaña şâh
Görür nûrın bulutda gizlemiş mâh

Cemâli âftâbına sehâbı
İdinmiş perde ol hüsn âftâbı

Dilerdi ref‘ ideydi perdeyi şâh
Güneşden istifâde ol yüzi mâh

3429 Umardı kim devâ ireydi derde
Arada mâni‘ oldı lîki perde

İşâret eyledi şâh söze sâzı

Getüre nâzenînler ide nâzı

Meger kim Lâhicân'uñ bir hoş üstâd
Musâhib hem-demi var-ıdı 'avvâd

3432 Cüvân-ı hurrem-idi adı Ferruh
Huceste-tâli'-idi müşterî-ruh

Kaçan 'ûda vireydi gûş-mâlı
Felekde zühre bulurdı zevâli

Fürû[d]-dâş itse bir nagme nevâdan
Felekler raks iderdi ol safâdan

3435 İşiden cânlara düşerdi âteş
Erirdi yüregi olsa eger taş

Buyurdı Lâhicân kim 'ûda 'avvâd
Koya odı ide feryâda bünyâd

Yire baş kodı 'avvâd aldı 'ûdı
Yakup cânlar çıkardı göge dûdı

3438 Şu deñlü derd-ile iñletdi anı
Ki yakdı 'ûdveş halk-ı cihânı

Melik Vâmık dilinden söz-ile sâz
Ki 'arz-ı hasb-i hâle itdi âgâz

Dutup vech-i Hüseynî'den Hicâz'ı
Bu şi're başladı söyletdi sâzı

'Avvâd-ı üstâd Vâmık-ı 'âşık agzından ser-âgâz eyledügi gazel-i hasb-i hâldür

3441 Beni bülbül gibi zâr eyledi 'ışk
Turagum gül gibi hâr eyledi 'ışk

Komadı cânda şevk ü tende râhat
Cihânuñ geñligin tar eyledi 'ışk

Tagıtdı dirnegini 'akluñ elden
Ne müşkil satı bâzâr eyledi 'ışk

3444 Dirîgâ mihnet ü dâm-ı belâya
Esîr oldum giriftâr eyledi 'ışk

Degül cân u göñül cümle cihândan
Beni bî-zâr u bî-kâr eyledi 'ışk

‘Azrâ ‘avvâduñ şi‘rini diñleyüp şevke gelüp Perîzâd’dan bu şi‘re cevâb içün sâz u söz niyâz itdügidür

Tamâm itdi bu savtı çünki ‘avvâd
Düşürdi ehl-i bezme âh u feryâd

3447 Bu cânibden güzeller şâhı ‘Azrâ
Bu şi‘ri eyledi cân-ıla ısfâ

Perîzâd’a buyurdı ol yüzi gül
Bizüm meclisde dahı olsa bülbül

Hatâsın añlayup bilse savâbın
Bu şi‘rüñ savt-ıla virse cevâbın

3450 Perîzâd’uñ meger bir çengisi hûb
Var-ıdı şûh u şengûl hûb u mergûb

Ruhı gülgûn-ıdı vü adı Gülreng
İderdi çengi çalsa zühre âheng

Bilürdi mûsıkî ‘ilmin tamâmet
Kim ehl-i perde idi ol kıyâmet

3453 İşâret eyledi aña Perîzâd
Ki ‘uzzâlde ide bir savta bünyâd

Gül-i sûrî gibi açıldı Gülreng
Bu şi‘ri başladı aldı ele çeng

Çengî-i meclis ‘Azrâ agzından inşâ[d] itdügi gazel-i âbdârdur

Zihî cân kim aña kâr eyledi ‘ışk
Yakup bülbül gibi zâr eyledi ‘ışk

3456 İder gül gibi hurrem âhir-i kâr
Kimüñ kim meskenin hâr eyledi ‘ışk

Bulur vuslat gülistânında vüs‘at
Cihânı kime kim tar eyledi ‘ışk

Olur dürr-i girân-mâye bahâda
Kimüñle satı bâzâr eyledi ‘ışk

Vâmık mâbeynde vâki‘ olan hicâbı ref‘ idemedügine nâlân u giryân oldugıdur

3459 Cevâbın virdi bu savt-ıla Gülreng
Du‘â eyledi yir öpdi kodı çeng

Harâretden tutuşdı ehl-i meclis
Kamunuñ gitdi ‘aklı kalmadı his

Melik Vâmık şu resme oldı ser-hoş
Gehî pür-cûş olup gâh oldı bî-hûş

3462 Açardı gözlerin eyler-idi âh
Yumup göz kendüzinden dir-idi vâh

Ne bellü mürde vü ne bellü zinde
Kulagı meclis-i ‘Azrâ sözinde

Aradan ref‘ idemezdi hicâbı
Bulutdan görmez-idi âftâbı

3465 Sanasın zerre ser-gerdân u hayrân
Karârı yok iderdi âh u efgân

İşâret itdi şâh-ı müşterî-ruh
Eline ala ‘ûdı yine Ferruh

Şikâyet eyleye devrân elinden
Hikâyet eyleye hicrân elinden

3468 Yire yüz urdı ‘avvâd aldı ‘ûdı
Cigerden göklere çıkardı dûdı

Hüseynî’de tutup bir kavl-i ahsen
Oda yakdı işiden cân-ıla ten

Vâmık agzından ‘avvâd şikâyet-i hasb-i hâl gazel izhâr-ı melâl itdügidür

Niçe bir yanayın cânân gamından
Öleyin kurtılayın cân gamından

3471 Yitiş gel iy ecel lutf eyle kurtar
Beni ol âfet-i devrân gamından

Güler gülşende gül pervâsı yokdur
Bu yaña bülbül-i nâlân gamından

Dirîgâ hasret-ile yana yana
Kül oldum ol gül-i handân gamından

3474 Kişi cân virmeyince ‘ışk içinde
Halâs olmayısar hicrân gamından

Mesnevî

Tamâm itdi bu şi‘ri diñdi Ferruh
Bu cânibden deger Gülreng’e pâsuh

Alup Gülreng ele iñletdi çengi
Yine bezm ehline diñletdi çengi

3477 Ser-âgâz itdi bir göynüklü efgân
Diyesin kalmadı bir gevdede cân

Kopardı bûselikde bir terâne
Cevâbın virdi şi‘rüñ yana yana

‘Azrâ agzından şikâyet-i ihticâb gazelinüñ cevâb-ı şifâ-nisâbıdur

Didi iy âh iden cânân gamından
Şikâyet eyleyen devrân gamından

3480 Bu yolda baş u cân terk itmeyince
Kişi kurtulımaz hicrân gamından

Kaçan bulur kişi cânâna vuslat
Göñülden geçmeyince cân gamından

Hezârân bülbül öldi hasret-ile
Gülistânda gül-i handân gamından

3483 Kişi cânâna irmek mümkin olmaz
Ferâgat itmeyince cân gamından

Ara yirden perde ref‘ olup ‘âşık ma‘şûk birbirin bî-nikâb gördükleridür

Tamâm itdi çü Gülreng nevbetini
Şehüñ komadı tende kuvvetini

Perîzâd’ı şehen-şâh itdi da‘vet
Perîzâd geldi öpdi pây-ı devlet

3486 Didi şâh âh iderek iy karındaş
Bu cismüm tolu baş çeşmüm tolu yaş

Ne sabrum var elümde ne karârum
Elümden yile verdi ihtiyârum

Yüregüm hasret-ile pârelendi
Ciger hicrân okından yârelendi

3489 Niçe yıldur ki bu furkat belâsın
Çekerin derd-ile hasret belâsın

Kamudan artuk oldı işbu perde
Hicâb oldı asıldı işbu perde

Götürdi cân yüzinden perdeyi şâh
Didi bî-perde olur ‘âşıka râh

3492 Gider iy meh aradan bu hicâbı
Görünsün göze devlet âftâbı

Ki yohsa ten hicâbın cân yüzinden
Giderüp dûr iderin kendüzinden

Perîzâd gördi kim germ oldı bâzâr
Didi şâhâ hemîşe devletüñ yâr

3495 Murâduñ okı yakındur nişâne
Birez sabr eyle sapmasun yabâne

Pes andan geldi ‘Azrâ’ya Perîzâd
Du‘â kıldı yir öpdi hurrem ü şâd

Didi iy ma‘den-i lutf u sahâvet
Meh-i burc-ı şeref kân-ı sa‘âdet

3498 Bu perde kim arada saldı sâye
Hicâb oldı güneş öñinde aya

Güneşde sâye olmaz iy yüzi nûr
Niçe bir olasız perdeyle mestûr

Didi nâz-ıla ‘Azrâ-yı şeker-hand
Bu perde ol sebebden oldı der-bend

3501 Bu cân perdeyle perverde olupdur
Anuñçün ortaya perde salupdur

Budur korkum aradan gide perde
Beni eksikli göre şeh nazarda

Güneş kurbında olmaz aya ragbet
Güher katında bulmaz sırça kıymet

3504 Benüm kevkeb kadar yokdur sitârem
O mihre zerreveş yüz süreverem

Meger ben zerreye ol şems-i devlet
İder zerre kadar mihr ü muhabbet

Perîzâd eydür ol şûh-ı zamâne
Ne hâcet bu kadar ‘özr ü bahâne

3507 Sen anuñ ol senüñ iy serv-i âzâd
Didi vü perdeyi açdı Perîzâd

Çü gördi birbirini ay-ile gün
Kırân itdi şeref burcında ol gün

Melik Vâmık ayag üstine turdı
Su gibi serv ayagına yügürdi

3510 Yirinden turdı ‘Azrâ hurrem ü şâd
Varur şimşâda karşu serv-i âzâd

Tururlar bir zamân ser-mest ü hayrân
Biri birine karşu zâr u giryân

Biri birine hayrân iki hasret
İkisin dahı basdı pây-ı hayret

3513 Biri birinden olmadı haberdâr
Kalurlar şöyle san kim nakş-ı dîvâr

Gelür başına şâhuñ ‘aklı gâh gâh
Bu yaña kendüzin cem‘ idemez mâh

Gelincek ‘aklı şâh eyler figânı
Gözin açsa kamer açmaz dehânı

3516 O gün ol gice şöyle iki ser-mest
Tururlar subha dek ne nîst ne hest

Sa‘âdet bâbını feth itdi Allâh
Açıldı gülşeni bâgı sehergâh

Cihân gül gibi güldi hurrem oldı
Gül ü bülbül safâdan hem-dem oldı

3519 Uyanur gibi uykudan iki şâh
Açup gözler iderler derd-ile âh

İki ‘âşık biri birini gördi

İki hasret biri birine irdi

Düşüp mâhuñ ayagına şehen-şâh
Döner şâhuñ ayagına düşer mâh

3522 Ol anuñ elini öpdi ol anuñ
Ol anuñ göñlini kapdı ol anuñ

Bu aña ol buña itdi niyâzı
Şu deñlü kim bilinmez çogı azı

Zihî vakt-i şeref zî sâ‘at-i sa‘d
Visâl ola firâk olmaya min-ba‘d

3525 İki hasret irincegez murâda
Kamu hâcet revâdur ol arada

İlâhî gerçek ‘âşıklar hakıyçün
Bu ‘ışk yolında sâdıklar hakıyçün

Kamu rindân-ı ‘ışkı eyle eşref
Visâl-i yâr-ıla eyle müşerref

3528 Du‘âsın CÂMİ‘Î’nüñ kıl icâbet
Rahîm’sin rahmetüñe yok nihâyet

Melik tahtına tahtına dil-ârâm
Geçüp oturdılar bâ-‘izz [ü] bâ-kâm

Oturdı Lâhicân’ıla Perîzâd
Kılup bezm-i cihân-ârâya bünyâd

3531 Yine kaldurdı sâkîler ayagı
Pür itdiler şarâb-ı şeb-çirâgı

Yine odlar kodı ‘ûdına ‘avvâd
Yine itdürdi çengî çenge feryâd

Güzeller yine raks itdi safâdan
Safâlar sürdi ‘âşıklar vefâdan

3534 Yine göge çıkardılar hurûşı
Feleklerden melekler itdi cûşı

Tamâm kırk gün ulayu sohbet oldı
Safâ vü zevk u ‘ıyş u ‘işret oldı

Tamâm eylediler zevk-ile bezmi
Şikâre itdiler bu kerre ‘azmi

3537 Perî sultânları atlandı düpdüz
Gelüp şâh işigine sürdiler yüz

Melik Vâmık biner bir bâd-pâya
Çekerler bir hümâ-peyker hümâya

Öñince Lâhicân'ıla Perîzâd
Yilerler sür'at-ile nitekim bâd

3540 O gün ahşam olınca itdiler sayd
İrişdi şâm tamâm olundı ol kayd

Gice kâşânede şem'-ile sohbet
İderler subh olınca 'ıyş u 'işret

Bu resme bir niçe gün rûzgârı
Sürüp hatm itdiler bezm-i bahârı

3543 Meger bir gice fikr eyler-idi şâh
Düşer fikrine Behmen fikri nâ-gâh

Severdi Behmen'i cân-ıla Vâmık
Nite kim sıdk-ıla ma'şukı 'âşık

Katı kâr itdi Behmen iftirâkı
Ziyâde oldı şâhuñ iştiyâkı

3546 Hekîm ü Dilpezîr'i da'vet itdi
Gelincek bunlara Vâmık eyitdi

Hezârân çok şükür maksûda irdüm
Cihânda ölmedin 'Azrâ'yı gördüm

Murâdum şimdi Behmen'dür Hudâ'dan
Meded eyleñ baña siz de du'âdan

3549 Umaruz irişe Hak'dan 'inâyet
Görevüz Behmen'i sag u selâmet

İşitdi Dilpezîr Behmen sözini
Şehüñ ayagına sürdi yüzini

Didi iy 'âlemüñ sâhib-kırânı
Cihânuñ kâmkârı kâmrânı

3552 Murâduñ virdi saña Hak Te'âlâ
Müşerref eyledi dîdâr-ı 'Azrâ

Benüm dahı murâdum budur iy şâh
Müyesser ide Behmen vaslın Allâh

Du‘â idüp Hekîm-i nükte-perdâz
Didi her bir günüñ olsun yiñi yaz

3555 Hemîşe devlet ü ‘ömrüñ bahârı
Bahâr-ı hurrem olsun sebzezârı

Budur sen şâha lâyık olan iy şâh
Olasın Behmen’üñ hâlinden âgâh

Didi şâh kanda ola şimdi Behmen
Anı kimden bilüp kimden soram ben

3558 Şehen-şâh Lâhicân’a eydür iy yâr
Bizi Behmen’den eylegil haberdâr

Eyitdi Lâhicân iy şâh-ı ‘âdil
Anı habs eylemişdür Tûr-ı câhil

Anı bend eylemişdür Tûr-ı Efreng
Gerekdür aña muhkem darb-ıla ceng

3561 Didi Vâmık aña n’itmek gerekdür
Yaragın görüben gitmek gerekdür

Didi ‘Azrâ’ya şâh iy şûh-ı eyyâm
Siz eyleñ biz gelince bunda ârâm

Varup ben Behmen’i bendden alayın
Ayaguñ tozına yine geleyin

3564 İşitdi anı ‘Azrâ itdi feryâd
Didi iy şâh-ı ‘âdil eylegil dâd

Revâ mı sen gidesin devlet-ile
Kalam ben bunda derd ü hasret-ile

İtüñ gibi atuñ öñince iy şâh
Giderin tâ alınca cânum Allâh

3567 Bu sözler şâha gâyet eyledi kâr
İcâzet virdi mâha çâr u nâ-çâr

Didi ‘Azrâ’ya şâh iy şûh-ı devrân
‘Aceb bilsem nedür bu derde dermân

Didi ‘Azrâ budur dermânı anuñ
Olursa himmeti şâh-ı cihânuñ

3570 Bile gitmek gerekdür bu kemîne

Ki göñlüm açıla cânum sevine

Hekîm'e didi şâh iy pîr-i hikmet
Bu tedbîre nicedür sizde niyyet

Hekîm eydür budur niyyet turavuz
Sizüñle Nahcüvân'a dek varavuz

3573 Mukarrer anda olur Tûr-ı bed-reng
Alavuz Behmen'i eyleyevüz ceng

Melik bu fikri hoş görüp didi tîz
Hemân turmañ oluñ yarın seher-hîz

Buyurdı Lâhicân ol gün müretteb
Görürler yol yaragın neyise hep

3576 Seher bir taht-ı 'âca sâhib-i tâc
Biner kim cümle 'âlem aña muhtâc

Hekîm ü Dilpezîr 'Azrâ-yı gülfâm
İderler cümle ol taht üzre ârâm

Buyurdı Lâhicân niçe perîler
Hemân dem götürürler tahtı ber-ser

3579 Ne indiler ne kondılar yabâna
Hemân 'azm eylediler Nahcüvân'a

Melik Vâmık havâdan yire indi
Mukâbil Nahcüvân'a karşu kondı

Bu yaña fârigü'l-bâl Tûr-ı bed-kîş
Alup şehri iderdi dün ü gün 'ıyş

3582 Yaturdı bend ü zindân içre Behmen
Ümîd üzmişdi kendü kendüzinden

Añardı Vâmık'ı vü Dilpezîr'i
Esîr-idi yog-ıdı dest-gîri

Niyâz eylerdi ol Yezdân-ı pâke
Sürerdi yüzini 'acz-ile hâke

3585 Umardı bir gün ola derde dermân
Dir-idi niçe bir bu bend ü zindân

Meger günlerde bir gün Tûr-ı ebter
Oturup 'işret eyler-idi ol har

İrişdi bir kimesne itdi feryâd
Harâba vardı cümle milk-i âbâd

3588 Şehâ bir kimse geldi Vâmık'ın dir
Dil ü cândan yolumda sâdıkın dir

Yanınca iki dil-keş hûb u zîbâ
Bilesince bile bir pîr-i dânâ

Harâb eyledi kondugı arayı
Nedür hiç kimse bilmez mâcerâyı

3591 Bugün elbetde irer tahtgâha
Haber virdük irişdük işde şâha

İşitdi Tûr-ı bed-reng oldı dil-teng
Gidüp ʻaklı yıkıldı yimedin beng

Tagıtdı sohbeti tîz itdi dîvân
Kapuya hâzır oldı ehl-i erkân

3594 Didi turmañ irişdi geldi düşmen
Ki Behmen intikâmın ala benden

Mukarrer biri Vâmık biri ʻAzrâ
Birisi Dilpezîr ol serv-i raʻnâ

Birisi ol Hekîm'dür pîr-i nâdân
Umarlar yaʻnî derde ire dermân

3597 Çıkayın yarın aña âşikâre
Yüreklerin ideyin pâre pâre

Ne Vâmık kala ne ʻAzrâ ne ol pîr
Urayın bunlaruñ boynına şimşîr

O gün ahşam olınca on biñ âdem
Ata bindürdi ol kelb-i cehennem

3600 Seherden oldı şehr öñinde hâzır
Gözedüp düşmeni olmışdı nâzır

Tururlar Vâmık u ʻAzrâ yirinden
Duʻâ istediler biri birinden

Takındı tîrkeş kuşandı şimşîr
Biner bir rahş-ı tâzîye cihân-gîr

3603 Hekîm ü Dilpezîr ʻAzrâ geyindi
Üçi göñli bir itdi ata bindi

Urup bir na‘ra Vâmık saldı atı
İrüp muhkem tagıtdı bir iki katı

Salup gürz-i girânı itdi cengi
O gün yıkdı yire beş yüz Fireng’i

3606 Şeb-i hengâm irişdi döndi leşker
Melik Vâmık henüz pîç itmedi ser

Şehen-şâh döndi karşu geldi ‘Azrâ
Du‘âlar itdi ol serv-i dil-ârâ

Hekîm ü Dilpezîr itdi du‘âlar
Bi-hamdi’llâh ki savuldı kazâlar

3609 Seherden bindi Vâmık sanki Rüstem
Yüridi ‘askere hiç yimedi gam

O gün şimşîr-ile itdi neberdi
İder hâk-ile yeksân niçe merdi

Yitişdi çünki ahşam döndiler hep
Seherden yine bindiler müretteb

3612 Melik Vâmık dil ü cân-ıla turdı
Binüp rahşına meydâna yügürdi

Alup tîr [ü] kemânı tutdı meydân
Düşürdi yire ol gün iki biñ cân

Görincek Tûr-ı Efreng oldı dil-teng
Didi zinhâr kimesne itmesün ceng

3615 Şeb-i hengâm irince kaldı meydân
Gelüp kondı yirinde merd-i meydân

Hekîm ü Dilpezîr şâd oldı gâyet
Güzeller şâhı ‘Azrâ bî-nihâyet

Görür ahşam irişdi gün tulundı
Seherden yine maşrıkda bulundı

3618 Turup at arkasına geldi ‘asker
Çalındı kûs u çözüldi ‘alemler

Bu yaña Şâh Vâmık şîr-i garrân
Girüp meydân içinde itdi cevlân

Çagırdı Tûr-ı bed-râya salup el

Eyitdi merd-iseñ meydânuma gel

3621 İşidincek bu sözi oldı derhem
İrişdi yüregine zahm-ı verhem

Bu sözler Tûr'a gâyet eyledi kâr
Siñer kendüye zehri nitekim mâr

Yitişdi Vâmık'a oldı mukâbil
Didi işde irişdüm olma gâfil

3624 Pey-â-pey üç gün üç dün ceng iderler
Cihânı birbirine teng iderler

Zafer bulmadı bunlar birbirine
Süñüler aldı âhir ellerine

Anuñla dahı bulunmadı çâre
Sıgındı Kâdir-i perverdgâre

3627 İrüp Tûr'ı atından kapdı Vâmık
Bi-emr-i hazret-i Vehhâb Hâlık

Yire urdı inüp gögsine çıkdı
Elin bagladı boynın ipe takdı

Hudâ kuvvet virüp ol 'askeri sır
Tagıtdı cümlesin şâh-ı cihân-gîr

3630 Muzaffer oldı sultân-ı muzaffer
Buyurdı kanı gelsün Tûr-ı ebter

Getürdiler o mel'ûnı şikeste
Boyın zencîr eli ayagı beste

Melik Vâmık buyurdı kanı Behmen
Bu cismüm içre cânuñ cânı Behmen

3633 Yüzini yire sürdi 'acz-ile Tûr
Didi şâhâ hemîşe düşmenüñ hûr

Sorarsañ Behmen'i sag u selâmet
Yatur habsümde olmışdur melâmet

Şehâ habs eyledüm bir yirde anı
Velî irgürmedüm aña ziyânı

3636 Ri'âyet itdüm elden geldügince
Elümde vüs' [ü] tâkat oldugınca

Varayın yüzüm üzre iy cıhân-gîr
Gele şimdi huzûr-ı şâha ol şîr

Halâs eyledi ben[d]den Tûr'ı server
Yüzin sürdi ayagına kodı ser

3639 İrişdi Behmen'üñ öpdi ayagın
Götürdi her ne kim var-ısa bagın

Sorup hâlini göñlin ele aldı
Alup biñ 'izzet-ile şâha geldi

Görincek şâhı Behmen eyledi âh
Yıkıldı düşdi Behmen üstine şâh

3642 Kucup bagrına basdı şâhı Behmen
Kucuşdılar nitekim cân-ıla ten

Melik Vâmık geçen ahvâli bir bir
Mufassal Behmen'e hep itdi takrîr

İki hasret buluşdı oldılar şâd
İderler bu safâdan Tûr'ı âzâd

3645 Halâs itdi özin ol vartadan Tûr
Başın kurtardı gitdi 'âciz ü hor

Varup bir hîle düzdi Tûr-ı bed-rây
Çeri cem'ine meşgûl oldı bir ay

Dirildi bir yire atlu piyâde
Kamusı oldı yüz biñden ziyâde

3648 Hemân ol gün buyurdı Tûr-ı bed-kâr
İderler Nahcüvân'a togrı ılgar

Tûr'ı Behmen hâtırı-çün âzâd idüp tekrâr leşker çeküp hîle ile Vâmık'ı çâha düşürüp esîr itdügidür

Melik Vâmık serîr-i Nahcüvân'da
Oturup 'işret eyler-idi anda

Yitişdi nâ-gehân feryâdcı bir er
Didi şâhâ irişdi Tû[r-ı] ebter

3651 Bugün gelmezse yarın çın sehergâh
İrişdi tahtgâh-ı şâha bed-h^{v}âh

Revân turdı melik Vâmık yirinden

Yimezdi gam cihânuñ ‘askerinden

Henüz Arslân’ıla buluşmamışdı
Dilekciler gelüp barışmamışdı

3654 Gelicek şâh-ı ‘uşşâk ol araya
Kim Arslân gitmiş-idi Dilgüşâ’ya

Şeh Arslân kullarından niçe âdem
Şehen-şâha mutî‘ olmışlar ol dem

Tamâm on biñe irdi ‘asker-i şâh
Yitişdi leşker-i güm-râh -ı bî-râh

3657 Mukâbil oldı geldi Tûr-ı ebter
Buyurdı bir ugurdan cümle ‘asker

Salarlar Vâmık’uñ üstine rahşı
İder Vâmık bularla cengi yahşı

Yidi def‘a sıdı ol ‘askeri şâh
Görüp Tûr anı eyler derd-ile âh

3660 Şeh-i maşrık çü garba itdi ‘azmi
Konup bunlar dahı terk itdi rezmi

Tanışdı ol gice Tûr itdi tedbîr
Ki şîri hîle birle ide nahcîr

Kazarlar rezmgâhda bir ulu çâh
Ola kim düşe Vâmık aña nâ-gâh

3663 Belürmez kıl kadar ol arada çâk
İderler üstini pür hâr ü hâşâk

Sabâh oldı yine atlandı leşker
Melik Vâmık eline aldı gönder

Salar meydâna at kim ide cevlân
K’ide ‘arz-ı hüner ol merd-i meydân

3666 Kazâ-yı nâ-gehân ol çâha düşdi
Ne kim var-ısa kâfir aña üşdi

Cüdâ düşdi şehen-şâhdan semendi
Salarlar üstine yir yir kemendi

Tutup bend eylediler şâhı bunlar
Getürdiler başına kara günler

3669 Konup leşker oturdı tahtına Tûr
Bu feth-i bâba gâyet oldı magrûr

Getürler Vâmık'ı dîvâna mahbûs
Agır bend-ile nûr-ı çeşm-i Taymûs

Zevâle irdi mihr-i müşterî-fer
Görincek anı Tûr-ı nahs -ı ekber

3672 Didi kanı benüm mihr-i münîrüm
Gözüm nûrı habîbüm Dilpezîr'üm

Kanı Behmen kanı 'Azrâ vü Dilşâd
Getür anları bendümden ol âzâd

İşitdi Vâmık anı gözi toldı
Silüp yaşını döndi yine güldi

3675 Didi iy bî-edeb nâ-cins ü nâ-merd
Erenler meclisinde añılur merd

Añılmaz zen erenler sohbetinde
Añarlar 'avratı 'avrat katında

Bu sözi Tûr işitdi öykelendi
Taraldı cânı vü göñli bulandı

3678 Gazabdan kurıdı cisminde cânı
Didi boynın uruñ virmeñ amânı

Vezîri var-ıdı bir ehl-i idrâk
Gözi vü göñli mekr ü fitneden pâk

Eyitdi Tûr'a iy şâh-ı cihân-bîn
Dilerseñ kim 'adûdan alasın kîn

3681 Gazab vaktinde sabr itmek gerekdür
Ulular sözidür n'itmek gerekdür

Budur şimdi aña tedbîr-i rûşen
Bulına Dilpezîr 'Azrâ vü Behmen

Kalursa bunlaruñ biri belâdur
Ki bunlar birbirine mübtelâdur

3684 Tutuldugı zamânda Behmen'üñ sen
Urayduñ boynını gideydi Behmen

Gelincek Behmen'i bulmasa zinde
Degüldi Vâmık'uñ 'âlem gözinde

Yıkardı şehrüñi tâlân iderdi
Şehir halkın kamu nâlân iderdi

3687 Buyur iy şâh-ı ‘âlem habs olunsun
Kamu yoldaşları bir bir bulunsun

Pes andan idesin muhkem siyâset
Buyur zindâna anı oldur ‘âdet

Bu tedbîri begendi ol münâfık
Agır bend-ile mahbûs oldı Vâmık

3690 Döker gözyaşın ‘Azrâ bu tarafdan
Tulundı gördi meh burc-ı şerefden

Dögüp gögsini Behmen dirdi feryâd
Yanınca Dilpezîr ol serv-i âzâd

Hekîm-i haste-dil eylerdi nâle
Yakardı cânın oda sanki lâle

3693 Seherden şâh-ı encüm milk-i şarkı
Alup feth itdi saldı tîg-ı berkı

Çalındı kûs-ı harbî bindi ‘asker
Döke kanı bedenden ayıra ser

Bu yaña Dilpezîr ‘Azrâ vü Behmen
Gazâya niyyet itdiler seherden

3696 Hekîm’e didiler iy pîr-i hikmet
Bize vir bâb-ı hikmetden nasîhat

Nedür bu vartaya tedbîr-i nâfi‘
Kim ola bu belâ şerrine dâfi‘

Buyurdı pîr-i hikmet bir güzel pend
İşitdiler bular didiler ahsent

3699 Didi budur anuñ tedbîr ü râyı
Bu yolda cümlemüz ola fidâyî

Göñülden baş u cân terkin uravuz
Irılmayup bu yolda berk turavuz

Ölince idelüm küffâr-ile ceng
Uralum başına vü dişine seng

3702 Ümîdüm bu hidâyet ide Hannân

Mu‘în ola bu yolda bize Mennân

Bu tedbîri görürler cümle rûşen
Geyerler başa hûd arkaya cevşen

Melik Vâmık cemâlin bir kez ‘Azrâ
Añup gözden akıtdı iki deryâ

3705 Hekîm öñinde baş kodı didi âh
Kucuşup Dilpezîr’i öpdi ol mâh

Eyitdi Behmen’e iy yâr-ı sâdık
Görünürse saña dîdâr-ı Vâmık

Elin bizden öpüp eyle du‘âyı
Unutmasun du‘âdan bu gedâyı

3708 Du‘âdan siz dahı itmeñ ferâmûş
Didi vü urdı kendin ‘askere hoş

Sagın sola devürdi solı saga
Düşürdi niçe başları ayaga

Tagıtdı kalbgâhın ol çerinüñ
Alur tîg-ıla cânın her birinüñ

3711 Tamâmet leşkere heybet oturdı
Firengüñ cânına zahmet getürdi

Görüp Tûr anı oldı gey hirâsân
Buyurdı ‘asker itdi tîri bârân

Atına kendüzine şol kadar ok
Ururlar kim aña hadd ü kıyâs yok

3714 Zebûn olup güzeller şâhı ‘Azrâ
Yüz urup Hakk’a dir bâr-ı Hudâyâ

‘İnâyet eyle vir yâ Rabbî nusret
Mu‘în ol kim bulam a‘dâya fursat

Cemâlin Vâmık’uñ bir kerre göster
Göreyin anı andan vireyin ser

3717 Şu deñlü eyledi dergâha nâzı
Kabûl olundı hazretde niyâzı

Hemân dem karşudan bir toz belürdi
Sanasın bir ulu tagdur gelürdi

Toza yil karşu vardı toz açıldı
İçinden bir ulu leşker seçildi

3720 Bilinmez bu kavm zâhir degüldür
Bu rûşen oldı kim kâfir degüldür

Gelüp bu leşkere oldı ber-â-ber
Görüp korkdı anı Tûr-ı bed-ahter

Götürdi Vâmık'ı bend-ile kaçdı
Deñizde bir ata var aña geçdi

3723 İrişdi Dilpezîr 'Azrâ'yı kapdı
Yüzin yüzine sürdi boynın öpdi

Dönüp 'Azrâ didi yâ Rab bu server
Kim ola kim çeker bu deñlü leşker

Bizümle yagı olsa ceng iderdi
Cihânı başumuza teng iderdi

3726 'İnâyetdür meger feyz itdi Sübhân
Yitişdi buñ deminde bize dermân

Hezârân çok şükür minnet Hudâ'ya
Siper oldı yitişdi bu kazâya

Didi vü düşdi yire ol perî-ruh
Mecâli kalmadı virmedi pâsuh

3729 Ki zîrâ hadden aşmışdı akan kan
Ol etrâfı pür itmiş la'l ü mercân

Be-gâyet bî-mecâl-idi dil-ârâm
Anuñçün idemezdi bir dem ârâm

Şehr-i Tûs emîri Merzübân Şâh 'Azrâ tasvîrin görüp 'âşık olup vezîrin yirinde koyup arayu gitdügidür

Elâ iy tâlib-i esrâr-ı hikmet
Gözüñ aç bu cihândan añla 'ibret

3732 Hak'uñ her bir işinde hikmeti var
Ki her hikmetde yüz biñ 'ibreti var

Sebebsüz nesne yokdur bu cihânda
Nazar itseñ zemîn ü âsümânda

Sebebdür birbirine cümle eşyâ

‘Aceb hikmetdür iy bâr-ı Hudâyâ

3735 Kaçan virmek diler bir derde dermân
İder evvel anı giryân u biryân

Yakar pervâne gibi nâr-ı kahra
Yuyar cismini anuñ âb-ı zehre

Eridür pûte-i mihnetde anı
Kederden sâfî olur cism ü cânı

3738 ‘Aceb hikmet ki altun olıcak kâl
İdemez kimse aña kîl-ile kâl

Gey añlagıl bu hikmet bü’l-‘acebdür
Ki Hakk’uñ lutfına kahrı sebebdür

Bu deñlü derd ü mihnet çekdi ‘Azrâ
Aña lutf itdi âhir Hak te‘âlâ

3741 İdenler bu hikâyetden rivâyet
Şu vech-ile beyân itdi hikâyet

Şu vaktın kim güzeller şâhı ‘Azrâ
Cemâli nakşın itmiş-idi inşâ

Mükerrer anı hoş yazdurmış-ıdı
Cihân milkini hep gezdürmiş-idi

3744 Tagılmış-ıdı çün rû-yı zemîne
Biri ol sûretüñ varmışdı Çîn’e

Melik Vâmık aña olmışdı ‘âşık
Anuñçün ‘âlemi gezmişdi Vâmık

Anuñ birini bir ehl-i dil almış
Zamân-ıla meger ol Tûs’a gelmiş

3747 İletmiş pâdişâha anı pîş-keş
Görüp şâhuñ düşer cânına âteş

Meger ol devr içinde bir ulu şâh
İdinmiş-idi Tûs’ı taht u dergâh

Tamâmet hükm iderdi ol diyâra
Dinürdi Merzübân ol şehryâra

3750 Kemâl-i ‘aşk-ıla mevsûf-ıdı ol
Cihânda ‘adl-ile ma‘rûf-ıdı ol

Çü gördi Merzübân ol sûreti hûb
İdindi cân u dilden anı mahbûb

Gidermezdi gice gündüz nazardan
Esîr olmışdı göñli ol eserden

3753 Çü bildi sûret-i ‘Azrâ’yımış bu
Dil ü cân boynına sevdâyımış bu

Bu sûret fitnesi aldı karârın
Yile virdi elinden ihtiyârın

Kodı tahtı vü terk itdi diyârı
Bırakdı cümle gözden kâr u bârı

3756 Vezîrini kodı yirinde nayib
Taleb itmege yâri oldı tâlib

Yanınca aldı bir mikdâr leşker
Kamusı pür-hüner serheng ü server

Revân oldı seherden Merzübân Şâh
İderek nâle vü feryâd-ıla âh

3759 Gice gündüz yüridi niçe gün yol
Yolın irgürdi Gazni şehrine ol

Görürler Gazni halkı cümle pür-gam
Kara geyüp tutarlar yas u mâtem

Birinden sordı hâli Merzübân Şâh
Niçün bu halk kara geyüp ider âh

3762 Cevâb virüp didi bir ehl-i idrâk
Bu şehrüñ şâhına bir duhter-i pâk

Müyesser itmiş-idi Hak te‘âlâ
Dinürdi ol mehüñ adına ‘Azrâ

Meger bir gice gâyib oldı ol mâh
Anuñçün mâtem eyler şehr-ile şâh

3765 İşitdi Merzübân Şâh oldı dil-teng
Didi oldur o kim geçdi baña reng

Yüregi oda yandı bu kahırdan
O gün katlanmadı çıkdı şehirden

Şu resme içdi andı itdi ‘ahdi
Ölince eyleye bu yolda cehdi

3768 Karâr itmeye anı bulmayınca
Komaya aglamagı gülmeyince

Cihânı seyr iderken Merzübân Şâh
O gün ol cenge irdi yolı nâ-gâh

Gelincek Merzübân Şâh sındı leşker
Tagıldı kalmadı ol yirde bir er

3771 Çü gördi Merzübân Şâh birkaç âdem
Yaluñuz kaldılar çekmediler gam

Sürüp atını irdi aña server
Gelüp gördi iki ‘avrat iki er

Hekîm ü Dilpezîr ‘Azrâ vü Behmen
İderler bir arada dördi şîven

3774 Kim ‘Azrâ’nuñ şu denlü akdı kanı
Yakın kalmışdı pervâz ide cânı

Gözi tuş oldı mâha Merzübân’uñ
Temâşâ itdi hüsnin ol hümânuñ

Cigerden Merzübân Şâh itdi bir âh
Didi budur benüm istedügüm mâh

3777 Atından yire indi çüst ü çâlâk
Başın aldı dizi üstine bî-bâk

Güzeller şâhınuñ gitmişdi ‘aklı
Sanurlardı görenler itdi nakli

Saçarlar gül yañagına gül-âbı
Virüp tiryâk içürdiler cülâbı

3780 Yiyüp tiryâki vü cülâbı içdi
Gelüp başına ‘aklı gözin açdı

Görür başını bir şâhuñ dizinde
Yüzi yüzinde vü gözi gözinde

Ayag üstine biñ cehd-ile turdı
Şeh öñinde yüzin topraga sürdi

3783 Hezârân rıfk-ıla lutf-ıla bânû
Kodı başın ayaga öpdi zânû

Ki ‘arz-ı hâle yog-ıdı mecâli

Ne añlardı cevâbı ne su'âli

Özi göyindi şâhuñ yandı cânı
Didi iy bâg-ı cennet gülsitânı

3786 Nedendür bunca hâre iy yüzi gül
Mizâc-ı nâzüküñ eyler tahammül

Getürdi başına ʻaklını ʻAzrâ
Duʻâ itdi yir öpdi didi şâhâ

Benüm kıssam uzakdur iy cihân-gîr
Kanı dil biñde birin ide takrîr

3789 Ne kim geldiyse başa hayr u şerden
Cihânda her ne kim geçdiyse serden

Ne artuk didi ne eksik tamâmet
Agızdan eyledi bir bir hikâyet

Soñında eydür iy şâh-ı yegâne
Buları baña gösterdi zamâne

3792 Derûnumda egerçi yâre çokdur
Bu dertden zerre deñlü yâre yokdur

Budur derdüm ki aldurdum tabîbüm
İki ʻâlemde maksûdum habîbüm

Ne cânum andan oldı pür-cirâhat
Ne tende vü ne cânda kaldı râhat

3795 Bu derdüñ ol durur dermânı iy şâh
Anuñ ʻışkında cânum ala Allâh

Gerekmez baña dünyâda bu dirlik
Meger kim anuñ-ıla ola birlik

Didi vü nevha kıldı ol semen-ber
Hazân oldı sarardı verd-i ahmer

3798 Çeküp bir âh-ı serd-i âteş-engîz
Hicâbı refʻ idüp itmedi perhîz

Didi iy dertlere dermân viren Hakk
Kuru topraga tâze cân viren Hakk

Cihânı yog-iken sen eyledüñ var
Her işde kudretüñ olmışdur izhâr

3801 Ki yogı var varı yok iden sen
Ki çogı az u azı çok iden sen

Müyesser it baña Vâmık cemâlin
Ki ma‘şûkuñ göre ‘âşık cemâlin

Beni lutf eyle ansuz itme yâ Rab
Bu haste cismi cânsuz itme yâ Rab

3804 İlâhî derdüme lutf it devâ kıl
Ya cânum al ya cânânum ‘atâ kıl

Derûnî hâlet-ile kıldı zârî
Yıkıldı yire kalmadı karârı

Gözin açdı yine kendüyi dirdi
Edeb birle sözini kesdi turdı

3807 Bu ahvâli göricek Merzübân Şâh
Nasîhat virdi didi iy yüzi mâh

Bu sözler kim buyurduñ cümle ma‘kûl
Degüldür ehl-i dil katında makbûl

Yoluñda cân virüp bî-çâre ‘âşık
Şehîd oldı sa‘âdet buldı Vâmık

3810 Girü gelmeyiser giden ko gitsün
Hudâ anı garîk-i rahmet itsün

Giden gitdi anı hayr-ıla yâd it
Du‘â birle hemân rûhını şâd it

Hazân oldukça toprag-ıla hem-dem
Ruhuñ olsun gül-i gülzâr-ı hurrem

3813 Güle gülşende bülbül eksük olmaz
Ki bülbül olıcak gül eksük olmaz

Gül imdi gül gibi iy lâle-ruhsâr
Niçe bir olasın bülbül gibi zâr

Ne deñlü zahmet olsa iy şeker-nûş
Beni telh itme sözüm eyle der-gûş

3816 Beyân idem saña bir hoş hikâyet
Kim ola hem hikâyet hem şikâyet

İşit derd-i derûnın derdmendüñ
Ne yanar âteşi gör bu sipendüñ

Kuluñdur şehr-i Tûs’uñ şehryârı
Ferîdûn [u] Sikender yâdgârı

3819 Meger günlerde bir gün iy yüzi gül
Gülerdi gül figân eylerdi bülbül

Gülistân-ıdı ol gün ‘azmgâhum
Ki servüñ sâyesinde bezmgâhum

İderdüm ‘ıyş u ‘işret şâd u hurrem
Sürûr-ı cân gelüp gitmiş-idi gam

3822 Tutup nergis gibi altun piyâle
Sunardı sâkî-i müşgîn-külâle

İçerdüm dost-kâmı nûş-ber-nûş
Cihân fikrini itmişdüm ferâmûş

Ser-i derbân kapudan girdi nâ-gâh
Du‘â itdi kodı baş öpdi dergâh

3825 Eyitdi Cem gibi iy şâh-ı ‘âlem
Hemîşe câm-ıla ol şâd u hurrem

Ayak tozıyla irdi bir müsâfir
Şâha medh ü senâlar itdi vâfir

Şeh-i ‘âlem-penâhı görmek ister
Yüzini hâk-i pâye sürmek ister

3828 Buyurdum geldi ol merd-i sahun-sâz
Selâm virüp du‘âya itdi âgâz

Elinde bir ‘acâyib bergüzârı
Bir üstâd-ı cihânuñ yâdgârı

Açup gördüm ki bir levh-i münakkaş
Yazılmış anda bir tasvîr-i dil-keş

3831 Olıncak ol cemâle gözlerüm tuş
Kodum câm-ı meyi ‘ışk itdi ser-hoş

Göricek oldı cümle varlıgım yok
Tokundı kirpüginden cânuma ok

Müca‘‘ad zülfinüñ müşgîn kemendi
Kemendi saldı cân boynına bendi

3834 Şarâb-ı şevk-i la‘liyile mestem

O tasvîri görelden put-perestem

Bırakdum tâcı başdan tahtı elden
Cihân nakşını yudum levh-i dilden

Niçe yıldur ki ser-gerdân u hayrân
Felek gibi dönerin zâr u giryân

3837 Umarın bir gün iy mihr-i cihân-tâb
Toga devlet güni feth ola bir bâb

Bi-hamdi'llâh bugün ol mihr-i devlet
Göründi zerreye Allâh'a minnet

Kabûl it ben kuluñ iy şâh-ı hûbân
Kim olam hıdmetüñde bende-fermân

3840 Ne kim var mâl u genc ü il vilâyet
Senüñdür cümlesin eyle himâyet

İşitdüginde 'Azrâ oldı dil-teng
Tokundı cânına ok başına seng

Şu resm-ile taraldı tende cânı
Revâ oldur ki terk ide revânı

3843 Gılâfından çıkardı hançeri tîz
Didi iy hançer-i hûn-h^{v}âr u hûn-rîz

Amân virme hemân iç kanumı sen
İrür cânânuma bu cânumı sen

Gerekmez baña cânânsuz cihânı
N'iderler cismi çün olmaya cânı

3846 Pey-â-pey eyledi bir niçe kez âh
Kodı hançer ucın gögsine ol mâh

Diledi kim düşe üstine bî-bâk
Bedenden cân ide cân cübbesin çâk

Ki cân derdine dermân bula haste
Yitişdi Dilpezîr-i dil-şikeste

3849 Elinden hançer-i bürrânı kapdı
Yüzin yüzine sürdi gözin öpdi

Göricek anı feryâd itdi Behmen
Yitişdi pîr-i hikmet bir tarafdan

Aña hikmet sözinden pîr-i hikmet
Hezârân eyledi pend ü nasîhat

3852 Sadâkat gördi ‘Azrâ’dan şehen-şâh
İlerü geldi eydür bâreka’llâh

Aña dirler bu ‘ışk içinde ‘âşık
Ki ma‘şûkuñ ola yolında sâdık

Cihân tolu belâ vü gam olursa
Yüzin döndürmez ‘âşık biñ olursa

3855 Bu hâli gördi Tûs’uñ şehryârı
Elinde kalmadı sabr u karârı

Bu derdler cânına şâhuñ boyandı
Uyurdı h^{v}âb-ı gafletden uyandı

Hemân dem irdi ilhâm-ı ilâhî
Mükedderken münevver itdi şâhı

3858 Hevâ-yı nefsi sürdi cân içinden
Giderdi şübhe-yi îmân içinden

İrişdi pertev-i nûr-ı hakîkî
Mecâzînüñ kesildi her tarîkı

Muhabbet meclisinden içdi cür‘a
Bulup aslı nazar kılmadı fer‘a

3861 Mecâzîden çü kûtâh eyledi dest
Mey-i bezm-i hakîkatden olup mest

Gelüp mâhuñ öñinde Merzübân Şâh
Dileyüp suçunı oldı ‘özür-h^{v}âh

Didi kem-ter kuluñ kim işi kemdür
Mürüvvet ehlinüñ dâyim keremdür

3864 Kerem kânı mürüvvet ma‘denisin
Sehâ vü cûd-ı lutf-ıla ganîsin

Mutî‘üz emrüñe hükmüñe münkâd
Gerek öldür gerekse eyle âzâd

Bugünden ‘ömrüm oldukça cihânda
Kuluñ bilgil riyâsuz her zamânda

3867 Melik Vâmık dahı ferzendüm olsun
Emîrüm dil-berüm dil-bendüm olsun

İcâzet buyuruñ iy şâh-ı ‘âlem
Gidelüm Tûs’a deñlü şâd u hurrem

Gelince Vâmık olsun meskenüñ Tûs
Salalum her diyâra biz de câsûs

3870 Ümîddür ki bulup şâhı görevüz
İkiñüzi murâda irgürevüz

Tamâm itdi sözin şâh oldı hâmûş
Güzeller şâhı ‘Azrâ eyledi gûş

Cevâbın virdi şâhuñ ol semen-ber
Didi ‘âlemde maksûduñ müyesser

3873 Şehen-şâh her ne kim buyurdı ma‘kûl
Kemîne câriyeñ katında makbûl

Benüm ‘özrüm var iy şâh-ı yegâne
Tamâm idince ‘ömrümi zamâne

Buçuk sâ‘at cihânda turmayam hiç
Bulınca Vâmık’ı oturmayam hiç

3876 Baña ‘âlemde ansuz dirlik olmaz
Girürsem cennete göñlüm dölenmez

Hemân himmet idüñ ben kula yoldaş
Bu yolda terk-i cân idem virem baş

Eger hâcet olursa yardım iy şâh
İdevüz şâhı ol hâlden biz âgâh

3879 İdesiz lutfı ne gelse ‘atâdan
Unutmañ iy şeh-i ‘âlem du‘âdan

İşitdi bu cevâbı Tûs şâhı
Didi iy mazhar-ı lutf-ı ilâhî

Hidâyet rehber olsun Tañrı nâzır
‘İnâyetler yoluñda cümle hâzır

3882 Buyurdı bir tavîle esb-i tâzî
Eyeri vü uyanı tabl-bâzı

Murassa‘ lâciverd-ile müzehheb
Yirinde cümle esbâbı müretteb

Niçe yük beksimad u şehd ü şekker

Yanınca niçe hemyân sîm-ile zer

3885 Kabûl itdi kamu esbâbı ol mâh
Geçüp ol gün irişdi çün sehergâh

Vidâ‘ itdi güzeller şâhına şâh
Revân oldı yolına çın sehergâh

Tabîb ü Dilpezîr ‘Azrâ vü Behmen
Turup bunlar dahı yirlü yirinden

3888 Kalurlar dört kişi ser-mest ü hayrân
Firâk odına yanmış bagrı biryân

Ne cânib gözlerine geldise hoş
Tutup ol tuşı bunlar gitdi pür-cûş

Sorarlar her kişiye ir eger giç
Ki Vâmık'dan haber bilinmedi hiç

3891 Aşup tag u dere deşt ü beyâbân
Giderler gice vü gündüz şitâbân

Bular gitmekde yârin istemekde
Dirîg eylemeyüp sa‘yi emekde

Ola bir gün ‘inâyet ide Rahmân
İrişe bunlaruñ derdine dermân

Vâmık'ı Tûr kayd u bend-ile gemiye koyup alup kaçdugıdur

3894 Bu cânibden diyelüm bir rivâyet
İdelüm yine Vâmık'dan hikâyet

Bu dehr-i dûn kime eylerse kîne
Hümâ olursa endürür zemîne

Kime eylerse devrân intikâmı
Serîr-iken serâ olur makâmı

3897 Yüzin döndürse devrân bir kişiden
Eger merd-ise kem-terdür dişiden

Çü Vâmık'dan yüzin döndürdi devrân
Salup bir vartaya itdi perîşân

İşitdüñ niçe kez kim Tûr-ı Efreng
İderken Vâmık u ‘Azrâyıla ceng

3900 Çü Vâmık tutulup olmışdı mahbûs
O demde irmiş-idi husrev-i Tûs

Göricek anı sındı Tûr-ı bed-hû
Düşüp cânına gam gööline korhu

Hezîmet şerbetini çünki içdi
Götürüp Vâmık'ı bend-ile kaçdı

3903 O gün ol gice ılgar itdi gitdi
Yarındası yolı deryâya yitdi

Gemisi hâzır-ıdı girdi ol dûn
Deñiz yüzinde gitdiler yidi gün

Sekizinci güni vakt-i sehergâh
Görindi yidi ulu pârçe nâ-gâh

3906 Görüp Tûr'uñ gemisin toplar atdı
Göz açdurmadı irdi yitdi tutdı

Ezelden Tûr'a bunlar yagı imiş
Oda tapıcı tâgî bâgî imiş

Gemiler birbirine çün çatıldı
Kırıldı kimi kimisi tutuldı

3909 Ol esnâda bile tutuldı Vâmık
Degüldi tâli' ü devlet muvâfık

Kazâya çün rızâ virdi şehen-şâh
Ola bir gün 'inâyet ide Allâh

Gemide buldılar mâl u hazîne
Sanasın tâlibin buldı defîne

3912 Bu fethe germ olup âteş-perestler
Giderler şevk-ile magrûr u mestler

Açup yilken giderler hurrem ü şâd
Çıkar bir hoş mülâyim müstakîm bâd

Yürürler gice gündüz yollarına
İrer âteş-perestler illerine

3915 Çıkarlar Hind ilinde bir kenâra
Oda taparlar-ıdı âşikâre

Emîri ehl-i nâruñ ehl-i tedbîr
Cihân-dîde cihân fettânı bir pîr

Bilüp Tûr'ı buyurdı dikdiler dâr
Bogazından o kelbi itdi ber-dâr

3918 Buyurdı bahş idüñ mâl ü esîri
İderler 'öşrin anuñ mâl-ı mîrî

Esîrler âteşe hıdmet iderler
Belâlar çeküben kanlar yudarlar

Komadılar bu halkı şöyle hâlî
Çü kısmet eylediler bâkî mâlı

3921 Bu pîrüñ hissesine düşdi Vâmık
Emîr-iken kul oldı şâh-ı 'âşık

Egerçi sûretâ kul-ıdı sultân
Velî ma'nîde oldur cân u cânân

Kul oldı evvelinde hûb-ı Ken'ân
Gör âhir Mısr'a sultân itdi Sübhân

3924 Olursa zerrece Hak'dan 'inâyet
Togar kul başına şems-i sa'âdet

Çü Vâmık eyler-idi pîre hıdmet
Velî hıdmet idenler buldı 'izzet

Ululık ister-iseñ hıdmet eyle
Ulular göricek hürmet eyle

3927 Şu deñlü itdi hıdmet anda Vâmık
Olur her vech-ile ihsâna lâyık

Begendi hıdmetini şâhuñ ol pîr
Yanında hıdmet-ile eyledi yir

Gice gündüz iderler câm u bâde
Emîr-i meclis oldı şâh-zâde

3930 Elinden komaz-ıdı câmı dâyim
Olurdı hıdmet içre şâh kâyim

Nigârını nihânî yâd iderdi
Yıkılmış göñlini âbâd iderdi

Geh olur 'ışk-ı 'Azrâ cûş iderdi
Gehî 'aklın alup bî-hûş iderdi

3933 Gehî bülbül gibi açup dehânı

Gehî meclisde âh eyler nihânî

İderken bâde-i gülgûnı ol şâh
Ruh-ı dildârı añup eyledi âh

Virüp ‘aklını bâde itdi nâle
Yaşın yaşın akıtdı çeşmi jâle

3936 Görür ol pîr-i dânâ hâlin anuñ
Firâsetle bilür ahvâlin anuñ

Su’âl idüp aña ol pîr-i hüşyâr
Nedendür bu figân ü nâle vü zâr

Degüldür ikiden hâlî bu ahvâl
Biri gurbet biri ‘ışkdur be-her-hâl

3939 Eger ‘ışkdur eger gurbet beyân it
Ne müşkil var-ısa bize ‘ayân it

Sakın benden üşenme iy cüvân-merd
Getürme hâtıruña zerrece gerd

Hakîkat ‘ışkuñ olursa bu hâlet
Virem âteş hakıyçün ben icâzet

3942 Söze çün buldı fursat Şâh Vâmık
Nice oldugını ‘Azrâ’ya ‘âşık

Atasın anasın terk itdügini
Koyup tâcı vü tahtı gitdügini

Gezüp ilden ile görüp ser-encâm
İrişince nigâra itdüm ikdâm

3945 Tamâm el virmiş-iken ‘ışk bâzî
Uçurdum gaflet-ile şâhbâzı

Niçe günler olup anuñla hoş-hâl
Dönüp bu çarh-ı gaddâr itdi bir âl

Nigârumdan ayırdı ben hakîri
Ki yokdur ben fakîrüñ dest-gîri

3948 Egerçi devletüñde var huzûrum
Ganîyüz ni‘metüñle yok kusûrum

Velî çıkmaz göñülden şevk-i dildâr
İder mest olsa ‘âşık âh-ıla zâr

Elüme aldugumca câm [u] sahbâ
Sanur dîvâne göñlüm la'l-i 'Azrâ

3951 Beni ışk itdi bir derde giriftâr
'Aceb mi olsa kârum nâle vü zâr

Gehî söylerdi gâhî aglar-ıdı
Geh âh idüp cigerler taglar-ıdı

Gözinüñ yaşını eylerdi 'unnâb
Yanınca bile aglar şeyh-ile şâb

3954 Çıkardı göklere âhı duhânı
İrüp çarha boyardı âsümânı

Şu deñlü yandı hâlin ehl-i nâre
Ki san âteş bırakdı ol diyâre

Özi göyündi her kim eyledi gûş
Tamâm itdi sözini oldı hâmûş

3957 Beyân-ı vâki'ini diñledi pîr
İcâzet virdi didi itme te'hîr

Virüp âteş-perestler akça altun
Karâr itmedi dahı anda bir gün

Vidâ' itdi o pîre yüridi râh
Hayâl-i dil-ber-ile oldı hem-râh

3960 Arayı gitdi 'Azrâ'yı şehen-şâh
Murâdına irişe in-şâ'allâh

'Azrâ vü Behmen Dilpezîr ü Hekîm Vâmık'uñ kandalıgın bilmeyüp taleb iderken zengîler kal'asında giriftâr oldugın beyân ider

Bu yaña tutışup odlara 'Azrâ
Dökerdi gözlerinüñ yaşı deryâ

Giderdi cân atup dört yâr-ı hem-derd
Çekerler derd-i germâ mihnet-i serd

3963 Gice gündüz ne iklîme irerler
İrenden Vâmık ahvâlin sorarlar

Bu resm-ile giderler bir niçe gün
İrerler bir ulu sahrâya bir gün

Açılmış lâle vü nesrîn u sûsen
Arada çeşmesâr u havz-ı rûşen

3966 Bir ulu kârbân ol sebzezâra
İnüp konmış oturmış bir kenâra

Gelüp bir kûşede bunlar da indi
Begendi yüklerin indürdi kondı

Ki bir bir kârbândan sordı ‘Azrâ
Haber bilinmedi Vâmık’dan aslâ

3969 Yirinden kârbân turdı sehergâh
Ki bunlar dahı oldı bile hem-râh

Giderken yolları bir kûhsâre
İrer inüp konarlar bir kenâre

Meger ol yirde bir niçe harâmî
Gice gündüz öñerler ol makâmı

3972 Görincek kârbânı saldılar at
K‘iderler bunları lu‘b-ıla şeh mât

Biri birine urdı kârbânı
Dökerler niçe cândan yire kanı

Görincek anı ‘Azrâ-yı cihân-gîr
Süvâr oldı eline aldı şimşîr

3975 Geyindi Dilpezîr egnine cevşen
Görüp anı yaraga girdi Behmen

Harâmî leşkerine irdi bir bir
Ac arslânlar sanasın buldı nahcîr

Tagıtdılar harâmî dirnegini
Diri tutup çevürdiler begini

3978 Gezend irgürmediler baş u câna
Ziyân olmadı çöpce kârbâna

Olanlar kârbânuñ halkına baş
İderler âferîn tahsîn ü şâbâş

İderler çok tazarru‘ çok temelluk
Kesüp kurbânlar itdiler tasadduk

3981 Bilenler kârbânda resm ü ‘âdet
İderler bunlara ‘âlî ziyâfet

Görürler her makâli bir makâmda
Sorarlar hâli esnâ-yı kelâmda

Cevâbın virdi ‘Azrâ-yı cefâ-keş
Yüregine bularuñ kodı âteş

3984 Ne cevri çekdise devrân elinden
Ne lutfı gördise cânân elinden

Birez aglar birez takrîr iderdi
Geh olur sözini tagyîr iderdi

Özi göyündi her kim eyledi gûş
Kamusı oldılar bî-hûş u medhûş

3987 Şeh-i hûbân idüp ‘özr-ile ‘izzet
Bulardan eyledi yola ‘icâzet

Didiler iy meh-i ferhunde-ahter
Kabûl it cümle olduk saña çâker

Yanuñca sâye gibi iy yüzi nûr
Ölince hıdmetüñden olmazuz dûr

3990 Şeh-i hûbân baş oldı kârbâna
Seherden oldılar yola revâne

Isızlık yol-ıdı der-bend ü çöngel
Olurdı hâr u has yolcıya engel

Kimesne olmaz-ıdı cânluya tuş
Yügürmezdi kolan uçmaz-ıdı kuş

3993 Giderler ol yola bir ay tamâmet
Otuz birinci gün sag u selâmet

Olurlar varta-yı der-bendden âzâd
Konarlar bir arada hurrem ü şâd

Görürler püşte üzre bir hisârı
Felek evcine irmiş burcı bârı

3996 Didiler bu makâmda vardur âdem
Ümîddür il içidür çekmezüz gam

Yakup âteş bişer her dürlü ni‘met
Yiyüp içüp iderler ‘ıyş u ‘işret

Yorulmışlar-ıdı hadden ziyâde

Virür ‘aklın bularuñ uyhu bâde

3999 Yatu[r]lar şöyle gâfil fârigü’l-bâl
Felek itdi yine bunlara bir âl

Meger bu kal‘ada biñ merd-i bî-dîn
Olurdı cümlesi hûn-h^{v}âr u hod-bîn

İderdi biri biñ merd-ile cengi
Emîri bunlaruñ bir nahs Zengî

4002 Elinden kimse bulmazdı emânı
Yürütmez olmış-ıdı kârbânı

Ki zengî kârbânı gördi gâfil
Didi bunlardan olur hisse hâsıl

Buyurdı yüz kişi girdi yaraga
Takındılar yaragı sola saga

4005 Alurlar orta yire kârbânı
Çekerler tîgı virmezler amânı

Meger ol demde ‘Azrâ-yı perî-hû
Imızganmış gözin almışdı uyhu

Görür h^{v}âb içre bir sahrâda Vâmık
Turur küsmüş gibi ma‘şûka ‘âşık

4008 Güzeller şâhına söz söylemez hiç
Benefşe gibi boynın eyleyüp pîç

Şu deñlü yalvarur ‘Azrâ-yı gülfâm
Öpüp elin ayagın eyler ikdâm

Pes andan didi Vâmık iy melek-hû
Girür mi ‘âşıkuñ gözine uyhu

4011 Bu sözi işidüp ‘Azrâ ider âh
Kulagına girür ceng üni nâ-gâh

Uyandı gördi bir âşûb-ı gavgâ
Geyindi ata bindi turdı ‘Azrâ

Turup uyardı Behmen Dilpezîr’i
İderler hây hûy u dâr u gîri

4014 Amân virmezler ol demde irerler
Harâmî ‘askerin cümle kırarlar

Çü bulmadı harâmîler amânı
Kaçup düşdi hisâra kurtılanı

Beş on zengî gelüben itdi feryâd
Çıkarduk ‘âleme erlik-ile ad

4017 Zebûn olduk elinden bir cüvânuñ
Yile virdük adını ad u sanuñ

İşitdüginde Zengî oldı derhem
Buyurdı binsün ata üç yüz âdem

Varup ol kârbânı haklasunlar
Tutuban ol cüvânı saklasunlar

4020 Yitişdi zengîler çün kârbâna
İderler cengi bunlar ‘âşıkâne

Geleni gürz-ile akdardı ‘Azrâ
Yanına kimse gelmez oldı kat‘â

Tuyup Zengî yine gönderdi leşker
Bu def‘a geleni oka dikerler

4023 Sınup anlar gelür üç yüz dil-âver
Atup okı yabâna aldı gönder

Kamunuñ sînesine urdı nîze
Cigergâhını itdi rîze rîze

Halâs oldı bulardan bir ki yagı
Götürdi Zengî’ye deñlü ayagı

4026 Görincek Zengî oldı gey gazabnâk
Harâretden yakasın eyledi çâk

Buyurdı ata bindi cümle leşker
Kamusı bir ugurdan ok seperler

Şu deñlü atlarına urdılar ok
Ki haddi vü hisâbı sagışı yok

4029 Düşüp atı giriftâr oldı ‘Azrâ
İderler kârbân halkını yagmâ

Tutarlar Behmen-ile Dilpezîr’i
Yanınca dahı bir niçe esîri

Getürdiler hisâra bend-ile hor
Oturdı Zengî tahta mest ü magrûr

4032 Didi eyleñ bu tutsakları ‘üryân
Gözin giryân idüñ bagrını biryân

Uruñ boynın hemân virmeñ amânı
Dürülsün bunlaruñ devri zamânı

Ezel ‘Azrâ’dan aldılar nikâbı
Tulû‘ eyledi hüsni âftâbı

4035 Görincek Zengî anı oldı hayrân
Didi insân mı bu ya hûr-ı Rıdvân

Nigâra yine örtdiler nikâbı
Güneş yüzine saldılar sehâbı

Buyurdı Behmen-ile Dilpezîr’i
Salarlar habse ol iki emîri

4038 Dahı hem niçe kişi kârbândan
Bile habs oldılar pîr ü cüvândan

Oturdı bezme Zengî oldı ser-hoş
Dünüñ nısfı olınca eyledi nûş

Yitişdi halvet-i ‘Azrâ’ya Zengî
Sanasın şehd [ü] şekker buldı bengî

4041 Perî-ruhsâra yalvardı dilince
Kuluñ kurbânuñ olayın ölince

Baña sen çünki togrı yâr olasın
Benüm yanumda ber-hurdâr olasın

Sarâyumda benüm biñ var karavaş
Olasın bunlaruñ cümlesine baş

4044 Hemân sen ol benüm yanumda cânân
Gerekmez baña sensüz hûr-ı Rıdvân

Ne kim var-ısa altun akça vü pûl
Senüñdür cümlesini eyle makbûl

Hezârân eyledi bu vech-ile rîv
Ki yol bula perînüñ vaslına dîv

4047 Bu cânibden güzeller şâhı ‘Azrâ
Bu kelbüñ sözine bakmadı aslâ

Yine yalvardı ol bî-çâre Zengî

Didi naksı ko geçme baña rengi

Şu deñlü agladı yalvardı miskîn
Güzeller şâhı itdi kaşların çîn

4050 Urursañ bagruma biñ yirde yâre
İderseñ zerre deñlü pâre pâre

Meded yok saña benden iy bed-endîş
Gerek ur başuña taş elüñe diş

Gice gündüz şu deñlü itdi lâbe
Ne vasla irdi ne şâfî cevâba

4053 Yine eyledi bir gün Zengî ikdâm
Güzeller şâhına çok itdi ibrâm

Didi Zengî'ye 'Azrâ iy bed-ahter
Kaçan hem-dem olur insân-ıla har

Benüm kes başumı dök yire kanum
Ki kurtılsun elüñden kuşca cânum

4056 İkimüz dahı gamdan olsun âzâd
İşidenler disünler âferîn bâd

İşitdi anı Zengî oldı dil-teng
Görür itmedi ol meh sulha âheng

Didi derdüme itmedüñ devâyı
Ölince ideyin saña cefâyı

4059 İçer mest olur eylerdi 'itâbı
İderdi dil-bere dürlü 'azâbı

Belâ bendinde kaldı bunda 'Azrâ
İdelüm yine Vâmık sözin inşâ

Vâmık âteş-perestler elinden halâs olup 'Azrâ'yı zengîler kal'asından kurtardugıdur

Budur gerdûn çarhuñ işi her dem
Televvün üzredür gerdişi her dem

4062 Geh olur 'ıyş u nûşı pür-gam eyler
Geh olur pür-gam-iken bî-gam eyler

Kime gösterse yüz devr-i zamâne
Döner üstine anuñ bî-bahâne

Hudâ bir kulına kılsa ‘inâyet
Belâyı redd ider ider hidâyet

4065 Nazar kılsa ‘inâyet birle Allâh
Aña âsân olur her menzil ü râh

İrişdi Vâmık’a lutf-ı ilâhî
Mu‘în oldı Hudâ açıldı râhı

İşidilmişdi Vâmık bir diyâra
Düşüp hıdmet iderken ehl-i nâra

4068 Halâs olmışdı âteş hıdmetinden
Yanardı oda ‘Azrâ hasretinden

Görinmez gözlerine subh-ıla şâm
Ki bir dem diñlenüp itmezdi ârâm

Düşüp bir yola olmışdı revâne
İrer yolı bir ulu kârbâne

4071 İki ay bunlaruñla oldı hem-râh
Buña bakmadı hiç ol kavm-i güm-râh

İderdi hıdmeti olmazdı münfekk
Ne bir içim su virürler ne etmek

Ki bir gün karşudan nâ-gâh ‘asker
Belürdi bir niçe yüz merd server

4074 Görincek kârbân oldı hirâsân
Bir ugurdan iderler âh u efgân

Bularuñ korkudan kaçmışdı kanı
Tutulmışdı kamusınuñ zübânı

İçinde birisi ‘aklını dirdi
Şehen-şâha cevâbı şöyle virdi

4077 Harâmîdür şu karşudan gelenler
Bulardur mâl u baş u cân alanlar

Kimesne bulmaz anlardan amânı
İrişür kârbâna çok ziyânı

Didi Vâmık üşenmeñ Hak oñara
Bulalum in-şâ’allâh aña çâre

4080 Baña at u yarag u gürz ü şimşîr

Virüñ rumh u kemân u cünne vü tîr

İdeyin ‘âşıkâne hoş neberdi
Savayın üstüñüzden ben bu derdi

Gülüşdiler didiler iy cüvân-merd
Kaçan tura bu deñlü merde bir merd

4083 Ara yirden didi bir merd-i ‘âkil
Virüñ istedügin itmeñ tegâfül

Virürler Vâmık’a yat u yaragı
Geyindi bindi irişince yagı

Sürüye san bir ac kurt irdi yitdi
Su içince alayını tagıtdı

4086 Hemân bir tîg ü bir at aldı Vâmık
Dönüp sag u selâmet geldi Vâmık

Gelüp bir bir ulusı kârbânuñ
Öperler elini şâh-ı cihânuñ

Çıkardılar idüp ta‘zîm ü tekrîm
Kumaş u la‘l ü yâkût u zer ü sîm

4089 ‘Özürler dileyüp minnet iderler
Huzûrında koyup ‘izzet iderler

Didiler bendeyüz hıdmetde kâsır
Bagışla cürmümüz gel evvel âhir

Gülümsindi görincek mâlı Vâmık
Didi bunlar kamu sizlere lâyık

4092 Benem bir derdmend-i dil-şikeste
Esîr-i ‘ışk-ı ‘Azrâ zâr u haste

Eger var-ısa ‘Azrâ’dan haberler
Virüñ oldur baña hem sîm ü hem zer

Ululardan birisi didi iy şâh
Ki oldum şimdi ben ol hâlden âgâh

4095 Bizümle bir seferde iy karındaş
Yol üzre oldılar dört kişi yoldaş

Meger bir Zengî var-ımış harâmî
Ki bir kal‘ada tutmışdı makâmı

Koyuldılar bular çün kârbâna
Ziyân irgürdiler çok baş u câna

4098 Ki bunlar itdi hadden aşa cengi
Esîr eyledi ol dört yâri Zengî

Birisin bildük anuñ duhter-imiş
Sa'âdet burcı üzre ahter-imiş

Meger bir pâdişâha 'âşık olmış
Göñülden 'ışk içinde sâdık olmış

4101 İşitdüginde Vâmık itdi bir âh
Didi oldur benüm istedügüm mâh

Didiler gussayı ko şâdmân ol
İrişür az zamânda ol yire yol

Yatup ol dün yarındası göçerler
Niçe tag u niçe sahrâ geçerler

4104 İrer bir yire yolları susızlık
Beriyye vü beyâbân u ısızlık

Tolaşmış birbirine hâr u mîşe
Yaturmış anda bir arslân hemîşe

Niçe vakt-idi kesmişdi sebîli
Geçilmezdi yol olmasa delîli

4107 İrincek kârbân anda üşendi
Kamunuñ aklınuñ bendi boşandı

Melik Vâmık çü bildi anda arslân
Piyâde vardı olmadı hirâsân

Urur bir na'ra-yı ra'dı cihân-gîr
Beliñleyüp uyandı mîşeden şîr

4110 Gerindi sündi uykusı açıldı
Gözin açdı ayag üstine geldi

Görincek Vâmık'ı ol şîr-i ser-mest
Zemîni yırtdı açdı pençe-i dest

Şu resme añradı bir kez salup baş
Üninden yankulandı tag-ıla taş

4113 Çü arslân çenber itdi kuyrugını
K'erenler şâhı dügdi yumrugını

İki kat oluban bir kez atıldı
Özini Vâmık’uñ üstine saldı

İki kaşınuñ arasına bir müşt
Şu resme urdı arslân düşdi ber-püşt

4116 Virüp arslâna hep işkencesini
Derisin yüzdi aldı pençesini

Görincek kârbân tahsîn iderler
Gice yatup yarındası giderler

Şu resm-ile giderler bir beş on gün
İrişdi bir yire yolları bir gün

4119 Görindi karşurakdan bir kara tag
Turıncak bir nazar sayru olur sag

Tutuşup oda yanmış çevre yanı
Yidi kat göklere çıkmış duhânı

Çün anı kârbânuñ halkı gördi
Kamusı bir yire dirneşdi turdı

4122 Kimi aglar kimi yolar sakalın
Melik Vâmık bularuñ sordı hâlin

Nedendür bu figân ü girye vü zâr
Buyuruñ olalum biz de haberdâr

Didiler yidi başlu bir ner ejder
Yatur bu tag içinde iy bürâder

4125 Gıdâ vaktinde yir beş yüz koyunı
Ki her bir başınuñ oldur oyunı

Çıkar burnından anuñ bed tütünler
Getürür başumuza kara günler

Şu deñlü sürmiş ‘ömri yaşamış ol
Kim olmışdur kamu a‘zâsı pul pul

4128 Sanasın bir siperdür her peşîze
Ne kılıç kâr ider aña ne nîze

Bulursa kârbân andan emânı
Zemîn üzre sürer niçe zamânı

Melik Vâmık didi korkmañ üşenmeñ

Size andan ziyân irişe sanmañ

4131 Eger yarı kılursa baña Allâh
Keseyin yidi başın in-şâ'allâh

Yire indi atından ol cihân-gîr
Kemân aldı bir ele bir ele tîr

Didi meşgûl oluñ siz de du'âya
Vidâ' idüp yöneldi ejdehâya

4134 Varup bir püştenüñ ardında turdı
Meger kim ejdehâ yatup uyurdı

Tevekkül eyleyüp Hakk'a şehen-şâh
Urup bir na'ra cândan didi Allâh

Dere depe üninden yankulandı
İşitdi ejdehâ anı uyandı

4137 Gözini açdı ejder gördi âdem
Açup agzını urdı Vâmık'a dem

Çü gördi ejdehâ açdı dehânı
Ele aldı melik tîr ü kemânı

Gözinde ejdehânuñ urdı bir ok
Ol ok-ıla ider bir başını yok

4140 Gazabnâk oldı ejder öykelendi
Çevürdi bir taşı birkaç tolandı

Açup bir agzını urdı yine dem
Melik Vâmık yirinde turdı muhkem

Hemân dem itdi pertâv aña bir tîr
Helâk itdi anı dahı cihân-gîr

4143 Birer ok-ıla yidi başını şâh
Helâk itdi 'inâyet kıldı Allâh

Acıdı cânı kuyrug-ıla ejder
Şehüñ sindügi taşı şöyle çarpar

Ki mıknatıs-ıdı ol seng-i hâre
Kim oldı rîze rîze pâre pâre

4146 Zehir kâr eyledi şâh oldı bî-hûş
Düşüp hâk üzre kaldı deng hâmûş

Irakdan kârbân gözlerdi anı
Ne şâhuñ ne yılanuñ var nişânı

Sabâhdan kindüye dek gözlediler
Melik gelmedi âhir izlediler

4149 Seçildi kârbândan bir’ki server
Irakdan gözlediler ölmiş ejder

Yakın varup görürler şâhı yatmış
Henüz var cânı lîkin ‘aklı gitmiş

Hazân yapragına dönmiş yañagı
Kurımış dili tepsermiş tutagı

4152 Virürler Vâmık’a tiryâk-i ekber
Ezüp içürdiler şehd-ile şekker

Gelüp başına ‘aklı su seperler
Düşüp ayagına elin öperler

Melik Vâmık yirinden eyledi hîz
Çıkardı ejdehânuñ mühresin tîz

4155 Geçüp ol tagı bir sahrâ bulurlar
Sanasın cennet-i me’vâ bulurlar

Bu sahrâdan revân bir mâ-ı cârî
Döşenmiş bâg u bagçe her kenârı

Konarlar üç gün anda şâd u hurrem
Tutup câmı iderler sohbet-i Cem

4158 Olup dördünci gün yola revâne
Vidâ‘ idüp giderler ol mekâna

Yidi gün gitdiler bir gün sehergâh
Ki bir vîrâneye irgürdiler râh

Ziyâde kârbân olmışdı yorgun
Konup diñlendiler ol yirde ol gün

4161 İrişdi vakt-i şâm yinildi ni‘met
Yitişdi her kişiye h^{v}âb-ı gaflet

O gice ol arada eglenürler
Yatup râhat oluban diñlenürler

Bu yirde var-ımış bir dîv-i güm-râh
Şikâra gitmiş-idi geldi nâ-gâh

4164 Görür kim bu arada niçe âdem
Yaturlar cümlesi bî-derd ü bî-gam

Şikârını kodı elden o merdûd
Ol etrâfı ider pür-âteş [ü] dûd

Açup agzın sadâ itdi o ser-keş
Saçıldı kârbân üstine âteş

4167 Uyandı kârbân itdi figânı
Tokundı bir niçe şahsa ziyânı

Melik Vâmık bu gavgâdan uyandı
Turup aldı eline tîg-ı Hind’i

İlerü vardı dîvüñ öñin aldı
Miyânın tutdı muhkem anı çaldı

4170 Şu resme çalmış-ıdı öykesinden
İki şakk itdi dîvi ortasından

Du‘â idüp kamusı oldı dil-şâd
Kimi kurbân kimi kul itdi âzâd

Tamâm oldı bu yolda derd-i der-bend
Ki vardur bend içinde dahı der-bend

4173 Eger ol bendüñ olursa güşâdı
Belâ gitdi irişdi vakt-i şâdî

Melik Vâmık didi ol ne belâdur
Bu yol eri aña da mübtelâdur

Didiler ol kız’alan Zengîdür şûm
İdinmişdi bu dagı mesken [ü] bûm

4176 Yidi günde irerüz ol mekâna
Gelür elbetde anlar kârbâna

Degül Hakk’a mutî‘ ol kelb-i ‘âsî
Bulursa kârbân andan halâsı

Yolumuzdan arınur hâr ü hâşâk
Belâ bendinden olur kalbümüz pâk

4179 Melik Vâmık bulardan aldı pâsuh
Ki bildi andadur ‘Azrâ-yı gül-ruh

Eyitdi bunlara gam yimeñüz hiç

Turuñ bu yolda togrı olmañuz pîç

'İnâyet eyler-ise ferd-i bî-çûn
Getürem Zengî başına kara gün

4182 Du'â idüp didiler in-şâ'allâh
Umaruz kim 'inâyet ide Allâh

Yidi gün yidi gice bir karâra
Gidüp bir gün irerler bir bıñara

Tolayu kondılar bu çeşmesârı
Göründi halka Zengî'nüñ hisârı

4185 Didiler Vâmık'a ol kal'adur bu
Ki Zengî andadur ol kelb-i bed-hû

İşitdüginde şâd oldı be-gâyet
Olursa ben kula Hak'dan 'inâyet

Takam ol Zengî'nüñ boynına zencîr
Ala kelbüñ elinden âhûyı şîr

4188 Dünüñ bir bahşı geçdi otururlar
Gelür gaflet yatup râhat olurlar

Şehen-şâhuñ gözine gelmedi h^{v}âb
Cihânı nûra gark itmişdi meh-tâb

Seher olınca bülbül gibi zârî
İderdi yâd idüp ol gül-'izârı

4191 Bu yaña gözciler komışdı Zengî
Ki yolları gözede ide cengi

İki yüz ceng eri zengî harâmî
Komazlardı yire bir lahza câmı

Görürler gözedürken nâ-gehânî
Yol üstinde bir ulu kârbânı

4194 Yüridi kârbân üstine cümle
Kılıçlar parladuban kıldı hamle

Erenler şâhı Vâmık ata bindi
Komadı gelmege arkurı indi

İrerler h^{v}âceler de bî-bahâne
Kafadâr oldılar şâh-ı cihâna

4197 Yitişdi niçesin tîg-ıla çaldı
Niçenüñ tîr-ile cânını aldı

Süñü sunup biri birine katdı
Buları târmâr itdi tagıtdı

Öleni öldi kaçdı kurtılanı
Yitişdi Zengî’ye dek atdı cânı

4200 Didiler kim aña iy merd-i ‘âkil
Tur oturma yirüñde olma gâfil

Tek ü tenhâ gelüp bir şîr-i merdân
Niçemüzi idüp hâk-ile yeksân

Yaluñuz karşu geldi bir dil-âver
İki yüz zengîye at saldı bir er

4203 Turımaz heybetine Rüstem ü Zâl
Bahâdır bir cüvândur itme ihmâl

İşitdüginde Zengî oldı dil-teng
Sanasın kim tokındı başına seng

Katına cem‘ idüben bunları hep
Oluñ esbâb-ı ceng-ile müretteb

4206 Sakınuñ siz bu erden gâfil olmañ
Tururken kendü mâla mâyil olmañ

Getürelüm ele anları bir bir
Kamusını kılalum tu‘m-ı şimşîr

Buyurdı siz yürüñ ben dahı vardum
Olayın arduñuzdan arka yardım

4209 Giderler atlanup hâzır olanlar
Yürürler kârbân üstine bunlar

Zırıhlar geydi zengî bindi ata
Tazarru‘lar ide Lât u Menât’a

Bu cânibden işit kim n’itdi Vâmık
İder tedbîr-i rûşen cenge lâyık

4212 Ayırdı kârbândan elli merdi
Yüzin döndürmeye ide neberdi

Didi ta‘lîm idüp üslûb-ı cengi
Gelicek kârbâna şimdi zengî

Benümle atlanup hâzır oluñ siz
Kafadâr oluban nâzır oluñ siz

4215 Mu‘în olursa Hak fursat bizümdür
Üşenmeñüz bugün nusret bizümdür

Sakın zinhâr ırılmañ bir aradan
Kayırur kaydımuzı çün yaradan

Didi vü karşu vardı Zengibâr’a
Aç arslân niçe varursa şikâra

4218 Tulû‘ itse göñülden ‘ışk-ı ‘Azrâ
Görinmezdi gözine kimse kat‘â

Hiçe saymaz-ıdı bebr ü pelengi
Sıgınup Hakk’a ider yahşı cengi

İderken cengi ol gün ‘âşıkâne
Yüridi h^{v}âceler de sâdıkâne

4221 Düşer anlara dahı gayret-i ceng
Ki ceng eylemege tutdılar âheng

Kılıçlar tartuban ‘üryân iderler
‘Adûlar bagrını biryân iderler

Sıdı ahşam olınca anları şâh
Kaçup ol kavm-i güm-râh oldı bî-râh

4224 Kimisi sola kaçdı kimi saga
Kimi sahrâya kaçdı kimi taga

Harâmînüñ sınup sınkın çerisi
Tagıldı kalmadı biñde birisi

Yidi sekiz kişisi kaldı deyyâr
Olup bî-çâre döndi çâr u nâ-çâr

4227 Yanında kimse yokdur gördi Zengî
Sınup kaçdı hisâra kodı cengi

Sınup zengî irişdi çünki ahşam
Dönüp bunlar dahı itdiler ârâm

Tamâmet h^{v}âbe vardı halk yeksân
Turup bir hâlî yire vardı sultân

4230 Yüzin sürüp yire eyler münâcât

Cenâb-ı hazrete ‘arz itdi hâcât

Derûn-ı dilden añup bî-niyâzı
Döker gözyaşların eyler niyâzı

Açup başını itdi yakasın çâk
Yüz urup yire sürdi yüzine hâk

4233 İlâhî nâsır ol vir baña nusret
Bulam tâ düşmenüm üstine fursat

Mu‘în ol sen ‘inâyet eyle yâ Rab
Yol azmışa hidâyet eyle yâ Rab

‘Ademden var idensin bu cihânı
Dilemezseñ idersin cümle fânî

4236 Benem bir ‘âciz ü bî-çâre gamnâk
Nahîf ü nâ-murâd u hâkden hâk

Beni sen eyledüñ şûrîde şeydâ
Ki ya‘nî mübtelâ-yı ‘ışk-ı ‘Azrâ

İlâhî mahrem eyle itme mahrûm
Benüm hâlüm Hudâyâ saña ma‘lûm

4239 Baña ‘Azrâ cemâlin göster iy Hak
Koma mahrûm beni ‘âlemde mutlak

Niyâz u nâzı çün itdi tamâm ol
Uyandı yir yirin âzâde vü kul

Tururlar bir araya cem‘ olurlar
Şehen-şâhuñ huzûrına gelürler

4242 Nedür tedbîriñüz n’itmek gerekdür
Kamumuz arka bir itmek gerekdür

Ümîd oldur bu yolı pâk idesiz
Bu kavmüñ zehresini çâk idesiz

Ne kim emr eyler-iseñ dönmezüz biz
Kamumuz emrüñe fermân-berüz biz

4245 Şehen-şâh işidicek bu cevâbı
Derûnından açıldı ‘ışk bâbı

Mufassal zikr idüben ‘arz-ı hâli
Bu ışk içinde olan kîl ü kâli

Bu kıssa cümlesine oldı zâhir
Beyân itdi kamusın evvel âhir

4248 İşitdüm bunda habs olmış nigârum
Nigârum dil-pezîrüm lâlezârum

Benüm maksûdum almakdur hisârı
Ya ser virem ya alam ol nigârı

Bunı didi vü turdı çüst ü çâlâk
Yüridi kal‘anuñ râhına bî-bâk

4251 Görürler şâhuñ ikdâmını bunlar
İder tedbîr-i rûşen iş bilenler

Kuşandılar kamu gayret kuşagın
Miyân-bend eylediler ceng yaragın

Seçildi içlerinden kırk nefer er
Birisi elli âdeme ber-â-ber

4254 İrişdi kal‘anuñ sûrına sultân
Yitişdi kırk nefer er merd-i meydân

Bükerler ebrişimden bir kemendi
‘Adûlar gerdenine giçe bendi

Kemendi saldı Vâmık eyleyüp çîn
Geçüp burcı bedende oldı sâkin

4257 Kemend-ile bürûca çıkdı ol mâh
Sanasın şems bürûcından togar mâh

Kevâkib gibi ardınca çıkarlar
Tonandı burc [u] bârûya erenler

Ayuñ on dördü olmış-ıdı ol şeb
Mehüñ etrâfını tutmışdı kevkeb

4260 Ya hod şems-i cihân-ârâ virüp tâb
Kırân itmiş-idi şems ile mehtâb

Kaçan mâh olsa hurşîde mukârîn
Tagıdur Zengibâr’uñ cümle varın

Şebîhûn eylediler Zengibâr’e
Ururlar başlarına seng-i hâre

4263 Giribân-çâk olup sultân-ı ‘âşık
Sıgadı sag kolını Şâh Vâmık

Salup dâmenlerini hoş miyâne
Yüridi şehr içine ‘âşıkâne

Çeküp mirrih-sıfât bir tîg-i ‘üryân
Kime tuş olsa eyler anı bî-cân

4266 Yürürler Allâh Allâh diyü şehre
Erenler her tarafdan urdı na‘ra

Hisâr ol na‘ralardan yankulandı
İşidüp na‘rayı Zengî uyandı

Görür tolmış hisâruñ içi âfet
Sanasın başına kopdı kıyâmet

4269 Koyulmışlar hisâra cân u dilden
Yakın bildi ki kal‘a gitmiş elden

Hemân sâ‘at yirinden turdı ol har
Ol araya yakın olurdı dil-ber

Hisâruñ ugrı kapusını açdı
Ugurlayın alup ‘Azrâ’yı kaçdı

4272 Melik ol gice feth itdi hisârı
Arayup bulımadı ol nigârı

Çıkardı Behmen ile Dilpezîr’i
Hakîm-ile dahı niçe esîri

Sorup didi güzeller şâhı kanı
Didiler aldı kaçdı Zengî anı

4275 Şeh-i Tûs’uñ kulıydı iş bu kulmaş
Aña ‘âsî olup olmışdı kallâş

Zebûn olup elüñden kaçdı şâha
Vire pîş-keş diyü mihri mâha

Dileye suçını şehden bu ‘âsî
Bula şâhuñ elinden ol halâsı

4278 Eyitdi Behmen-ile Dilpezîr’e
Baña bu şehr kal‘a oldı tîre

Hisâra bir emîni eyledi baş
İdindi on yarar yoldaşı yoldaş

Karâr eylemeyüp ardınca gitdi

Birez müddet içinde Tûs’a yitdi

4281 Bu cânibden alup Zengî nigârı
Getürdi şehr-i Tûs’a gül-‘izârı

Didi Zengî budur evvel baña farz
İdeyin şâh-ı Tûs’a ben bunı ‘arz

Varup şâhuñ ayagına kodı baş
Du‘â idüp temelluk itdi evbâş

4284 Ararken gökleri iy şâh-ı ‘âdil
Hümâ girdi elüme yirde gâfil

Elümden aldı bir zâlim hisârı
Alup bunda getürdüm ol nigârı

İşitdi Zengî’nüñ sözini server
Eyitdi kim kanı ol şems-i hâver

4287 Getür biz de görelüm ol nigârı
Varup Zengî getürdi gül-‘izârı

Görincek şehryârı bildi ‘Azrâ
Didi virsün murâduñ Hak te‘âlâ

Du‘â idüp özini eyledi fâş
Bilüp şâh anı dökdi gözleri yaş

4290 Buyurdı iltüñ ol servi sarâya
Ki hıdmet eyleye hurşîd ol aya

Sarâya gitdi çünkim ol ruhı al
Tutuldı Zengî’nüñ nutkı olup lâl

Didi cellâda turma itme te’hir
Takuñ ol Zengî’nüñ boynına zencîr

4293 Saluñ bir habse kim girmeye âdem
Ki yatsun anda bu kelb-i cehennem

Turup kendü yüridi halvetine
Varup oturdı hâtûnı katına

Didi hâtûna kanı ol müsâfir
Aña ikrâm u ‘izzet eyle vâfir

4296 Ulu şâh-zâdedür ol gevher-i pâk
Felek itmiş kabâ-yı devletin çâk

Varup yüz ‘izzet-ile aña hâtûn
Öpüp gözin saçar üstine altun

Alup ikrâm-ıla şâha getürdi
Öpüp şâhuñ dizin ‘Azrâ oturdı

4299 Ne derdler çekdise devrândan ol mâh
Eyitdi anı ‘Azrâ diñledi şâh

Tesellî virdi didi iy dil-ârâm
Bu yirde bir niçe gün eyle ârâm

Birez gün açlıga sabr eyleñ iy mâh
İşiñüz hayra döne in-şâ’allâh

4302 Açıldı gül gibi ‘Azrâ-yı gülfâm
Du‘âlar itdi şâha ol gül-endâm

Sürüp hâtûn ayagına yüzini
Ki tekrâr öpdi elini dizini

Kucup bagrına basdı anı hâtûn
Buyurdı ortaya getürdiler h^{v}ân

4305 Nefâyisden konuldı niçe ni‘met
Yinildi vü içildi şîr ü şerbet

Şeker-güftâr açup şîrîn zübânı
Beyân eyledi giçen dâstânı

Bu cânibden erenler şâhı Vâmık
İrişdi Tûs’a yarı kıldı Hâlık

4308 Var-ıdı şehr içinde bir ulu hân
Konup ol hâna Vâmık oldı mihmân

Eyitdi Behmen’e iy yâr-ı hem-dem
Gerekdür kim urasın zahma merhem

Yüri var server-i Tûs’a haber vir
Bu yolda bize n’itdi Zengî bir bir

4311 Hikâyet eyle hâli kıl şikâyet
Ümîddür hayr ola ire ‘inâyet

İşitsün derdümi hâlümden alsun
Bu mazlûm dâdın ol zâlimden alsun

O mel‘ûnuñ elinden dâd u feryâd
Yiridür şâh-ı ‘âlem eylesün dâd

4314 Eger aslım sorarsa ol şehen-şâh
İdesin ben kulından şâhı âgâh

Alup himmet yirinden turdı Behmen
Varup dîvân-ı şâha girdi Behmen

Du‘âlar kıldı şâha alkış itdi
Kamu derdini yandı nâliş itdi

4317 Döküp gözden deñizler eyledi zâr
Yüzin sürdi yire tekrâr-be-tekrâr

Şu resme eyledi derd-ile efgân
Aña rahm eylediler ehl-i dîvân

Mufassal diñledi şâh oldı âgâh
Sözinden Behmen’i bildi şehen-şâh

4320 Eyitdi ol cüvân degül misün sen
Fireng denginde irişdüm saña ben

Sımışdı leşkeriñüz Tûr-ı Efreng
Yitişdüm ben anuñla kılmaga ceng

Görincek Tûr-ı bî-dîn kaçdı benden
Dimezler mi senüñ adıña Behmen

4323 İşitdi anı Behmen agladı zâr
Yir öpdi şâh öñinde yine tekrâr

Didi iy âftâb-ı burc-ı devlet
Şehen-şâh-ı serîr-i evc-i rif‘at

Bugün ‘ahdüñde Kisrî-yi zamânsın
‘Adâlet tahtına sâhib-kırânsın

4326 Benem ol derdmend ü dil-şikeste
Felekler gerdişinden zâr u haste

Didi lutf-ıla sultân iy cüvân-merd
Kayırmaz bu cihânda çok olur derd

Kanı Vâmık kanı sultân-ı ‘âşık
Haber vir kandadur ol yâr-ı sâdık

4329 Didi Behmen eyâ sultân-ı devrân
Kapuñda şimdi Vâmık bende-fermân

Kuluñı hazretüñe kıldı irsâl

Kılam ‘izz-i huzûra vasf-ı ahvâl

İşitdüginde şâh oldı ferahnâk
Ferahdan turdı yirinden tarabnâk

4332 Sevincinden vezîre itdi fermân
Ki karşu varsun aña ehl-i erkân

Yirince eyleñüz ta‘zîm ü tebcîl
İrişdürüñ baña ol şâhı ta‘cîl

Çü Behmen bu cevâbı şehden aldı
Yüridi sür‘at-ile şâha geldi

4335 Eyitdi müjdegânî necm-i râci‘
Şeref burcında oldı yine tâli‘

Vezîri geldi şâhuñ iy şehen-şâh
Tur imdi eyleyelüm ‘azm-i dergâh

Bu sözi ‘arz idince irdi erkân
Gelüp ol hân öñinde tutdı dîvân

4338 Turup Vâmık geyindi çüst ü çâlâk
Çıkardı itdi mihnet cübbesin çâk

Süvâr itdi çıkardı şâhı Behmen
Du‘â vü himmet aldı cümlesinden

Ne ise ol zamânda resm ü ‘âdet
İderler şâhı ol resme ri‘âyet

4341 Bular gelmekde Tûs’uñ pâdişâhı
Buyurdı cem‘ olup bindi sipâhî

İrişdi begler-ile şâh-ı devrân
Buluşdı bir arada iki sultân

Görincek şâhı Vâmık ‘izzetinden
Nüzûl itdi hemân ol dem atından

4344 Komadı Merzübân Şâh didi zinhâr
Süvâr ol ata yine iy cihândâr

Görür şehden bu deñlü lutf u ihsân
Süvâr oldı yine rahşına sultân

At üzre iki sultân görişüp hoş
Biri birini itdiler der-âgûş

4347 Ki her giz görmemişdi Vâmık’ı şâh
Göricek didi tahsîn bâreka’llâh

Getürdi kendü tahtına geçürdi
Virüp hil‘at yidürdi vü içürdi

Pes andan şâh buyurdı Dilpezîr’i
Varuñ ‘Azrâ’ya iltüñ ol emîri

4350 Buyurdı Zengî’yi getürdi sultân
Eyitdi Vâmık’a it buña fermân

Ki zîrâ saña çok itdi ziyânı
Ne kim eyledi bir bir bulsun anı

Didi Vâmık çıkarsunlar derisin
Gerekmez baña ol itüñ dirisin

4353 İşitdi Zengî anı gözi toldı
Birez agladı döndi yine güldi

Didi Vâmık ki bildüñ n’olısarsın
Neden aglar neden yine gülersin

Sürüp Zengî türâba ‘acz-ile yüz
Didi hikmet sözinden şâha bir söz

4356 Bu dehr-i dûnuñ iy şeh yok vefâsı
Meger kim bir vefâya biñ cefâsı

Olısar bir arada şâdî vü gam
Bugün dügün olursa irte mâtem

Kimi aglatsa evvel çarh-ı devvâr
Kim anı güldüriser âhir-i kâr

4359 Seni iy şâh-ı ‘âlem çarh-ı gerdûn
Ki döne döne itmişdür diger gûn

Gör evvel itdi bülbül gibi nâlân
Dönüp gül gibi âhir itdi handân

Kim evvel ben dahı agladum iy şâh
Umarın soñra gülmek vire Allâh

4362 Melik Vâmık bu sözden aldı hisse
Ki gitdi kalmadı cânında gussa

Bu şâdîden güneş gibi ferah şâd
Oluban eyledi Zengî’yi âzâd

Hisârın itdi yine aña in‘âm
Yanınca eyledi çok lutf u ikrâm

4365 Gelüp şâh-ı cihânuñ pâyın öpdi
Harâma tevbe idüp döndi gitdi

Du‘â idüp yir öpdi gitdi Zengî
Yirine sag u sâlim yitdi Zengî

Niçe gün kaldı Tûs şehrinde Vâmık
Çıkup gitmege bulmadı aralık

4368 Egerçi dün ü gün ‘işretde idi
Safâ vü zevk-ile sohbetde idi

Haber gönderdi bir gün şâha ‘Azrâ
Çagırdup Behmen’i yanına tenhâ

Eyitdi Behmen’e ol ehl-i ‘izzet
Niçe bir olalum bu şâha sıklet

4371 Yıla yaklaşdı kim bu yirde kalduk
Gidelüm bunlara yiter yük olduk

Varalum bizüm ile iy şehen-şâh
Yâhûd Çîn iline irgürelüm râh

Çü Vâmık oldı bu sözlerden âgâh
Benüm dahı murâdum oldur iy mâh

4374 Buyurdı Behmen’e Vâmık ki iy yâr
İcâzet iste yola gitmege var

Gelüp Behmen yir öpdi Merzübân’a
Didi iy husrev-i devr-i zamâne

Melik Vâmık du‘â idüp havâlet
Diler gitmege sultândan icâzet

4377 Çog itdük şâh-ı devrâna sudâ‘ı
Buyursunlar idelüm el-vedâ‘ı

İcâzetden budur maksûd-ı gâlib
Sıla olmış durur ol şâha vâcib

Pes on yıldur çeker gurbetde mihnet
Velîkin vâlideyne oldı hasret

4380 Umar sizden safâ-yı himmet-ile

Yirine gönderesiz ‘izzet-ile

İşitdüginde sultân oldı derhem
Mübârek hâtırına geldi verhem

Baş egdi aldı deryâ-yı tahayyür
Bu resme eyledi âhir tefekkür

4383 Eyitdi Behmen’e var şâha söyle
Kerem lutf eyle göñlin râzî eyle

Mürüvvet eylesün şâh-ı cihân-gîr
Dügün içün idem bir özge tedbîr

Tahammül eylesün birkaç aya dek
Yapam üç şâh-içün üç ‘âlî gerdek

4386 İdem şâhâne tertîbin müretteb
Müzeyyen hem münakkaş hem müzehheb

Birinde Şâh Vâmık tuta mesken
Birinde Dilpezîr-ile Behmen

Birinde Lâhicân’ıla Perîzâd
Üçi üç yirde ola hurrem ü şâd

4389 İdem üç şehryârı bunda da‘vet
İdem her birine biñ dürlü hıdmet

Ki evvel bunda da‘vet ola Taymûs
Kulı kurbânıdur anuñ şeh-i Tûs

İkincisi Melik Şâh Gazni şâhı
Güzeller şâhı ‘Azrâ’nuñ penâhı

4392 Üçünci Nahcüvân’dan gelsün Arslân
Birike bir araya üç ulu hân

Melik Vâmık iderse buña inkâr
Elümüzden ne gelür çâr u nâ-çâr

İcâzetdür toyum olsun tok olsun
Degüldür baglu yolı açuk olsun

4395 Çü şâhuñ sözlerini aldı Behmen
Du‘âlar itdi şâha geldi Behmen

Görüp işitdügini itdi takrîr
Budur maksûdı şâhuñ iy cihân-gîr

Görüp ma‘kûl eyitdi Şâh Vâmık
Kabûl itdüm müvecceh hem muvâfık

4398 Buyurdı Merzübân Şâh geldi üstâd
K’uralar bir mübârek demde bünyâd

Sehel müddet içinde oldı âbâd
Gelüp begler iderler âferîn bâd

Buyurdı cem‘ ola yegâne begler
Firâset sâhibi ferzâne begler

4401 Salalar ol yiñi bünyâda pertev
Müşerref ola cennet gibi ol ev

Dirildi ol makâma ehl-i ‘işret
İderler Vâmık’ı ol bezme da‘vet

Gelincek karşuladı cümle begler
Kamusı üstine gevher saçarlar

4404 Tekellüf eyledi sultân aña taht
Didi lâyık durur benden saña taht

Edeb itdi ri‘âyet geçmedi şâh
Hayânuñ perdesini açmadı şâh

Çok itdi Merzübân ibrâm u ikdâm
Getürdi yanına şâhı ser-encâm

4407 Ki bir tahta oturdı iki sultân
Du‘âlar itdi meclis ehli yeksân

Buyurdı şâh çekildi nüzl-i ni‘met
Müretteb oldı tertîb üzre sohbet

Cihân içre ne deñlü var-ısa aş
Kamusı geldi anda iy karındaş

4410 Yinildi vü içildi câm u bâde
Gidüp gam oldı hâtırlar güşâde

Alup altun ayagı sîmgûn dest
Yürütdi ehl-i bezme sâkî peyvest

Ki hadden aşa Vâmık oldı ferhân
Açıldı gonçeyiken oldı handân

4413 Ziyâde Merzübân Şâh dahı dil-şâd
Olup olmışdı cümle gussadan şâd

Didi Şâh Vâmık'a iy pûr -ı Taymûs
Senüñdür taht u tâc u kişver-i Tûs

İcâzet buyuruñ tedbîr idelüm
Dügün eylemege el bir idelüm

4416 Salalum her şehen-şâha bir âdem
Geleler şehr-i Tûs'a şâd u hurrem

Velîkin Lâhicân'ıla Perîzâd
Perîlerdür degüldür âdemî-zâd

Ne yirde isteyelüm anları biz
Nedür tedbîr buyuruñ anlara siz

4419 Didi Vâmık budur tedbîr-i rûşen
Kim evvel vara şehr-i Çîn'e Behmen

Yolı üzre anuñ bir 'ayn-ı cârî
Ki lutfından yaratmış anı Bârî

Giderken Behmen ugraya bıñara
Gelür her dem perîler ol diyâra

4422 Bula anları yâhûd bile ahbâr
İde bu cânibi andan haberdâr

Salalum Gazni'ye ulu vezîri
Ki varsun Nahcüvân'a dahı biri

Olur bunlar gelince hayli müddet
Görilsün bunda olan bâkî hıdmet

4425 Müvecceh gördi bu tedbîri sultân
Kabûl itdi begendi ehl-i erkân

Koşuldı Behmen'e bir niçe yoldaş
Kamusı ehl-i dil her hâle hâldaş

Gelüp yüz sürdi şâhuñ işigine
Revân oldı mübârek demde Çîn'e

4428 Bu cânibden yine buyurdı sultân
Gelüp cem' oldılar düstûr-ı devrân

Vezîrüñ ikisine iki hil'at
Virüp yoldaş iderler yümn ü himmet

Ulusı Gazni'ye oldı revâne

Kiçisi gitdi mîr-i Nahcüvân'e

4431 Dün ü gün yortum idüp gitdi Behmen
İrişdi ol bıñara elli günden

Görür Behmen ki ol havzuñ bıñarı
Suyı sâfî yaşarmış sebzezârı

Yorulmışdı yoşumışdı tavarlar
Buyurdı Behmen ol yirde konarlar

4434 Didi vâcib sefer üzre müsâfir
Ola menzilde birkaç gün mücâvir

Huzûra vardı ol gün anda Behmen
Haberdâr olmag-içün Lâhicân'dan

Behmen Vâmık'uñ babası Taymûs Şâhı sûra da'vet eylemege giderken Lâhicân'ıla Perîzâd'dan haber alup Vâmık'a bildürdügidür

Bu fikr-ile yaturken bunda Behmen
Gürüldi kopdı nâ-gâh gökyüzinden

4437 Havâdan bir ulu bî-gâne leşker
İnerler Behmen'e karşu konarlar

Nazar eyledi Behmen gördi bunlar
Benî âdem degül cümle perîler

Arasından birisi bu çerinüñ
Meger kim ulusı imiş perînüñ

4440 Yitişdi Behmen'e kıldı du'âyı
İderler birbiriyle merhabâyı

Sorup Behmen didi iy ehl-i 'izzet
Ugur-ıla ne yire 'azm-i niyyet

Eyitdi kûh-ı Kâf'dan togrı geldük
Bi-hamdi'llâh ki geldük size irdük

4443 Didiler Lâhicân'ıla Perîzâd
Yıl oldı bendden olmadılar âzâd

Ki şehden ayrılalı Lâhicân'ı
Perîzâd'ıla bir dîv tutdı anı

Melik Vâmık bu yaña hurrem ü şâd

Mukayyed Lâhicân’ıla Perîzâd

4446 Didi Behmen nedür ol derde dermân
Didi Vâmık’dan olur lutf u ihsân

İderler Behmen’e şol deñlü ibrâm
Varalum Vâmık’a olmadın ahşam

Bilürsin sen anuñ nâzük-mizâcın
Kerem kıl eyle bu derdüñ ‘ilâcın

4449 Getürelüm üşenme çın sehergâh
Seni sag u selâmet in-şâ’allâh

Şu deñlü itdiler ikdâm u ibrâm
Niç’itsün oldı Behmen bunlara râm

Alurlar Behmen’i bir bârgâha
Hemân perrân olurlar togrı şâha

4452 Ki dahı ötmedin dünüñ hurûsı
İrişdi buldı bunlar şehr-i Tûs’ı

Yaturdı uykuda ol şâh-ı ‘âşık
Didiler geldi Behmen turdı Vâmık

Hayır mı iy bürâder yohsa şerdür
Ki giceyle gelen kara haberdür

4455 Didi Behmen hayırdur in-şâ’allâh
Haber var Lâhicân’dan iy şehen-şâh

Tutulmış Lâhicân’ıla Perîzâd
Umarlar hazretüñden ola imdâd

‘Adûsı var-ımış bir dîv-i hûn-h^{v}âr
Ol iki cânı itmişdür giriftâr

4458 Dinürmiş Gundî Dîv ol nâ-bekâre
Düşürmiş gâfil anları şikâra

İşitdüginde Vâmık oldı derhem
Gözinden akdı yaşlar yirine dem

Didi Vâmık ne yirdedür mekânı
Varıcak kanda bulurın ben anı

4461 Didiler kûh-ı Kâf’da bir dere var
Derenüñ orta yiri bir ulu gâr

Makâm itmiş anı bir dîv-i bed-kîş
Dün ü gün anda yatur ol bed-endîş

Buyurdı Behmen'e şeh turma iy yâr
Varup Çîn şehrini eyle haberdâr

4464 Haber vir vâlideyni da'vet eyle
Gelince anlara hoş hıdmet eyle

Hudâ yarı kılursa Lâhicân'ı
Halâs idem Perîzâd'ıla anı

Şehen-şâha du'âlar itdi Behmen
Perîlerle yolına gitdi Behmen

4467 İrişdi çın seherden leşkerine
Revân oldılar andan yollarına

Vâmık kûh-ı Kâf'a varup Dîv-i Gundî-nâm 'ifrîti helâk idüp Lâhicân'ıla Perîzâd'ı kurtardugıdur

Bu cânibden turup sultân-ı 'âşık
Yaragın gördi kendüye muvâfık

Hemân geydi şehen-şâh âlet-i ceng
Ki ol dîv cengine eyledi âheng

4470 Buyurdı perîler şâhı götürdi
O dîvüñ oldugı taga getürdi

Şehen-şâh gördi bir vâdî sehimnâk
Ne ot var ne agaç ne hâr ü hâşâk

Taşı kapkara seng-i hâredür hep
İçi toptolu mâr u mûr u 'akreb

4473 Kokusı mühmel ü çirkîn havâsı
Havâ görmezdi yog-ıdı fezâsı

Şu resme gündüzin oda yanardı
Ne kolan yügürür ne kuş konardı

Çıkardı ıssısından göklere dûd
Cehennem aña nisbet zerrece od

4476 Gice olsa olurdı şol kadar serd
Sanasın kim yagardı berf-ile berd

Perîler ol sebebden çâr u nâ-çâr

Zafer bulmazlar-ıdı aña her bâr

Didiler şehryâra iy şehen-şâh
Bu vâdîde olur ol dîv-i güm-râh

4479 Olur bu yirde ol kelb-i cehennem
Yidügi mâr u mûr u içdügi sem

Gice olınca Vâmık itdi ârâm
Tulındı gün uruldı nevbet-i şâm

Turup âbdest alup turdı namâza
Yüz urup hâke başladı niyâza

4482 Yüzin yirlere sürdi dökdi yaşı
Suladı ol arayı gözi yaşı

Tazarru‘lar kılup kıldı enîni
Gözinüñ yaşı toldurdı zemîni

Dil ü cândan añup Yezdân-ı pâki
Eliyle başına çün koydı hâki

4485 Didi kalmışlara kuvvet viren Hak
Kavî olmayana kudret viren Hak

İlâhî ben hakîri eyle mansûr
Ki görem düşmenümi h^{v}âr u makhûr

Bu resme aglayurak merd-i meydân
Yüzin yirden götürdi şâh-ı devrân

4488 Diledi kim yüriye vâdîye şâh
Perîler didiler kim iy şehen-şâh

Velîkin bunda bir müşkil var iy şâh
Girilmez bu dereye gâh u bî-gâh

Düşer bu vâdîye gündüzin âteş
Yanar kum u kayır kaynar kızar taş

4491 Yılanı katı çokdur ‘akrebi bol
Eser bâd-ı semûm virmez saña yol

Didi şâh eydelüm Allâh oñara
Ümîdüm var bulam bu derde çâre

Bugün cân u göñülden olmazın şâd
Gelince Lâhicân’ıla Perîzâd

4494 Gam u gussa üşüp göñlini aldı
Mübârek gözlerine uyhu geldi

Uyudı râhat oldı ol gice şâh
Uyandı subh-ı sâdıkdan sehergâh

Sabâh oldı yirinden turdı Vâmık
Yüzini yire sürdi yine Vâmık

4497 Var-ıdı Vâmık'uñ tiryâk-i ekber
Ezüben gevdesine sürdi yekser

Geyindi âlet-i harbi tamâmet
Taleb eyledi Hak'dan isti'ânet

Kuşandı biline tîg-ı felarek
Didi yâ Rabbî sen eyle mübârek

4500 Kemânı kolına aldı ele tîr
Yüridi vâdîye şâh-ı cihân-gîr

Birezden kızdı vâdî kaynadı mûr
Yüridi mâr u 'akreb eyledi zûr

Üşerler her tarafdan şehryâre
Mukayyed olmadı şeh mûra mâre

4503 Egerçi kim üşerdi şâha bunlar
Kırardı bunları tiryâk-i ekber

Yitişdi bâb-ı gâre şâh-ı devrân
Temâşâ itdi bir dem kıldı seyrân

İlerü vardı gördi bir magara
İçinden od çıkardı âşikâre

4506 İrer sem'ine bir ün gey sakın gey
Dilersin kim idesin dîvi der-pey

Eger fursat bulursañ aña zinhâr
Hemân bir kerre çalgıl çalma tekrâr

İki kerre çalıcak dirilür dîv
İdemezsin anuñla soñra sen rîv

4509 Nazar kıldı magara içre sultân
Göricek ol la'îni kaldı hayrân

Uyur-ıdı meger kim dîv-i güm-râh
Murâdınca temâşâ eyledi şâh

Ne gördi gördi bir kelb-i cehennem
Başı arlana beñzer desti âdem

4512 Teni kaplana beñzer pâyıdur har
Sanasın kuyrugı bir ulu ejder

Diledi kim uyandura anı şâh
Urup bir na‘ra Vâmık didi Allâh

Bu na‘ra sem‘ine irişdi fi’l-hâl
Yıkıldı sandı gârı dîv-i bed-hâl

4515 Beliñleyü uyandı uykusından
Kim âteşler çıkardı her gözinden

Tamâm almamış-ıdı uykusını
Uyandı aldı âdem kokusını

Görür bir âdemi karşuda bî-bâk
Mukâbil kendüsine çüst ü çâlâk

4518 Yirinden turdı derhâl Dîv-i Gundî
Yüridi Vâmık’a karşu yükindi

Eline aldı bir mermer ‘amûdı
Saçardı gıjgırup agzından odı

Yüridi Vâmık’a ol dîv-i güm-râh
Yirinde turdı muhkem gitmedi şâh

4521 Havâle eyledi gürz-i girânı
Irıldı Vâmık altından nihânî

Atalardan bu söz dâyim meseldür
Kim erlik on u tokuzı hîledür

Şu resme urdı darbı yire ol har
Gömüldi nısfına dek yire mermer

4524 ‘Amûduñ darbı irdi çünki hâke
Zarar irişmedi ol cism-i pâke

Toza gark oldı gâruñ içi yeksân
Görinmezdi dîvüñ gözine insân

Didi iy derdmend bî-çâre âdem
Yat imdi bu ‘amûd altında bir dem

4527 İşitdi nerrenüñ gümrendügin şâh

Münâcât eyledi Hakk'a şehen-şâh

Yüzin hâke sürüp didi ilâhî
Muzaffer eyle nusret vir ilâhî

'İnâyet irse senden bir gedâya
Ki korkmaz karşu varur ejdehâya

4530 Didi vü aldı ele tîg-ı Hind'i
Sıgadı kolını Hakk'a sıgındı

Gılâfından çeküben itdi 'üryân
Yüridi ol la'în üstine sultân

Dil ü cândan didi bir kerre Allâh
Yitişdi şöyle çaldı hışm-ıla şâh

4533 Miyânından urup bir tîg-ı Hindî
Sanasın kim harîre irdi sındı

Kılıç şol resme urdı dîve yare
Nite kim tîz bıçak tâze hıyara

Çagırdı dîv-i Gundî âferîn bâd
Er-iseñ ancak olur âdemî zâd

4536 Koluña kuvvet olsun tîguñı al
Belâ çekdürme baña bir dahı çal

Melik güldi didi iy dîv-i ahmak
Hemân bir kez çalarlar dîvi ancak

Yıkıldı dîv-i Gundî virdi cânı
Sanasın yog-ıdı evvelde cânı

4539 Şeh-i devrân yüridi gâre girdi
Perîler şâhını bend-ile gördi

İkisinüñ dahı boynında zencîr
Ki zencîre çekilmiş iki nahcîr

Melik bunları bendden itdi âzâd
Hemân dem Lâhicân'ıla Perîzâd

4542 Gelüp şâh ayagına kodılar baş
İderler âferîn tahsîn ü şâbâş

Perîzâd'uñ tutulmışdı zübânı
Bu dîv sihr-ile baglamışdı anı

Eyitdi Lâhicân iy şâh-ı ‘âkil
Tılısmı vardur anuñ eyle bâtıl

4545 Tılısmı bâtıl olmayınca olmaz
Perîzâd şöyle kalur nutka gelmez

Didi kanda olur anuñ tılısmı
Ki ben aña okıyam birkaç ismi

Didi şol gâr içinde var bir ejder
Tılısmıdur anuñ iy şâh-ı kişver

4548 Melik Vâmık yüridi karşu gâre
Bir ejder karşu geldi âşikâre

Hücûm idüp şâha agzın açardı
Dem urup gıjgırup odlar saçardı

Dehânında gözedüp urdı bir ok
Tokundı eyledi ol ejderi yok

4551 Tılısmı bâtıl oldı hep bozuldı
Uşandı çarhı zencîri üzüldi

Perîzâd nutka geldi bülbül oldı
Melik bunları aldı taşra geldi

Perîler cümle istikbâl iderler
Şehen-şâhı alup şehre giderler

4554 İrişmişler-idi tâze bahâra
Konarlar bir müzeyyen murgzâra

Yidi gün eylediler ‘ıyş u ‘işret
Tamâm oldı nihâyet buldı sohbet

Bulara şâh-ı Tûs’uñ niyyetini
Hikâyet eyledi cem‘iyyetini

4557 İşidüp Lâhicân oldı tarabnâk
Zemîne baş koyup sürdi yüze hâk

Du‘âya el götürüp eydür iy şâh
Ne kim vardur murâduñ virsün Allâh

Hemîşe yarıcuñ olsun Hudâvend
Cihân serkeşleri bendüñde der-bend

4560 Buyuruñ devlet ü ikbâl-ile siz
Yaragımuz görelüm varalum biz

Gelelüm yüz süriye hıdmetüñe
Du‘âlar eyleyelüm devletüñe

Kabûl itdi erenler şâhı Vâmık
Münâsib gördi anı hem muvâfık

4563 Buyurdı Lâhicân birkaç perî hoş
Götürdiler serîr-i şâhı ber-dûş

Şu deñlü sür‘at-ile itdiler hîz
Yarım sâ‘atde irdiler dahı tîz

İşitdi husrev-i Tûs oldı dil-şâd
Gelüp itdi hezârân âferîn bâd

4566 Buyurdı Merzübân şâh ehl-i erkân
Gelüp cem‘ oldı turdı yine dîvân

Buyurdı yine tîz görüñ yaragı
Dügün içün yakını vü ıragı

Haberdâr eyleñ ‘âlem halkı bilsün
Yarag u yatıyıla Tûs’a gelsün

4569 Yazıldı her yire kadrince nâme
Tagıldılar erenler hâs u ‘âme

Ol esnâda irüp bir peyk-i çâlâk
Du‘â itdi şeh öñinde ferahnâk

Eyitdi müjdegânî iy şeh-i Tûs
İrişdi devlet-ile Şâh Taymûs

4572 Buyurdı peyke mâl ü nüzl-i ni‘met
Didi çok çok şükür Allâh’a minnet

Buyurdı bindi ‘asker çaldılar kûs
Yüridi Vâmık’ıla husrev-i Tûs

O gün ol gice gidüp Merzübân Şâh
Yarındası seher vaktinde nâ-gâh

4575 Görürler bir müzeyyen ulu sahrâ
Sanasın ravza-i Firdevs-i a‘lâ

Pür olmış lâle vü nesrîn ü sünbül
Açılmış gül ider feryâdı bülbül

Güneş togdı cihânı itdi pür-nûr

Safâdan halk-ı ‘âlem oldı mesrûr

4578 İrişdi şevket-ile Şâh Taymûs
Görincek indi atdan husrev-i Tûs

Melik Vâmık dahı indi atından
Irılmadı şeh-i Tûs’uñ katından

İki sultân yüridiler piyâde
Şehe karşu yüz adımdan ziyâde

4581 Edeb birle gözedüp neng ü nâmûs
Rikâbın öpdi Taymûs’uñ şeh-i Tûs

Görincek Vâmık’ı fehm itmedi şâh
Didi eyleñ beni bu cândan âgâh

Didi Behmen budur ol şâh-ı ‘âşık
Hem ogluñ hem kuluñ şeh-zâde Vâmık

4584 İşitdüginde Taymûs oldı bî-hûş
Yıkıldı düşdi atdan sanki ser-hoş

Komadı düşmege Vâmık yitişdi
Öpüp dest-i mübârek pâye düşti

Zihî yevm-i mübârek sâ‘at-i hûb
Ki buldı Yûsuf’ını pîr Ya‘kûb

4587 Sevincinden ata binmedi Taymûs
Yüridi şehre öñince şeh-i Tûs

Gelüp kondurdılar bir hoş sarâya
Ki cennet reşk iderdi ol araya

Ki tertîb üzre itmişlerdi tezyîn
Geçüp oturdı tahta husrev-i Çîn

4590 Bile gelmişdi Taymûs’ıla Meryem
Görüp oglı cemâlin ola hurrem

Buyurdı Merzübân Şâh kim havâtîn
Çıkalar karşu geldi bânû-yı Çîn

İşitdüginde fi’l-hâl turdı hâtûn
Ki başdan ayaga dek geydi altun

4593 Tonandı Dilpezîr ‘Azrâ-yı gül-ruh
Gelüp dergâh-ı şâha sürdiler ruh

Revân oldı yola serv-i revânlar
Yüzi güller yañagı ergavânlar

Şehirden şevket-ile çıkdılar hoş
Yakın gelmişdi Meryem oldılar tuş

4596 Görincek cümlesi Meryem yüzini
İnüp atdan öperler hep dizini

Nisâr itdiler üstine cevâhir
Ne cevher var-ısa bî-hadd ü vâfir

Rikâbın öpdi evvel geldi ʻAzrâ
Pes andan Dilpezîr ol serv-i raʻnâ

4599 Hezârân kerr ü ferr-ile alurlar
Dönüp taʻzîm-ile şehre gelürler

Melik Vâmık işitdi bu haberden
Tutuşdı âteş-i hasret cigerden

İrişdi anesine atdı cânı
Ayagına düşüp şeh şâdmânî

4602 Çü Meryem gördi şâhı ʻaklı gitdi
Düşüben bir ki sâʻat şöyle yatdı

Gelüben ʻaklı Meryem açdı gözin
Kucup şâhı sürer yüzine yüzin

Didi iy dertlü göñlümüñ sürûrı
Gidelden sen gözümüñ gitdi nûrı

4605 Niçün kıyduñ benüm iy cânuma cân
Niçün itdüñ göñül milkini vîrân

Niçün hasret odına şöyle yakduñ
Niçün şöyle beni gözden bırakduñ

Didi vü agladı derd-ile Meryem
Sevindi döndi yine oldı hurrem

4608 Anasınuñ elini öpdi Vâmık
Nasîhat virdi şânına muvâfık

Şu deñlü aldı ele hâtırını
Dimek kâbil degül biñde birini

Sanasın yire gökden indi ʻÎsâ
Ki virdi Meryem'e nush u tesellâ

4611 Geçüp ol dün irişdi rûz-ı pîrûz
Cihân güldi safâdan sanki nev-rûz

Ziyâfet itdi Taymûs'ı şeh-i Tûs
Ulular geldi hep itdi zemîn-bûs

Yidi gün eylediler ‘ıyş u ‘işret
Tamâm tertîb-ile hatm oldı sohbet

4614 Dimişdi bundan evvel Merzübân Şâh
Dügün içün ide her şâhı âgâh

Ki her bir şâha saldı bir vezîri
Melik Şâh'a biri Arslân'a biri

Vezîrinüñ ulusı Mihricân'ı
Ki Gazni şehrine salmışdı anı

4617 Kiçisi Nahcüvân'a gitmiş-idi
Ki Arslân Şâhı da‘vet itmiş-idi

Haber geldi ki şâhı Nahcüvân'uñ
İrişdi hıdmetine Merzübân'uñ

Ulular aña istikbâl iderler
Ki bir günlük yola karşu giderler

4620 İrişüp görişüp hoş ragbet-ile
Getürler şehre şâhı şevket-ile

Getürdiler bir ‘âlî hoş makâma
Ki baş egmez-idi dârü's-selâma

Tamâm aslınca itdiler ziyâfet
Yirine vardı kânûn üzre ‘âdet

4623 Didiler Dilpezîr'e geldi Arslân
İşitdi Dilpezîr çü oldı handân

Hekîm aldı elini Dilpezîr'üñ
Getürdi hıdmetine ol emîrüñ

Gelüp öpdi atasınuñ dizini
Düşüp sürdi ayagına yüzini

4626 Melik öpdi gözinde Dilpezîr'i
Bu şükre itdi âzâd çok esîri

Pes andan sordı biñ lutf-ıla hâlin

Sarây-ı mihnet içre her makâlin

Acı tatlu ne kim gördise bir bir
Atasınuñ öñinde kıldı takrîr

4629 Şikâyet kıldı dehr-i dûn elinden
Neler gördügini gerdûn elinden

Didi Arslân eyâ şûh-ı zamâne
Belâ çekmege geldük bu cihâna

Budur devr-i zamânuñ hâli her dem
Ki bir gün şâdılıkdur niçe gün gam

4632 Ko gitsün mihnet-i devr-i zamânı
Geçen geçdi unudalum biz anı

Didi Arslân benüm derdüme vâkıf
Degülsin hâlüm olmışdur muhâlif

Melik Vâmık gelincek Nahcüvân'a
Zehir virdüm bilürsin ol cüvâna

4635 Varup Taymûs ayagına sürüp yüz
Derûn-ı dilden anuñ bendesiyüz

Ma'âf eylerse cürmüm zî-sa'âdet
Ve ger itmez-ise müşkil be-gâyet

İşitdi Dilpezîr eydür mahaldür
Bu işüñ korkarın soñı cedeldür

4638 Didi Vâmık'dan olur aña dermân
Varayın hıdmetine şimdi el'ân

İrişdi geldi Vâmık hıdmetinde
Tek ü tenhâ kimesne yok katında

Didi lutf-ıla iy lutf-ı İlâhî
Kerem kânı mürüvvet pâdişâhı

4641 Egerçi hıdmetüñde şermsâruz
Velîkin lutf-ıla mihrüñ umaruz

Zehir virmişdi evvel size Arslân
Kim oldı ol işe soñra peşîmân

Üşenür Şâh Taymûs'dan ziyâde
Ki 'ömri hırmenini vire bâde

4644 Gelüp Vâmık didi geçdük biz andan
Geçen geçdi geçüñ siz de geçenden

Eyitdi Dilpezîr ‘acz-ile iy şâh
Nigehdâruñ ola her yirde Allâh

Dilek it Şâh Taymûs’dan hakîrüñ
Kabûl eyle niyâzın Dilpezîr’üñ

4647 Elini Dilpezîr’üñ aldı Vâmık
Atası hıdmetine geldi Vâmık

Du‘â itdi yüzini hâke sürdi
Ki vardı bendeler silkinde turdı

Didi iy âftâb-ı burc-ı devlet
Kapuñdur secdegâh-ı ehl-i hâcet

4650 Hemîşe ‘izz ü devlet dest-gîrüñ
Murâdı var hakîre Dilpezîr’üñ

Şehâ ma‘lûmuñ olsun bir zamânda
Atası ben kuluña Nahcüvân’da

Zehir virmişdi gâfil baña iy şâh
Halâs oldum ‘inâyet itdi Allâh

4653 Ki şimdi ‘özr iderler hıdmetüñden
Umarlar hüsn-i himmet himmetüñden

Huzûruñdur ümîd-i zann-ı gâlib
Recâ senden budur olmaya hâyib

İşitdüginde anı şâh-ı ‘âdil
Didi iy ‘ömrümüñ bâgında hâsıl

4656 Gül-i gülzâr-ı devletsin baña sen
Hudâ’dan lutf u rahmetsin baña sen

Senüñ devletlü başuñçün hezârân
Anuñ gibi günâh olursa iy cân

Ma‘âf idüp bagışladum muhakkak
Ki sen cânı bagışladı baña Hak

4659 Buyurdı Şâh Vâmık Dilpezîr’e
Ki ‘acz-ile süre yüzini yire

Yitişdi Dilpezîr yüz sürdi hâke
Şükürler eyledi Yezdân-ı pâke

Edeb birle varup Taymûs Hânuñ
Öpe ‘izzetle hâk-i pâyin anuñ

4662 Du‘âlar eyledi maksûda irdi
Murâdı hâsıl oldı yola girdi

Varup muştuladı Arslân’a anı
Arındı gussadan şâd oldı cânı

Merzübân Şâh vezîr-i hâsını ‘Azrâ’nuñ babası Gazni şâhı Melik Şâha sûra da‘vet eylemege gönderdügidür

Şu vaktın kim şeh-i Tûs’uñ vezîri
Getürmişdi varup Arslân’ı pîri

4665 Birisi Gazni’ye olmışdı irsâl
Melik Şâha varup i‘lâm ide hâl

Yüridi bir niçe gün arada yol
Ki bir gün şehr-i Gazni’ye irer ol

Melik Şâha didiler elçi geldi
Kim anı Merzübân bu milke saldı

4668 Buyurdı da‘vet idüñ gelsün elçi
Sözin disün cevâbın alsun elçi

Getürler ‘izzet-ile Mihricân’ı
Ki şâh kendü katına aldı anı

Neyise ol zamânda resm ü ‘âdet
Kim itdi Mihricân ol resme hıdmet

4671 Melik Şâh virdi düstûrına destûr
Gelen elçiye vire söze destûr

İcâzet virdi söze Mihricân’a
Du‘â itdi ezel şâh-ı cihâna

Pes andan didi iy devletlü sultân
Cihân sultânları hükmüñde fermân

4674 Selâm [ü] hıdmet eyler Merzübân Şâh
Sizi dügüne okur iy şehen-şâh

Meger kim Şâh Taymûs oglı Vâmık
Kim olmış ‘ışk-ıla ‘Azrâ’ya ‘âşık

Çıkarmış tâcı komış tahtgâhı
Ne kim var-ısa terk itmiş kemâ-hî

4677 Cihân milkini geşt idüp tamâmet
Bizüm iklîme irişdi selâmet

Tolanup bu cihânı şiddet-ile
İrişdi şehr-i Tûs'a müddet-ile

Ki şimdi andadur 'Azrâ [vü] Vâmık
İki şeh-zâde birbirine lâyık

4680 Bulara Merzübân Şâh itdi 'izzet
Kız idindi anı sâhib-mürüvvet

İkisin birbirine virmek ister
Murâda bunları irgürmek ister

Anuñçün hazretüñüz itdi da'vet
Kabûl idüñ sizüñdür bâkî hıdmet

4683 Melik Şâha bu kıssa oldı ma'lûm
Eridi yandı sızdı nitekim mûm

Bir âh itdi tutuşdı tâk u dergâh
Yıkıldı tahtı üstine Melik Şâh

Ki tutdı elçinüñ güftârına sem'
Gözini açdı 'aklın eyledi cem'

4686 Melik Şâh itdi dikkat birle teftîş
Baña gerçek digil gerçek mi bu iş

Eyitdi Mihricân va'llâhi bi'llâh
Bu sözde sâdıkın gerçekdür iy şâh

Melik Şâh gerçek-imiş bildi tahkîk
Vezîrüñ sözlerini kıldı tasdîk

4689 İnandı şâdmân oldı be-gâyet
Buyurdı çaldılar tabl-ı beşâret

Ki 'Azrâ gâyib olaldan Melik Şâh
Kara geyüp iderdi derd-ile âh

Siyâh-pûş olmış-ıdı halk-ı 'âlem
Çekerler hasreti yirler-idi gam

4692 Buyurdı halk çıkarsunlar karayı
Müzeyyen eylesünler her arayı

Yidi gün gice gündüz il tonansun
Kamu halk ‘ıyş u ‘işretle gönensün

Toyurdı ni‘met-ile açları şâh
Ganî eyledi hem muhtâcları şâh

4695 Agır hil‘at geyürdi Mihricân’a
Virür şol deñlü mâl gelmez beyâna

Göñüllerden gidüp gam oldılar şâd
İder şâh cümle zindân ehlin âzâd

Buyurdı göç yaragın gördiler tîz
Didi yarın kamu olsun seher-hîz

4698 Bugün her hıdmeti itmek gerekdür
Hemân eglenmeyüp gitmek gerekdür

Yarag ol gün görüldi çın sehergâh
Şehirden çıkdı yümn-ile Melik Şâh

Yüridi yola sultân heybet-ile
Yakın irişdi Tûs’a devlet-ile

4701 Mukaddem Mihricân’ı gönderür şâh
Kim ide geldüginden şâhı âgâh

İrişdi Mihricân virdi beşâret
Melik Şâh irdi şâhâ bâ-sa‘âdet

Buyurdı şâhı Tûs’uñ cümle erkân
‘Ayân oldı şehirden çıkdı a‘yân

4704 Çalındı kûs süvâr oldı selâtîn
Buyurdı öñce evvel husrev-i Çîn

Yüridi Merzübân Arslân Vâmık
Dahı kim var-ısa gitmege lâyık

İrişdi bir mübârek sa‘d sâ‘at
Yitişdi bir yire sâhib-sa‘âdet

4707 Görincek birbirin atdan inerler
Buluşup görişüp yine binerler

Zihî sâ‘at zihî devletlü devrân
Birikdi bir yire dört ulu sultân

Ne kim ta‘zîm ü tekrîm var-ısa hep

Ri‘âyet oldı aslınca müretteb

4710 Melik Şâh devlet-ile geldi indi
Ne ‘âdet var-ısa yirine kondı

Kuruldı bezm oturdılar selâtîn
Süvâr oldı bu cânibden havâtîn

Binerler Dilpezîr ‘Azrâ-yı pür-nâz
Yanınca bir niçe serv-i ser-efrâz

4713 Buyurdı sür‘at-ile nite kim berk
Ki hicrân odına olmış-ıdı hark

Görincek anasını ol semen-ber
At üstinden yıkıldı yire ber-ser

Yitişdi bir tarafdan dâye miskîn
Ki dökdi ol mehüñ üstine pervîn

4716 Tagıdur ‘aklını yine direrdi
Yüzin ayagı tozına sürerdi

Ol on kızlar ki ‘Azrâ’yıla yaşdaş
Bile büyüyüp olmışlardı başdaş

Hazân yaprak gibi atdan düşerler
Segirdüp serv ayagına düşerler

4719 Ki gûyâ oldı bülbül gibi Gülşen
Karañulugı terk eyledi Rûşen

Hilâl olmışdı hasretle Kamerveş
Dilin tutmış-ıdı Dildâr’ıla Dilkeş

Hazân olmış-iken Gülzâr u Nevrûz
Yanarken nite pervâne Dilefrûz

4722 Dökerken acı yaşları Şekerhand
Tutulmışken belâ bendine Dilbend

Dilârâm çeng gibi eylerken efgân
Sevindürdi kamusın fazl-ı Yezdân

Safâlar kesb idüp şâdân olurlar
Gül-i gonçe gibi handân olurlar

4725 Çü gördi anası ‘Azrâ yüzini
Kim az kaldı sevinmekden özini

Helâk idüp ‘adem milkin tuta yol
Çü gayret birle dirdi kendüzin ol

Görüp ‘Azrâ’yı gitdi ihtiyârı
Ne sabır kaldı ne elde karârı

4728 Der-âgûş eyledi ol gül-‘izârı
Sanasın buldı tâze nev-bahârı

Kucup bagrına basdı gözin öpdi
Güzeller şâhı anuñ yüzin öpdi

İki hasret buluşdı birbirine
İki servi tolaşdı birbirine

4731 Sarıldı anasına serv [ü] şimşâd
Sanasın buldı Hurşîd’i Ferahşâd

Zihî vakt-i sa‘âdet gitdi meftûn
Kırân-ı ay [u] gün olmışdı ol gün

Dirip ‘aklını ‘Azrâ-yı dil-efrûz
Didi el-hamdü li’llâh rûz-ı pîrûz

4734 İrişdük kopmadın rûz-ı kıyâmet
Kavışduk hasrete sag u selâmet

Durup nâz-ıla ‘Azrâ-yı füsûnger
Anasına nasîhat virdi dil-ber

Melik Vâmık anası atdan indi
Ki ‘Azrâ anasına vire pendi

4737 Tesellî virdi Meryem hûb u mevzûn
Didi lutf-ıla iy devletlü hâtûn

Budur devr-i zamânuñ işi dâyim
Degüldür çarh-ı dûn bir yirde kâyim

Virür her baglu işlere güşâdı
Getürür kalbe kuvvet rûha şâdî

4740 Gehî şâdî yirine gösterür gam
İder gâh gâh dügüni ‘ıyşı mâtem

Mukarrer gâh ferhân gâh gussa
Ki vardur bu ikiden şahsa hisse

Bi-hamdi’llâh irişdi sâ‘at-i sa‘d
Ki gelmez gitdi derd [ü] gussa min-ba‘d

4743 Güzeller şâhı ‘Azrâ’ya yitişdüñ
Gül-i Firdevs-i a‘lâya yitişdüñ

Ferâmûş eyle geçmiş mâcerâyı
Der-âgûş eyle serv-i dil-rübâyı

Kabûl itdi bu nushı pendi hâtûn
Tasadduk eyledi çok akça altun

4746 Süvâr oldı ata serv-i revânlar
Revân oldı yola serv-i cinânlar

İrüp şehre olundı ‘ıyşa âheng
Çalındı nây-ıla def ‘ûd-ıla çeng

Göñüller germ-iken zevk u safâdan
Ki nâ-gâh bir gulüvv kopdı havâdan

4749 Cihân toldı ser-â-ser hûyıla hây
Çalınur tabl kûs sûr-nây-ıla nây

Görinmez kimse erkekden dişiden
Uçunur vehm alurdı her işiden

Didi begler nedür bu ne ‘alâmet
Yakın oldı meger rûz-ı kıyâmet

4752 Didi Vâmık üşenmeñ bu sadâdan
Perîler leşkeri geldi havâdan

Kimesneye ziyân itmez bular hiç
Size yok korku bunlardan er ü giç

Perîler şâhınuñdur işbu gavgâ
K’olupdur kûh-ı Kâf bunlara me’vâ

4755 Bir ulu pâdişâhdur Kâf içinde
Nazîri yokdur ol etrâf içinde

Kuluñuzı idinmişdür karındaş
Olur her yola yoldaş hâle hâldaş

Gelürler bendeñüz görmege gâh gâh
Dügüne geldi şimdi ol şehen-şâh

4758 Hemân sâ‘at perîler yire indi
Şehir kurbında bir sahrâya kondı

Yitişdi Lâhicân’a geldi Vâmık

Yirinden ‘izzet-ile aldı Vâmık

Şehen-şâhlar huzûrına getürdi
Du‘â idüp gelüp yire yüz urdı

4761 Ayag üzre turup begler ri‘âyet
İderler Lâhicân’a bî-nihâyet

Yir itdiler Melik Vâmık katında
Edeb birle oturdı hıdmetinde

Bu cânibden güzeller şâhı ‘Azrâ
Yanınca Dilpezîr ol serv-i ra‘nâ

4764 Perîzâd’a ol iki serv-i bâlâ
Didiler merhabâ ehlâ vü sehlâ

Makâmından o dildârı alurlar
Ulu ta‘zîm-ile bezme gelürler

Gelüp hâtûnlara itdi du‘âyı
El öpdi itdi bir bir merhabâyı

4767 Melâhat gördiler anuñ sözinde
Öperler her biri iki gözinde

Perîzâd’a yir itdi şâh-ı hûbân
Oturdı sag kolında şâd u handân

Yidi gün ‘işret itdiler pey-â-pey
Simât-ı bezmi kimse itmedi tayy

4770 Çü sohbet âhir oldı Şâh Taymûs
Eyitdi Merzübân’a iy şeh-i Tûs

Görülsün emr idüñ dügün yaragı
Uyaruñ yansun ‘âşıklar çirâgı

Didi ‘izzetler idüp Merzübân Şâh
Ki himmetler iderseñ in-şâ’allâh

4773 Görülmişdür masâlih devletüñde
Tamâm olmışdur ‘âlî himmetüñde

Yitişdi sâ‘at-i sa‘d vakt-i pîrûz
İki günden iriser rûz-ı nev-rûz

Dügünüñ ibtidâsı andan olsun
Umaruz hayr-ıla hatm ola dügün

4776 Re’îs-i mihterâna emr ider şâh
Yidi yüz kubbeli bir âlî hargâh

Kurar meydân içinde ol dil-âver
Ki her bir kubbesi eflâke hem-ser

Dikilmiş sırma altun-ıla düpdüz
Cihân içre nazîrin görmemiş göz

4779 İçi zer-dûz üsti kırmız’atlâs
Temâşâsında hayrân cinnî vü nâs

Harîr-idi ipi vü ilmigi hep
Sütûnı sîm-i hâm-ıdı müzehheb

Elekden cümle topragın elerler
Gül-âb-ı nâb-ıla düpdüz sularlar

4782 Buhûr eylediler yüz biñ yük ‘ûdı
Mu‘attar eyledi âfâkı dûdı

Yanınca niçe yüz yük müşg ü ‘anber
Hasal bân-ıla micmerde yakarlar

Kururlar altı yirde cevherî taht
Kime irse zihî devlet zihî baht

4785 Müzeyyen eylediler her serîri
Nihâlîler döşediler harîrî

Sabâhdan tâ irince nevbet-i şeb
Kamu tertîbi düzdiler müretteb

Sıfat-ı sûr-ı magbûtü ’s-sürûr-ı mebsûtü’l-hubûr

Geçüp ol dün irişdi rûz-ı nev-rûz
Hamel burcında mihr-i ‘âlem-efrûz

4788 Diküp nûrânî altun başlu sancak
Zemîn ü âsümâna virdi revnak

Şitânuñ şiddeti zulmin götürdi
‘Adâlet tahtına geçdi oturdı

Götürdi zehr-i kahrın rûzgâruñ
Getürdi lutf u mihrin nev-bahâruñ

4791 Safâdan şevk-ile cûş itdi enhâr
Uyandı gaflet uykusından ezhâr

Zeberced tahta çıkdı husrev-i gül
Mübârek bâd okurdı savt-ı bülbül

Tonanmış gül gibi al-ile lâle
Gül-âb-ıla yüzini yurdı jâle

4794 Ki âzeryûn tutardı kâse-i zer
Nisâr-içün tolu misk-ile ‘anber

Hezâr okur hezârân dürlü destân
Gazel-h^{v}ânlık ider mürg-ı hoş-elhân

Safâ vü şâdılık tolmışdı dehre
Zemîn ü âsümân almışdı behre

4797 Mübârek sâ‘at-idi vakt-i pîrûz
Huceste mevsüm-idi kutlu nev-rûz

Rivâyet şöyle itdi ol gün üstâd
İderler ol mübârek sûra bünyâd

Buyurdı Şâh Taymûs husrev-i Tûs
Çalındı subh-dem sûr-nây-ıla kûs

4800 Zemîn ü âsümân toldı sadâdan
İşiden raksa girdi ol safâdan

Salâ oldı cihân halkına düpdüz
Ki kırk gün dügün olsun gice gündüz

Şu deñlü âteşe hîzüm uruldı
Taşımakdan cihân halkı yoruldı

4803 Kazanlar olmış-ıdı halka-der-gûş
Demürler gevdeler götürdi ber-dûş

Şu deñlü kırdılar ördek ü kazı
Yıgıldı taglar oldı toldı yazı

Kesildi gûsfend ü gâv ü berre
Su gibi kanı toldı bahre berre

4806 Kırarlar şöyle kebgi mâkiyânı
Zemîn toldı uçurmadur kalanı

Añılmaz süglün ü dürrâc u tîhû
Hisâb olmaz-ıdı har-gûş u âhû

Oturdı yirlü yirine selâtîn

Şu tertîb üzre kim olmışdı âyîn

4809 Oturmaga mahall olan oturdı
Ayak üzre turacak karşu turdı

Salâ oldı çekildi nüzl-i ni'met
Şarâb-ı hoş-güvâr ü şîr ü şerbet

O devrânda neyise resm-i kânûn
O tertîb-ile kondı ortaya h^{v}ân

4812 Cihânda her ne kim var añla kâbil
Olurdı cümle ol meclisde hâsıl

Yazarsam her birinüñ adlu adın
Söz uzanur uçurur cümle dadın

Yimekdür cümlesi yinmek gerekdür
Şu kim meşhûr ola dinmek gerekdür

4815 Pilavuñ kubbesi eflâke irdi
Yagı taşup yidi kat hâke irdi

Harîse üzre konan degme köfte
Gıdâ olur bir aca iki hefte

Şu deñlü zerdeye harc itdiler zer
Yazıldı biñ mücelled oldı defter

4818 Çinîye şöyle koymışlar gülâcı
Toyurur bir çinîsi elli acı

Şu deñlü geldi orta yire zirva
Kim anuñla tolardı yidi deryâ

Dökerler meclise şol deñlü şekker
Yidi ednâ meges bir kelle şekker

4821 Rubâhuñ ol dügünde degme acı
Begenmezdi öyünde yüz dücâcı

Ki her kurd koyına olmışdı çûbân
Azırkanurdı yüz gevdeyi bir cân

Şegâl kelle idinmiş-idi gâvı
Nasîb oldukça her cân aldı avı

4824 Sabâhdan ahşama dek oldı 'işret
Yiñilendi gice oldukda sohbet

Yakarlar şem‘-i rûşen şem‘dâna
Zemîni beñzedürler âsümâna

Şu deñlü yakdılar kandîli mûmı
Yire indi yidi çarhuñ nücûmı

4827 Kebâb u dürlü ni‘met çerb ü şîrîn
Kimesne şerh idemez biñde birin

Kederden kalbi itmege güşâde
Getürdi lâle-ruhlar bezme bâde

Gülistân oldı meclis kâseler gül
Arada bülbüle olmışdı bülbül

4830 Çözüp gül yüzlü sâkîler külâle
Tutar nergis gibi zerrîn piyâle

Ziyâde cûşa geldi şâh-ı ‘âşık
Muhibbler pâdişâhı Şâh Vâmık

İşâret eyledi çâkerlerine
Alalar sâzlarını ellerine

4833 Alup sâzını evvel çengî Şâdân
Derûndan çengine itdürdi efgân

Rebâbı derd-ile iñletdi Bihzâd
Figân itdürdi kânûna Ferahşâd

Pes andan nây-ı nâlân itdi Maksûd
Yakup cânlar çıkardı göklere dûd

4836 Eline aldı ‘ûdın soñra Handân
Tarabnâk oldı meclis ehli yeksân

Çalındı nakş u tasnîf ü ‘ameller
Hoş elhân-ıla okundı gazeller

Tamâm kırk gün bu resme şâd u hurrem
Gice gündüz iderler ‘ıyş-ı bî-gam

4839 Alurlar her ne hazz olursa vâfir
Sürûr-ıla iderler sûrı âhir

Çü hatm oldı dügün ü ‘ıyş [ü] ‘işret
Bu kez oldı gelin almaga niyyet

[Halk sarâya da‘vet idilüp şerî‘at üzre kâbîn kıyılup resm ü kânûn

üzre ‘Azrâ’nuñ zeyn eylendügidür]

Gel iy cân bülbüli cândan haber vir
Bahâr irdi gülistândan haber vir

4842 Çekersin bir yıl oldı iştiyâkı
Seni yandurdı hasret iftirâkı

Gerekdür kim olasın vasla vâsıl
İdesin bezm-i gül şevkini hâsıl

Dem-i gül irdi şimdengirü şâd ol
Yitiş maksûd-ı câna ber-murâd ol

4845 Hudâ her ‘ukdeye virür güşâdı
Murâda irgürür her nâ-murâdı

Melik Vâmık şu deñlü çekdi hasret
Kim âhir Hak te‘âlâ itdi rahmet

Murâdın virdi aña kıldı ihsân
Zihî lutf u mürüvvet ıssı Yezdân

4848 Salâ oldı dirildi halk sarâya
Ulular geldi cümle bir araya

O devrânda ne ise resm ü âyîn
Kıyarlar ol şerî‘at üzre kâbîn

Gelin katına geldi cümle hâtûn
Bularuñ dahı vardur resm-i kânûn

4851 Gül-âbı müşg-ile ‘anber ezerler
Yüzini yurlar altunla yazarlar

Gül-âb-ı nâb-ıla billûrı yurlar
İderler hoş-talı kâfûr [u] ‘anber

Tararlar sünbülini ‘anber ile
Mutarrâ itdiler müşg-i ter-ile

4854 Ekerler ‘anber ü müşg ü ‘abîri
Harîr üzre geyürdiler harîri

Yakarlar kaşına miskîn hızâbı
Çekerler mâh-ı tâbına sehâbı

Çekerler nergisine sürme-i nâz
Olur bir gamzesi biñ gamze gammâz

4857 Ruh-ı gülgûna eyle itdiler âl
Ezüp miski kodılar üstine hâl

Gül-âb u kand-ıla yurlar dehânın
Şekerden tatlu itdiler zübânın

İderler lü'lü-i lâlâsını sâf
Gül-âb-ı nâb-ıla gün gibi şeffâf

4860 Düzerler kût-ı cân şîrîn lebini
Bih eylerler bihîden gabgabını

İki ak ele al hınnâ yakarlar
Gümiş barmaga zer hâtem takarlar

Tamâm zeyn eylediler ol nigârı
Kim oldı dil-rübâlar şehryârı

[Azrâ ile Vâmık'a Belkıs ü Süleymân yâdigârı sanduktakiler giydirilüp kuşandırıldıktan soñra üç gelinle üç damadın zifafa girdügidür]

4863 Bu cânibden işit bir hoş hikâyet
Zamân-ıla olunmışdı rivâyet

Beyân olmışdı sâbıkda bu ahbâr
Varıncak şehr-i zerrîne o dildâr

Süleymânî libâsı ol dil-ârâ
Ki bulmışdı iki sanduk muheyyâ

4866 Perîzâd sanduk-ıla almış idi
Gelincek bile alup gelmiş idi

Birin Vâmık birin 'Azrâ öñinde
Edeb birle kodılar hıdmetinde

Süleymân hazretin añup Perîzâd
Du'â idüp iderler rûhını şâd

4869 Du'â resmini yirine yitürdi
Pes andan sanduguñ kuflın götürdi

Takarlar sâ'id-i sîme süvârı
Ki Belkîs-ı Süleymân yâdgârı

Gümişden boynına sîmîn ü zerrîn
Takarlar bir kılâde 'anber-âgîn

4872 Takarlar gûşvâra iki dürri
Alurdı nûrı andan necm-i dürrî

Ne kim var-ısa Belkîs’uñ libâsın
Kuşagın mi‘cerin tâcın kabâsın

Geyindi vü kuşandı serv-i reftâr
Düzündi vü koşundı şehd-güftâr

4875 Şu resme eyledi meşşâta zînet
İşitdi itdi tahsîn hûr-ı cennet

Bu yaña Dilpezîr’e degdi nevbet
Aña da ancılayın oldı ragbet

Güzeller şâhı ‘Azrâ’nuñ nişânı
Neyise eyle tonatdılar anı

4878 Kodılar kamu tertîbi yirine
Komadılar yirincek kim yirine

Tonandı Dilpezîr hoş hurrem ü şâd
Bezendi anuñ ardınca Perîzâd

Perîler âyini üzre perîler
Perîzâd’ı iderler gark-ı zîver

4881 Kurarlar üç cibinlik sırma altun
Tutarlar üstine çetr-i hümâyûn

Çalındı tabl-ı şâdî ötdi sûr-nâ
Ayag üstine geldi pîr ü bürnâ

Zemîn ü âsümân toldı sadâdan
Felekler raksa girdi ol safâdan

4884 Nisâr eylediler şol deñlü gevher
Ayag altında kaldı sîm-ile zer

Kimesne bakmaz oldı yirdekine
Getürdiler gelini gerdegine

Görincek Şâh Taymûs itdi ta‘zîm
Üzengülik buyurdı birkaç iklîm

4887 Melik Vâmık anası şâd [u] handân
Nisâr eyledi yüz yük la‘l ü mercân

Bu cânibden işit şeh-zâde n’eyler
Dirildi bir araya yine begler

Süleymân hazretinüñ yâdgârın
Getürdi Lâhicân ortaya varın

4890 Süleymân'a du'â itdiler evvel
Kim andan soñra urdı sanduka el

Çıkardılar içinden her libâsı
Görenlerüñ giderdi kalbi pâsı

Geyindi bir bir anı Şâh Vâmık
Kim oldı pür-üsûl ü pür-yaraşık

4893 Ulu ta'zîm-ile şâhı alurlar
Alup gerdek kapusına gelürler

Mübârek bâd iderler ulu begler
Saçarlar üstine dürr-ile gevher

İcâzet istediler kim gireler
İki yâri murâda irgüreler

4896 Buyurdı içerü kapu agası
Bu buyruguñ nedür göre revâsı

Görüp 'arz eyledi sâhib-sa'âdet
Buyurdılar içerüden icâzet

İşitdiler Melik Şâh'ıla Taymûs
Yüridiler ol iki ehl-i nâmûs

4899 Melik Şâh aldı 'Azrâ'nuñ elini
Ki teslîm ide Taymûs'a gelini

Tutup Vâmık elini şâh-ı Çînî
Ki 'arz ider güyegüye gelini

Elin eline virdiler iki şâh
Eyitdiler mübârek ide Allâh

4902 Saçarlar şol kadar dürr-i semîni
İderler kân-ı gevher ol zemîni

Tagıldı halk iki cân kaldı halvet
Gelüp şâdî aradan gitdi nahvet

Çün el virdi müyesser oldı ümmîd
Kırân eylediler mâh-ıla hurşîd

4905 İki ma'şûk biri birine 'âşık

İki ‘âşık biri birine lâyık

Çü gördi birbirini iki sultân
Kalurlar bir zamân ser-mest ü hayrân

Tagılmış ‘aklını başına dirdi
Melik Vâmık o gice kadre irdi

4908 Uyandı devlet ü bahtı çirâgı
Götürdi gül yañakdan al tuvagı

Ne gördi gördi bir hurrem gülistân
Düşinde görmemişdi anı Rıdvân

Kemâline irişmiş nev-bahârı
Ter ü tâze hemîşe nev bahârı

4911 Açılmış nergis ü nesrîn ü sünbül
Yitişmiş tâze gonçe kırmızı gül

İcâzet oldı sultân girdi bâga
Temâşâ kıldı muhkem sola saga

Ki her bir mîve her gül virdi şevki
Şehen-şâh her birinden aldı zevki

4914 Yitişmiş gördi her dürlü yimişler
Ne el urmış aña kimse ne dişler

Gehî kaşına hayrân oldı peyvest
Geh oldı nergis-i mestine ser-mest

Gehî sünbülden itdi boynına bend
Gehî la‘l-i şeker-hâdan yidi kand

4917 Gehî şeft-âlûlar dirdi lebinden
Geh ayva kokuladı gabgabından

Gehî gül yiyleyüp olurdı ser-mest
Geh iki nâr-ı bostâna urur dest

Gehî eylerdi câm-ı la‘lini nûş
Gehî eylerdi servini der-âgûş

4920 Bu nev‘a seyr iderken gülşeni şâh
Görür bir vâdî-yi billûrı nâ-gâh

Tamâm itdi şehen-şâh seyr-i bâgı
İzinden buldı bir âhû yatagı

Bırakmış vâdîde bir nâfe âhû
Virürdüñ cân ele girseydi âh o

4923 Mukaffel buldı şâh bir dürc-i yâkût
Olurdı kalbe kuvvet cânlara kut

Mühür urmışdı ol kufle melekler
Havâdisden anı her lahza bekler

La‘al miftâh-ıla ol dürc açıldı
İçinden la‘l-ile mercân saçıldı

4926 Şu deñlü virdi ferhân cism [ü] câna
Sanasın kim yiñi geldi cihâna

İrişdi rûha râhat kalbe kuvvet
Gidüp sıklet göñülden geldi sıhhat

Çekildi cân gözine nûr-ı cevher
Göñül âyînesi oldı münevver

4929 Safâdan toldı şâhuñ göñli şâdî
Ki buldı baglu işler hep güşâdı

Çü gördi cümle maksûdın mukadder
Mukaddir eylemiş anı mukadder

Göñül maksûdına irdi şehen-şâh
Murâdını müyesser itdi Allâh

4932 Pes andan servini itdi der-âgûş
Kenâre çekdi sidre talını hoş

Yine bagrına basdı cânını şâh
Getürdi sîneye îmânını şâh

Çün irdi cümle maksûdına sultân
Yire yüz urdı itdi şükr-i Yezdân

4935 Üç ‘âşık bir gicede cem‘ olurlar
Kimi pervâne kimi şem‘ olurlar

Geçüp ol dün irişdi subh-ı sâdık
Tulû‘ itdi şeref burcında şârık

Ziyâ virdi zemîn ü âsümâna
Safâ virdi kulûb-ı ins ü câna

4938 Safâdan şâdılıkdan toldı ‘âlem
Uyandı gaflet uykusından âdem

Uyandı uykusından çünki Vâmık
Yiñi cân virdi aña sanki Hâlık

Gelüp begler mübârek bâd iderler
Du‘â-yı devlete bünyâd iderler

4941 Selâtîn cümle bâ-i‘zâz ü ikrâm
Alup şâhı iderler ‘azm-i hammâm

Bu cânibden dahı uyandı Behmen
Görür yatur kucuşmış cân-ıla ten

Dilemez ayıra cânı bedenden
Vire cân virmeye cânânı Behmen

4944 Uyandı Lâhicân gördi zamâne
Murâd okını irgürmiş nişâne

İdüp câm-ı şarâb-ı vaslını nûş
Yaturlar gice gündüz mest [ü] ser-hoş

Yatur cânına cân katmış Perîzâd
Tolanmış serv-i âzâd-ıla şimşâd

4947 Cihânı nûra gark itmiş ser-â-ser
Zemîn olmış zamân-ıla ber-â-ber

Yazarsam bunlaruñ vasfın mufassal
Ki tatvîl-i kelâm olur muhassal

Tolar kagıd idersem cümle tahrîr
Söz uzanur olınmaz şerh takrîr

4950 Ne hâcet sözi uzatmak ziyâde
İrişdi kamu ‘âşıklar murâda

Murâdına yitişdi çün şehen-şâh
Şükür itdi didi el-hamdü li’llâh

Tamâm olundı ‘urs kalmadı teşvîş
Görüldi her masâlih bitdi her iş

4953 Oturdı ‘işrete yine selâtîn
Melik Şâh’ıla Arslân husrev-i Çîn

Hezârân ‘izzet-ile Şâh Taymûs
Dir esnâ-yı kelâmda iy şeh-i Tûs

Murâduñ üzre devr itsün zamâne

Bahâr-ı devlet irmesün hazâna

4956 Yıl oldı sâyeñüzde râhat olduk
Size hadden ziyâde zahmet olduk

Buñumuz yok hemîşe şâdmânuz
Velîkin sizlere bâr-ı girânuz

Geçüp hadden ziyâde oldı tasdî‘
Yiridür ger bize olursa teşnî‘

4959 Buyuruñ iy şeh-i devrân icâzet
Sefer ahvâli görilsün tamâmet

Safâ-yı hâtır-ıla iy şehen-şâh
Bize yümn-ile himmet eyle hem-râh

Ne deñlü görse göz görmege toymaz
Velîkin va‘deye bu ‘ömr küymez

4962 Murâdum budur iy şâh işbu sözden
Tulınmadın gözümüñ nûrı gözden

Sa‘âdet âftâbı sala pertev
Serîr-i Çîn’e Vâmık ola husrev

Zihî baht [u] sa‘âdet kim bir oglan
Atasınuñ ola tahtında sultân

4965 Yiridür ol şehen-şâh ide şîven
Soñında tahtını zabt ide düşmen

Bititmesün bu hâli dostlara Hak
Ki düşmen tahtın ala bula revnak

Tamâm itdi sözi hatm itdi Taymûs
İşitdi bir bir anı husrev-i Tûs

4968 Didi ‘izzetler idüp Merzübân Şâh
Müyesser eylesün maksûduñ Allâh

Yaraşur baht [ü] ikbâl-ile Vâmık
Ata tahtında sultân ola lâyık

Murâduñı müyesser ide Yezdân
Göresin ogluñı tahtuñda sultân

4971 Ne sözler kim buyurduñ cümle ma‘kûl
Kabûle kâbil ü makbûle makbûl

Huzûruñda velîkin iy cihândâr
Şikeste bendenüñ bir hâceti var

Yidi gün oldı bir hefte mukarrer
Tamâm ol hefte sohbet ola yekser

4974 Tamâm olınca iy sâhib-sa‘âdet
İdevüz her güne bir dürlü ‘âdet

Bu sohbet hatm ola bula nihâyet
Toga bir kutlu gün bir kutlu sâ‘at

Sefer ola mübârek size iy şâh
Sa‘âdetle gidesiz feth ola râh

4977 Kabûl itdi bu sözi Şâh Taymûs
Kodı baş Merzübân itdi zemîn-bûs

Du‘âlar itdi şâha turdı gitdi
Varup ol meclisüñ tedbîrin itdi

Kamu tertîbi aslınca müretteb
Ne kim var gördi cümle kaydını hep

[Şâhlar ayrılmadan Merzübân Şâhuñ teklîf ve isrârıyla melekleri reşk itdürecek gülşen-i mu‘azzamda yidi tâk-ı mu‘allâ kurup yidi gün ‘ıyş ü ‘işretden soñra Taymûs'uñ mülkine gidüp Vâmık'ı tahtına geçürdügidür]

4980 Gel iy bülbül çemende nagme-sâz ol
Nevâlar gösterüben perde-bâz ol

Şeker tengini açdı tûti-i cân
Dil-i bülbül gerekdür şekker-efşân

Gelüp evrâk-ı gülden eyle takrîr
Ki nâzük nagmelerle eyle tahrîr

4983 Yine şerh eyle şîrîn dâstânı
Açılsun gonçenüñ râz-ı nihânı

Açılsa gonçe gül pür-cûş olursın
Geçerse devr-i gül hâmûş olursın

Yitiş gül devrini fevt itme zinhâr
Geçer gül revnakı ancak kalur hâr

4986 Bahâr eyyâmı geldi devr-i güldür
Gamı kıl sen ferâmûş cânı güldür

Gelincek gonçe bâguñ güllerine
Öte tur didiler bülbüllerine

Ötersin gülşen içre eyleyüp zâr
Çekersin bir yıl oldı fürkat-i yâr

4989 Gel imdi seyr-i gülzâr eyleyelüm
Temâşâ-yı ruh-ı yâr eyleyelüm

İdenler tarf-ı gülzârı temâşâ
Sanurlar gülşeni Firdevs-i a'lâ

İşid imdi gülistân sohbetini
Gülistân'ıla Bostân sohbetini

4992 Şehüñ var-ıdı bir gülşen mu'azzam
Nazîrin görmemişdi nesl-i Âdem

Gam u gussa bulıncak göñline râh
O bâga 'azm iderdi Merzübân Şâh

Türâbından gelürdi bûy-ı 'anber
Aña reşk eyler-idi misk-i ezfer

4995 Var-ıdı ortasında bir bıñarı
Mutarrâ eylemişdi sebzezârı

Müsemmen havz-ıdı mermer binâsı
Suyı şîrîn latîf idi havâsı

O havzuñ çevre yanı bâg [u] gülşen
Şehüñ olurdı göñli anda rûşen

4998 Zümürrüdvâr döşenmişdi çemenler
Harem olmışdı aña nârvenler

Çemenlerle ber-â-berdi ze'afrân
Semenlerle bezenmişdi gülistân

Gül-i sûrî olup sultân-ı ebhâr
Sürer pâyına yüz enhâr ü ezhâr

5001 Zeberced tahta geçmiş oturur gül
Öter gûyâ olup şevk-ile bülbül

Dehân-ı lâleye düşmişdi jâle
Görenler dir budur lulu-yı lâlâ

Bir ayag üzre çün serv-i hoş-endâm

Kabâ-yı sebz-ile olmış pür-endâm

5004 Çıkup serv üstine eyler hoş elhân
Hezâr okur hezârân dürlü destân

Okur kumrî bu bâga nev-bahârı
N'ideyin dost diyüp gözler nigârı

Olur gülşende sûsen mîr-i meclis
Anuñ agzın gözedür lâle nergis

5007 Kadeh nergisleri zerrîn piyâle
Tutar elde la'alden kâse lâle

Siñüp kaldı benefşe sebzezâra
Boyın egmez-iken zülf-i nigâra

Giceyle gülşeni eylerdi hoş bû
Seherden götürür kohuyı şeb-bû

5010 Münakkaşlar geyüp mîr 'âşıkânlar
Zeberced câme geymiş zaymurânlar

Firengî atlasın geymiş karanfül
Libâs-ı lâciverdî geydi sünbül

Temâşâ eyleyen zülf-i nigârı
Görür nergis gibi her dem bahârı

5013 Şakâyık yâsemen gül-nâr zanbak
Çemen bezmine virmişlerdi revnak

Pür itmiş kâsesin şebnemle lâle
Güneş görse uçardı göge jâle

Şu deñlü zînet itmiş bâgı nesrîn
Felekde reşk iderdi aña pervîn

5016 Temâşâ eyleyen bir kez bu bâgı
İderdi gayrı gülşenden ferâgı

Müferrih kûşe vü şâhâne menzil
Güşâde olur-ıdı anda her dil

Buyurdı kullarına Merzübân Şâh
Varalar ol makâma çın sehergâh

5019 Yidi yirde kuralar çetr-i 'âlî
Döşeyeler aña zerrîn nihâlî

Hemân dem ‘azm iderler ol mekâna
İrişdiler seherden bûstâna

Yidi yirde yidi tâk-ı mu‘allâ
Kurarlar atlas u dîbâ vü zîbâ

5022 Sütûnların zer-endûd itmiş üstâd
Niçe yıllar çalışmış itmiş âbâd

Komışlar yir yir anda gevher-i sâf
Gice olsa virür gün gibi şeffâf

Yidi yirde kurarlar taht-ı zerrîn
Cevâhirle müzeyyen sâk-ı sîmîn

5025 Müzeyyen kıldılar pây-ı serîri
Döşediler harîr üzre harîri

Oturdı altı tahta altı sultân
Sorarsañ her biri fagfûr [u] hâkân

Yidinci tahta geçdi çün havâtûn
Bularuñ dahı vardur özge kânûn

5028 Perîzâd’a buyurdı şâh-ı kişver
Çeke ortaya bir perde mu‘anber

Otura perde ile hûb-rûlar
Güneş yüzlü güzeller mâh-rûlar

Sehâbı mesken idindi hümâlar
Bulutdan nem kapardı meh-likâlar

5031 Perîzâd Dilpezîr ‘Azrâ vü Meryem
Ulu hâtûnlar-ıla şâd u hurrem

Oturup bir araya cem‘ olurlar
Kimi pervâne kimi şem‘ olurlar

Bular şevkinde olsun şöhret-ile
İşit n’eyler selâtîn şevket-ile

5034 Gözedüp her kişi kollu kolını
Bilür tertîb-ile yirlü yirini

Gelüp evvel oturdı Şâh Taymûs
İder ikrâm ü ‘izzet server-i Tûs

Melik Şâh oturur tahtuñ birine
‘Ale’t-tertîb geçer yirlü yirine

5037 Döşediler simât-ı şehryârı
Müzehheb hem münakkaş zer-nigârî

Ne deñlü var-ısa gülşende ezhâr
Dikilmiş ol simâta olmış izhâr

İşâret itdi zevvâkına sultân
Nefâyisle pür oldı sahn-ı meydân

5040 Sinîlerle gelür yaglı çörekler
Çinîlerle tolu şekker börekler

Pilav evvel gelüp kurar otâgı
Taşar ırmag olur ol bâga yagı

Ol ırmag içre konmış ördek ü kaz
Şikâr ider sipâhîler çü şehbâz

5043 Kaşıklarda gören dâne birinci
Sanurlardı sadef agzında inci

Koyun yahnîleri perverde olmış
Çevürme kuzılaruñ içi tolmış

Börekler beñzemiş şemse şekilde
Kamer-çehre güzeller tutar elde

5046 Döner ortada gügercin kebâbı
Yüzerdi rûgan üzre mürg-ı âbî

Gelür dürrâc ü bildircin firâvân
Konılur yir yirin biryân-ı mürgân

Ne'âyimle pür itdiler cihânı
Hisâb olmazdı kebg ü mâkiyânı

5049 Şeker senbûseler bâdâm-ı terden
Gülâcı kimse fark itmez şekerden

Bişerdi dürlü dürlü tâze ni'met
Gelürdi meclise yiyene minnet

Ta'âmı yidiler içildi şerbet
Kurıldı meclis-i şâhî tamâmet

5052 Surâhîler geçüp yir yir oturdı
Turuban sâkîler yirden götürdi

Alup destine sâkîler piyâle

Olurlar meclis ehline havâle

Yidi yirden yüridi yidi sâkî
Sanasın sîmden sâ'îd [ü] sâkı

5055 Yürütdi çünki sâkîler ayagı
Gelüp ferhân götürdi gam ayagı

Gelür her şahsa meyden şevk şâdî
Bulurlar baglu göñüller güşâdı

Ziyâde oldı şevki her birinüñ
Kolın boynına saldı birbirinüñ

5058 Güzeller başladı nâz u niyâza
Okurlardı gazeller tâze tâze

Gelincek her kişinüñ çeşmine mey
Kimi kânûn gözedür kimisi ney

Şeh-i Tûs'uñ var-ıdı gâyet üstâd
Çalardı cümle sâzı adı Dilşâd

5061 Yidi âvâze on iki makâmı
Bilürdi perde perde her makâmı

Niçe şâkirdleri var-ıdı üstâd
Kimisi nâyzen kimisi 'avvâd

Kimi tanbûr çalar kimi kemânçe
Kimi deff yüzine urur tabanca

5064 Bilürdi dürlü dürlü nakş u tasnîf
Kamusın kendüsi kılmışdı te'lîf

Kemâl-ile çalardı cümle sâzı
İder bir nagmede seyr-i hicâzı

Firûdâş[t] itse çeng olur iki kat
Felekde zühreyi kılmag-ıçun mât

5067 Buyurdı Merzübân Şâh tutdılar sâz
Yanınca ehl-i diller kıldı âvâz

Virürler sâzlarına gûş-mâlı
Kimesne eylemeye kîl ü kâli

Burar burkılarını saga sola
Firûdâş[t] eyleyüp girdi usûle

5070 Kamusı birbirine oldı âheng
İşidenler kalur ser-mest ü dil-teng

Çalarlar bir fasıl ‘ûd-ıla tanbûr
Dügâh [ü] sünbüle ‘uşşâk u mâhûr

Çalındı şevk-ile çeng ü çegâne
Üni irdi ‘Irâk u Isfahân’a

5073 Kemânçeye neyi dem-sâz iderler
Hisâr u selmek ü şehnâz iderler

Agız bir eyleyüp ‘uşşâk-ı dil-sûz
İderler bûselik yüzinde nev-rûz

Hüseynîde çalarlar bir semâ‘î
İderler raks idenler istimâ‘ı

5076 Okurlardı hoş-âyende gazeller
O şevk-ile girür raksa güzeller

Güzeller nâzenînler dil-rübâlar
Güneş yüzlü perîler meh-likâlar

Gözi nergis lebi mül haddi lâle
Dökerler gerden-i sîme külâle

5079 Semâ‘ ider güzeller çüst ü çâlâk
Girür şevk-ile çarha tokuz eflâk

Bile döner yanınca mâh hurşîd
Kodı sâzın semâ‘a girdi nâhîd

Olurlar şevk [u] şâdîden ferahnâk
Kılurlar ehl-i meclis sîneler çâk

5082 Götürelden ayagı gussa vü gam
Ferahdan şâdlıkdan toldı ‘âlem

Kimesne kalmadı meclisde gamnâk
Semâ‘a girüp oldılar tarabnâk

Tamâmet devr idüben mûsikârı
Dügâh yüzinde kıldılar karârı

5085 İderler meclis içre dil-nüvâzı
Yir öpdiler kodılar yire sâzı

Tamâm bir hefte oldı şeyh-ile şâb
Gelüp gözlerine mey gelmedi h^{v}âb

Yidi gün rûz şeb oldı ziyâfet
Buyurdı her birine yidi hil‘at

5088 Sekizinci güni Tûs’uñ emîri
İder da‘vet kamu bay u fakîri

Buyurdı ehl-i fazl [u] ehl-i hikmet
Kamusın cem‘ idüben kıldı da‘vet

Bişürtdi dürlü ni‘metler firâvân
İder her birine kadrince ihsân

5091 Yidiler ni‘meti içildi şerbet
Du‘â olundı âhir oldı sohbet

Çün itdi bunca lutfı Merzübân Şâh
Kamu begler didiler bârek’allâh

İderler cümle tahsîn âferîn bâd
Hudâ kılsun özüñi gamdan âzâd

5094 Eyitdi Şâh Taymûs Merzübân’a
Didi lutf-ıla ol şâh-ı cihâna

Bizi hâkden götürdüñ müstedâm ol
Cihân içinde dâyim şâd-kâm ol

Toyurduñ h^{v}ân-ı lutfa bizi iy şâh
Birine biñ ‘ıvazlar vire Allâh

5097 Ululardan budur kânûn-ı ‘âdet
İrâdet gelmek ü gitmek icâzet

Gelüp zahmetler olduk niçe eyyâm
İcâzet buyuruñ iy şâh-ı ‘âlem

Eyitdi Merzübân Şâh iy şehen-şâh
Hudâ hem-râhuñ olup açıla râh

5100 Bize bâkî degülsiz ir eger giç
Meseldür toymag olmaz görmege hiç

Bir iki gün çün olduñ bunda mihmân
Bizi hâkden götürdüñ itdüñ ihsân

Kudûmüñle şeref buldı vilâyet
Mu‘înüñ ola teşrîf-i hidâyet

5103 Ola Hak cümleñüzüñ dest-gîri

Unutmañuz du‘âdan ben hakîri

Tokuzıncı güni hâzır olurlar
Onuncı gün mübârekdür görürler

Perî insân iderler el-vedâ‘ı
Götürmege ol aradan sudâ‘ı

5106 Sefer kaydında oldı cümle insân
Perîler âsümâna oldı perrân

Seherden yüklenildi bâr ü büngâh
Yüridi Şâh Taymûs açılup râh

Kamu şehler yüridi yollarına
İrerler müddet-ile illerine

5109 Giderdi Şâh Taymûs sür‘at-ile
İrişdi şehr-i Çîn’e devlet-ile

Şehirde bir kişi kalmadı kat‘â
Büyük küçük kamu a‘lâ vü ednâ

Çıkarlar karşu şâha ‘izzet-içün
Döşediler harîri hürmet-içün

5112 Gelince Çîn’e ol sâhib-sa‘âdet
Tonandı cümle şehr ü il vilâyet

Sarâyına irişdi Şâh Taymûs
Hudâ’ya şükr idüp kıldı zemîn-bûs

Niçe yüz üştüri gâv u semendi
İder kurbân niçe biñ gûsfendi

5115 Ziyâfetler idüp açlar toyurdı
Niçe yalınlara kaftân geyürdi

Vezîri Şâdkâm’a buyurur şâh
Kamu beglerümi eylegil âgâh

Geleler kullarum a‘lâ vü ednâ
Olalar bunda hâzır pîr ü bürnâ

5118 Şehüñ emrin tutup destûr-ı devrân
İşâret kıldı begler geldi yeksân

Şehüñ emrine itdiler itâ‘at
Huzûr-ı şâha geldiler tamâmet

Du‘âlar eylediler şâh-ı Çîn’e
Edeb birle salalar ser zemîne

5121 Görincek beglerin sultân [u] hâkân
Eyitdi lutf-ıla ol şâh-ı devrân

Şeker dilden nisâr eyledi kandi
İder cümlesine nush-ıla pendi

Olanlar cân u dilden Hakk’a mâyil
Sözüm hakdur olalar Hakk’a kâyil

5124 Yidi yüzden ziyâde yaşadum yaş
Degüldür cümlesi bir günce kardaş

Cihânuñ varlıgı bir gündür ancak
O gün dahı bu andur bil muhakkak

Bu zâhir oldı fânîdür bu dünyâ
Karâr olmaz fenâ milkinde kat‘â

5127 Murâdum bu ‘inâyet ide Sübhân
Hayâtumda idem oglumı sultân

Ben oldum pîr-i fânî ol cüvândur
Yaraşur şehlık aña nev-cüvândur

Cüvân-ıla bir olmaz pîr-i fânî
Görenler böyle görmişdür cihânı

5130 Benüm emrüme her kim ola râzî
Du‘âm oldur göre ‘ömr-i dırâzı

Görür bunlar ki ma‘kûl u muvâfık
Atası yirine şâh ola Vâmık

Yüz urdılar zemîne cümle begler
Fidâ olsun yoluña cân u serler

5133 Kamumuz bendeyüz kapuñda iy hân
Ne emr itseñ oluruz bende-fermân

Sen anuñ ol senüñdür iy şehen-şâh
Belâlardan sizi saklasun Allâh

Ne emr itseñ mutî‘uz emre her dem
Budur kullar sözi Allâhu a‘lem

5136 Du‘âlar eyledi bunlara sultân
Vezîri Şâdkâm’a kıldı fermân

Varalar Vâmık’ı da‘vet ideler
El üzre tutuban ‘izzet ideler

Yüridi Şâdkâm dil-şöhret-ile
Yanınca bunca begler şevket-ile

5139 Varurlar Vâmık’ı da‘vet iderler
El üzre tutuban ‘izzet ideler

Turup atlandı ol şâh-ı dil-âver
Atası hıdmetine irdi server

Göricek Vâmık’ı sâhib-sa‘âdet
Ayag üzre turuban kıldı ‘izzet

5142 Kodı kendü eliyle başına tâc
Didi şehler kapuña ola muhtâc

Urundı başına tâc-ı mücevher
İçi taşı toludur misk ü ‘anber

O tâca dirler-idi tâc-ı devlet
Olur her kim geyerse ehl-i ‘izzet

5145 O devrânda buyıdı resm ü ‘âdet
Kimüñ başında olsa tâc-ı devlet

Mutî‘ olurdı ‘âlem halkı yeksân
Olurdı halk içinde ulu sultân

Kimüñ kim ola farkında ol efser
Yed-i hükminde olur-ıdı kişver

5148 Pes andan elin aldı Vâmık’uñ şâh
Geçürdi tahtına şâh-ı şehen-şâh

Oturdı tahta Vâmık oldı sultân
Mübârek bâd okıdı ehl-i erkân

El öpüp didiler iy ehl-i ‘izzet
Mübârek ola taht u tâc-ı devlet

5151 Tapu idüp giderler cümle erkân
Atasınuñ düşer pâyına sultân

Öper Taymûs’uñ elini dizini
Öper Taymûs anuñ iki gözini

‘Özürler itdi Taymûs’a şehen-şâh

Nasîhatlar ider sultâna ol şâh

5154 Dilerseñ iki ‘âlemde sa‘âdet
Özüñe Allâh emrin eyle ‘âdet

Zulümden gâfil olma ‘adl dâd it
Kabûl it eyligi kemligi yâd it

Vilâyet halkı senden ola şâkir
Gice gündüz olalar zikre zâkir

5157 Ki zîrâ hâlî olmaz her vilâyet
Olur her kûşede ehl-i kerâmet

Kerâmet ehli olmasa cihânda
Cihân fânî olurdı az zamânda

Sakın hâlî degüldür işbu meydân
Yatur her kûşesinde niçe arslân

5160 Fakîr ü derdmende hor bakma
Elüñle hırmenüñi oda yakma

Ne bilsün her kişi kimde ne vardur
Gedâ şeklinde sultânlar gezerdür

Tehavvür eyleme sakın her işe
Hudâ’nuñ emrini gözlet hemîşe

5163 Ki dâyim ehl-i ‘ilme hürmet eyle
‘Azîz olmak dilerseñ ‘izzet eyle

Dilerseñ kim olasın ehl-i ‘izzet
İdegör ehl-i ‘ilme ‘izz ü hürmet

Musâhib olmagıl câhiller-ile
Ümûruñı danış ‘âkiller-ile

5166 Kişinüñ hem-nişîni olsa câhil
Kalur her işi nâkıs fi‘li bâtıl

Kimüñ kim hem-demi olursa fâzıl
Şeref bulup ider tahsîl ü hâsıl

Nasîhatlar idüp dir şâha Taymûs
Kuşan gayret kuşagın gözle nâmûs

5169 Er olan kişide gayret gerekdür
Ki gayretsüzden ‘avrat yigirekdür

Unutma sözlerümi eylegil gûş
Sahun gevherlerini eyle der-gûş

Halâs olmak dilerseñ her belâdan
Unutma vâlideynüñi du‘âdan

5172 Kişinüñ vâlideyni olsa râzî
Muhakkak olur andan Hakk [da] râzî

Ben oldum râzî senden râzîdur Hak
Garaz pend ü nasîhatdur el-hak

Hudâ’dan diler-idüm her sehergâh
Müyesser eyledi maksûdum Allâh

5175 Kabûl itdi niyâzum Hak te‘âlâ
Yitişdüm kadre oldı kadrüm a‘lâ

Bi-hamdi’llâh seni tahtumda sultân
Görüp biñ kerre kıldum şükr-i Yezdân

Budur şimdi murâdum Hak’dan iy cân
İderse ben kulına lutf u ihsân

5178 ‘Alâyıkdan berî idem özümi
‘İbâdetle geçürem gündüzümi

Felek döndükce yir turdukça kâyim
Gice gündüz olam kâyim ü sâyim

Geçem her nesneden idüp ferâgat
Kanâ‘at tûşem pîşem ‘ibâdet

5181 ‘Ömürden her ne kim kaldıysa bâkî
Ecel peymânesin sunınca sâkî

Niçe müddet niçe ay u niçe yıl
‘İbâdetle geçüp Taymûs-ı ‘âdil

Bu nev‘-ile güderken rûzgârı
İrişdi nâ-gehân takdîr-i Bârî

5184 İrüp bâd-ı ecel urdı zemîne
Tokundı sanki senge âb-gîne

Gelincek va‘de olmaz aña te’hîr
Bozar tedbîr ü re’yi irse takdîr

Yaradılmış olısar cümle ma‘dûm
Kalur bâkî ebeddür Hayy u Kayyûm

5187 Çü terk itdi fenâ milkini ol şâh
Bekâ milkine buldı müstakîm râh

Fenâyı terk idenler aldı menzil
Bekâ sahrâsına indürdi mahmil

Gidüp Taymûs yirinde kaldı adı
Añılur haşre deñlü ‘adl ü dâdı

5190 Çıkar sen dahı cehd eyle eyü ad
Soñunda eylüg-ile ideler yâd

Çü Vâmık şâh olıcak milk-i Çîn’e
‘Adâletle zamân uydı zemîne

Olıcak bir vilâyet şâhı fâzıl
İder elbetde fazlı anı ‘âdil

5193 ‘Adâletle bulan halk içre şöhret
Unudulmaz ilâ-yevmi’l-kıyâmet

Şecâ‘at hem sehâvet hem ‘adâlet
Şehüñ şânında idi bunca haslet

İderdi halka ihsânı pey-â-pey
Sehâda sanasın kim Hâtem-i Tayy

5196 Şehen-şâhlık ümûrın kıldı ma‘mûr
Vilâyet sâyesinde oldı mesrûr

Vilâyet halkı şâkirdi özinden
Sakınur her biri iki gözinden

Niçe yıllar sürüp ‘Azrâ’yıla dem
Tokunmaz hâtırına zerrece gam

5199 Gice gündüz iderdi ‘işreti şâh
Togar burc-ı hamelden şems-ile mâh

İderken hüsn-i gülzârın temâşâ
Vücûda geldi iki verd-i ra‘nâ

İkisinden gelür iki sülâle
Düşürür ruhları mihri zevâle

5202 Güzellikde biri birinden âfet
Görenler sanur-ıdı hûr-ı cennet

Olıcak vâlideyni hûb-rûlar

Togar burc-ı şerefden mâh-rûlar

Birinüñ haddi gülgûn kaddi bâlâ
Birinüñ la‘li gonçe çeşmi şehlâ

5205 Birinüñ saçı sünbül ruhları gül
Biri şîrîn-zübândur lebleri mül

Birinüñ ismi Âdem biri İnsân
Olur bunlar dahı irs-ile sultân

Niçe yıllar olurlar Çîn’e sultân
Soñucı bulmadılar mevte dermân

5208 Cihân bunlara da kalmadı iy yâr
Halâs olmaz olan mevte giriftâr

Fenâda kimse kalmaz câvidânî
Zarûrî terk iderler hânmânı

Bir iki gün olursa bunda dil şâd
Üçünci gün ider âh-ıla feryâd

5211 Sanasın âsiyâbdur çarh-ı devvâr
Ögidür erzen [ü] gendüm bu cevvâr

Sakın aldanma iy gâfil fenâya
Düşer dâneñ dehân-ı ejdehâya

Cihân bir mâr-ı ef‘îdür zehirnâk
Niçe Dahhâk’üñ itdi zehresin çâk

5214 Hatardan hâlî olmaz milk-i dünyâ
Konan göçer karâr itmez dirîgâ

Fenâ üzre urulmışdur binâsı
Görinür evveli yok intihâsı

Elüñden gelse terk eyle cihânı
N’iderler ol mekânı k’ola fânî

5217 Degüldür kimseye bâkî bu dünyâ
Benüm bildügüm oldur kurı gavgâ

Kimesne bâkî kalmaz bu cihâna
İrerse hükmi yirden âsümâna

Kanı Vâmık kanı sultân-ı ‘âşık
Kanı ‘Azrâ kanı yâr-ı muvâfık

5220 Kanı Leylî kanı Mecnûn-ı şeydâ
Niçe ‘uşşâkı pinhân itdi dünyâ

İderler Husrev ü Şîrîn ü Ferhâd
‘Acûz-ı dehr elinden cümle feryâd

Fenâ dârında kimse olmadı şâd
Zemîne düşdi Hurşîd ü Ferahşâd

5223 Kanı ol ‘âşık-ı şeydâ olanlar
Kanı ol dil-ber-i ra‘nâ olanlar

Ne ‘âşık kala ‘âlemde ne dildâr
Ne ma‘şûk kala dünyâda ne agyâr

Ne bülbül kala gülşende ne gülzâr
Ne kalur tûti-i şehd ü şeker-bâr

5226 Diridür dâyimâ ‘âşıklar ölmez
Anuñ kim ‘ışkı yokdur nâmı kalmaz

Olanlar ‘ışk-ıla ‘âlemde meşhûr
Girüp ka‘r-ı zemîne olsa mestûr

Anı yâd eyler ‘âşıklar cihânda
Du‘âyıla añarlar her zamânda

5229 İlâhî ben kuluñı eyle ‘âşık
Senüñ ‘ışkuñ yolında eyle sâdık

Giriftâr eyle ‘ışka yâ ilâhî
Nasîb eyle baña ‘ışk-ı ilâhî

Penâh ol ben kuluña kıl ‘inâyet
Ayırma togrı yoldan vir hidâyet

5232 ‘İnâyet eyleseñ bir kula bir an
İdersin dü cihâna anı sultân

Habîbüñ hürmetine eyle magfûr
Livâ-yı hamd birle eyle mesrûr

Kamu ‘âlem umar andan şefâ‘at
Aña ümmet olana zî-sa‘âdet

5235 Şefâ‘at ıssı Ahmed hürmeti-çün
Sa‘îd-i âl-i ashâb hürmeti-çün

Olurlar rükn-i ashâb-ı peyember
Ebû Bekr ü ‘Ömer ‘Osmân u Haydar

Kopa yevm-i kıyâmet ola mahşer
Nasîb it baña ashâb-ıla kevser

5238 Umarın hazretüñden lutf u ihsân
Beni lutfuñdan eyle ehl-i îmân

Göçicek bu fenâdan âhir-i kâr
Yatagum gülşen eyle eyleme hâr

Mezârum eyle îmân-ıla tezyîn
Emîn eyle belâdan kim dir âmîn